מעריב

העתון הנפוץ ביותר במדינה • MAARIV • معاريف

לגליון זה מצורף: שווקים מעריב ת"א

75	היום 224 עמוד
יום ה' 12.6.86	ה' בסיון תשמ"ו

גליון מס' 11745 – שנה ל"ט

המחיר 75 אג' (כולל מע"מ) המחיר באילת (ללא מע"מ) 65 אג'

המייסד והעורך הראשון ע. קרליבך ז"ל

כל הזכויות שמורות ל"מעריב" © 1986

מודעפון 24 שעות ביממה מודעות לבעלי כרטיסי אשראי 383838

לך על בטוח
לוח מעריב
ראה עמודים 30, 31 32
ובמוסף "שווקים" עמודים 10 – 48

מזג אוויר

מעונן חלקית. תשקיף לחג ולשבת: מעונן חלקית עם טמפרטורות נוחות לעונה זו.

• הטמפרטורות: ירושלים 14–24; תל־אביב 18–26; חיפה 18–25; אילת 21–36

הטמפרטורות בארץ ובעולם בעמוד 11.

עוד 7 תחנות הושחתו – הפעם בקריות; רה"מ בעקבות שרשרת הארועים, ששיאם היה הצתת בית־הכנסת בת"א

פרס: נעצור את האלימות, גם אם ניאלץ להשתמש בכל הכוח

ש"ס פונה לחכמי התורה לשקול פרישת הסיעה מהממשלה; היועץ המשפטי לח"כ פרוש: אין להשלים עם ואנדליזם מחריד מצד חרדים קיצונים, אך יש להימנע מהצבת התמונות באזורי מגוריהם; פרס דחה תביעת השר פרץ לעגן בחוק ה"סטטוס קו"; החרדים בירושלים תובעים מוועדת הפנים לא לבקר במאה שערים; הרבנים הראשיים מגנים האלימות

מאת סופרי "מעריב"

"אנחנו נעצור את פרץ האלימות, ואם צריך נעשה זאת בכוח, בכל הכוח שעומד לרשותנו", אמר אמש ראש הממשלה, שמעון פרס, בהידרשו להתלקחות האלימות סביב שאלות דתיות.

פרס אמר, כי בימים האחרונים "היו לנו מקרים מצערים מאוד של אלימות". הוא התכוון לשריפת בית־הכנסת אתמול בתל־אביב ולאירועים אחרים בכל רחבי הארץ – שריפת תחנות אוטובוס, הפגנות וכו', על רקע ויכוחים בין קבוצות דתיות לבין קבוצות דומות

(סוף בעמוד 11)

פרס: "עם סיעה כזו אין צורך באופוזיציה"

חשש במערך מקרע מוחלט בין רה"מ לסיעתו בכנסת – בעקבות המחלוקת על מינוי הנגיד

מאת יהושע ביצור

בסיעת המערך בכנסת הביעו אתמול חשש מקרע מוחלט בין ראש הממשלה שמעון פרס לבין הסיעה, בעקבות השיחה הנרגזת שניהל ערב שלשום בלילה עם נציגי הסיעה, בה הטיח בפניהם:

(סוף בעמוד 11)

"נצית בית־כנסת בכל פעם שחרדים יפגעו ברכוש ציבורי"

אלמוני טילפן לגלי צה"ל והודיע: החלטנו לקחת את החוק לידיים בגלל אוזלת היד של המשטרה, להצתה אחראי "ארגון נגד טרור חרדי" ★ המשטרה סבורה: אין מדובר בארגון

מאת אלי דנון ויצחק בן־חורין

"בידי המשטרה אין שום עדויות לקיומו של ארגון טרור אנטי חרדי. המשטרה משוכנעת שהצתת בית־הכנסת בקרית־שלום נעשתה בידי אדם אחד או כמה בני אדם שאינם חברי ארגון כלשהו", אמר ל"מעריב" קצין משטרה בכיר במשטרת מחוז תל־אביב.

בידי המשטרה פרטים רבים על זהותו האפשרית של המצית. ההודעה הראשונה על הצתת בית־הכנסת הת־

(סוף בעמוד 11)

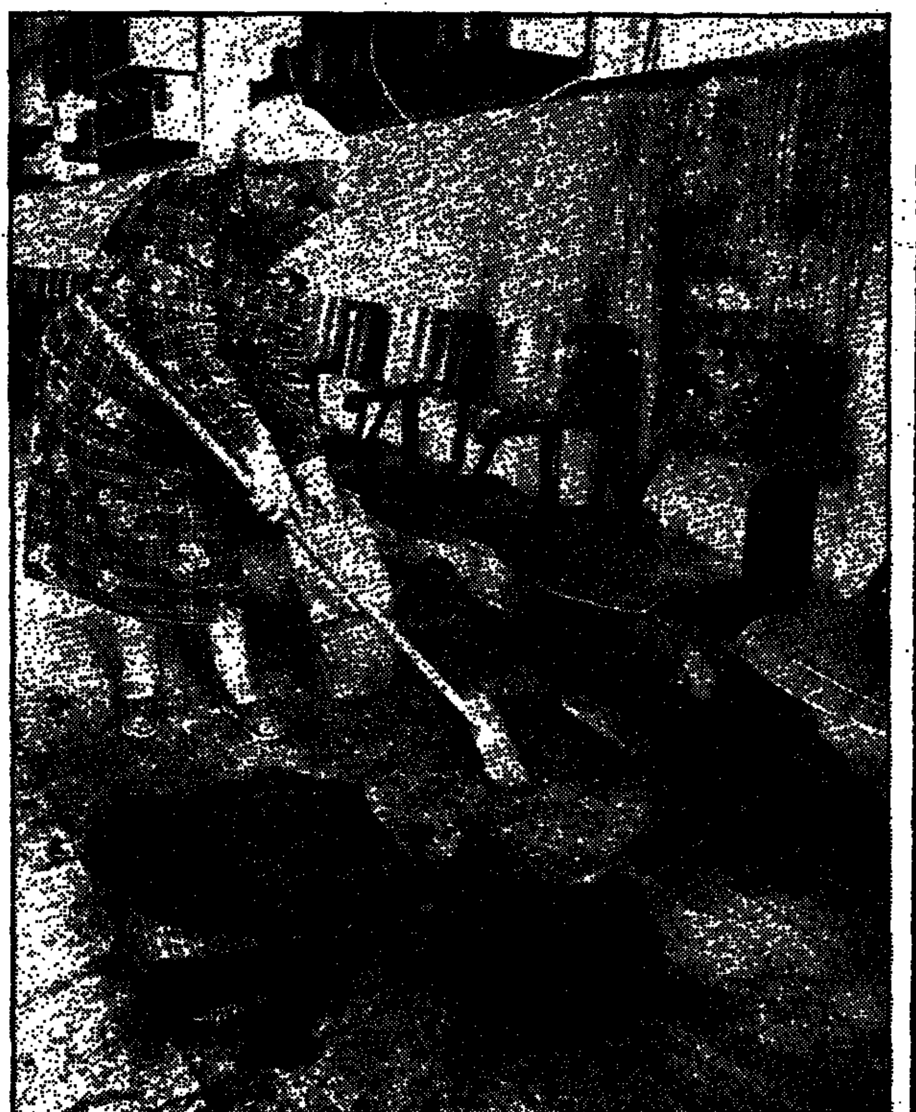

• בית הכנסת בקרית־שלום אחרי ההצתה (צילם: ראובן קסטרו)

הרצוג: 'זה מעביר בי צמרמורת'

"עצם המחשבה על שריפת בתי כנסת במדינת ישראל בידי יהודים, מעבירה בי צמרמורת. זהו חזיון בלהות שהשטן עוד לא ברא והוא מזכיר ימים אפלים, מקומות אחרים ומאורעות קשים בתולדות עמנו, שמדינת ישראל קמה בעיקר, כדי להבטיח שלא ישובו עוד" – אמר נשיא המדינה חיים הרצוג בגינוי חריף לנסיון הצתת בית הכנסת בתל־אביב.

"זוהי שעת חירום ממש, וזו אולי השעה האחרונה שאפשר עדיין לעצור את ההדרדרות", אמר הנשיא הרצוג והוסיף כי בראש ובראשונה יש להמנע מכל מעשי אלימות ולגשת מיד להידברות מתוך הכרה בחומרת המצב. "כל מי שינקוט עתה, חלילה, בפעולות אלימות, בנטילת החוק לידיו, ובמעשי נקמה כביכול – נוטל לעצמו אחריות כבדה".

הנשיא קרא לנציגי הציבור החרדי ולנציגיו בכנסת, להעתר לפנייתו לדון במצב. "זהו מבחן של אחריות ושעת אמת ולא עת להילופי אשמות ולהתנצחות עקרה". (ט)

כתבי אישום, 'חסרי שיניים' יוגשו נגד 'אנשי פולארד'

זו האפשרות הנשקלת במשרד המשפטים האמריקני לדברי "וושינגטון פוסט"

מאת עודד גרנות סופר "מעריב" בוושינגטון

"וושינגטון פוסט" מסר אתמול, מפי מקורות במשרד המשפטים האמריקני, כי נשקלת אפשרות להגיש כתבי אישום גם נגד הישראלים המעורבים בפרשת פולארד. אם יוגש אמנם כתב אישום נגד הישראלים, לא תהיה לכך משמעות משפטית מעשית, שכן הסכם ההסגרה בין ישראל לארה"ב אינו כולל חשודים

(סוף בעמוד 11)

שני מתנקשים חדרו לכלא 'מעשיהו' כדי לחסל אסיר

המקרה – הסר־תקדים בבתי הכלא בארץ ★ בחסות החשיכה הבקיעו חור בגדר, הסתובבו חמושים בשבילים, מצאו את הביתן שבו נמצא רחמים לביא בן 35 מחולון – וירו לעברו מספר יריות ★ סוויסה: לביא נהג לצאת לעבודות חוץ – כנראה שהיה קל יותר לירות בו בתוך הכלא מאשר מחוצה לו ★ האסיר נפצע קשה אך יצא מכלל סכנה ★ בב"ש: אסירים רעולי־פנים דקרו סוהר

מאת גיל יהילוביץ' ואורי בינדר

אנשי המודיעין בשירות בתי־הסוהר אינם מוציאים מכלל אפשרות, כי שני המתנקשים בחייו של האסיר רחמים לביא, שחדרו אתמול לפנות בוקר לכלא "מעשיהו", פעלו בשליחות אחד האסירים במיתקן עצמו. מדובר במקרה הסר־תקדים בתולדות בתי הכלא בישראל.

(סוף בעמוד 11)

פוטרו 2 שליחים בברזיל שפתחו חנות למכירת דגים

ההסתדרות הציונית גילתה שהשניים שנשלחו לנהל בתי־ספר יהודיים החלו לעסוק במסחר ★ יצחק מאיר, ראש המחלקה לחינוך ותרבות: מקרים כאלה משפיעים לרעה על מוסד השליחות

מאת ברוך מאירי

שני שליחי ההסתדרות הציונית, מנהלים בבתי־ספר יהודיים בברזיל, פוטרו מעבודתם ונצטוו לשוב מיד לישראל, לאחר שהתברר שניהלו גם חנות למימכר דגים.

שני השליחים יצאו לפני חמש שנים לסאן־פאולו לנהל שני בתי־ספר יהודיים. הם נשלחו מטעם המחלקה לחינוך ותרבות תורניים בגולה, במסגרת ההסתדרות הציונית. מקובל כי שליחות מעין זו היא לחמש שנים ולא לשלוש, כנהוג לגבי שאר שליחי הסוכנות.

(סוף בעמוד 11)

מפעיל הפדאין בשנות ה־50 חוסל בידי ישראל

מאת גיל קיסרי

קצין מצרי בכיר, קולונל מוסטאפה חאפז, מפעיל של חוליות ה"פדאיון" לפני 30 שנה, אשר הם־ תמנו לישראל וזרעו הרג והרס, חוסל ביולי 1956 בידי השירותים החשאיים של ישראל.

(סוף בעמוד 11)

תוצאות במכסיקו:
מרוקו – פורטוגל 3–1
אנגליה – פולין 3–0
(עמודים 6–17)

זמני הדלקת הנרות

	ערב חג וערש"ש	מוצ"ש
ירושלים	7.07	8.28
תל־אביב	7.25	8.31
חיפה	7.20	8.31
באר־שבע	7.22	8.21
אילת	7.18	8.24

הודעה והתנצלות
פסטיבל מופעי חג השבועות היום בקולנוע "תל־אביב"
11.00 בבוקר: תיאטרון הבובות של אריק
1.00 בצהרים: פינק פלויד "החומה"
מתקיימים כמו שפורסם!!!
אנו מצטערים להודיע על תאריך חדש למופעי השיר בלבד:
"מי שמעו" בהפקת התואמים ב־25.7 בקולנוע "הדר" בגבעתיים ב־10 בערב.
"מטעה" + הסרט של האבנים המתגלגלות ב־21.6 בקולנוע "תל־אביב" בשעה 21.45
כל הכרטיסים שנרכשו טובים לתאריכים החדשים
אתכם הסליחה
הפקות של H.P.R. 403281

...וחג מחשבים תעשה לך!
מ־45 ש"ח לחודש לעסק ולמשפחה
לרגל המבצע פתוח בחג השבועות!
איטל אור מחשבים
מדינת היהודים 4 (קי"א), מול בית דיגיטל, הרצליה. טל. 558838, 052-544911

מחר בטלוויזיה ב־21.00
מע. גרמניה – דנמרק
מוגש ע"י Gillette

ESSILOR
העדשה הטובה ביותר CR-39
מכירה לאופטיקאים בלבד
ארזון–אילת 47 טל. 03-653305, 657001

עשן למענכם... ולמענם
המכון לטפול בהרטבת לילה
הגמלות מובטחות באחריות
04-701895, 03-323538, 03-738563

ספר חדש
"מעגלים"
מאת משה מאור
המפיץ: ספרי
רח' ז'בוטינסקי 31 רמת־גן

אמני ישראל בשידה ומחאה למען ילדי תימן הנעדרים
היכל הספורט יד־אליהו ת"א
פרטים נוספים ראה עמוד 13 במוסף "שבע טוב"

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

רבין: ישראל תמשיך בפיתוח ובייצור הלביא

בתשובה לשאילתות אמר: ארה"ב מנסה לשכנע לשנות כיוון רק ביחס לייצור

מאת יוסף צוריאל ורפאל בן

„כבר להיום יש החלטה של ממשלת ישראל להמשיך בפיתוח ובייצור מטוס הלביא" – אמר אתמול שר הבטחון, יצחק רבין, במליאת הכנסת.

בתשובה לשאילתות בעל פה של הח"כים שבח וייס, שמחה דיניץ ורן כהן, הבהיר שר הבטחון: „גורמי הממשל האמריקני מעולם לא באו לגזור עלינו הפסקת פיתוח וייצור הלביא. אני חושב שבמערכת היחסים בין שתי המדינות לא קיימת מציאות כזו. כל מאמציהם הם לשכנע אותנו שאנחנו נקבל את ההחלטה בדבר שינוי כיוון, בכל מה שקשור היום יותר בנושא ייצור הלביא, באשר בפיתוחו".

השר רבין אמר עוד, כי במגעים שהתקיימו באחרונה בין המשלחת לדרג המדיני בארה"ב, הבהירה ישראל את עמדתה. והוסיף: „יחד עם זאת, אם גורמי הממשל האמריקני יעלו הצעות חילופיות, אלטרנטיביות לשתי הבעיות שלנו: מטוס מתאים לצרכי הלחימה שלנו, וכן הכסף פיתוחה ובימוסה של תשתית טכנולוגית תעשייתית, אנחנו לדעתי צריכים לשמוע את ההצעות ולקבל את ההחלטות שלנו, תוך עמידה על שני עקרונות: א. ההחלטה בידינו ב. בעת הדיון על החלופות, לא יופסק כהוא זה, ולא יושהה מה שנדרש להיעשות בכל מה שקשור לפיתוח הלביא".

בהופעה בפני נציגי „הליגה נגד השמצה" בירושלים, אמר רבין כי ממשלת ישראל דבקה בהחלטתה להמשיך בפיתוח המטוס. הוא סיפר על שיחות שקיים בוושינגטון, שם אמר כי ישראל כבר קיבלה החלטה להמשיך בייצור הלביא, אך אם יש למשל „רעיונות מבריקים" חדשים – ישראל תשמח לבחון אותם.

רבין אמר עוד כי ההסתייגויות הנשמעות בממשל האמריקני אינן נוגעות ליכולתה של ישראל לייצר את המטוס או ליכולתו של הלביא, אלא רק לשאלת מחיר ייצורו של המטוס. כדוגמא לחילוקי הדיעות בין מערכת הבטחון לפנטגון בעניין עלויות הייצור סיפר רבין, כי בעוד שישראל סבורה כי עלות שעת ייצור היא 30 דולר, מעריכה ארה"ב כי מחירה של שעה הוא 47 דולר.

„צריך לזכור עוד כי מחצית מן הסכומים המוצאים על פיתוח המטוס מופנים לחברות אמריקניות, וגם כאשר מדובר על הייצור – מחציתו תעשה בארה"ב, ובכלל זה הזנב, הכנפיים, מערכות הניווט ועוד. כך שלמרות שמדובר במטוס האמור לענות על צרכי ישראל – הפיתוח והייצור מחציתם ייעשו בארה"ב", הדגיש שר הבטחון.

רבין אמר כי ישראל מקפידה שלא למכור נשק אמריקני, או שיש בו מרכיבים אמריקניים, ללא אישור מארה"ב. „ב־12 השנים האחרונות יצרה ישראל מטוסי כפיר אך הצלחנו למכור רק 12 מטוסים כאלה למדינה אחרת. היו לנו הרבה בקשות אך לא מכרנו את המטוס בטרם קיבלנו אישור אמריקני. זו מדיניותנו ולא נסטה ממנה אפילו מיקרו־מילימטר", אמר שר הבטחון.

השגריר חוזר שגריר ישראל באוסטריה, מיכאל אליצור, הגיע אמש לארץ להתייעצויות. בנמל התעופה בן־גוריון סירב להשיב לשאלות ואמר רק: „הבוקר אפגש עם מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר. מפני כבודו ועל פי כללי המינהל התקין, יש הצדקה מלאה שאמסור לשר החוץ את מה שעלי למסור לו ואת מה שאני מרגיש". השגריר מסר, כי לפני צאתו את וינה הודיע באופן רשמי לשלטונות אוסטריה על צאתו לארץ, למה שמכונה „התייעצויות". בהתייעצות עם השר שמיר הבוקר בירושלים, אליצור, יידון עתיד יחסי ישראל־אוסטריה, לאחר בחירתו של ואלדהיים לנשיאות. בראשית השבוע הבא תתקיים במשרד החוץ התייעצות נוספת בהשתתפות השגריר אליצור ופקידים בכירים מן המשרד. בתמונה: השגריר אליצור מרים כוסית עם הגיעו לנתב"ג. (צילם: שחר מלמד)

מודעי: כשאחזור אעשה סדר במפלגה אחת ולתמיד

מאת אבי בטלהיים

יו"ר נשיאות המפלגה הליברלית, השר יצחק מודעי, הגיב אתמול בחריפות על החלטת חטיבת הליברלים בכנסת לדחות את הצעת הסיכום שגובשה בינו לבין השר דוד לוי. ממקום שהותו בארה"ב אמר מודעי: „כשאחזור אעשה סדר בית במפלגה אחת ולתמיד".

במיוחד קצף מודעי על התבטאות עמיתו, השר גדעון פת, שאמר אתמול ל„מעריב" כי מהסיכום שהושג בין מודעי ללוי נודף „ריח של קנוניה" וכי מדובר ב„הצעה כוזבת". הגיב מודעי בשיחה טלפונית עם אחד ממקורביו: „אני תמה על כך שחברי הסיעה מתבקשים לדון בנושא בלי שיש להם מושג על מה מדובר. ההצהרות הבלתי אחראיות בנושא איחוד הליכוד רק מחזקות אצלי את ההחלטה להתייחס בכל החומרה לנושא ולעשות סדר בבית אחת ולתמיד כשאחזור לארץ".

אולטימטום של האחיות לגור

מאת דליה מזורי

אם עד יום שני בערב לא יימצא פתרון למצוקת כח האדם בבתי החולים, ינטשו האחיות את בתי החולים מיום שלישי בבוקר – כך הודיעו אמש האחיות.

אילנה כהן, מראשי מאבק האחיות אמרה, כי האחיות מוכנות לשובו מחו"ל של שר הבריאות, מרדכי גור, בראשית השבוע הבא. לדבריה, הבטיח השר כי אם תוצאות הבדיקות לא יהיו מספקות, ידאג להן. „התוצאות אינן מספקות, אנו רוצות לתת לו הזדמנות לדאוג לנו", אמרה.

האחיות הודיעו כי ברגע שיחזור ארצה, ביום ב', יציבו לו אולטימטום של 24 שעות. לאחר מכן, אם לא יימצא פתרון – תפסקנה לעבוד. שביתת השבת של האחיות בירושלים בכנסת היום ליומה השמיני.

„עונש חינוכי" על סחיבת אבטיחים: הפשטה ומכות

מאת יהודה גורן

נער בן 13, חניך המוסד החינוכי „אהבה" בקרית ביאליק, שניסה אתמול לסחוב אבטיחים ממשק חקלאי בכפר ביאליק יחד עם שני חברים בני גילו, נתפס על־ידי בעל המשק ונענש במקום.

הוא נצטווה על־ידי בעל המשק להתפשט עירום כביום היוולדו, הוכה ושולח לדרכו כשכל בגדיו נשארים מאחור. שני חבריו, שהצליחו להימלט שבו למוסד וסיפרו למנהלת על המקרה ועל „העונש החינוכי" שהטיל בעל המשק על הנער. משבושש הנער העירום לשוב, יצאו לאזור כוחות משטרה ובלשן ופתחו בחיפושים. בערב שב הנער למוסד, כשסחבה מכסה את מבושיו. המשטרה עצרה את בעל המשק וכלאה אותו.

מקלטי טלוויזיה מתייקרים היום ב־7%

מחיר מקלטי טלוויזיה עולה היום בשיעור של 7%.

צעד זה נעשה בעקבות ביטול חובת הפקדת היבוא על טלוויזיות. במקום זאת הועלה מס קניה מ־58% ל־60%, שינוי שמחייב העלאת מחירים ב־7%.

מעריב

תל־אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: „בית מעריב", רח' קרליבך 2 (מיקוד 61 200), ת.ד. 20010 טלפון 439111.

ירושלים: המערכת – רח' הלל 14 (מיקוד 94 581) טלפון 221151. הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טלפון 231769. מרכז הפצה: טלפון 521159.

חיפה: רח' הנביאים 29 (מיקוד 104 33), טל. 674764. הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טל. 673254.

באר־שבע: מערכת, מודעות ושיווק: רח' קק"ל 90, טלפונים 74850, 74973, 37553.

אמש בטלוויזיה

שליטה עצמית

מוקד: עם מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, יצחק שמיר.
מראיינים: ירום רונן, יעקב אחימאיר, יגאל גורן.

יצחק שמיר נאלץ להתמודד עם רשימה נכבדה של שאלות קשות שהמטירו עליו מראייניו. בשקט בשקט, בשליטה עצמית ובקור־רוח יצא בשלום מבין המוקשים שניסו להטמין לו מראייניו. אך הדבר אילצו להשמיע כמה דברים שאולי היה מעדיף להימנע מהם, בעיקר כמי שאמור לנצור לשונו כיאה לדיפלומט מספר אחד שלנו.

בפרשת ואלדהיים – אין לתהות שישראל תשלח לאוסטריה שגריר חדש, אלא אם כן יקרה שם משהו יוצא דופן.

פרשת ראש השב"כ – הדבר החמור ביותר לדעת שמיר היה הנסיון להפרכת־הצר מצד שלושה בכירים, „יש להפקיד החקירה לחקירה פנימית, של מקצוענים". נוכח לתצם של המראיינים חזר ואמר שמיר: „לי אישית אין מה להסתיר. אני נקי מכל רבב".

פרשת פולארד – שר החוץ השכיל להתחמק מהמלכודת שניסו להטמין לו, תשובותיו לא תמיד סיפקו את הסקרנות והוא חזר על הגירסה הרשמית המוכרת.

אולי ניתן היה לצפות ממנו לעמדה יותר נחרצת כלפי האחראים למה שקרוי עתה „המרי האזרחי" של דתיים ונסיונות־התגובה של כמה חילוניים. הוא אמנם כינה תופעה זו כ„חמורה", אך שמר על נייטרליות מאכזבת־כלשהו.

גיל קיסרי

מונה כונס נכסים ל„אקסטק מחשבים"

מאת דוד זוהר

מפעל עתיר ידע נוסף התמוטט אתמול: אקסטק מחשבים, שנחשב בשנים האחרונות לאחד המפעלים המבטיחים והמצליחים לייצור מחשבים בארץ.

אתמול מונה למפעל כונס נכסים, עו"ד יעקב ריבנוביץ, לבקשת בנק לאומי, הטוען כי אקסטק חייב לו למעלה מ־220 אלף דולר.

אקסטק, שהעסיק 40 עובדים, ושוכן בקרית־הטכניון, ייצר מערכות מחשבים. בחודשים האחרונים שקע בחובות של מאות אלפי דולרים, מתוכם כרבע מיליון דולר למס הכנסה. בשבוע שעבר נשלחו מכתבי פיטורים לכל העובדים.

מנכ"ל המפעל, דוד רוזנגרטן, יצא בשבוע שעבר לבלגיה לדווח לבעלי המניות על המצב החמור ועל מגעיו להצלת המפעל. הוא טוען כי אקסטק נקלע לקשיי מימון בעיקר בשל עיכובים וסחבת מצד משרד המדען הראשי בהעברת כספים שהועיד למפעל לצורכי מחקר ופיתוח בשנים 84־1983.

עו"ד ריבנוביץ, שמונה כונס, טען בפני השופט בר, כי אקסטק קיבלה הלוואות ואשראי מהבנק ועתה נודע כי הפסיקה למעשה את פעילותה השוטפת, חלק מנכסיה עוקלו ובאחרונה הפסיקה לשלם חובות.

הכנסת גינתה את בחירת ואלדהיים:

„לזכור ולא למרוח" קרא שריד – וגאולה כהן דיברה על „פיהרר חדש באוסטריה"

מאת יוסף צוריאל

אתמול התלכדה הכנסת סביב גינוי בחירת קורט ואלדהיים לנשיא אוסטריה. הנואמים, מסיעות שונות, דברו על חשבון היסטורי, מיתוח האומה, השכחה, וירקה בפנים.

שר החוץ, יצחק שמיר, השיב בשם הממשלה. הוא דיבר על „החשבון ההיסטורי המחייב להרים קולנו נגד הודעתם של המונים אוסטרים עם העבר הנאצי של שנות הארבעים, ולהתריע וללחום נגד ריהבליטציה של אנשים אשר ידיהם היו במעל הנאצי".

הבהיר השר: „אם הבחירה הזו תתקבל ללא מחאה, יכולים לבוא אחרי ואלדהיים אחרים כדוגמתו, ואף גרועים ממנו, והחיה הנאצית עלולה חלילה להרים ראשה מחדש, ולדרוך על במות עולם".

לדעתו, „בחירת ואלדהיים לנשיא אוסטריה, היא תופעה מצערת ופוגעת. משמעותה אינה מצטמצמת לתחום של יחסינו עם אוסטריה".

ח"כ יוסי שריד, טבע את הסיסמא, „לזכור ולא למרוח", והטעים כי בהיסטוריה הקצרה של ישראל, קמו מנהיגים ומרחו את העבר הנוראי.

על „פיהרר חדש באוסטריה", דיברה ח"כ גאולה כהן, שטענה: „זו ירקה בפניהם של ששה מיליון קרבנות יהודים, וירקה על קברם של חמישים מליון הרוגי מלחמת העולם השניה". היא הציעה „להשעות כל קשר עם אוסטריה ולפתוח במסע הסברה בקרב בני תרבות בעולם, כדי להיאבק ביחד נגד הניאו־נאציזם".

ח"כ זבולון המר שאל: „האם רק עכשיו גילינו לפתע שיש לנו אינטרסים חיוניים באוסטריה?"

ח"כ חייקה גרוסמן אמרה בהתרגשות ובקול חנוק „משום מה יש כעת אנשים המנסים לראות את פרשת ואלדהיים בהיבט הצר ביותר של הקשר הפוליטי. בפרשה זו אין אנו מחוייבים להוכיח כי הוא רצח במו ידיו יהודי. אין זו חזרה על פרשת אייכמן".

ח"כ שבח וייס, ניצול שואה, מצא סמליות בעובדה שאת הישיבה שדנה בנושא זה, ניהלה ח"כ חייקה גרוסמן, שפעלה כפרטיזנית במהלך מלחמת העולם השניה.

מיקבץ פרלמנטרי

●●● „האווירה ברחוב לבנון מעידה כי סוריה אינה מסוגלת לשלוט בלבנון ואין לה האוטוריטה הדרושה בעיני התושבים" – אמר אתמול מתאם פעולות הממשלה בלבנון, אורי לובראני, לחברי ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, במלאת שנה לנסיגת צה"ל מלבנון. הוא מסר כי נמנעה החדרת 19 מכוניות תופת וסוכלו שבעה נסיונות פיגועים לשם חטיפת אנשים בישובי הצפון. הוועדה פסקה כי השיטה של הפעלת צד"ל כמיליציה איזורית הוכיחה עצמה ויש להמשיך בה. מפקד רצועת הבטחון, תא"ל רני רוטשילד, הסביר כי הצלחתו ליצור מצב בו הדרוזים והשיעים מבינים כי האינטרס הקיומי שלהם הוא למנוע חדירת חוליות טירור לאיזור הבטחון ולישראל עצמה.

●●● „הולת חובת חגירת בטיחות בעיר, גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בה" – סבור שר התחבורה, חיים קורפו. הח"כים לין, איתן ובן־מאיר יזמו הצעת־חוק בנושא. שר התחבורה הסתמך על דעת מומחים, וקבע כי חיוב זה יסרבל הנהיגה בתוך הערים, אינו שימושי לגבי רכב המוביל מטענים. על אף עמדת השר, פנייתו להסיר את הצעת החוק לא נתקבלה, והיא הועברה לוועדה לדיון מוקדם.

●●● „אין ייצוא, ולו של אקדח אחד, שלא צריך לקבל אישור בכתב של ועדת שרים", אמר אתמול שר הבטחון, יצחק רבין, בתשובה לח"כ חייקה גרוסמן. „אין ייצוא בטחוני שלא עובר סינון ובקרה. הדבר נתון לעיון של מספר משרדים בממשלה. ולא השיקול הכלכלי, התעסוקתי, הוא השיקול היחיד בתהליך בחינה ואישור עסקה כזו". בהתייחס להתחייבויות כלפי ארה"ב אמר: „כל הממשלות בישראל לא הפרו אותן". באשר לקצינים בכירים במילואים העוסקים בסחר בנשק, הבהיר השר רבין, כי אין חוק בישראל שיכנע מאזרח ישראלי לעסוק בכך. ●●●

הומטל רשת דירות הנופש בישראל

מבצע מדהים!

נופש ב־6 תשלומים

במחירים ללא תחרות!

אילת ★ נתיב העשרה

טבריה ★ כפר חיטים ★ ובערים הגדולות

שיחת טלפון אחת ויש לך דירת נופש מרוהטת ומצוידת.

הומטלפון: שרות הזמנות בטלפון באמצעות כרטיסי אשראי.

לפרטים והזמנות:

ת"א	ירושלים	חיפה	טבריה	אילת
03-289141/2	02-225062 02-244539	04-674256	067-90780/1	059-74927

Homtel Israel

הומטל - זה לא רק חדר - זה בית

הגיעו מחבטי טניס „האד" חדשים עם ידית נגד זעזועים

HEAD

במקום 420 ש"ח – מחיר מיוחד 273 ש"ח

דירקטור גרפית II

במקום 285 ש"ח – מחיר מיוחד 218 ש"ח

במקום 200 ש"ח – מחיר מיוחד 173 ש"ח

במקום 273 ש"ח – מחיר מיוחד 230 ש"ח

במקום 179 ש"ח – מחיר מיוחד 138 ש"ח

מחבטי „סקוואש" „האד" – במבצע מיוחד

בשגל (שבא) ספורט בע"מ יבוא, ייצור ושיווק
רח' תוצרת הארץ 17, תל־אביב, טל' 03-251121

זהו! עכשיו אין מה להשוות!
נגמרו התירוצים. בלי אבל בלי חבל.

סוף סוף גם לך תהיה

דייהטסו שרייד

מבצע לתקופה מוגבלת!

אוטומטית + מזגן מקורי

רק 18,378* ש"ח כולל מע"מ

40%-מזומן 60%-תשלומים עד 36 חודש!

דייהטסו שרייד קנייה גדולה

סוכנות ראשית: נוע בע"מ

רח' המסגר 38 ת"א טל. 03-330721

ובכל סוכנויות דייהטסו בארץ

עכשיו באספקה מיידית

* לא כולל הובלה

גרושה בת 33, הורה יחיד לילד בן שלוש, פיקח לגילו, מאוד יפה, מאוד־מאוד חברותי ושופע מרץ חיים

מחפשת לבנה משפחה אומנת

בית חם ואוהב עם נשמות טובות ובזוגות (אפשרי גם בודד/ת). רצוי בקיבוץ (אם כי לא בהכרח) עם נכונות להתחייבות שלא להוציאו מהקיבוץ או לקחתו מהמשפחה כל עוד יהיה קטן (גיל 18).

לפנות בכתב: קלדיס שוסטר, ש"י עגנון 38/4, נהריה, מיקוד 22442.

במודעה של

אחים ערבט

בעמוד 58 –

מוסף הבניה ב„סופשבוע"

נפלה טעות

המחיר של דירות 4 חדרים הוא כיום החל מ־45,500 $

(68,250 ש"ח בלבד)

מערת צדקיהו בירושלים

סגורה לקהל

ב־17.6.86 (י' סיון תשמ"ו)

(כנס של בונים חופשיים)

מודעת שיכון עובדים

ב„סופשבוע"

ראה עמוד 39

● ישיבת הממשלה עם המפכ"ל בנושא האלימות חרדים־חילונים (צילם: רחמים ישראלי) ● תפילה בבית־הכנסת בקרית־שלום לאחר ההצתה (צילם: שמואל רחמני)

„לשרוף בית־כנסת זה נורא, אנו יורדים מהפסים'

אומר גבי פטילון, משכונת קרית־שלום ★ דוד שרעבי: האש הגיעה כמעט לספרי התורה וכיביתי אותה בכריות ושמיכות ★ על דלת בית־הכנסת נמצאה הכתובת: „אנשים נגד חרדים" ★ פנחס שיינמן: יש לעצור את המגיפה

מאת יצחק בן־חורין

„התעוררתי בדירה שלי, שבקומה השניה, בערך בא־רבע אחר חצות. לא הצלחתי להרדם. שמעתי את הכלב של השכנים נובח וצעדים של מישהו הדורך על החצץ ברחוב. ניגשתי למרפסת והצצתי החוצה. אני מסתכלת ורואה אש – אש גדולה. אלוהים – בית־הכנסת בוער". סיפרה רבקה בורקה שבזכות ערנותה ניצל בית־הכנסת „בני בנימין" בשכונת קרית־שלום בתל־אביב.

8500 תושביה של שכונת קרית־שלום השלווה בדרום תל־אביב התעוררו אתמול בבוקר בידיעה שהנה הם חוזרים לכותרות, לאחר שנים של מאבק מוצלח לסילוק דעות קדומות. והנה עתה, שופך אלמוני שפך חומר דליק וניסה להצית בית־כנסת בשכונה.

„אנחנו שכונה שקטה. יש אצלנו הרבה אנשים דתיים אבל לא חרדים. את הבלגן עושים בבני־ברק ובירושלים. לא מצאו מקום אחר לשרוף בית־כנסת, דווקא אצלנו? כנראה שהכל בגלל שאיש אחד הלך לפני כמה ימים ללכלך תחנת אוטובוס ולתפוס כותרות", אומר יורם בחוצ'בסקי, המתגורר מול בית־הכנסת „בני בנימין", ברחוב חזיון. רוב התושבים הביעו זעזוע על המעשה. רק בודדים אמרו, בלי להזדהות בשמם, כי הם מרוצים. „סוף־סוף לימדו לקח את החרדים. צריך להכניס להם".

מספרת רבקה בורקה: „העירותי את חיים בעלי ורצתי לשכנים למטה שיש להם מפתח חרום של בית־הכנסת. חזרתי הביתה והתפללתי שבית הכנסת לא ישרף. אני 50 שנה בארץ, לא דתיה, אבל לשרוף בית־כנסת זה איום ונורא".

דוד שרעבי, חייל בן 22, הוא האיש שקפץ ממיטתו והציל את בית־הכנסת. הוא מספר: „לקחתי את המפתחות ורצתי לבית־הכנסת. כשפתחתי את דלת הכניסה לא ידעתי מה לעשות. בית־הכנסת היה מלא עשן והלהבות הגיעו עד התיקרה. לראות בית כנסת נשרף זה דבר מחריד. קודם כל ניגשתי לארון החשמל וניתקתי הזרם. ראיתי שנשרפים המזגן ושני כסאות מתחתיו. גם הרצפה בערה במקום ששפכו חומר דליק. המצית שבר חלון ושפך חומר דליק. הריח היה חריף. כיביתי את האש תוך חמש דקות. לקחתי כריות ושמיכות והכסתי באש. האש כמעט הגיעה לספרי התורה. אם לא הייתי בא בזמן היה הכל נשרף. אחרי שגמרתי – ראיתי כבר שוטרים. על דלת בית הכנסת רשמו: „על כל תחנת אוטובוס שתישרף – בית־כנסת ישרף". מתחת לזה היתה חתימה – „אנשים נגד חרדים"".

גבי פטילון, יו"ר מועצת התרבות של השכונה היה מזועזע: „אני ניצול שואה, אדם חילוני ואני מזועזע. לפגוע בבית־כנסת זה דבר מחריד. אנחנו יורדים מהפסים".

ראש העיריה, שלמה להט, אמר: „צריך להפעיל יד חזקה למען החוק. הניסיון לשרוף בית־כנסת בתל־אביב הוא מזעזע, כי פרט לאסוציאציות האיומות שהדבר מעורר, יש חשש לתחילת מלחמת אחים".

יו"ר המועצה הדתית בתל־אביב, פנחס שיינמן, הגיב: „יש לעצור את המגיפה. נכנס את הרבנים. אולי נוכל ליצור שפה משותפת בתל־אביב. נעשה כל מאמץ להרגיע את הרוחות בעיר".

יומן מעריב

זהירות, מטורפים!

שריפת בית־כנסת היא מעשה תועבה המזעזע כל יהודי, חילוני כדתי.

בית־כנסת הוא לא רק מקום לתפילה וללימוד תורה. יהודים דתיים וחילונים מסרו את נפשם על קדושת בתי־כנסת ועל הגנה מפני חילולם. שריפת בית־כנסת בגולה היתה והינה ביטוי נפשע ביותר של אנטישמיות ושל רדיפת יהודים.

אנו רוצים לקוות, כי מי שהצית את בית־הכנסת בקרית־שלום בתל־אביב אינו אלא מטורף. שהרי לא יעלה על הדעת שאדם מישראל מסוגל למעשה תועבה כזה. אך גם על מטורפים צריך לשים יד ומהטם למען לא יימצאו אחרים שיידבקו בטירוף זה. אבוי לנו אם ייתנו דרור למטורפים.

המדינה כולה, על אוכלוסיתה המגוונת ועל קשת הדעות הרחבה שבה, נדהמה לנוכח שריפת בית־הכנסת. והדברים מטעם כל המפלגות וכל החוגים הביעו הזדעזעותם. אך בכך לא די. עם הזעזוע חייבים כולנו – ללא הבדל זרמים והשקפות – מצד אחד להילחם במציתי האש, ומצד שני לאתר את האש למנוע את התפשטותה.

במהלך מתן התורה, שחג השבועות מציין אותו לפי המסורת, חטאו בני ישראל באובדן הסובלנות ויצרו להם עגל זהב – והתוצאה היתה מלחמת־אחים. דווקא בשעות של זעזוע המוקד את כל אוהדי ישראל בשל ההצתה השפלה אנו חייבים לשמור על מלוא מידת הסובלנות ולהוקיע כל קנאות. סובלנות היא היפוכה הגמור של קנאות מכל סוג שהוא, שתמיד יש בה מן הטירוף. סובלנות משמעה – חיים־בצוותא, אלה ליד אלה, ולא מלחמה של אלה באלה.

אימוץ הסובלנות כדרך־חיים במדינת ישראל הוא הציווי האקטואלי לקראת חג השבועות הבא עלינו לטובה.

תגובות

בגרמניה שרפו ספרים ואמרו שזה „יגמר בשריפת בני אדם"

מאת יהושע ביצור

● השר יוסף בורג: אני אומר שהצתה לבין אש ההצתות היא אש זרה של שנאה. כאשר התחילו בגרמניה בשלטון הנאצי עם שריפת ספרים, נאמר כבר אז, כי זה יגמר בשריפת בני אדם. [illegible]

● השר משה שחל: [illegible]

● ח"כ חיים קופמן: [illegible]

● ח"כ מנחם פרוש: [illegible]

● ח"כ [illegible]

● ח"כ חיים דרוקמן: [illegible]

● ח"כ שמעון [illegible]

שריד: „בריון, קוזאק נגזל'; פרוש: „אתה אומלל שאתה יהודי'

קודם לכן התפרץ פרוש כלפי יו"ר הכנסת: למה אתה לא מזהיר את התולים תמונות תועבה? אתה מסית נגדי

מאת יוסף צוריאל ויהושע ביצור

הכנסת סערה אתמול, בעקבות הצתת תחנות האוטובוס ונסיון ההצתה של בית־כנסת. יו"ר הכנסת, שלמה הלל, קרא הודעה, שבה הוא מזהיר מהידרדרות „למלחמת אי־תרבות ברחוב". הוא קרא לכל הגורמים השקולים והאחראים לעצור את התופעות הנפשעות ושלוחות הרסן של בודדים, או של מיעוט קיצוני הנוטל את אי החוק לידיו".

ח"כ מנחם פרוש הגיב בחריפות כלפי שלמה הלל. „באווירה שבה ולדותיים נבחר, על גל של אנטישמיות, אתה יכול להיות יו"ר הכנסת על גל של אנטי דתיות".

סדרנים הצצו בין הניצים

בהודעתו מתח היו"ר ביקורת על ח"כ פרוש שהכריז בשבוע שעבר, כי ייצא בעצמו להשחית מודעות פירסום בתחנות אוטובוס, וציין כי יוזמה כזו, „לא זו בלבד שיש בה כדי להסעיר את הרוחות, אלא היא פסולה מכל וכל, ונוגדת כל נורמה שלטונית".

הערה זו הוציאה את פרוש משלוותו. עוד קודם לכן ביקש את רשות הדיבור והיו"ר לא נענה. אז נטל לעצמו את רשות הצעקה וקרא לעבר שלמה הלל: „למה אתה לא מזהיר את התולים תמונות תועבה? אתה משקר. אתה מסית נגדי. אתה מנצל את הבמה הזאת".

ח"כ יוסי שריד נזעק לעזרת היו"ר, וכינה את פרוש „בריון" ו„קוזאק נגזל". בתגובה כינה פרוש את שריד: „אתה אומלל שאתה יהודי". הויכוח בין השניים התלהט ושריד נרגע רק לאחר שנדרש לצאת את האולם.

אבל ח"כ פרוש לא נרגע. הישיבה ננעלה, סדרנים הצצו בינו לבין ח"כ שריד, אך פרוש היה עדיין נזעם. הוא הודיע שישגר מכתב לראש הממשלה בנושא זה, הבטיח שלא יעבור על כך לסדר־היום. לטענתו, היו"ר פגע בו ובציבור שהוא מייצג.

בינתיים נמצא תומך בפרוש. ח"כ אוריאל לין הורה לשלוח מכתב אל שר המשטרה חיים בר־לב, ובו ביקש שבר־לב יורה לסלק מהרחובות את התמונות של הבחורות בבגדי ים. „הציבור הדתי צודק במחאתו, אם כי אני שולל את הדרך האלימה שבה נוקטים בודדים בתוכו".

המפכ"ל נגד יד קשה

מפכ"ל המשטרה, רב־ניצב דוד קראוס, הגדיר אתמול בפני ועדת הפנים של הכנסת את יחסי חילוניים ודתיים כמלחמה בין אנשים על אמונתם. לדעתו, מלחמה זו לא תבוא לסיומה ע"י מעצרים והעמדה לדין.

המפכ"ל דחה את הדרישה שהמשטרה תפעיל מדיניות יד קשה כלפי החרדים. לדבריו, יש בסיס חוקי לטענת החרדים בדבר פגיעה ברגשותיהם – מכוח החוק האוסר פגיעה באמונה דתית.

הצגת תמונות פרוטמת בתחנות אוטובוס המשרתות גם את הציבור הדתי, יש בה לדעת המפכ"ל משום גורם של כפייה.

מפכ"ל המשטרה, אב־ניצב דוד קראוס, הדגיש כי כאשר מדברים על כפייה, יש להביא בחשבון כפייה דתית וכפייה חילונית כאחד. לכן הוא סבור כי הפתרון לבעייה אינו נו בידי המשטרה, שהיא גוף מקצועי.

על הטענה שהמשטרה משחררת חרדים שנעצרו, השיב קראוס, כי לפי החוק אין להחזיק אדם במעצר לאחר שנסתיימה חקירתו.

לפעול מתוך אהבת ישראל

הוא שאל את חברי הוועדה: „אתם התלוננתם בעבר על שהמשטרה נוהגת ביד קשה מדי ובצורה קשוחה. עכשיו אתם טוענים את ההיפך".

ועדת הפנים, בראשות ח"כ דב שילנסקי, קיבלה החלטה הקוראת לכל הצדדים, דתיים וחילוניים גם יחד, לנהוג באיפוק, לפעול רק לפי החוק ומתוך אהבת ישראל. החכ"ים יצחק פרץ ואמירה סרטני דרשו להשמיט את הביטוי אהבת ישראל, אך דרישתם נפלה בהצבעה.

הצעה של היו"ר ח"כ שילנסקי לגנות את שריפת בית־הכנסת בת"א לא אושרה.

הצפון החדש של תל־אביב פתוח גם בחג ובשבת

בואו לאתר - נציגי המכירות ישמחו לספר לכם על שכונת אזורי־חן.
בחג השבועות ובשבת בין השעות 10.00־18.00
ובימי חול בין השעות 10.00־18.30

מגורים זה ענין של אזורים

אזורי חן

הצפון החדש של תל-אביב

משרד המכירות ברח' דרויאנוב 5, תל-אביב.
א'-ה' 09.00־21.00, ו' 09.00־13.00, מוצ"ש 19.00־21.00.
טלפון: 03־204705 03־295222, קו פנימי 413.

הכנה מן הأصل

هكذا من الأصل

עוד שלושה שרים פרשו מממשלת אוסטריה

ואלדהיים: „אסור לעולם לשכוח סיוט השואה"

עשוי לבקר במחנה הריכוז מאטהאוזן כמחוות פיוס ★ מסכים לבדיקת עברו

מאת מרטין אנגלברג והן דנתי, סופרי „מעריב" בווינה ובניו יורק

„אני מתנגד לכל צורה של אנטישמיות", אמר קורט ואלדהיים, הנשיא הנבחר של אוסטריה, במסיבת-העיתונאים הראשונה שלו לאחר הבחירות.

בנוכחות יותר מעשרה צוותי טלוויזיה ממדינות המערב ובמאה עיתונאים מאוסטריה ומחוצה לה, קרא ואלדהיים הצהרה ארוכה כנגד האנטישמיות.

„אעשה הכל נגד האנטישמיות וכל סוג אחר של אפליה דתית, גזענית או אתנית. העבר המזעזע צריך ללמדנו לקח של פיוס וסובלנות", אמר ואלדהיים. הוא הוסיף, כי „היהודים היו מיעוט דתי רב-ערך באוסטריה".

וכן קבר לאחר היוודע תוצאות הבחירות ביום ראשון, אמר ואלדהיים כי הוא „מעוניין מאוד ביחסים טובים וידידותיים עם ישראל".

ואלדהיים דיבר גם על „הסבל העצום שהביא הנאציונאל-סוציאליזם לעולם, ובמיוחד לבני-ארצנו היהודים". הוא הכריז בחגיגיות: „אסור שהפשעים שבוצעו אז יחזרו על עצמם. אסור לשכוח לעולם את הסיוט של השואה". כצעד של פיוס, יתכן כי ואלדהיים יבקר במחנה הריכוז מאטהאוזן ויערך בה מחוות נוספות של פיוס.

ואלדהיים, שיושבע לנשיאות ב-8 ביולי, סייג את הכרזתו, שעוררה ביקורת חריפה, ולפיה רק מילא את חובתו בתקופת המלחמה. הוא הבהיר, כי התכוון לחובה כלפי חבריו לנשק.

„זו היתה חובה אנושית, לא חובה כלפי משטר ששם את אבי בכלא ורדף את משפחתי ומיליוני בני אדם בדרך אכזרית ביותר", אמר.

להפתעת הכל, ואלדהיים עמד על כך שלא שמע דבר על גירוש היהודים מסאלוניקי, אם כי היה מוצב ממש ליד העיר במשך יותר משנה. עם זאת, הוא הסכים להצעתו של צייד הנאצים שמעון ויזנטל להביא לוועדה בינלאומית של היסטוריונים צבאיים לבדוק את עברו.

בתוך כך נמשך המשבר בממשלת אוסטריה, בהנהגת הסוציאליסטים. נוסף על פרישת הקאנצלר פרד זינובאץ, שבמקומו נתמנה שר האוצר פראנץ וראניצקי, פרשו עוד שלושה שרים: שר החוץ, שר החקלאות ושר התחבורה והתעשיה.

בניו-יורק אמר גרהארד ברקס, נציג משרד התיירות האוסטרי, כי כמה אוחזים אמריקניים הודיעו ללשכת התיירות האוסטרית בעיר שיבטלו ביקורים מתוכננים באוסטריה בעיקבות פרשת ואלדהיים.

„ניו-יורק טיימס" דיווח אתמול, בידיעה מווינה, כי אנשי עסקים ובנקאים אוסטריים מודאגים מאוד מהאפשרות, שבחירת ואלדהיים תפגע ביחסיה הכלכליים של אוסטריה עם ארה"ב ועם מדינות אחרות במערב. הנס אנדרוש, יו"ר הבנק הגדול באוסטריה, סגנו בעבר כשר האוצר, הביע חשש, שארצו תמצא עצמה מבודדת משאר מדינות המערב.

מאיר בלייך מוסיף מלונדון: 60 חברי פרלמנט בריטיים במפלגת הלייבור חתמו על עצומה המגנה את ראש הממשלה מרגרט תאצ'ר על שבירכה את ואלדהיים עם בחירתו.

רדיו קהיר מגלה תוכנית לבלימת השיעים בלבנון

ג'מייל עודד המחבלים לשוב למערב ביירות

מאת שמי גבאי, סופר מעריב לענייניים ערביים

קהיר אישרה אתמול כי נשיא לבנון אמין ג'מייל הוא שנתן את „האור הירוק" לראש אש"ף יאסר ערפאת להחזיר את אנשיו למערב ביירות, כדי ליצור איזון פוליטי וצבאי עם השיעים.

רדיו קהיר טען כי ג'מייל קיבל את הסכמתם של מנהיגי הדרוזים, הסונים והנוצרים, לרבות הנהגת הפאלאנגות, החרדים מהגידול המבצעי של השיעים ומהנטייה שלהם לאיראן החומייניסטית. ואומנם אנשי אש"ף מיהרו לשלוח את כוחותיהם למערב העיר.

יצויין כי מנהיג התנועה השיעית „אמל" נביה ברי גילה כי אמין ג'מייל, שנסע בחודש שעבר לטוניס, מסר אלפי דרכונים לבנונים ריקים לשימושה של הנהגת אש"ף וגם שיכנע את „הכוחות הלבנונים הנוצרים" לפתוח את נמל ג'וניה הנוצרי לפני אנשי ערפאת, וכך אמנם נעשה.

באותו מסע נועד ג'מייל לא רק עם הנהגת אש"ף, אלא עשה „קפיצה" גם לקהיר, הקשורה כנראה במיבצע זה.

מלחמת „אמל" נגד אנשי ערפאת במחנות הפליטים במערב ביירות נמשכת זה השבוע החמישי. אתמול היתה הפסקת אש לשעה קלה, כדי להוציא את הפצועים ממחנות הפליטים לבתי חולים בביירות.

העיתון הבריטי „דיילי אקספרס" מוסר על תוכנית עיראקית לחולל עימות צבאי בין ישראל לסוריה, במטרה להפחית את הלחץ על עיראק במלחמה במפרץ.

למטרה זו גייסו העיראקים את יאסר ערפאת, וזה העביר לסורים אזהרות שישראל עושה הכנות לתקוף את סוריה.

נפגשים שרי החוץ של סוריה ועיראק

מאת סופר „מעריב" לענייניים ערביים

פגישת שרי החוץ של עיראק וסוריה תיערך מחר בגבול שתי המדינות, במסגרת מאמצי התיווך של חוסיין מלך ירדן – אמר אמש שר החוץ העיראקי טארק עזיז בראיון לרדיו מונטה קארלו.

הפגישה מתקיימת תוך מסע של התקפות מילוליות הדדיות בין סוריה לעיראק מעל גלי האתר.

שרי החוץ מתכוונים בשלב זה לא להעלות את נקודת המחלוקת העיקרית – התמיכה הסורית באיראן במלחמתה נגד עיראק. מקורות ערביים הדגישו כי המחלוקת הזאת תועלה בפגישות הנוספות לאחר שתיווצר האווירה המתאימה לכך. כל הפגישות שהיו נועדו להכין את פסגת ההתפייסות בין שני הנשיאים סדאם חוסיין וחאפז אסד.

איראן, העוקבת אחרי מהלכיה החדשים של סוריה בדאגה רבה, מיהרה אתמול לחדש את אספקת הנפט לדמשק. משלוח ראשון של נפט איראני גולמי הגיע לסוריה, הסובלת ממשבר אנרגיה חמור. אספקה זו באה לאחר הפסקה של כמה חודשים בגלל חובותיה המצטברים של סוריה לאיראן, המסתכמים במיליארדי דולרים.

עיראק מבטיחה לספק את כל צרכי סוריה בנפט ואף לסייע לה במלחמה עם ישראל.

זה לא פיקניק

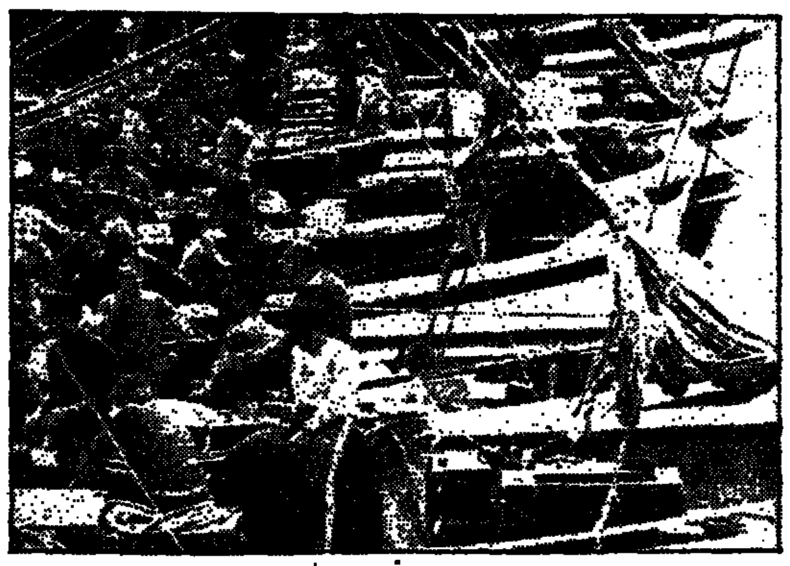

● 270 ספינות דיג ספרדיות חוסמות את הכניסה לנמל הנדיי בדרום מערב צרפת, בתגובה להחלטת ממשלת צרפת לאסור על ספינות ספרדיות לדוג במים טריטוריאלים צרפתיים. המצור החל ביום שני. (תצלום: א.פ.)

גרוש זרים מצרפת – גם בלי שופט

מאת תמר גולן, סופרת „מעריב" בפאריס

ממשלת צרפת אישרה אתמול שתי הצעות חוק בנושאים השנויים במחלוקת, אשר לאחד מהם יש בו עניין גם לישראלים השוקלים ביקור בפאריס.

חוק זה הובא לממשלה על-ידי שר הפנים והוא נוגע להטלת הגבלות חדשות על כניסתם של זרים והענקת מקלט מדיני לגולים פוליטיים. במסגרת החוק החדש לא יהיה עוד צורך בהחלטה של שופט, כדי לגרש תושב זר, אלא, רק באישור של הדרג המינהלתי.

מטרת החוק המוצע היא להקשות כניסת חשודים בפעולות טרור מחד, ופועלים מהגרים מאידך.

הנשיא פרנסואה מיטראן, אשר היה היו"ר בישיבת הממשלה השבועית, הביע את הסתייגותו מהצעת החוק. אולם בשלב זה הוא בחר שלא להעמיד במבחן את החיים המשותפים בצרפת, שיש לה היום נשיא סוציאליסטי וממשלה ימנית, בעלת רוב בפרלמנט.

גם הצעת החוק השניה מעוררת בפאריס סערה: המדובר הוא בחוק מיוחד לכלי התקשורת, אשר במסגרתו מציעה הממשלה למכור את הרשת הראשונה של הטלוויזיה „טי.אפ.1", שהיא הותיקה ברשתות הטלוויזיה של צרפת.

נושא השואה יועלה ב„יום הנצחון" בצרפת

מאת תמר גולן, סופרת „מעריב" בפאריס

בפעם הראשונה מאז מלחמת העולם השניה יועלה נושא ה„שואה" ומחנות הריכוז הנאצים במסגרת טקסי יום הנצחון הנערכים בבתי-הספר של צרפת.

צרפת חוגגת מדי שנה את ה-18 ביוני, היום בו קראה להתקומם נגד הכיבוש הנאצי.

שר החינוך רנה מונורי, הודיע אתמול, כי השנה תקרא לפני התלמידים בכל רחבי צרפת מעין „פקודת יום" של משרדו בה תאוזכר ה„שואה" ולא רק תנועת המחתרת של ה„רסיסטנס".

הוא הודה, כי הממשלה התעוררה לצורך לדבר על מחנות המוות, בהם נרצחו מליונים, ביניהם יהודים רבים, בעקבות הסערה הציבורית שעוררה עבודת ה„דוקטורט" של רוק הסרענק, כי מחנות המוות ומשרפות הגזים לא היו ולא נבראו.

בתשובה לשאלה, אמר השר, כי הוא מחכה לתוצאות החקירה סביב הנסיבות בהן הוענק תואר דוקטור של אוניברסיטת נאנט למחבר התזה הזאת. „ברגע שתתקבלנה תוצאות החקירה, אפרסם אותן", הבטיח מר מונורי. אולם הוא הוסיף, כי בדרך כלל אין האוניברסיטה אחראית לתוכן עבודות המחקר המבוצעות בה.

המזרח מציע קיצוץ כוחות

מנהיגי ברית וארשה, שהתכנסו בבודפשט, הציעו אתמול לקצץ יותר ממיליון חיילים מן הכוחות הניצבים אלה מול אלה, משני עברי מסך הברזל, עד ראשית שנות ה-90. מוושינגטון נמסר כי ארה"ב תבחן ההצעה ביסודיות. א.פ.

פריס שותקה בשביתה

שביתת-התחבורה, הגדולה ביותר אותה ידעה פריס מזה 7 שנים, שיתקה אתמול את החיים בבירה הצרפתית. קרונות בודדים הופעלו בידי עובדים שאינם משתייכים לאף אחד מהאיגודים המקצועיים שהכריזו על השביתה. בין אלה שנאלצו ללכת ברגל, ביום קר וגשום במיוחד, היו שטענו, כי לא הבחינו את המבול – הם נצנו להגיע למקום עבודתם ב„מטרו" התת-קרקעי...
תמר גולן, פריס

רצוי לרמות בבחינות?

שר החינוך של צרפת, בה נערכות כעת בחינות הבגרות, תובע למשפט את „הרשת השלישית" של הטלוויזיה על ראיון עם מחבר ספר, המדריך כיצד לרמות בבחינות. שר החינוך אמר, כי „ידיעות אלה נותנות מקום לחשוב כאילו הזיוף הוא לא רק אפשרי – אלא גם רצוי".
תמר גולן, פריס

זמר פופ באצולה

בוב גלדוף, לשעבר מלהקת הפופ „עכברושי בומטאון", קיבל שלשום בלונדון תואר אבירות מאת המלכה אליזבת בזכות מפעליו למען הרעבים באפריקה – „בנד אייד", „לייב אייד" ו„ספורט אייד". בהיותו אזרח אירי ולא בריטי, לא יוצמד לשמו תואר האצולה „סר".
מאיר בלייך, לונדון

נהרגה ניצולה ממלטה

הדיילת המצרייה אשגאן עטיה, שהיתה בין הניצולים בפרשת חטיפת המטוס המצרי למאלטה, נהרגה שלשום בהתרסקות מטוס פוקר 27 של „אייר סיני" ליד קהיר. באסון שלשום נהרגו כל חמשת אנשי הצוות ו-17 מבין 21 הנוסעים. אשגאן היתה בין ארבעת הניצולים של המטוס, אך אתמול מתה מפצעיה. רויטר

הרוגים בסרי-לנקה

עשרות בני אדם נהרגו בשלושה פיגועים בחזית בית קולנוע ובשני אוטובוסים בסרי-לנקה. סבורים, כי הפצצות הוטמנו על-ידי אנשי גרילה טאמיליים. בחודש האחרון נהרגו 130 בני אדם בפעולות טרור בסרי-לנקה.
רויטר

ניספו באסון רחפת

לפחות 3 אנשים ניספו ו-22 נעדרים באסון מעבורת-רחפת מול סיציליה. אש פרצה באחד ממנועי הספינה ומיד אחר כך היא טבעה. סוכנות הידיעות האיטלקית מסרה, כי נוסעים רבים קפצו לים כדי להימלט מהלהבות, ומסוקים סורקים את אזור האסון. על הספינה היו 60 נוסעים ואנשי צוות. רויטר

חוסיין יגביר פעילותו ביו"ש

המלך חוסיין „יעביר נסבחות ירדניות" בשטחים ויפעל כדי להקים תשתית ציבורית והנהלית. כך מסרו אתמול מקורות בקונגרס שהשתתפו בשיחה עם המלך. לדבריהם, חוסיין איננו נסוג בו מן הרצון למצוא פתרון בזמן הקרוב וכי בדבריו היה יותר אופטימי מבעבר.
עודד גרנות, וושינגטון

לרבקה רבינוביץ (פלדר)
חברת מערכת „נאשה סטראנה"

ברכותינו

לקבלת הפרס לפובליציסטיקה בלשון הרוסית
ע"ש אריה דיסנצ'יק ז"ל
על מאמרה „העולה מבריה"מ ודמוקרטיה בישראל" שהתפרסם ב„נאשה סטראנה".

„נאשה סטראנה"

ליקירנו
מרק (משה) בן-שחר
בהגיעך לגבורות
ברכות מהמשפחה –
לבריאות ואריכות ימים
מאחלים: גלעד הלה, מנחם בן-שחר, דרורה ומקס נגר, חוה ושאול ישראלי, בן שחר רינה, אשל שדה, גוט דבורה
ומשפחותיהם

לאיגוד המוסכים בישראל, לחבריו ולמר פיק
תודה והערכה על מאמציכם ותרומתכם להצלת בתי
שמח להודיע לבית ישראל על שובנו בריאים ושלמים
בברכת חג שמח
מוסך הדר – דני מזרחי
ירושלים

כוכב על המסלול

בבכורה ארצית

רב"חן ת"א	ארמון ר"ג
יום חמישי ויום ששי 10–12.30 בערב	יום חמישי ויום ששי 10 בערב
מוצ"ש 7.20–9.45	מוצ"ש 7.15–9.30
ימי חול 5–7.20–9.45	ימי חול 5–7.15–9.30

למכירה דירת חדר וחצי
בשד' בן-גוריון 83 תל-אביב
הידועה כחלקה מס' 230 בגוש 6215, קומת קרקע
ניתן לראותה בתאום טלפוני 283171 בשעות 9.00–14.00. הצעות יש לשלוח לת.ד. 29022 ת"א עד ליום 15.7.86. אין המציע מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא. המכירה כפופה לאישור בית המשפט.
חברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ
מנהלי עזבון המנוח משה חזקיה ז"ל

משרד המשפטים | לשכת עורכי-הדין
משפט עברי
סמינריון בדיני חוזים
יום ה' – מוצ"ש, 19–21.6.86,
בית הארחה ניר-עציון
דברי פתיחה: מר יוסף חריש, היועץ המשפטי לממשלה
יושב ראש: מר יצחק טוניק מבקר המדינה
מרצים: השופט דב לוין, בית המשפט העליון; עו"ד יצחק מירון, הנושא: כפייה ועושק; הרב יואל בן-נון, הנושא: „שלטון החוק" – צו אלוקי או הסכמה חברתית
מנחים בסדנאות: ד"ר אליאב שוחטמן המכון לחקר המשפט העברי, האוניברסיטה העברית; עו"ד איה אדרעי המכון לחקר המשפט העברי, האוניברסיטה העברית
סיכום: מר מאיר גבאי, מנכ"ל משרד המשפטים
★
פרטים והרשמה: משרד המשפטים 02–270266
★
הסמינריונים הבאים:
דיני שומרים – 17–19.7.86, מלון הלילנד, ירושלים
דיני שותפין – 28–30.8.86, מלון לזום, ירושלים

ב"ה
האם כל המזוזות בביתך כשרות?
אם הנך מעוניין בבדיקת מזוזות בביתך באזור ת"א-יפו
התקשר עוד היום.
לבית חב"ד (ליהודה) –
מס' טל': 231795 – 239252 (03)

גילוי דעת

אנו "חטיבת אחים ואחיות בתי-החולים" מייצגים ציבור זה ותובעים בשמו ובשם עם ישראל הצלת מקצוע הסיעוד בבתי-החולים.

הקמנו עמותה שתפקידה לטפל בנושא ולהביא לכך שאנשי הפתח, אישי ציבור וכל העוסקים והקשורים עמנו, יכירו בחשיבות העליונה ובדחיפות הרבה שיש להעניק למקצוע הסיעוד.

העבודה במשמרות, שבתות וחגים, עומס העבודה והשכר אשר אינו מבטא את העמל המושקע – גורמים לנשירת אחיות מבתי-החולים. דרושים לנו משאבים על-אנושיים וכוחות פיזיים ונפשיים רבים כדי לעבוד בבתי-החולים כפי שאנו עובדים היום.

עשינו הכל למען לא לשבש את הפעילות התקינה של בתי-החולים ולראייה, בתי-החולים פועלים במתכונת רגילה, והאחיות היושבות שביתת שבת ע"י מעונו של ראש-הממשלה עושות זאת לאחר שעות העבודה או ע"ח החופש השנתי שלהן.

אחים ואחיות בתי-החולים מקווים בכל ליבם, כי ענינם יטופל בצורה תכליתית, ללא ועדות ועיכובים. למען לא באלץ להגביר מאבקינו ולנקוט באמצעים חמורים; אמצעים מרחיקי לכת אשר יערערו וישבשו את פעילותם התקינה של בתי-החולים.

אנו קוראים לציבור הרחב
לבוא ולהזדהות עמנו,
במאבקנו זה –

עיזרו לנו לעזור לכם.

חטיבת אחים ואחיות בתי-החולים
על יד מעונו של ראש-הממשלה

נציגת בנק הפועלים בירושלים העידה:

יערי טילפנה והבנק ביצע

בלי לבקש יפוי כוח אישר הסניף לזוהה יערי למשוך רבבות ד' מחשבונה של מלה מלבסקי ★ כאשר נתגלתה הטעות הוגש המסמך החשוד כמזוייף

מאת איה אורנשטיין

רשלנות פקידים בכירים במחלקת מטבע חוץ בסניף בנק הפועלים בירושלים נחשפה אתמול במשפטן של זוהה יערי ואביבה גרנות, הנאשמות בריבה התיירת מלה מלבסקי.

סגנית המנהל של מחלקת מטבע החוץ בסניף הבנק, ויויאן דיסני, אישרה במהלך עדותה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב כי במשך תקופה ארוכה למדי לאחר שזוהה יערי עזבה את עבודתה בבנק הפועלים כיועצת גיירות ערך זרים, המשיך הבנק לבצע פעולות בחשבונה של מלה מלבסקי על פי הוראות של יערי, על אף שלא הציגה יפוי כוח.

בתשובה על שאלותיו של עו"ד דוד מקרין, סניגורה של זוהה יערי, הסבירה דיסני כי במחלקה חשבו שזוהה ממשיכה לעבוד בבנק, ולכן ביצעו פעולות לפי הוראות טלפוניות שלה. כך נמשכו עשרות אלפי דולרים מהחשבון של מלבסקי.

דיסני העידה כי כאשר נתגלתה הטעות („הפשלה", בלשונו של עו"ד מקרין), התבקשה יערי להציג יפוי כוח ועשתה זאת. התובעת, עו"ד פנינה דבורין, הציגה ראיות המוכיחות לדבריה שיפוי הכוח הזה זוייף בידי גרנות ויערי – גרנות ביטתה אותו ויערי החתמה חתימה מזויפת בשם יטא מלבסקי. יטא היה שם נוסף של הנרצחת שבו נרשמה בבנק.

וזהו נוסח יפוי הכוח, המזוייף לטענת התביעה, שהסמיך את זוהה יערי לפעול בחשבונה של מלבסקי: „לכל המעוניין, אני החתומה מטה מרשה בזה את בתחה של זוהה יערי לפעול בחשבון מטיח שלי שמספר ... ובחשבון עו"ש... לקנות ולמכור עבורי ניירות ערך מכל סוג שהוא, כמו כן לרכוש ולהמיר עבורי מטיח בכל סכום שהוא ובכל עת ולבצע בשמי ועבורי כל השקעה לפי שיקול דעתה. יפוי כוח זה תקף אך ורק עבור גב' זוהה יערי ללא הגבלת זמן הכל מתאריך 1.1.1983. בכבוד רב, יטא מלבסקי".

בחקירתה בידי עו"ד דבורין, סיפרה ויויאן דיסני כי ידוע לה שחשבונה של מלה מלבסקי ז"ל נפתח ביוזמת זוהה יערי. היא גילתה כי יומיים לפני הירצחה, ב־8 במרס 1985, ביקרה מלבסקי בבנק וביקשה לדעת מה מצב החשבון שלה ומה היתרה בו. דיסני השיבה למלבסקי כי יתרת החשבונה במטבע חוץ היא אפס. מלבסקי התעניינה לדעת אלו פעולות בוצעו בחשבון ואז יעצה לה דיסני לפנות לזוהה יערי ולשאול אותה, כיוון שנתנה את ההוראות. מלבסקי ביקשה וקיבלה את הטלפון של זוהה יערי ואף התקשרה אליה מהבנק. לאחר שסיימה את שיחת הטלפון, פנתה התיירת אל דיסני ואמרה לה „תודה רבה, להתראות".

עו"ד מקרין שאל: „האם מלבסקי עזבה את הבנק ללא תלונה, כאשר גילתה שהיתרה שלה היא אפס?" תשובתה של דיסני היתה חיובית. כאשר נשאלה העדה כיצד פעלה בחשבון על סמך יפוי כוח שלא נחתם בידי עורך דין, אמרה פקידת הבנק כי נעשתה השוואה עם חתימתה של מלבסקי. „סברנו שהוא תקין ומאחר שהכרנו את זוהה מעבודתה בבנק, נתנו לה קרדיט".

בתשובה על שאלת השופט יוסף גולדברג תיארה דיסני את התרשמותה ממלבסקי: „אשה עדינה ושקטה מאוד, קצת נמוכה וכפופה שנעזרה במקל ונראתה מבוגרת מ־55 שנר תיה". העדה זכרה שהיא שמעה בחדשות בטלוויזיה, יומיים לאחר ביקורה של מלבסקי בבנק, כי נמצאה גופת אשה בנסיבות מוזרות וכי הראו את תמונתה של מלבסקי בטלוויזיה.

המשך המשפט ביום ראשון.

נמנעה התמוטטות קטע מרוד אבן גדול בת"א

מיטען חבלה התפוצץ בפח במרכז רמת־גן

שנים נפצעו קל ★ „הייתי בטוח שזה שוד כמו בסרטים", סיפר עובד סניף דיסקונט הסמוך

מאת אלי רגן

„זמן קצר לפני הפיצוץ ראיתי שני צעירים ערבים מסתובבים ליד פח האשפה שבתוכו הונח מטען חבלה. הם החזיקו ביד עיתונים וקופסאות סיגריות. זמן קצר לפני הפיצוץ הם נעלמו מהשטח", סיפר אתמול דוד שריקי, אסיר מבלא כפר יונה, בן 23, העוסק בעבודות חוץ בחברת „בזק", בכיכר רמבים ברמת־גן.

בפיצוץ מיטען החבלה שאירע בשעה 11 וחצי ברחוב הרצל 50 ברמת־גן של סניף של בנק דיסקונט, נפצעו קל שני אנשים: פקיד הבנק מיכאל ברג, בן 27, מפתח תקווה, שאיבד את שמיעתו לזמן קצר ועובר אורח, אלימלך גליק, בן 55, מבני ברק. לאחר שקיבלו טיפול רפואי שוחררו.

המיטען הונח בתוך פח פלסטיק ירוק שהיה תלוי על עמוד תאורה. ראש עיריית רמת־גן, אורי עמית, שהיה בלשכתו הסמוכה, ירד לראות מה אירע.

„הייתי בטוח שיורים על הזכוכית ושבעוד רגע יהיה פה שוד כמו בסרטים", מיכאל ברג, פקיד במחלקה העיסקית ישב ממש ליד השימשה שמעבר לה אירע הפיצוץ. למרבה המזל הזכוכית היתה עבה במיוחד ונפגעו בה רק כמה חורים. הרעש היה נורא", סיפר שייקה גרנביץ, עובד סניף דיסקונט.

דקות ספורות לאחר הפיצוץ הגיעו כוחות גדולים של משטרה וכהם חבלני משטרה רבים ואספו כל רסיס פלסטיק שנותר מפח האשפה המרוסק. השוטרים סרקו פחי אשפה סמוכים ולא מצאו מיטענים נוספים. עשרות בני מיעוטים נעצרו ורובם שוחררו לאחר שנחקרו.

שאיבת המים מהכינרת תופסק ל־4 חודשים

לעבודות אחזקה של המוביל הארצי

יצחק דיש

שאיבת המים מהכנרת תופסק בסוף אוגוסט ל־3 – 4 חודשים, כדי לבצע עבודות אחזקה ושיפורים במוביל הארצי.

דובר „מקורות" מרדכי יעקובוביץ מסר אתמול בסיור עיתונאים במפעלי המים כי הסגירה תחול בתקופה שבה חייבים בלאו הכי לצמצם את השאיבה מהכנרת בגלל הירידה הגדולה במיפלס המים.

מנכ"ל „מקורות" רן וכאי הזהיר כי בלי משמעת מים חמורה נעמוד בפני מחסור חמור המלחת בארות. עם זה דרש מהממשלה לאשר הקצבת 40 מיליון דולר לשם זיקוק מי ביוב שיוכלו לספק 150־200 מליון ממ"ע לצרכי השקיה, אף כי יהיו באיכות שניה. הוא הודיע כי תופסק האספקה לצרכני המים הגדולים שישאבו מעבר למיכסות וחקלאים עלולים למצוא עצמם במצב שיבוליהם ילכו לאיבוד מסיבה זו.

סגן שר החקלאות, אברהם כץ עוז, אמר כי מצב המים קשה, אבל אין לראות בו קטאסטרופה. „משכנו משיכת יתר גדולה ממקורות המים, אבל במדיניות אחראית וחסכון מתאים אפשר יהיה להתגבר על הגירעון שנוצר", אמר. לדעתו לא ייפגעו הגידולים החקלאיים, אבל תיפגע רווחיותם.

גם הערב יוקרנו סרטים בחיפה

מאת ראובן בן־צבי

סרטים יוקרנו בחיפה גם הערב, ליל החג ובליל שבת. יו"ר התאחדות בעלי בתי הקולנוע בחיפה, אבי סרבשטיין, מסר כי מהשבוע, יוקרנו בלילות שבת סרטים בקולנוע נוסף.

בסך הכל מקרינים עתה ששה בתי קולנוע בעיר סרטים בלילות שבת. הקולנוע השישי הוא קולנוע „אורה", הנמצא ברחוב הרצל בהדר הכרמל. בית קולנוע זה נשאר עד כה סגור בלילות שבת לבקשת ראש העירייה, משום היותו במרכז הדר הכרמל, שם מתגוררת אוכלוסיה דתית גדולה.

אחד המחבלים שנלכדו שיחזר פעולותיו בחיפה

אחד המחבלים משתי חוליות מחבלים שפעלו בשטחים בצפון הארץ ובמרכזו ונחשפו על־ידי כוחות הביטחון, שיחזר אתמול חלק ממעשיו בחיפה.

המחבל, החשוד בהנחת עשרה מיטעני חבלה מאולתרים במקומות שונים בחיפה, הובא עם שחר על־ידי חוקריו ושיחזר את פעולותיו בחיפה.

המיטענים הונחו ברחבת בית המשפט המחוזי ושדרות פליס, וכן בשוק התורקי, פיגוע שכתוצאה ממנו נהרג אדם ושנה נפצעו.

חשוד בחציית הגבול לארץ עויינת:

„מסוק ירדני חטף אותי באמצע טיול בשפך זוהר"

מאת אורי בינדר

תושב קרית־גת, רמי קוט, בן 55, טוען כי בהיותו באיזור ים־המלח נחטף על־ידי מסוק ירדני והוטס לרבת־עמון, נחקר והוחזר לישראל דרך גשר אלנבי.

האיש נעצר על־ידי משטרה יריחו, לאחר שהוחזר מירדן. הוא סיפר לחוקריו, כי כאשר טייל באיזור שפך זוהר, נחת לפתע מולו מסוק ירדני, והיילים הגיחו ממנו ואילצו אותו לטוס עימם.

בא כוח המשטרה ביקש לעצור את קוט לחמישה־עשר יום בחשד של חציית גבול לארץ עויינת. הוא ציין , כי עדות החשוד גובלת בסיפור דמיוני.

שופט השלום בבאר שבע יהודה היימן סירב להיענות לבקשת המשטרה והסתפק במעצר בן שתי יממות, בנימוק שהאיש מעורר רושם של אחד מעלובי החיים.

למכירה באילת 12 דירות מגורים

- הדירות מהוות אגף מגורים נפרד עם כניסה נפרדת.
- כל דירה בעלת 2 חדרים, מטבח ושרותים נפרדים.
- השטח הכולל של כל דירה 68.4 מ"ר ברוטו.
- בבנין בן 7 קומות, על עמודים, מעלית, מחסן נפרד (25 מ"ר).
- 5 מקומות חניה מקורה.
- כל הדירות פונות למפרץ אילת.
- האגף מוצע למכירה בשלמותו.
- האגף מושכר בשכירות בלתי מוגנת למשך 4 שנים ומשמש כמלון דירות.
- ניתן לקבל משכנתא על חלק ניכר מהיקף ההצעה.

לקבלת מסמכים להגשת הצעות נא להתקשר בשעות העבודה לטלפונים: 059-72406, 03-629643, 03-5463411
הצעות תתקבלנה עד יום 23.6.86 שעה 12.00

אוניברסיטת תל-אביב

החטיבה לתכניות מיוחדות

לימודי הקיץ ביחידה ללימודי חוץ

[26.9.86 — 13.7.86]

הקורסים מיועדים לקהל הרחב והם מתקיימים בשעות הבוקר והערב.

הרישום יסתיים ב־26.6.86

בין נושאי הקורסים:

★ פסיכולוגיה ★ אנגלית
★ קרימינולוגיה ★ צרפתית
★ אנתרופולוגיה ★ ספרדית
★ מצבי לחץ ★ ביולוגיה
★ יחסי אנוש ★ פילוסופיה
★ ארגון וניהול ★ קבלה
★ כלכלה ★ תיאטרון
★ הכרת מחשב ★ אמנות
★ משפט ★ מוסיקה

ונושאים נוספים

פרטים והרשמה: אוניברסיטת תל־אביב, בניין היחידה ללימודי חוץ (ליד בניין הלפטון), טל. 420388, 425452, בשעות 10–13, 17.30–19.

גזור ושלח

לכ' אוניברסיטת תל־אביב – היחידה ללימודי חוץ, רמת אביב, ת"א 69978.
נא לשלוח אלי את חוברת לימודי הקיץ – תשמ"ו.
השם:
הכתובת והמיקוד:

האוניברסיטה העברית בירושלים

מלגות הצטיינות מיוחדות
לתלמידים מצטיינים לתואר ראשון ותואר שני

במטרה לעודד הצטיינות בלימודים החליטה האוניברסיטה העברית בירושלים לפתוח מסגרת מלגות מיוחדת לתלמידים מצטיינים. העידוד לתלמידים במסגרת זו יתבטא במלגות הצטיינות, במקומות מובטחים במעונות הסטודנטים ללא תשלום ובאתגרים אקדמיים.

תלמידים מצטיינים לתואר שני במסגרת זו יהיו זכאים ל:
– מלגה מלאה בגובה מלא שכר הלימוד
– מלגת מחיה מלאה ל־12 חודש
– העסקה כעוזר הוראה/מחקר בהיקף של עד ½ משרה ל־9 חודשים (בהתאם לצרכי הפקולטה).
– דיור חינם במעונות הסטודנטים בחדר ללא שותף.

המועד האחרון להרשמה ללימודים לתואר שני הוא 31.8.86.
פרטים נוספים על כללי הזכאות וסדרי הרשמה ניתן לקבל במזכירויות לעניני תלמידים בפקולטות השונות.

היקף המלגות לתלמיד מצטיין לתואר ראשון יהיה עד למלגה בגובה מלא שכר הלימוד ותוספת דיור חינם במעונות הסטודנטים בחדר ללא שותף.

פרטים על הרשמה מאוחרת לתואר ראשון ניתן לקבל במשרד לקבלת תלמידים, בנין פרנק סינטרה, הר הצופים.

גני גלים ספורט ונופש

פארק מים חדש בהרצליה

שתי מגלשות מים המתנשאות לגובה 10 מטר, ובריכה לשירות מגע מתנגשות. הפתיחה נקבעה להחילת קיץ 1986.

מועדון ספורט ונופש — גני גלים

מעמיד לחבריו שירותים ואורחיהם, 3 בריכות שחיה (אחת אולימפית), חדרי כושר והתעמלות עם ציוד חדיש ומשוכלל, חוגים מכל הסוגים: מטון, דשאים ופינת טף ●

שחיה לילית בימי שני ורביעי בכל שבוע.

★ ארועים ★ מסיבות ★ וריקודים

יתקיימו על הדשא, ומסביב לבריכות – בילוי על רמה, והקפדה על איכות חיים.
ההרשמה לעונה המסתיימת ב־31.3.87, נמשכת.

☆ מחירים מיוחדים והסדר תשלומים ☆

משרדי המועדון: ברחוב זבוטינסקי, הרצליה, ע"י המטווח האולימפי 052-547733.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

הפקולטה להנדסה חקלאית
הרצאה לזכר של
ד"ר רפי מוקדי ז"ל
שנפל במלחמת ששת הימים

ירצה: **פרופ' עמוס בנין**
מהפקולטה לחקלאות האוניברסיטה העברית ירושלים

על הנושא

קרקעות טכבי המארים — מוקד קרקעות בתנאי אירוזאות.

ההרצאה תתקיים במסגרת כנס האגודה הישראלית לחקר הרסיות באודיטוריום – בנין הנדסה חקלאית, ביום ב', 16.6.86, בשעה 10.0.

הציבור מוזמן

רשת עמל

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

מכרז

לניהול מזנון לתלמידים וחדר־אוכל לעובדים

בתל־אביב

לפרטים נא לפנות עד 20.6.86, למחלקה לאפסנאות ומשק, רשת „עמל", רח' קהילת קייב 15 ת"א, חדר 201, טל' 03-497444.

„עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי־ספר תיכונים טכנולוגיים ומקיפים, בתי־ספר לתיכונים ובתי־ספר תעשייתיים, תיכונים טכנולוגיים בהתיישבות והרכזי הכשרה למבוגרים.

משרד העבודה והרווחה

המרכז להסבת אקדמאים רמת גן
פרוייקט הקצינים
מודיעים על

קו טלפון פתוח

ביום שני, 16 ביוני 1968,
בין השעות 15.00 — 18.00

לקציני צה"ל בכירים פורשים בנושאים:
א. מידע על פעולות פרוייקט הקצינים
ב. קורסי הסבה והכשרה מקצועית
ג. תעסוקה לקציני צה"ל

ישיבו לפונים חברי הנהלת המרכז.
המעוניינים יתקשרו לטלפונים: 03-723956, 03-729561, 03-721857
המתקשרים מחוץ לאיזור חיוג תל אביב, מתבקשים להירשם ותינתן להם תשובה בטלפון חוזר.

מוזמנים להתקשר –
א. קציני צה"ל פורשים
ב. מעסיקים המעוניינים להציע משרות לקצינים פורשים.

הכתובת: המרכז להסבת אקדמאים, מעלה הצופים 14, רמת גן.

עידן" מושב עובדים" בערבה הצפונית

קולט משפחות

עם או בלי ילדים עד גיל 12.
עדיפות למשפחות מגיל 6 עד 12.

לכתוב בצירוף קורות חיים לועדת קליטה, מושב עידן, ד.נ. ערבה, מיקוד 86840.

★ לקליטה בנובמבר או ביולי.

כלבי הקוסב

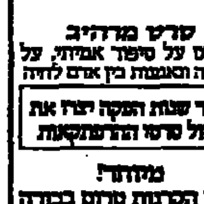

סרט מרהיב
מבוסס על סיפור אמיתי, על אהבה ואמונה בין אדם לחיה

עשר שנות הפקה יצרו את גדול סרטי ההרפתקאות

מיוחד!
שתי הקרנות טרום בכורה
במוצאי ערב החג
וליל שישי 10 בערב
בקולנוע „רקל" תל־אביב

כלל הנפקות לתעשיה בע"מ

הודעה

על תוצאות הנפקה של אגרות חוב (סדרה ה') בסכום נקוב כולל של 9,000,000 ש"ח

עפ"י התשקיף הנבה שפורסם ביום 5.6.86 הוצעו לציבור בדרך של מכרז אשר התקיים ביום 10.6.86 אגרות חוב בסדרה ה'.
למכרז הוגשו בקשות בסכום כולל של 49,063,900 ש"ח ע.נ.
לאור הבקשות שהוגשו נקבע מחיר ההנפקה ל־108%.
בהתאם לאמור בתשקיף יוקצו למגישי הבקשות במחיר ההנפקה או במחיר הגבוה ממנו 91.279% מהתמורה.
החברה מודה לציבור על הענות.

נופש בין־הזמנים ברובע היהודי

בתאריכים
י"ב מנ"א תשמ"ו – כ"ו מנ"א תשמ"ו
17.8.86–31.8.86

ישיבת הכותל מעמידה את מכלול בנייניה בקמפוס החדש לרשות הציבור הדתי המעוניינים להינפש ולהתבשם מאויר הרי ירושלים, ומאווירה התורנית שבין החומות. יפנו אל ישיבת הכותל, ת"ד 603 ירושלים 91006
או טלפונית בין השעות 8.00–16.00
02-288175, 388833
בשעות הערב: 289039, 02-280686

למכירה וילה

במבחר פרשי וילה מפוארת בצפון ת"א. הכוללת: מיזוג אויר מרכזי וכל השכלולים.

על המעוניינים לפנות למשרד עו"ד י. סהר, רח' מרמורק 4, ת"א, לקבלת מסמכי המכרז.

את ההצעות יש להחזיר למשרד הנ"ל עד לתאריך 23.6.86, שעה 12:00.

אין המוכרים מתחייבים לקבל את ההצעה היקרה ביותר או כל הצעה שהיא.

הכזا من الأصل

هكذا من الأصل

בית ו' (סופי): 1. מרוקו 2. אנגליה

לילה בגוואדלחרה: מרוקו עושה הסטוריה והופכת לנבחרת האפריקנית הראשונה המעפילה לשלבים הגבוהים בגביע העולם לאחר נצחון 3–1 על פורטוגל ● לילה במונטריי: אנגליה לרעגת למשמיצים ועולה לשמינית הגמר לאחר 3–0 מוחץ על פולין

גארי לינקר, מבקיע השלושער לזכות אנגליה הלילה, בניצחונה הגדול 3-0 על פולין (משמאל), מקבל את ברכותיהם של חבריו גלן הודל (מס' 4 מימין), סטיב הודג'. צילום רדיו א.פ.

אברטון עשתה זאת!

אפילו האוהד האנגלי המושבע ביותר, זה שעשה את כל הדרך למונטריי וקיפל את 'זנבו' עמוק עמוק בימים האחרונים, יספר לכם הבוקר, בחיוך מרוח מאוזן לאוזן, כי היה שווה לשבוע את כל מרורי 180 הדקות הראשונות העלובות של אנגליה במכסיקו רק כדי להגיע ל־90 הדקות האחרונות בבית ו' ולנצחון הפנטסטי על פולין, 0–3, שהחזיר הרבה מן הכבוד הג'נטלמני האבוד, אך בעיקר, וזה הרי מה שחשוב מכל, העלה אותה לשמינית הגמר והשאיר אותה בגביע העולם.

ברחובות מונטריי ומכסיקו סיטי (לשם עוברת אנגליה כדי להתמודד בשמינית הגמר עם פאראגוואי) ימשיכו לשיר „לעולם לא תצעדי לבד, אנגליה" ולשיר הזה, הידוע כהמנונה של הנציגה הבכירה של העיר ליברפול, האלופה ליברפול, יש מאתמול משמעות פאראדוקסית מסויימת, משום שלא ספק הוא צריך להיות מזומר כשיר תודה ליוצאי היריבה המרשבעת של ליברפול, אברטון.

גארי סטיבנס, טרבור סטיבן, פיטר ריד וגארי לינקר. 4 כוכבי אברטון שסחפו את המועדון הזה לאליפות בעונה שעברה, גביע אירופה למחזיקות גביע ו־3 הופעות רצופות בגמר הגביע האנגלי. אתמול, ברוב ייאושו וחוסר ברירתו של המנג'ר בובי רובסון מן הכשלונות האנגליים המוקדמים, הוא הרכיב את הארבעה יחדיו בין ה־11 האנגלים.

התוצאה היתה מדהימה: תוך 38 דקות הובילה אנגליה 0–3 תוך שהארבעה הם במרכזה של אחת מן התצוגות המרשימות ביותר של אנגליה זה זמן רב. בראש ובראשונה, גארי לינקר. כמה תיסכול שעבר על החלוץ המוכשר הזה בשבוע החולף. 40 שערים בעונה האנגלית, ואפילו לא התקרבות לרשת המונדיאלית. אבל הפעם, עם החבר'ה המוכרים של גודיסון־פארק מאחור, זה היה כל־כך שונה וכל־כך מתוק. 0–1 – לינקר, 0–2 – לינקר, 0–3 – לינקר. שלושער ב־38 דקות ועכשיו הכל פתוח גם במירוץ למלך שערי מכסיקו '86.

8 דקות בלבד מפתיחת המשחק ולינקר ואנגליה פוגשים את הרשת בפעם הראשונה. ושימו לב לקשר האברטוני: טרבור סטיבן בכדור פז לגארי סטיבנס, הפורץ מימין, מוסר למרכז ולינקר שם. עוד 7 דקות עוברות: האגף (שמאל) מתחלף, התוצאה דומה. פיטר בירדסלי לסטיבן הודג', שבכדור מדוד להפליא מוצא את לינקר ברחבה. לא צריך יותר. ובדקה ה־37: טרבור סטיבן (אברטון...) מגביה קרן. השוער מלינרצ'יק שומט ומי אם לא גארי נמצא שם.

הכל היה יכול להיות כל־כך אחר אלמלא החטיא זביגנייב בוניק הזדמנות נפלאה מול שילטון בדקה החמישית כאשר היה לבדו מול השוער אך בעט חלושות לידיו. אבל זה כבר אקדמי בלבד. אנגליה התעוררה כמו אריה מתרדמת החורף, והמחצית הראשונה המצויינת שלה ניפצה הרבה מיתוסים אנגליים. הנה בלי הקפטן סופרסטאר בריאן רובסון. בלי דיי וילקינס. בלי שלושה חלוצים. עם חלוץ טכני (פיטר בירדסלי) נמוך קומה – והמכונה עובדת ומייצרת במלוא התפוקה.

נכון, הפולנים היו יריב נוח ומאכזב, שלא שיחק צפוף, פתח את המשחק גם עבור המסירות המדויקות של גלן הודל (משחקו הטוב ביותר עד עתה), ולא ידע כיצד למצוא נתיב לשער האנגלי גם כאשר נרגעו הרוחות במחצית השניה. אבל האשראי הוא של אנגליה. הבוקר היא יכולה להביט אל העתיד במקום לנבור בעבר עכור.

אנגליה – פולין 3–0 (3–0)

● השערים לאנגליה: לינקר (8, 13, 37).
● אנגליה: שילטון; סטיבנס, בוצ'ר, פנוויק, סאנסום; הודל, סטיבן, ריד, לינקר (דיקסון 84), בירדסלי (וואדל 75).
● פולין: מלינרצ'יק; פאבלק, מאייבסקי, וויציצקי, אוסטרובסקי; קומורניצקי (קאראש 23), דז'יקאנובסקי, באוטשק (בונקול 46), אורבאן, בוניק, סמולארק.
● שופט: אנדרה ראמוס ([illegible]); 22,600 צופים במונטריי.

שני המבקיעים הגדולים של אתמול בבית ו': גארי לינקר, אנגליה (משמאל, בלבן) וקאהירי עבדלראזק ממארוקו. הראשון עם שלושער הלילה, עמיתו עם צמד. הם צולמו במשחק בשבוע שעבר ביניהם
צילום רדיו א.פ.

מה קורה, מה יקרה

13 נבחרות הבטיחו כבר את עלייתן לשמינית הגמר הן: ארגנטינה, איטליה, מכסיקו, פאראגוואי, בלגיה, בריה"מ, צרפת, ברזיל, דנמרק, גרמניה, מרוקו, אנגליה ופולין. 3 האחרות תיקבענה היום ומחר מבין ספרד, אורוגוואי, סקוטלנד, אלג'יריה וצפון־אירלנד ובמקרה מיוחד במינו גם בולגריה. הקרב הגדול הוא במשחק בין סקוטלנד ואורוגוואי מחר: נצחון לאחת מהן הדרכה לשמינית הגמר סלולה ומובטחת מן המקום השלישי בבית ה' (בגלל הניקוד או הפרש השערים הנחות של ה'שלישיות' של בתים א' וג', בולגריה והונגריה.

אם יסיימו מחר אורוגוואי וסקוטלנד בתיקו, ואלג'יריה וצפון אירלנד ינוצחו הערב, תעפיל בולגריה כשלישית מבית א'.

3 משחקים בשמינית הגמר כבר נקבעו סופית: איטליה – צרפת (יום ג'), אנגליה – פאראגוואי (ד') ובריה"מ – בלגיה (א'). מרוקו תפגוש ביום שלישי הקרוב את מסיימת המקום השני בבית ה' שתהיה גרמניה או דנמרק. (תמריץ לזותר במורע על הבכורה בבית במשחק ביניהן מחר!).

יתר משחקי שמינית הגמר תלויים במשחקים שייערכו היום ומחר בבתים ד' וה'. מכסיקו תפגוש אחת מ־4 אלו: צ. אירלנד, ספרד, אלג'יר או בולגריה. בהנחה שברזיל תסיים ראשונה בבית ד' היא תתמודד עם פולין. לארגנטינה צפויה צ. אירלנד/ אלג'יריה/ ספרד/ אורוגוואי או סקוטלנד. לראשונה בבית ה' (גרמניה או דנמרק) תמתין השניה בבית ד': ספרד/ צפון־אירלנד או אלג'יריה. אם כל זה עדיין נראה מסובך, הרי הנחמה היא שבעוד 48 שעות תהיה התמונה ברורה לחלוטין.

המבקיעים

אלטובלי (איטליה)	4*
אלקיאר (דנמארק)	4
לינקר (אנגליה)	3
ואלדאנו (ארגנטינה)	3
רומרו (פאראגוואי)	2
קיראסה (מכסיקו)	2
אלופס (מערב־גרמניה)	2
קאבאנאס (פאראגוואי)	2
קאהירי (מארוקו)	2

* – פיפ"א הודיעה אתמול רשמית כי את השער השלישי של איטליה, שלשום, לא הבקיע אלסאנדרו אלטובלי – למרות שהוא ממשיך לדבוק בגירסתו כי השער הזה שלו – וקבעה כי הקרנות חוזרות של סרט הוידיאו מראות שהיה זה שער עצמי של מגן דרום־קוריאה צ'ה קוואנג ריי, שהזק את הכדור לרשת בידו.

משרת מאמן ישראל הוצעה לבינגהאם

חרף הטעמים המתקרימים – שלפי טענת ראשי ההתאחדות סוכמו כמעט סופית כאופן היזבי – עם המאמן היוגוסלאווי ואסוביץ', הוצע בימים האחרונים תפקיד מאמן נבחרת ישראל למנהל צפון־אירלנד, בילי בינגהאם – כך טענה אתמול רשת הבי.בי.סי.

דווח כי נציגים רשמיים מישראל פנו לבינגהאם ורמזו לו כי המשרה בישראל תהיה שלו במידה והוא יתפוץ בה. בינגהאם השיב מיד בשלילה, כנראה משום שברצונו להיות פנוי להצעות קוסמות ממדינות ערב.

קאהירי שיתק את פורטוגל

נבחרת הכדורגל של מרוקו, שאיש לא נתן לה סיכוי, הפגינה אמש בגוודלחרה סגנון ויכולת מדהימים כשהיכתה במפתיע את פורטוגל 1–3 – ובעקבות זאת התמקמה בראש בית ו' ושלחה את פורטוגל מבויישת ונכלמת חזרה הביתה.

מארוקו היא הנציגה האפריקנית הראשונה בתולדות המונדיאל שעלתה לסיבוב השני במסגרת זו.

מארוקו אמש כדורגל תוסס ותוקפני עם הגנה יעילה והתקפה מסתוררת, שפתחה כליל את הגנת פורטוגל וכבר לאחר 26 דקות הוליכה 0–2 משעריו של הקשר עבדלראזק קאהירי (19, 26). לאחר ההפסקה הוסיף החלוץ המרכזי קרימו־מרי, המשחק בלה־האבר בצרפת, את השער השלישי (61). כל מה שהפורטוגלים יכלו עוד לעשות במסגרת מאמציהם הנואשים להציל את כבודם, היה שער שלא ניחם אותם שהבקיע דיאמנטינו מירנדה (79), אחר כמה דקות של מלחמה קשה ותריפה, שגם הגשם החזק (שיצר לחות של 82 אחוז), לא קירר אותה.

שערו הראשון של קאהירי היה פשוט מרי, לאחר פתיחה אישית – כשבעט חלש, לשער. השער השני היה כבר מלאכת מחשבת – בעקבות לחץ מרוקאני רצוף (ולכן כונה היפה ביותר שנראה בגוואדלחרה מאז תחילת הטורניר): מרי השתלט על הכדור בכנף הימנית, מסר אחורה כעל מגש למגן חאליפה שבעט לראשונה בעיטה ארוכת טווח, שם היה קאהירי, הבלתי ניתן לעצירה ובשמאלו השכיב ברשת.

נראה שמרוקו הוכנה היטב לספוג את לחצה של פורטוגל ולצאת במהירות להתקפות מתפרצות שפיתחו כוכביה מוחמד טימומי ומוסטפה הארדי. הקיצוני השמאלי הצעיר פאולו פוטרה, שנכלל בהרכב הפותח כמודל לדיאמנטינו ולצידו של גומש, במטרה לכוון דרכו את רוב התקפות פורטוגל, ויעוץ אך מעט את הגנת מרוקו – וגם זכה ל„טיפול" חריף משומרו, חאליפה – אבל לא הגיע עד כדי סיכון ממש של שערה.

מרוקו – פורטוגל 3–1 (2–0)

● השערים למרוקו: קאהירי (19, 26), קרימו־מרי (61).
● לפורטוגל: דיאמנטינו (79).
● מרוקו: זאקי; חאליפה, ביאז, בודראהאם, לאמריס, בודרבאלה, הדאוי (סוליימני 71), טימומי, קרימו־מרי, קאהירי.
● פורטוגל: דאמאס; אלוארו (מגאלייש 55), רוסה, אליבה, אינאסיו; מגאלייש, פאצ'קו, סוזה, דיאמנטינו, גומש, פוטורה.
● שופט: סנודי (צפון אירלנד); 23 אלף צופים בגוואדלחרה.

אתמול במכסיקו

★ בית ב': מכסיקו – עיראק 1–0
★ בית ב': בלגיה – פאראגוואי 2–2
★ בית ו': אנגליה – פולין 3–0
★ בית ו': מרוקו – פורטוגל 3–1

היום ומחר במכסיקו

יום ה' במכסיקו
★ בית ד': גוודלחרה (ואליסקו), 21.00: ברזיל – צפון־אירלנד
★ בית ד': מונטריי (טכנולוג'יקו), 21.00: ספרד – אלג'יריה
שידור ישיר בטלוויזיה הירדנית.

יום ו' במכסיקו
★ בית ה': קוארטרו, 21.00: מערב־גרמניה – דנמרק
שידור ישיר (מלא) בטלוויזיה הישראלית.
★ בית ה': נזה, מכסיקו־סיטי, 21.00: אורוגוואי – סקוטלנד

בשבת אין משחקים במונדיאל.

בית א
(טבלה סופית)

1.	ארגנטינה	3	2–6	5
2.	איטליה	3	4–5	4
3.	בולגריה	3	4–2	2

בית ב
(טבלה סופית)

1.	מכסיקו	3	2–4	5
2.	פאראגוואי	3	3–4	4
3.	בלגיה	3	5–5	3
4.	עיראק	3	4–1	0

בית ג
(טבלה סופית)

1.	ברית־המועצות	3	1–9	5
2.	צרפת	3	1–5	5
3.	הונגריה	3	9–2	2
4.	קנדה	3	5–0	0

בית ד

1.	ברזיל	2	0–2	4
2.	ספרד	2	2–2	2
3.	אלג'יריה	2	2–1	1
4.	צפון־אירלנד	2	3–2	1

בית ה

1.	דנמרק	2	1–7	4
2.	גרמניה	2	2–3	3
3.	אורוגוואי	2	7–2	1
4.	סקוטלנד	2	3–1	0

בית ו
(טבלה סופית)

1.	מרוקו	3	1–3	4
2.	אנגליה	3	1–3	3
3.	פולין	3	3–1	3
2.	פורטוגל	3	4–2	2

קרב העליה הגדול

קרב העליה הגדול

אורוגוואי – סקוטלנד, בית ה', נזה, 21.00.

אולי מוזר להגיד, אך יהיה זה למעשה הקרב המרתק של הבית ושל יום המשחקים האחרון בסיבוב המוקדם, משום שלמרות האכזבות הגדולות של שתי הנבחרות עד עתה, יבטיח נצחון מקום בשמינית הגמר לנבחרת שתשיג אותו. (זאת בשל המצב במקום ה־3 בשאר הבתים, כאשר סקוטלנד או אורוגוואי תחלופנה לפחות על־פני בולגריה והונגריה אם אחת מהן תזכה מחר ב־2 הנקודות המלאות).

אורוגוואי נמצאת במוראל נמוך מאד לאחר התבוסה 6–1 לדנים, אבל ההזדמנות הזו וודאי תדרבן אותם לצאת מהר מהדכאון. המאמן עומאר בוראס, שהותקף קשות לאחר ההפסד, יחזק את העורף שלו יחליף את הקשר המורחק בוסיו ויסמוך על פרנצ'סקולי ואלזמנדי המסוגלים להוביל דרך ההגנה הסקוטית.

סקוטלנד תעלה נחושה עוד יותר: בא לא לשכוח, היא רוצה לעשות הסטוריה ולהעפיל לראשונה לשלב השני במונדיאל. יש לה סיבות לאופטימיות חרף ההפסד לגרמניה שכן היא הציגה במשחק כדורגל שאפתני וטוב. לכן גם צפוי המנהל אלכס פרגוסון להמר על אותו הרכב.

אורוגוואי: אלבאז; דיוגו, אקוויה, גוטיירז, באטיסטה; בוסיו, באריוס, סראלגרי, סאנטין; אלזאמנדי, פרנצ'סקולי, דה־סילבה.

סקוטלנד: לייטון; גאף, ניקול, מקליש, מילר, מאלפס; ניקול, באנון (קופר), סונס, סטראכן; אייטקן (מקאווני), ארצ'יבלד.

● אנצו פרנצ'סקולי

● גורדון סטראכן

מאבק דני־גרמני על הדירוג בשלב הבא

דנמרק – גרמניה, בית ה', קוורטארו, 21.00.

במקרה הטוב יהיה זה מבחן כוח לשתי הנבחרות והתמודדות על תפיסת מקום טוב יותר ודירוג נוח (?) יותר בשמינית הגמר. זאת משום שגרמניה ודנמרק כאחת הבטיחו כבר את מקומן בשלב הבא.

צפוי, איפוא, מאבק לא חריף של שמירה על כוחות וכנראה גם על שחקני מפתח. בדנמרק ייכפה על סֶפּ פיונטק שינוי אחד לפחות: החלפתו של ברטלסן, שנפצע נגד אורוגוואי, כנראה במולבי. פרנץ בקנבאואר יתן לאס הגדול שלו, קרל היינץ רומניגה, מנוחה נוספת, ועשוי להעניק הזדמנות מונדיאלית ראשונה לכמה כשרונות גרמניים (ראן, רולף, טון, אלגיירר). בריגל נפצע נגד סקוטלנד, ואם לא יהיה כשיר ימשיך יאקובס למלא את מקומו.

גרמניה: שומאכר; ברטוהולד, פרסטר, אוגה, יאקובס; מאתיאוס, אייגנדאלר, מאגאת (אלגייבר), ברמה; פלר, אלופס.

דנמרק: ראסמוסן; בוסק, מ. אולסן, י. נילסן, לארבי; ברגרן, מולבי, ארנסן, אנדרסן; אלקיאר, לאודרופ (יספר אולסן).

האידים ינסו לקיים את בקשתו של פט

ברזיל – צפון־אירלנד, בית ד', גוואדלחארה, 21.00.

ברזיל היא ללא ספק אכזבה עד כה. מצפים ממנה להיות ברמה אחת מעל כולם לפחות ביופי משחקה. היום נשאר להם רק לשפר את תדמיתם. בילי בינגהם, מאמן האירים, יודע שיהיה קשה מאד: "יש להם כשרון חסר גבולות. הם אמנם לא הנבחרת של 1970, אבל כישרון ויופי ברזילאי יש להם ועוד איך". תיקו יספיק לברזיל כדי לזכות בראשות הבית. אבל גם בינגהם יודע שאין הם מסוגלים להאט המשחק וללכת על נקודה.

לאירים, שכבר הוכיחו הרבה מוטיבציה אך גם ליקויים טכניים רבים, יש עדיין סכוי להעפיל לשלב הבא. פט ג'נינגס, בן ה־41, ביקש ניצחון ליום הולדתו. ניצחון מיוחל זה, הגם שעומד כנגד הסכויים הריאליים, יעלה את האירים לשלב הבא. תיקו, כנראה גם כן (ראה תחזית ספרד – אלג'יריה). בינגהם הבטיח שהוא שולח למשחק את ההרכב התוקפני ביותר שברשותו.

ברזיל: קרלוס; אלמאו, סזאר, אדיניו, ברנקו; סילאס, אלזו, סוקרטס, ג'וניור; קסאגראנדה, קארקה.

צפון־אירלנד: ג'נינגס; ניקל, דונאגי, מקדונלד, או'ניל; סטיוארט (או קמפבל), מקילרוי, וורת'ינגטון, המילטון, וויטסייד, קלארק.

שופט: קירשן (מזרח־גרמניה).

תיקו יספיק לספרד ואולי גם לאלג'יר

ספרד – אלג'יריה, בית ד', מונטריי, 21.00.

ספרד ואלג'יריה יאבקו היום על הכרטיס לשמינית הגמר. ספרד זקוקה רק לנקודה. אלג'יריה יודעת כי נקודה תספיק לה להעפיל לשלב הבא רק אם תנוצח היום צפון־אירלנד ע"י ברזיל. גם תיקו של ברזיל יכול במקרה זה להספיק לאלג'ירים, אבל זה בתנאי שהם יסיימו עם שערי הבקעה רבים יותר (כי לאלג'יריה ולאירים יש נקודה אחת ויחס שערי האלג'ירים רע יותר: 2–1 גרוע מ־2–3 בגלל שהבקיעו פחות). אם יהיה שוויון גם בכמות ההבקעות אז יוטל מטבע שיפסוק מי העולה (ואת כי בולגריה והונגריה שסיימו שלישיות בביתן סיימו עם 2 נקודות ויחס שערים גרוע). תהיה מלחמה היום במונטריי, ההסבר של הסכויים הנ"ל מחייב זאת.

ספרד: זוביזארטה; תומאס, גוריקואצ'אה, גאאיגו, קמאצ'ו; ויקטור, פרנסיסקו, מישל, קאלדרה; בוטראגניו, סאלינס.

אלג'יריה: דריד; מרג'אן, מנהארק, גנדוז, מאנסורי; קאסי־סעיד, בן מאברוק, בלומי; אסאד, מנאד, מאדג'ר.

שופט: טאקדה (יפן).

סנדוויץ' מכסיקני לשחקן עיראק: העיראקי עלי שיהאב, (בלבן במרכז), בין המכסיקנים פליקס קרוז (משמאל) ורפאל אמאדור, במשחק אמש בו ניצחה מכסיקו את עיראק 1–0 צילום רדיו א.פ.

מכסיקו: לא כל יום עיראק

מכסיקו – עיראק 1–0

● השער: [illegible] קירארטה (54).

● מכסיקו: לאריוס; אמאדור (דומינגז, 63), קירארטה, קרוז, [illegible]

● עיראק: [illegible]

● שופט: [illegible] 109 אלף צופים, [illegible] מכסיקו־סיטי.

109 אלף צופים באיצטדיון אצטקה במכסיקו־סיטי, חיכו אתמול 90 דקות כדי לשגר את המסר הבא לכדורגלני ארצם האהובים: והו זה. מעתה הלאה נגמר משחק הילדים ומתחיל הסיפור הרציני. משמינית הגמר ואילך לא יספיקו לך, מכסיקו, הופעות עלובות כמו זו של אתמול נגד עיראק, חרף הנצחון 1–0 שהושג בסיומה.

למכסיקו היו אתמול את כל התירוצים: הם הבטיחו ממילא את העפלתם לשלב הבא. עוד לפני המשחק ונלחמו למעשה רק כדי לזכות בבכורת הבית. הם שיחקו ללא חלוצם־כוכבם הוגו סאנשז שהושעה לאחר 2 צהובים. הם פגשו בנבחרת עיראקית קשוחה, המתמחה במגעים פיזיים מן הסוג האלים...

לאוהדים המכסיקנים יש השגות גם על התירוצים הללו, אבל בסופו של דבר, המשחק האפור הזה יישכח, הכל יסכימו שהעיקר הוא העתיד הקרוב ולא כיצד הוא הושג. מעשית יירשם שהנבחרת המארחת הבטיחה לעצמה את בכורת בית ג' בעזרת שער יחיד מרגליו של המגן קירארטה (שער שני שלו במונדיאל) בדקה ה־54. בעיטת עונשין ארוכה מחצי המגרש המכסיקני שיטתה גם בכל העורף העיראקי, וקירארטה המהיר חדר במרוצה ומזווית קשה בעט את הכדור לרשת.

עד אז ראו ההמונים המאוכזבים והמפהקים שליטה מוחלטת אך עקרה ומעצבנת של מכסיקו. המכסיקנים יכלו אמנם לעיראקים במרכז השדה אולם נכשלו כליל ביצירת הזדמנויות, וכאשר הגיעו בכל זאת לרחבת היריב בזבזו מספר מצבים בשל רשלנות, חוסר־דיוק או סתם טעויות של טירונים.

ועיראק? בלי שלושה משחקניה המורחקים יכלה הנבחרת הערבית הפחות מצליחה במונדיאל לקוות רק לאסוף נקודה ראשונה בגביע העולם. לפיכך היא השליכה את יהבה על הגנה מרצקה. עובדה: בהתקפה היה שללה ב־90 הדקות זעום ביותר – 2 בעיטות לא מסוכנות למסגרת.

עכשיו אורזים העיראקים את הפקלאות ואילו מכסיקו נשארת באצטקה, כדי לחנוך ביום א' ב־21.00 את משחקי שמינית הגמר נגד ספרד/ צפון־אירלנד/ אלג'יריה או בולגריה (תלוי במשחקי בית ד' היום) – בתקווה שאיש לא יצטרך עוד להזכיר לה את ההופעה ה"עיראקית".

גרמניה – דנמרק בשידור ישיר בישראל

בשל העניין הרב שמעורר המשחק בין גרמניה המערבית לדנמרק, תעביר אותו הטלוויזיה הישראלית בשידור ישיר מחר (יום ו') ב־21.00. סרט הקולנוע "חיוך מסוייס" יוקרן איפוא לאחר המשחק, ב־22.45.

כולם היו מרוצים

בלגיה – פאראגוואי 2–2 (0–1)

● המבקיעים לבלגיה: ורקאוטרן (31), וייס (60).

● לפאראגוואי: קאבאנאס (50, 76).

● בלגיה: פפאף; גרון (ואן דר אלסט, 89), ברוס, דמול, [illegible] שיפו, [illegible] ורקאוטרן, קלאסן.

● פאראגוואי: פרננדז; [illegible] קאבאנאס, [illegible] 468.

● שופט: [illegible] 16 אלפים בטולוקה.

נבחרת בלגית נסיונית הצליחה להשיג 2–2 במשחקה עם פאראגוואי, אמש בבית ד' – ושתיהן עלו לסיבוב השני (שמינית גמר) במונדיאל. מבית גם עלתה מכסיקו מהמקום הראשון.

בלגיה הציבה למשחקה האחרון בשלב הראשון נבחרת צעירה ובעיקר חסרת נסיון והוליכה פעמיים משעריהם של פרנק ורקאוטרן ודניאל וייס, אלא שפאראגוואי השוותה פעמיים משעריו של רוברטו קאבאנאס.

פאראגוואי שיחקה בשאתפנות גדולה במטרה לנסות ולכבוש את ראשות הבית מידי מכסיקו.

היה זה משחק חריף, קרב לוהט ממש, בצד הפגנת מיומנות גבוהה בקישור מצד שתי הנבחרות. משחקה של הנבחרת הבלגית נפגם עקב הססנות ההגנה.

ורקאוטרן העניק לבלגיה יתרון ראשון בדקה ה־31 כאשר העלה כדור בתיזמון נפלא מעל ראשו של שוער פאראגוואי רוברטו פרננדז. קאבאנאס השווה בדקה ה־50 בהקשתה שבאה בעקבות ערבוביה של ההגנה. וייס החזיר לבלגיה את יתרונה בדקה ה־60, אלא שקאבאנאס, לשעבר מכוכבי קבוצת "קוסמוס" ניו־יורק וכיום משחק בקולומביה, העניק לפאראגוואי את התיקו, 14 דקות מהסיום כאשר שוב ניצל מישגה של הגנת בלגיה: הוא עצר את הכדור בחזהו ובעט בעוצמה רבה, כדי להכניע את השוער הבלגי פפאף.

נוסף לקאבאנאס נהנתה פאראגוואי משירותו המועיל מאד של קשר הריבאמו הבלתי נלאה אדולפינו קאנטה, המשחק כיום בליגה של מכסיקו.

לעומתם עמד במרכזם של כמה אירועים מרתקים לזכות בלגיה, הקשר הצעיר אנצו שיפו. שער שהבקיע בדקה ה־72, במבצע נהדר ובבעיטת־בננה מכ־20 מטר – נפסל עקב נבדל של אחד מחבריו.

שבע דקות מהסיום הורחק מהספסל מאמן פאראגוואי קארייטאנו רה, במהלך לחץ בלגי אדיר על שער נבחרתו, בנסיון אחרון להשיג ניצחון. בסיום נראה היה שפאראגוואי היתה די מרוצה מהתיקו.

שמחה בלגית בטולוקה

בארץ

גליקשטיין יפתח היום עימות הדייויס נגד בלגיה

אלוף ישראל שלמה גליקשטיין יתמודד היום אחה"צ במרכז הטניס ברמת השרון עם אלן ברישאן ואחר כך יפגוש עמוס מנסדורף את יאן ואן לנגנדוק, ביום הראשון של התמודדות רבע־הגמר בגביע דייוויס לאזור אירופה ב', בין ישראל לבלגיה. הגרלת היריבים וסדר המשחקים נקבעו אתמול בביתו של שגריר בלגיה בישראל ובפיקוח שופט התחרות מהולנד.

מחר ב־3, לאחר הטכס הרשמי של פתיחת ההתמודדות, ייערך משחק הזוגות, קרוב לוודאי עם אותם שחקנים שהשתתפו במשחקי היחידים. לאחריו ייערך משחק ראווה. בשבת ב־2 יפגוש גליקשטיין את לנגנדוק ומנסדורף יסיים את ההתמודדות מול ברישאן. כיוון ששחר פרקיס התעכב בגרמניה, עקב בדיקות רפואיות, השלים עמית נאור את סגל הנבחרת, יחד עם גלעד בלום. (סרג'יו ליברינסקי)

■ אינטרטוטו: לינגבי וגראץ בת"א וחיפה

אחרי המפגש הכפול ביניהן ייפגשו בשבת האלופה הפועל ת"א וסגניתה מכבי חיפה עם יריבות מחו"ל – במסגרת האינטרטוטו: הפועל ת"א – לינגבי מדנמרק (17.00 באיצטדיון ר"ג) מכבי חיפה – גראץ מאוסטריה (17.00 בקרית־אליעזר). כרטיסי כניסה למשחק בחיפה נמכרים במחיר סימלי של 5 ש"ח וההכנסה תועבר לקרן להצלת מסדה לוי הזקוקה להשתלת כבד בארה"ב. (יהונתן הללי)

■ יוסי זאנה הורחק מ־3 משחקים

מכבי חיפה והפועל ת"א, שזומנו לועדת־המשמעת בעקבות דו"ח השופט שריר ממשחק האליפות, ספגו אמש קנסות קלים בלבד. עם זאת, יעדר יוסי זאנה, בלם האלופה, משלושת משחקי הליגה הראשונים בפתיחת העונה הבאה, בעקבות שבעה צהובים.

הפועל ת"א נקנסה ב־250 ש"ח, בעקבות השלכת רימון עשן ע"י אוהדיה לאחר שכבש גיל לנדאו את שער הנצחון. במכבי חיפה הועמדו לדין שלמה שרף, ברוך ממן ורפי אוסמו, שהואשמו כי התפרצו כלפי הקוון רחמים שאשו לאחר שאישר את השער השני במחלוקת. "קשה לי להאמין שמישהו מסוגל לא להגיב כלל על שער כזה, במשחק החשוב של העונה", אמר רפי אוסמו לדיין, לפני שהוא וחברו ממן זוכו מאשמה.

שלמה שרף נקנס ב־200 ש"ח, לאחר שהורשע בהתנהגות בלתי ספורטיבית. הדיין מיכה ויתקון ציין בהחלטה להעניש את חיפה בצורה קלה יחסית, כי לנגד עיניו עמדה התנהגותם המופתית של האגודה ואוהדיה בסיום המשחק המאכזב מבחינתם.

■ נבחרת הכדורסל יוצאת ל־4 משחקים בקנדה

לאבן מרסר, השוהה בחופשת מולדת באטלנטה, עשוי להצטרף בימים הקרובים לנבחרת ישראל שעמדה לצאת הבוקר למחנה אימונים בטורונטו קנדה. ראשי הנבחרת קיימו עמו אתמול שיחת טלפון, בה הובטח לו כי יתחשבו בעייפות הגופנית המצטברת המעיקה עליו, והפגיעה בברכיו, שבגללה הומלץ לו לנוח.

בנבחרת ישראל תקיים ארבעה משחקי ידידות עם נבחרת קנדה – חמישית באולימפיאדת לוס אנג'לס – בהרכבה יופיע הענק המצויין גרג ולטצ'ר (2.11 מ') ששיחק השנה בברצלונה הספרדית.

השחקנים היוצאים: מיקי ברקוביץ' (קפטן), דורון ג'מצ'י, חן ליפין, מוטי דניאל, עופר יעקבי, עופר פליישר, עדי גורדון, דורון שפע, ארי רוזנברג, תומר שטיינהאואר וניר רכליס. האוזי לאסוף יגיע מארה"ב. המאמן צבי שרף. עוזרו משה ויינקרנץ נשאר בארץ.

● מאמן מכבי חיפה, פנחס גרשון, יצא אתמול לארה"ב ל־10 ימים במהלכם יצפה ב־200 כדורסלנים. גרשון מחפש שני שחקני חיזוק לקבוצתו.

■ בהפועל ת"א לא מוצאים 16 שיסעו לחו"ל...

הפועל ת"א תצא למשחקי האינטרטוטו בדנמרק ואוסטריה עם קבוצת הנוער של המועדון, מתוגבת בחמישה משחקני הקבוצה הבוגרת – ז'אנו, אלי כהן, טליאס, הרשליקוביץ ומוסטרל.

הבעייה היא בגיוס 16 שחקנים למסע, לאחר שיעקב אקהויז, משה סיני וגיל לנדאו, אינם רוצים לנסוע; יוסי זאנה מצוי באבל על מות אימה; שכתאי לוי נמצא בחו"ל; יהודה עמר עבר ניתוח באפו. המאמן דוד שוייצר הודה שלא לצרף למסע שחקנים מושאלים.

ההתאחדות לכדורגל תובעת לשתף לפחות 7 שחקנים מהסגל הראשון של הקבוצה (על פי תקנון המשחקים). הנושא יועלה היום לדיון בישיבה הראשונה של ההנהלה החדשה בהפועל ת"א, ויתכן שיוחלט לצרף בכל זאת מספר מושאלים, "כדי למנוע בושות בחו"ל" – כפי שהתבטאו בקבוצה.

לאן השבת

אינטרטוטו:

בקרית־אליעזר, מכבי חיפה – ג.א.ק. גראץ (17.00).

באיצטדיון ר"ג, הפועל ת"א – לינגבי (17.00).

אתלטיקה:

אליפות האתלטיקה לנוער תיערך ביום שבת וביום א' באיצטדיון בהדר־יוסף (18.00).

היאבקות:

אליפות הפועל בסיגנון יווני־רומי לבוגרים תיערך בשבת בראשל"צ (10.00).

רכיבה על סוסים:

בחוות ג'וקי קלאב, כפר־שמריהו:

יום ו' (15.00) – תחרות דרסג'.

יום שבת (10.00) – תחרות קפיצות.

בעולם

ראש ישתכר ב"יובנטוס" 402 אלף דולאר בשנה

איאן ראש חתם אתמול על חוזה קוסם מאד עם יובנטוס האיטלקית, לפיו יקבל שכר שנתי של 402 אלף דולאר והעיסקה כולה תעלה ליובנטוס, כולל דמי העברה שתשלם לליברפול – 5 מיליון דולאר. ראש ימשיך לשחק עונה אחת בליברפול כ"מושאל" עד שההתאחדות האיטלקית תחליט לקראת עונת 1988 כי בכל קבוצה יוכלו לשחק שלושה זרים. ביובנטוס משחקים כבר פלאטיני ולאודרופ.● הועד האולימפי הבי"ל הציע לצפון קוריאה לארח ארבעה אירועים – חץ וקשת, טניס־שולחן, אופניים (מוקדמות) וכדורגל (מוקדמות) – מהתוכנית האולימפית של סיאול 88' וכך לשים קץ לסיכסוך בין הדרום לצפון ואיומי החרמת האולימפיאדה הבאה מצד הגוש המזרחי. עד סוף החודש חייבת צפון קוריאה לתת תשובה להצעה. שיחות בנושא זה יחלו בלוזאן, אתמול.

הכذا من الأصل

תשובות למבחן הבגרות באנגלית

מעריב

אנו מביאים בזה פתרונות לשאלונים כשלעיתים ישנה יותר מאפשרות אחת. אין זה פתרון רשמי של משרד החינוך והתרבות. זוהי הצעת פתרון של המורה לאנגלית סיוונה עמיר מ„האולפן לבגרות".

תשובות למבחן הבגרות באנגלית

5 יחידות / גירסה א'

הבנת הנקרא

1a. Destruction by chemicals, cutting down and burning.
1b. The human suffering in Ethiopia, Mali and other African countries.
1c. Because of the loss of rain due to less forests.
1d. II.
1e. Forests ... do not have thin soil... is very thin... wash away... cut down.
2a. I. 1) Washing away the soil, creating deserts. 2) Floods.
2b. *They hoped it would provide more land for agriculture.*
2c. One plant species will be disappearing every hour.
2d. understand the danger of deforestation.
2e. III.
3a. breed the jungle and forest plants in order not to depend on a few developed kinds of crops.
3b. *To show us the importance of wild crops,* because it was the only kind of wild rice that res isted the disease.
3c. As another example of the importance of wild crops, *because the U.S.A. bred a new kind of wheat from wheat.*
3d. II.
3e. realize the importance of having forests.

הבנת הנשמע

4. a – c; b – b; c – a; d – b; e – b; f – c; g – c; h – b; i – c; j – d.

תרגילי לשון

5. 1 keep 2. the 3. starts/begins 4. should/must
5. example 6. so 7. also 8. be 9. not
10. tha t 11. an 12. electricity 13. cut/turned 14. if
15. touch 16. checked 17. kept/left
18. locked/closed 19. bottles 20. no

6. a. I wish he knew the answers.
b. would you mind looking up...?
c. I don't speak English as weel as he does.
d. If I had known you we re coming I would have baked a cake.
e. Do you have th chew...?
f. I have been waiting two hours to see the doctor.
g. The new student, whose exam papaer is on the table, wishes to speak to you.
h. Who does this shoe belong to?
i. It wasn't Columbus who...; it was the Vikings.
j. *He is never satisfied.*

5 יחידות

הבנת הנקרא / גירסה ב'

1a. Forests ... do not have thin soil... is vert thin ... wash away.. *cut down.*
1b. Because of the loss of rain due to less forests.
1c. The human suffering in Ethiopia, Mali and other African countries.
1d. III.
1e. Destruction by chemicals, cutting down and burning.
2a. They hoped it would provide more land for Agriculture.
2b. I. 1) Washing away the soil, creating desrests. 2) floods. II. Floods.
2c. understood the danger of deforestation.
2d. One plant species will be disappearing every hour.
2e. IV.
3a. To show us the importance of wild crops, because it resisted the disease.
3b. As another example of the importance of wild crops, because the U.S.A. bred a new kind of wheat from wild wheat.
3c. breed the jungle and forest plants in order not to depend on a few developed kinds of crops.
3d. III.
3e. realize the importance of having forests.

הבנת הנשמע

4. a – d; b – a; c – c; d – a; e – a; f – d; g – d; h – a; i – d; j – b.

תרגילי לשון

5 – 1. kept/put; 2. can; 3. closed/locked; 4. out;
5. should/must; 6. not; 7. wrong; 8. danger; 9. where; 10. child; 11. shelf/things; 12. that; 13. children; 14. move/carry; 15. if; 16. happen; 17. example; 18. so; 19. be; 20. not.
6 a. This book has never been taken out of the library.
b. Who does this bicycle belong to?
c. I have been waiting two hours to see the doctor.
d. Is it necessary that you talk all the time?
e. If I had found a public telephone, I would have telephoned you.
f. It was Ben-Gurion who was the ... and not Weizman.
g. We have a lot of friends to whom I write...
h. He does not play the guitar as well as I do.
i. Would you mind looking up...
j. I wish she were here with us.

4 יחידות / גירסה א'

הבנת הנקרא

1. כי מספר מקרי המוות מטביעה גדל כל שנה.
2. בבריכות השחיה – בברכים עירוניים, קיבוצים, מושבים ובתי-מלון.
3. 1. אם יש מציל או אין. 2. אם קיימות תחנות לעזרה ראשונה.
4. 1. כשיש זרמים תחתיים מסוכנים. 2. כשאין מתקני בטחון. 3. כשהמים מזוהמים.
5. חופים סגורים או אסורים לרחצה.
6. מכיוון שידוע שבים המלח קל לצוף מפאת המשקל הסגולי הגבוה של הגוף.
7. 1. מלוח. 2. גיל מבוגר. 3. בליעת יותר של מים מלוחים. 4. התקפי-לב.
8. מכיוון שמספרם גלשני הרוח נעשה מסוכן לשחיינים.
9. מכיוון שזה עוד לבדוק שאף אחד מהמצילים אליך לא טבע.
10. a. לדעת המזל; b. משרד הפנים; c. טביעות קטלניות; d. הסיבות לא הוגדרו (נמצאו); e. אחרי רחצה; f. רשויות מקומיות; g. להשיג רשיון לעסק; h. המצע מחשיפה ממושכת לשמש; i. כללי בטיחות; j. מים לא מוכרים.

הבנת הנשמע

11. a – c; b – b; c – a; d – b; e – b; f – c; g – c; h – b; i – c; j – d.

הבנת הנקרא

12a. At two square *kilometers a minute.*
12b. I; 12c. Destruction by chemicals, cutting down and burning.
12d. The *human suffering in Ethiopia, Mali and other* African countries. 12e. III.13a. II. 13b. I 1) washing away the soil, creating deserts. 2) floods. II. Floods.
13c. hoped *it would provide more land for* Agriculture.
13d. One plant species will be disappearing every hour.
13e. IV.
14a. because *man may have lost possible* cures to many diseases. 14b. III. 14c. III.
14d. As an example of the importance of wild crops, because *it was the only one to resist the disease*
14e. As an example of the importance of wilds crops, because the U.S.A bred a new kind of wheat from wild wheat.
14f. realize the importance of having forests.

תרגילים בלשון

15. 1. keep; 2. the; 3. starts; 4. should; 5. example; 6. so; 7. also/always; 8. be; 9. not; 10. that; 11. an; 12. electricity; 13. cut/turned; 14. if; 15. touch.

דיאלוג

16. 1. Where have we met?; 2. Who invited you?; 3. How long have you known each other?; 4. Why did they get married in Jerusalem?; 5. Whose wedding was it?

תרגול נוסף לאקסטרנים בלבד

17. 1. taking; 2. them; 3. silkworms; 4. saw/noticed; 5. have; 6. started/began; 7. that; 8. know; 9. although; 10. about.

4 יחידות / גירסה ב

הבנת הנקרא

1. בבריכות השחיה – בברכים עירוניים, קיבוצים, מושבים ובתי-מלון.
2. כי מספר מקרי המוות מטביעה גדל כל שנה.
3. חופים סגורים או אסורים לרחצה.
4. 1. כשיש זרמים תחתיים מסוכנים; 2. כשאין מתקני בטחון; 3. כשהמים מזוהמים.
5. 1. אם יש או אין מצילים; 2. אם קיימות תחנות לעזרה ראשונה.
6. מכיוון שמספרם גלשני הרוח נעשה מסוכן לשחיינים.
7. 1. מלוח; 2. גיל מבוגר; 3. בליעת יותר של מים מלוחים; 4. התקפי-לב.
8. מיכון שידוע שבים המלח קל לצוף על פני המים מפאת המשקל הסגולי הגבוה של הגוף.
9. מכיוון שזה נועד לבדוק שאף אחד מהמצילים אותך לא טבע.
10. a. מים לא מוכרים; b. כללי בטיחות; c. המצע מחשיפה ממושכת לשמש; d. להשיג רשיון לעסק; e. רשויות מקומיות; f. אחרי רחצה; g. הסיבות לא הוגדרו (נמצאו); h. טביעות קטלניות; i. משרד הפנים; j. לדעת המזל.

הבנת הנשמע

II. a – d; b – a; c – c; d – a; e – a; f – d; g – d; h – a; i – d; j – b.

הבנת הנקרא

12a Destruction by chemicals, cutting down and burning.
12b. IV. 12c. At two Kilometers a minute;
12d. The human suffering in Ethiopia, Mali and other African countries; 12e. II
13a. III; 13b. I. 1) Washing away the soil, creating deserts. 2) floods. II. Floods .13c. One plant species will be disappearing every hour. 13d. hoped it would provide more land for *Agriculture.* 13e. I.
14a. Because man may have lost possible cures to many diseases. 14b. II. 14c. II. 14d. As an example of the *importance of wild crops,* because the U.S.A bred a new kind of wheat from wild wheat. 14e. realize the importance of 14f. As an example of the importance of wild having forests. crops, because it was the *only one to resist the disease.*

תרגילים בלשון

15. 1. kept; 2. can; 3. locked; 4. out; 5. should/must; 6. not; 7. wrong; 8. danger; 9. where; 10. child; 11. shelf; 12. that; 13. children; 14. move; 15. if.

דיאלוג

16. 1. Can I sit here? 2. How long has she been away? 3. Whose bag is this? 4. Where can I find a seat? 5. Why did she leave it?

תרגיל נוסף לאקסטרנים בלבד

17. 1. told; 2. supposed; 3. new; 4. bush; 5. to; 6. silkworms. 7. but/although; 8. be; 9. starting; 10. pleased/happy.

התשובות נמסרו לנו באדיבותה ובאחריותה של סיוונה עמיר מ„האולפן לבגרות".

ורדאצ'בסקי פוליו חיפה

ורד האלפים

מפעלי שוקולד שוויצריה-ישראל
המוקמים בימים אלה בהרי הגליל - צפת

דרושים

לרגל הרחבת היצוא

- **מנהל חשבונות מדופלם** — לתפקיד מנהח"ש ראשי בחברה. 5 שנות נסיון, רצוי בתעשיה
- **כלכלן/תמחירן** — בעל נסיון בתעשיה, רצוי בתעשיית המזון.
- **קניין** — לעבודה במחלקת הרכש. נסיון בעבודה במפעל תעשייתי.
- **מהנדס/הנדסאי תעשיה וניהול** — לניהול מחסני המפעל. נסיון 3 שנים בתעשיה.
- **מהנדס/הנדסאי חשמל** — לתפקיד אחראי אחזקת חשמל במפעל. נסיון 3 שנים בתעשיה, רצוי בתעשיית המזון.
- **מכונאי תעשיה** — לעבודה במחלקת האחזקה של המפעל. דרוש נסיון בתעשיה.
- **מחסנאי תעשיה** — נסיון בעבודה במחסני מפעל תעשייתי.
- **מסגרים** — לעבודה במחלקת האחזקה של המפעל. דרוש נסיון בתעשיה.
- **רתכים** — לעבודה במחלקת האחזקה של המפעל. דרוש נסיון בתעשיה.
- **הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה** — לעבודה במחלקת האחזקה של המפעל. דרוש נסיון בתעשיה.
- **טכנאי/ת ייצור/תעשיה וניהול** — לניהול מחלקת האריזה. בעל/ת נסיון בניהול צוות עובדות.
- **מקדמי מכירות** — בעלי השכלה תיכונית לפחות. נסיון קודם בענף המזון. מקום העבודה במרכז הארץ.
- **מנהלי עבודה** — בעלי נסיון בניהול צוות עובדים במפעל תעשייתי.
- **עובדי ייצור** — נסיון בתעשיית המזון ו/או הממתקים - יתרון.
- **מרכזנית/כתבנית** — ידע ונסיון בהפעלת מרכזיית תדקס, ידע ונסיון בהדפסה עברית ואנגלית. הופעה נאה.
- **עובדות אריזה** — לעבודה במחלקת האריזה.
- **עובדי נקיון ומטבח.**

א. על העובדים יהיה להתגורר בצפת או בסביבתה הקרובה. אפשרות למגורים בשכ"ד בתנאים מועדפים.
ב. נסיון קודם בעבודה על מחשבים - יתרון.
ג. ידיעת שפות (אנגלית וגרמנית) - יתרון.
ד. על המועמדים להיות לאחר שרות בצה"ל/שרות לאומי.

בוא לעבוד בשוויצריה הקטנה...

לפנות אל:
ורד הגליל תעשיית שוקולד וממתקים בע"מ
ת.ד. 1083 צפת 13110 עבור מנהל כ"א. לצרף קורות חיים מלאים בכתב-יד.

- מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד -

ממפעלי כור מזון בע"מ

יובל ה-35

אולפן עקיבא נתניה

מרכז ללימוד השפה העברית
תרבות ישראל וידע הארץ

ערבית מדוברת

השתלמות בתנאי נופש בפנימית האולפן - מלון החוף הירוק נתניה. מגרשי ספורט, וחוף ים.
חווית לימוד משותפת לך, לחבריך, למשפחתך ולילדיך
(מתקבלות משפחות עם ילדים מגיל 12 ומעלה) מיועד לציבור הרחב, אנשי חינוך, סטודנטים, בוגרי תיכון טרום צבא.

א. ערבית מדוברת למתחילים - 17 יום
שיחות יום יום, ראשית הקריאה והכתיבה.

ב. ערבית מדוברת למתקדמים - 17 יום
בוגרי אולפן עקיבא ואחרים
ראשית קריאת עתון, האזנה לרדיו ולטלויזיה.

ג. ערבית מדוברת "על קצה המזלג" - 5 ימים
למתחילים ולמתקדמים.

התוכנית לכל הקורסים כוללת צפיה מודרכת בתוכנית הטלויזיה (וידיאו) "שלם ועלנו", בשיתוף עם צוות הטלויזיה הלימודית.

מועדי פתיחה

קורסים א', ב'		קורס ג'
30.6.86		
28.7.86		15.9.86
15.9.86		10.11.86
14.10.86	(סוכות)	8.12.86
10.11.86		5.1.87

- עובדי מדינה יכולים לקבל פרטים ישירות באולפן או אצל הממונים על ההדרכה במשרדים
- מורים בשנת שבתון יכולים להרשם לתכנית השתלמות מיוחדת. (נא לבקש עלון מיוחד)
- הקורסים באולפן עקיבא מוכרים ע"י משרד החינוך ומזכים בגמול השתלמות
- תושבי נתניה מתקבלים כתלמידים אקסטרנים. הנחות במקרים מיוחדים.

לקבלת פרטים נא להתקשר טלפונית, או לשלוח אלינו את התלוש.

לכבוד אולפן עקיבא, ת.ד. 256, נתניה, מיקוד 42102 (טל. 053-52312/3)
נא לשלוח אלי (חינם) חוברת מידע.
שמי: ____
כתובתי: ____

אולפן עקיבא נוסד בשנת תשי"א-1951
50 אלף בוגרים מ-122 ארצות

ל.פ.מ

עברית-ערבית שפות מפגש العبرية والعربية منهل اللقاء

מוסף דיור ובניה מס' 6

מתפרסם היום במוסף „סופשבוע"

ראה עמ' 44–61

מבקשים הצעות

לבנית מלון ברחובות

בתנאים טובים במיוחד

להתקשר טלפונים: 08-456496, 08-459787.

ב.ל.ת

מימון והנפקות (1981) בע"מ
הודעה בדבר פירסום תשקיף

ניתנת בזה הודעה
בהתאם לסעיף 25 לחוק ניירות ערך תשכ"ח–1968,
כי החברה פרסמה תשקיף בדבר

הנפקה
של

סדרה של 8% אגרות חוב רשומות על שם 1990–1996 (סדרה 3), צמודות קרן וריבית למדד המחירים לצרכן בערך נקוב בכלל של 52,500,000 שקל חדש. מתוכן אגרות חוב בערך נקוב בכלל של 52,125,000 שקל חדש מוצעות לציבור במכרז, במחיר מינימלי השווה לערכן הנקוב (100%).
מחיר ההנפקה שיקבע במכרז עשוי להיות גבוה מהמחיר המינימלי.
חברה כללית לניירות ערך בע"מ, הנשלטת על ידי חברת האם של החברה, התחייבה בהתקשרות מוקדמת, לרכוש למחרת סגירת רשימת החתימות במכרז, במחיר ההנפקה שיקבע במכרז, את אגרות החוב הנותרות, בערך נקוב בכלל של 375,000 שקל חדש, ואת במלאי לצורך הבטחת מסחר סדיר באגרות החוב, כמובא בעמודים א־2 ־א־6 בתשקיף.
אגרות חוב שלא תרכשנה על ידי הציבור במסגרת המכרז, אם תהיינה כאלה, תוצענה לציבור אחרי סגירת המכרז, (להלן: "ההצעה הרגילה") במחיר השווה לערכן הנקוב (100%), בתוספת ריבית שתצטבר עד ליום התשלום בעד אגרות החוב, כמפורט בתשקיף.
הרישום של אגרות החוב למסחר בבורסה מותנה בפיזור נאות של אגרות החוב המוצעות.
סך כל עמלות החיתום והטיפול שהחברה תשלם בקשר עם הנפקה זו לא יעלה על 5.8% מהערך הנקוב הכולל של אגרות החוב.

תמורת ההנפקה, תופקד בתאגידים בנקאיים בישראל לשם מתן הלוואות, באחריות אותם תאגידים בנקאיים כמפורט בעמוד א־19 בתשקיף. אין לפקדונות אלה עדיפות על יתר הפקדונות בתאגידים הבנקאיים האמורים. הבטחונות לטובת מחזיקי אגרות החוב יהיו שעבוד קבוע ראשון בדרגה על הפקדונות האמורים, שעבוד צף בדרגה ראשונה על פקדונות אלה, וכן שעבוד צף על כל רכושה של החברה בדרגה שווה עם אגרות החוב מהסדרות הקודמות שהונפקו על ידי החברה, למעט הפקדונות מתמורת ההנפקות של אגרות החוב מהסדרות הקודמות שהונפקו על ידי החברה שלגביהן עדיפות לאגרות החוב מהסדרות הקודמות (ראה עמוד א־13 בתשקיף). היתרה במחזור לתאריך התשקיף של אגרות החוב מהסדרה הראשונה, היא 12,960,000 דולר והיתרה המשוערכת לתאריך התשקיף של אגרות החוב מהסדרה השניה, בהתאם לתנאי ההצמדה של אגרות החוב אלה, היא 45,107,535 שקל חדש.
לפי סעיף 354 (ג) מפקודת החברות (נוסח חדש) התשמ"ג–1983, יהיה לחובות המפורטים בסעיף 354 (א) מהפקודה האמורה דין קדימה לפני תביעותיהם של בעלי אגרות החוב מכח השעבוד הצף שיצרה החברה, אולם לא יהיה להם דין קדימה לפני תביעותיהם של בעלי אגרות החוב מכח השעבוד הקבוע שתיצור החברה כאמור בעמוד א־14 בתשקיף.

רשימת החתימות במסגרת המכרז תפתח ביום 17 ביוני 1986 שעה 08.30 בבוקר ותסגר בו ביום בשעה 1.30 אחרי הצהרים.
רשימת החתימות במסגרת ההצעה הרגילה, אם תהיה כזו, תהיה פתוחה בכל יום עסקים בין השעות 08.30 בבוקר ועד 12.00 בצהרים החל מיום 22 ביוני 1986 ועד 30 ביוני 1986, או עד היום שבו תושלם מכירת כל אגרות החוב המוצעות, המוקדם שביניהם.
החברה רשאית לסגור לפי שיקול דעתה את רשימת החתימות לפני המועד האמור, עקב סיבה שאינה תלויה בה. במקרה זה תודיע זאת החברה לרשות ניירות ערך ולבורסה לפחות 24 שעות לפני סגירת החתימות ותפרסם על כך מודעה בשני עתונים עבריים יומיים הנפוצים בישראל.
בקשות לרכישת אגרות החוב במכרז ובמסגרת ההצעה הרגילה יש להגיש לחברה באמצעות בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק המרכז"), שהוא אחד החתמים להנפקה זו, באמצעות יחידת הביצוע המרכזית רחוב אחד העם 9 תל־אביב, במישרין או באמצעות סניפיו וכן באמצעות סניפי בנקים אחרים או חברים אחרים בבורסה לניירות ערך בתל־אביב.
על המבקשים שבקשותיהם תענינה במלואן או בחלקן לשלם את מלוא התמורה שתגיע לחברה בגין בקשות אלה למחרת סגירת רשימת החתימות במכרז, בעבור הבקשות שהוגשו במסגרת המכרז, וביום העסקים הראשון שלאחר הגשת הבקשה, בעבור הבקשות שהוגשו במסגרת ההצעה הרגילה. הבנקים וחברי הבורסה האמורים יהיו אחראים וחייבים כלפי החברה וכלפי הבנק המרכז לתשלום מלוא התמורה שתגיע לחברה בגין בקשות שהוגשו באמצעותם ואשר נענו במלואן או בחלקן.

החתמים: בנק לאומי לישראל בע"מ,
בנק הפועלים בע"מ
ובנק דיסקונט לישראל בע"מ.
הנאמנים: חברה לנאמנות של
הבנק הבינלאומי הראשון
לישראל בע"מ ־לפתוח ונאמנות בע"מ
(החברה ־לפתוח ונאמנות בע"מ הן חברות בשליטתה המלאה של חברת השקעות לפתוח התעשיה בישראל בע"מ, אשר מוחזקת מהונה מוחזק בידי בנק לפתוח התעשיה בישראל בע"מ).

עותק מהתשקיף וההעתק מההיתר לפרסומו הוגשו לרשם החברות. עותקים מהתשקיף ניתן להשיג בבנקים ואצל חברים בבורסה לניירות ערך בתל־אביב.

אוניברסיטת חיפה
בית־הספר לחינוך
המחלקה להדרכה השתלמויות ושרותים בחינוך

מודיעה כי ההרשמה לשנת ההכנה (חובה) ללימודי תעודה בחינוך וטיפול בעזרת יצירה והבעה במגמות אמנות פלסטית, תנועה ומחול, ספרות ושירה, תסתיים בסוף חודש יולי.
ההרשמה לקורסים הבאים תסתיים בסוף אוגוסט:
חינוך בעזרת שירה וספרות (8 ש' שבועיות בימי ג'); אמנות; מוסיקה; סוגיות בקולנוע; בימוי בכלי־הוראה; משברי גיל ההתבגרות; דרמה יוצרת; לוגו; מודעות בתנועה ומחול; תקשורת בין־אישית; צרפתית; ערבית מדוברת וערבית של אמצעי התקשורת; אנגלית (לשיפור הדיבור והקריאה); ספרות ילדים וכתיבה יוצרת; העשרה אינסטרומנטלית; מניעת השימוש בסמים בביה"ס; עזרים אורקוליים; יחסי יהודים–ערבים; האזנה והבנת הנקרא; ציונים ובחינות סדנה למתנכים; חינוך לחיי־מין ומשפחה; גישות חדשות בהוראת היסטוריה, פסיכולוגיה וספרות; מעגלי־החיים; צריכה ביקורתית של טלויזיה.
פרטים והרשמה במחלקה להשתלמויות טלפון: 04־240868/9.

האוניברסיטה העברית בירושלים

המכינה הקדם אקדמית
ע"ש יוסף שאלתיאל

נמשכת ההרשמה למכינה לשנת הלימודים תשמ"ז למחזורים אוקטובר 1986 וינואר 1987

ההרשמה תסתיים ביום ה', כ"ד בתמוז תשמ"ז – 31.7.86

בשני המחזורים יפתחו המסלולים הבאים:
1) מסלול מדעי הרוח והחברה.
2) מסלול מדעי הטבע.

ההרשמה ללימודים תתקיים במשרדי המרכז, בנין רוסו בהר הצופים, חדרים 323 – 325 בימים שני חמישי בין השעות 8.30 – 1.30.

להרשמה יש להביא:
– ציוני בגרות – מאושרים ע"י משה"ת.
– תעודת זהות
– 2 תמונות
– 20 ש"ח דמי הרשמה.

● מידע נוסף על המכינה ופרטים לגבי דרישות הקבלה ניתן לקבל בכתב מהמרכז ללימודים קדם אקדמיים, האוניברסיטה העברית הר הצופים ירושלים 91905 או בטלפון 02־882448־9.

המכון לפסיכוביולוגיה בישראל
קרן משפחת צדרלס סמית

מזמין את הציבור להשתתף בהרצאות מדעיות פומביות לכבוד מר צדרלס סמית ורעיתו, שתתקיימנה ביום ב', ס"ז בסיון תשמ"ו, 16.6.86, בשעה 5.00 אחה"צ, באולם חטוונט, בנין סילברמן, המכון למדעי החיים, גבעת רם, ירושלים.

יו"ר: **פרופ' רפאל משולם**
מנהל בפועל

ברכות: **פרופ' יואל אלקס**
יו"ר חבר הנאמנים של המכון
פרופ' אמנון פזי
רקטור האוניברסיטה העברית
ברנרד צ'ריק
סגן נשיא האוניברסיטה העברית

המרצים:
5.00 **פרופ' יצחק פרנס**
האוניברסיטה העברית, ירושלים.
"מותר מוח האדם מן המחשב".
5.40 **פרופ' דוד סמואל**
מכון ויצמן למדע, רחובות
"תרומת מחקר בסיסי למחלות נפשיות ונוירולוגיות".

קבלת פנים תיערך למשתתפים בתום ההרצאות.
ההרצאות תיערכנה באנגלית לכבוד שוחרי האוניברסיטה.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

הפקולטה להנדסה אזרחית
החל ממועד חורף תשמ"ז יפתח
מסלול תלת שנתי לגאודזיה ומדידות

בוגרי המסלול יקבלו תואר בוגר במדעים גיאודטיים.
התואר מקנה זכות לקבלת רשיון מודד מוסמך על פי תקנות המדידה הממשלתיות.

הרשמה מיוחדת למסלול זה מתקיימת עד 4.7.86 בבנין אולמן במדור מיון וקבלה.

המועמדים חייבים בכל דרישות ההרשמה לטכניון כפי שמודעה בידיעון למועמדים.

פרטים נוספים במזכירות הפקולטה להנדסה אזרחית. טלפון 04 292399.

רתם

מוסף דיור ובניה
מס' 6

מתפרסם היום במוסף
"סופשבוע"

ראה עמ' 61–44

התנועה למען ארץ ישראל טובה · מערכת מעריב · אל על נתיבי אויר לישראל · א.מ.י. אגודת אמני ישראל
בשיתוף המועצה הציונית בישראל ואיגוד הדייגים בישראל

ערב דייגי ישראל

יתקיים ביום ראשון, כ' תמוז תשמ"ו, 27.7.86,
בקבוץ נחשולים
בחוסות יו"ר הכנסת, ח"כ שלמה הלל.

בערב זה נעלה על נס את פעלם של דייגי ישראל מלפני הקמת המדינה ועד ימינו בהבאת עולים ארצה, בבטחון ובכיבוש מלאכת הדיג בים.

ינחו: אליהו הכהן והשחקן אילי גורליצקי
במאי הערב: יעקב מורג
המפיק: ישראל אריאלי – קבוץ גינוסר
תפאורה: מושי לוי – קבוץ מעין צבי
הגברה ותאורה: קולים ובניו – חיפה
תכנון: ועדת האירועים הארצית של התנועה למען ארץ ישראל טובה

עולים שהגיעו ארצה בעת מלחמת שיטי בספינות הדיג "סטלה מריס" (קבוץ שער) ו"קסטלו מרה" (קבוץ נחלים) ומודל־סעיד במצרים ועולים אחרים שהגיעו ארצה בספינות דיג, מתבקשים להעביר כתובותיהם בהקדם לאיגוד הדייגים בישראל, ת.ד. 33003, חיפה, או למרכז התנועה למען ארץ ישראל טובה, ת.ד. 7300, חיפה, כדי שיוזמנו ליטול חלק בערב זה.

ספרית מעריב

הביתה בטרם בוקר
לינדה ואן דוואנטר כריסטופר מורגאן

להשיג בחנויות הספרים ברחבי הארץ, או בספרית מעריב, דרך פ"ת 72 א', ת"א

לליצי וניורא

איתכם באבלכם הכבד
במות

אברהם קרן
ז"ל

סולי בכר
גרניט סוכנות לביטוח בע"מ

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
המחלקה לעליה וקליטה

משתתפים באבלה של עובדת המחלקה

פרגר יפה

במות **אמה**

ומשתתפים בצער המשפחה

למשפחת נברוט

אתכם באבלכם הכבד על פטירתו של חברנו היקר

ד"ר **יז'י נברוט**

חבריו לעבודה
במחלקה למדע הקרקע והמים
הפקולטה לחקלאות ברחובות
האוניברסיטה העברית

לשברנו **עזרא לוי**

תנחומינו הכנים במות

אמך ז"ל

טבע
ההנהלה והעובדים

לורה קורן

משתתפים בצערך על מות

אביך

מחבריך ב"בנה ביתך בתבונה"

לחברנו בעבודה
מר מיימון קורם
משתתפים באבלך הכבד במות עליך

אמך ז"ל

הנהלת השרותים הווטרינריים
הנהלת המכון הווטרינרי
חבר העובדים

משתתפים באבלו של חברנו לעבודה
אלכס זומר
על מות

אמו ז"ל

עובדי המרכז לסחר חוץ
משרד החקלאות

לסטלה ובני משפחתה

קבלו את תנחומינו העמוקים על מות

זיין

יוסל ואודרי ברגנר

חלפו חמש שנים מאז פטירתה של

ורדה כהן־זוסמן ז"ל

ביום ראשון ח' בסיון תשמ"ו (15.6.86), בשעה 15.00, תיערך אזכרה בבית העלמין קרית־שאול.

נפגשים ליד הקבר.

המשפחה

חלפו חמש שנים מאז הלך מאתנו יקירנו

דוד בזנר ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום חמישי, י"ב בסיון תשמ"ו (19.6.86) בשעה 4 אחה"צ בבית העלמין "הדרום" (בגבול חולון – בת־ים).
נפגשים ליד השער הראשי.

המשפחה

במלאת ארבע שנים לפטירתו של יקירנו

שמואל אמנט ז"ל

תערך אזכרה ביום ראשון ח' בסיון תשמ"ו (15.6.86), בשעה 16.30, בבית העלמין בכפר־סמיר חיפה.
אוטובוס יצא בשעה 16.00 מרח' הלל 55, חיפה.

המשפחה

אזכרה
ליוצאי טורנליה ומחוז GOMOR והסביבה

תתקיים ביום שני, כ"ג בסיון תשמ"ו (30.6.86), בבית מרכוזיוס, רחוב עמק יזרעאל 80, תל־אביב, בשעה 5.30 אחה"צ.

המארגנים

אזכרה לקדושי אוז'הורוד
UZHOROD – UNGVAR
VELKY - BEREZNY - SEREDNE
והסביבותיהן אשר נספו בשואה

תיערך ביום שלישי, י' בסיון תשמ"ו (17.6.86), בשעה 7.00 בערב, באולם מועצת פועלי רמת־גן, רחוב קריניצי 33 פינת הרצל.
האולם פתוח משעה 6.00.
אוטובוסים: 67, 57, 45, 60, 61.

אזכרה לקדושי סאטמאר והסביבה

תערך ביום ראשון, ט"ו בסיון תשמ"ו (22.6.86), בבית הכנסת של המזרחי בפתח־תקוה, רח' שטמפפר 41. מתכנסים משעה 4.00.
בהזדמנות זו נחלק את ספרי הזכרון לקדושינו (בעזרת מגילה).

הוועדה המארגנת, טל' 03־912817, 052־25217

המרכז הרפואי שערי צדק ירושלים
אנו משתתפים בצערו של
מר צמח יעקובסון מנהל אגף בית ארם במוסדנו
על פטירת אביו

יוליוס ז"ל

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד.

הנהלת בית החולים
ועד העובדים והרופאים
צוות העובדים והרופאים

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
המחלקה לעליה וקליטה

משתתפים באבל של עובדת המחלקה

שוום מטילדה

במות עליה **אמה**

ומשתתפים בצער המשפחה

לאפרים רז

אתך באבלך על מות **אמך** ז"ל

מחבריך לקורס ניהול מתקדם של הטכניון

هكذا من الأصل

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של

הרמן אשר ז"ל

היקר באדם

הלויה תצא היום, יום חמישי, ה' בסיון תשמ"ז (12.6.86), בשעה 11.15 מבית המנוח, רח' רמז 44, קרית אונו, לבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת-ים.

אבלים:
אשתו: זודי
אחיו: קורט ומשפחתו
בנו וכלתו ראובן ורוז
והנכדים רונן, רינת ורותי

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

אלדד הרניס

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, ח' בסיון תשמ"ז (15.6.86), בשעה 15.00 בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת-ים.

נפגשים ע"י השער החדש.

המשפחה

במלאת שנה למותו של יקירנו

חי קרביץ ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום א', ח' בסיון תשמ"ז 15.6.86, בשעה 5.00 אחה"צ, בבית העלמין כפר סמיר, חיפה.
נפגשים בשער בית העלמין.
הסעה מרחוב בן יהודה 30 בשעה 4.30 אחה"צ.

המשפחה

במלאת עשר שנים לפטירתו של יקירנו

ד"ר הרמן פוגל ז"ל

תערך אזכרה ביום ראשון, ח' בסיון תשמ"ז, 15.6.86, בשעה 6.00 אחה"צ בבית העלמין סגולה בפתח-תקוה.

באותו ערב בשעה 8.30 יתקיים
קונצרט מיוחד לזכרו
באולם שרת, בנין עירית פ"ת.
בתכנית – קטעי אופרה.

מוקירי זכרו מוזמנים. הכניסה חופשית.

בתו: ד"ר רות ובעלה אברהם ליפקיס
בניו: דן
ד"ר עדן ואשתו ד"ר מארייקה

במלאת שלוש שנים לפטירתו של יקירנו, בעלי, אבינו וסבנו

יוסף וולקר ז"ל

יתקיים טכס התייחדות עם זכרו ביום ראשון, ח' בסיון תשמ"ז, 15.6.86, בבית העלמין בנחלת-יצחק.

נפגשים בשער הכניסה בשעה 12.00.

המשפחה

למשפחת יפה היקרה

אנו משתתפים בצערכם הכבד על פטירתו של

ד"ר אברהם משה יפה

עובדי
חברת עיר דוד בע"מ

למנהלנו היקר ראובן ולמשפחה

אתכם באבלכם הכבד
על פטירת אביך היקר

הרמן אשר ז"ל

עובדי
אלפק אלקטרוניקה בע"מ

לשותפנו ראובן אשר ולמשפחתו

משתתפים באבלכם הכבד
על מות יקירכם

הרמן אשר ז"ל

שותפיך במוד-טק בע"מ

לראובן היקר ולמשפחה

אתכם באבלכם הכבד על מות אביך

הרמן אשר ז"ל

דב שושניק ומשפחתו
זאב מגר ומשפחתו
פוד-פק הנדסה בע"מ

במלאת תשע-עשרה שנה לנפילת בננו היקר

משה קפלן הי"ד

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, ח' בסיון תשמ"ז (15.6.86), בשעה 5.00 אחה"צ, בבית העלמין הצבאי בקרית שאול.

ההורים: רות וצבי קפלן

במלאת שלושים לפטירת יקירתנו

ז'ניה קוגן ברגר ז"ל

נקיים אזכרה וגילוי מצבה על קברה ביום ראשון, ח' בסיון תשמ"ז (15.6.86) בבית העלמין „הדרום" (בגבול חולון – בת-ים).
נפגשים ליד השער החדש בשעה 4.00 אחה"צ.
אוטובוס יצא בשעה 3.45 אחה"צ מבית המנוחה.
תודתנו לכל מנחמינו בכתב ובע"פ.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתה של אשתי,
אמנו, בתנו ואחותנו היקרה

תמר פרי ז"ל

נקיים אזכרה וגילוי המצבה ביום שני, ט' בסיון תשמ"ז (16.6.86) בשעה 17.00 בבית העלמין סגולה בפתח-תקוה.
תודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובע"פ.

המשפחה

במלאת 17 שנים לפטירתו של
בעלי, אבינו, סבנו ואחי האהוב

אליהו רודיאקוב ז"ל

המשפחה

במלאת ארבע שנים לנפול בננו האהוב
במלחמת שלום הגליל

סרן גיל מיוניס הי"ד

נתייחד עם זכרו ביום ראשון, ח' בסיון תשמ"ז (15.6.86) בשעה 16.30 בבית העלמין הצבאי חוף הכרמל חיפה. נפגשים ליד השער.

המשפחה

לזאב יפה ומשפחתו

משתתפי בצערכם על מות ראש המשפחה

ד"ר משה אברהם יפה ז"ל

רוני רינגל
ביטוחים

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו הבלתי נשכח

ר' פנחס בר' יצחק קרפיול ז"ל

נתייחד עם זכרו, ביום שלישי, י' בסיון תשמ"ז (17.6.86), בשעה 17.30, בבית העלמין בהרצליה

לאחר האזכרה תפילה ולימוד בבית המנוח, ברח' רופין 18, תל-אביב.

אשתו: פנינה קרפיול
אחיו: אליעזר קרפיול ורעייתו
בתו וחתנו: רינה ומשה פרינד
בתו וחתנו: אילה ואברהם אוסלנדר
בנו וכלתו: אפרים ושרה קריאל

במלאת תשע-עשרה שנה לנפול
בני ואחינו היקר

רב"ט אליהו בדיקר הי"ד

בקרב על רמת הגולן
בשנת ה-19 לחייו

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום ראשון, ח' בסיון תשמ"ז, 15.6.86, בשעה 11.00 לפני הצהרים, בבית העלמין הצבאי בנהריה.

המשפחה

במלאת שתים-עשרה שנה לנפילת

אברהם ברוך שטינמץ הי"ד

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו, ביום ראשון, ח' בסיון התשמ"ז, 15.6.86, בשעה 5.30 אחה"צ.
נפגשים בשער בית העלמין הצבאי בקרית-שאול.
באותו יום בשעה 7.00 בערב יתקיים טכס הענקת מלגות בבית משפחת שטינמץ ברחוב קפלינסקי 26, גבעתיים.

המשפחה

במלאת ארבע שנים לפטירת יקירנו

גד רופין ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ב', ט' בסיון תשמ"ז 16.6.86, בשעה 17.30, בבית העלמין בחולון.
נפגשים ליד השער.

המשפחה

במלאת שלוש שנים לפטירתה של יקירתנו

שרה המבורגר ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה היום, יום חמישי, ה' בסיון תשמ"ז (12.6.86), בשעה 12.30 בצהרים, בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת-ים.

המשפחה

מלאה שנה לפטירתו של יקירנו

ברוך פוזנר (בוכצ'ה) ז"ל

נעלה לקברו ביום ששי, י"ג בסיון תשמ"ז, (20.6.86), בשעה 18.00.

המשפחה
ובית יטבתה

במלאת שלוש שנים לפטירתו של יקירנו

ח"כ ראובן ארזי ז"ל

יתקיים טקס התייחדות עם זכרו ביום ראשון, ח' בסיון תשמ"ז (15.6.86), בהר המנוחות בגבעת שאול, ירושלים.
נפגשים ברחבה בשעה 17.30.

המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה
של אמנו וסבתנו היקרה

ברטה בן-אלי (קרפל)

הלויה תתקיים היום יום חמישי, ה' בסיון תשמ"ז (12.6.86) בשעה 12.00 בצהרים בבית העלמין בקרית-שאול.

המתאבלים:
בתה: חנה וצבי תירוש
בנה: אורי ובלהה בן-אלי
נכדיה: רונית, דוד, אלי ודוידי

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו ללא עת של יקירנו

יעקב לושקוב ז"ל

הלויה תתקיים היום, יום חמישי, ה' בסיון תשמ"ז (12.6.86), בשעה 11.00, בבית העלמין גורדון בראשל"צ.
נפגשים ליד שער בית העלמין.

אשתו: צפורה
בתו וחתנו: אסתר וחיים עינב
בנו וכלתו: חנן וגילי
והנכדים

אנו מודיעים בצער רב על פטירת
אשתי, אמי וסבתנו היקרה

לאה (לולה) פוטש

הלויה היום, יום חמישי, ה' בסיון תשמ"ז, 12.6.86, בשעה 13.00, בהר-עם.
נא להמנע מביקורי תנחומים.

בעלה: יוסף פוטש
בתה: יהודית ויוסי שכטר
הנכדים והמשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי,
אבינו וסבנו היקר

מאיר גלעדי (ג'לדטי)

יליד רוסה בולגריה

הלויה תתקיים ביום ראשון, ח' בסיון תשמ"ז (15.6.86), בשעה 13.30 בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת-ים.

המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירת
אמי, אחותנו וסבתנו היקרה

סופיה צין

הלויה תתקיים היום, יום חמישי, ה' בסיון תשמ"ז (12.6.86) בשעה 12.30 בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון – בת-ים.

משפחות עופרי ובלומנטל

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אמנו וסבתנו היקרה

בלה פשפיורקה ז"ל

בת ר' שלמה ז"ל
מפיוטרקוב טריב

הלויה התקיימה ביום רביעי, ד' בסיון תשמ"ז (11.6.86).

בתה: פנינה מגדל וב"ב
בתה: שלומית הנמן וב"ב

במלאת שנה למותו של יקירנו

ראובן (רומק) ברנר ז"ל

נתייחד עם זכרו ביום ראשון ח' בסיון תשמ"ז, 15.6.86, בשעה 5.00 אחה"צ בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת-ים.
נפגשים ליד השער החדש.

משפחת אסתרון

במלאת שנתיים לפטירת יקירנו

ר' אהרן זאב בדנר ז"ל

נקיים אי"ה אזכרה ביום רביעי, י"א בסיון תשמ"ז (18.6.86), בשעה 17.00, בבית העלמין בכפר סמיר, חיפה.

אשתו, בנו ובתו

צלב קרס צוייר על הקונסוליה האוסטרית

מאת אילן בכר

צלב קרס צוייר הלילה בידי אלמונים על קיר בניין הקונסוליה האוסטרית ברחוב חובבי ציון בירושלים. לצד צלב הקרס נכתבה האות K ומגן דוד.

שעה קלה קודם לכן התקשר אלמוני למשרדי חברת „איתורית" בירושלים וביקש להעביר הודעה למספר עיתונאים, בשם תנועת „כך". האלמוני אמר: „לעולם לא עוד. לא נשקוט ולא ננוח עד שיעזוב אחרון האוסטרים את ישראל".

המשטרה פתחה בחקירה.

פרס: עם סיעה

(סוף מעמוד 1)

אם סיעה כזאת, הרי אין לי צורך באופוזיציה.

בסיעת המערך הצטבר זעם רב כלפי ראש הממשלה ושרי המערך על שהחליטו בתחילת השבוע לנטוש את מועמדותו של סגן שר האוצר, ח"כ עדי אמוראי, לתפקיד נגיד בנק ישראל. בסיעה טוענים, כי מועמדותו של פרופ' מיכאל ברונו לתפקיד תתקבל לבסוף, בזכות תמיכתו של ראש הממשלה. טרחו גם להזכיר, כי בין פרס לאמוראי שררו תמיד יחסים צוננים.

על רקע זה, קיבלה סיעת המערך החלטה מפורשת המטילה על נציגיה בממשלה לתמוך אך ורק במועמדותו של עדי אמוראי, תוך העלאת האשמות כבדות נגד שרי המערך, על שלא נאבקו למען מועמדותו.

הח"כים רפי אדרי, אברהם כץ עוז ואהרון נחמיאס פגשו שלשום את ראש הממשלה כדי להבהיר לו כי זה רצון הסיעה ועליו לכבדו. השיחה התנהלה בטונים הגבוהים ביותר, כאשר שמעון פרס תוקף בלי הרף את נציגי הסיעה ואף צועק עליהם בכעס רב.

„לא יתכן שהאופוזיציה הקשה ביותר לראש הממשלה תבוא מקרב סיעתו. יש לי הרבה מאוד להגיד על תיפקוד הסיעה בכנסת, ואני נוצר את לשוני. האם סיעתנו תורמת לאחדות העם בשעה קשה כזו או רק דוחפת לפילוג בציבור? אני דואג לביצוע משימות בטחוניות, כלכליות ומדיניות שאותן ניתן להשיג רק ע"י אחדות העם ולא ע"י פיצולו", אמר ראש הממשלה.

„אלך למוסדות ואגיד מה שאני חושב על תיפקוד הסיעה. אתם תגידו מה אתם חושבים על ראש הממשלה. מוסדות המפלגה חייבים להכריע ביחסים קשים כאלה בין ראש הממשלה וסיעתו", הוסיף פרס.

פרס אף נזף אישית ביו"ר הסיעה רפי אדרי: „אתה מנהל כך את הסיעה ומסית אותה נגדי".

רפאל מן מוסר:

ראש הממשלה שמעון פרס נועד אתמול לשיחה בארבע עיניים עם סגן שר האוצר, ח"כ עדי אמוראי. לדברי מקורות במערך, התנהלה השיחה ב„אווירה מתוחה", בעקבות החלטתו של פרס שלא להביא את מועמדות אמוראי לתפקיד נגיד בנק ישראל להצבעה בממשלה.

מפעיל

(סוף מעמוד 1)

מקורות ישראליים מהימנים אישרו זאת והגילוי מתפרסם כאן לראשונה. עד כה רווחה הגירסה שהאפו חוסל על רקע סכסוכים פנימיים עם פליטים פלשתיניים.

האפו הטיל את אימה הישוב במרכז הארץ בהיותו אחראי למעשי־הרצח שביצעו חוליות מסתננים בשנים 1954 עד 1956. לאחר שנהרג בהתפוצצות של חבילה ממולכדת במפקדתו שבעזה — נפסקו ההסתננויות.

30 שנה לא נפתרה התעלומה — מי היה אחראי לחיסולו. עתה אנו מביאים, בפרסום ראשון, את הגירסה האמיתית מפי מקורות ישראליים מהימנים ומפי חלק מאלה שתיכננו את המבצע — איך חוסל האפו באמצעות אחד מסוכניו, שהופעל בידי ישראל, ללא ידיעתו (הסיפור המלא — בעמוד 18).

שני מתנקשים חדרו

(סוף מעמוד 1)

אתמול, סמוך לשעה 4 לפנות בוקר, חדרו שני אלמונים רעולי־פנים דרך פירצה שחתכו בגדר המקיפה את הכלא, לאגף השיקום ב„מעשיהו". בחסות החשיכה התגנבו לעבר האגף הממוקם באיזור הצפוני של גוש בתי־הסוהר ברמלה. דרך חלון אחד החודרים זיהו את רחמים לביא, בן 35, תושב חולון, השפוט ל־5 שנות מאסר בגין סחר בסמים. המתנקשים שלפו אקדחים וירו לעבר מספר יריות. לביא נפגע משני כדורים, אחד בצוארו ושני בגבו.

שני המתנקשים התמצאו היטב בשבילים ובמבני הכלא. הם ידעו בדיוק באיזו מיטה ליד איזה חלון ישן קורבנם.

צעקות האסירים, שכניו לתא של רחמים לביא, הזעיקו למקום את כוחות הכוננות של המתקן. הסוהרים גילו את האסיר לביא ששכב על הרצפה מתבוסס בדמו. לאחר שניתנה לו עזרה ראשונה, הועבר הפצוע למרכז הרפואי „אסף הרופא", שם נותח. נמסר כי מצבו קשה, אך הוא יצא מכלל סכנה. שמירה כבדה הופקדה עליו במחלקה הכירורגית.

מנהל כלא „מעשיהו", תת־גונדר יצחק ניר, הגיע למתקן זמן קצר לאחר האירוע. הוא הזעיק כוחות מודיעין, בטחון ומשטרה. בחקירה הראשונית נמצא, כי השניים חדרו דרך פירצה שיצרו בגדר בעזרת מספרי ברזל. באותה דרך גם נמלטו מהמקום, ככל הנראה במכונית שהמתינה להם בחוץ.

נציב שרות בתי־הסוהר, גונדר רפי סוויסה, הגיע גם הוא למקום והורה להקים ועדת חקירה, בראשות ראש מחלקת הבטחון, גונדר־משנה סימון שושן.

סוויסה הורה לפני כחצי שנה למנהל הבטחון של שרות בתי הסוהר להציב כלבי שמירה בין הגדר החיצונית לפנימית — „כך לא נעמוד בפני אירועים לא נוחים", אמר אז. ואולם, התוכנית נשארה על הנייר בלבד, בגלל העדר תקציב.

אתמול אמר סוויסה: „האסיר לביא יוצא מידי יום לעבודה מחוץ לכלא. כנראה שהיה קל יותר להתנקש בחייו בתוך הכלא, מאשר מחוצה לו. זה מקרה חריג שמקומם אותי. המקרה מצביע על כך שיש חיסולי חשבונות. ההתנקשות היתה באחד המבנים החדשים שהקמנו לאחרונה בכלא, שם יושבים אסירים בשלבים האחרונים של מאסרם. קל מאוד לחדור לאזור זה. אין חומה ואין מגדל שמירה".

סוויסה גילה, כי באחרונה חדרו אנשים לכלא הרבה יותר שמור. הוא סרב לפרט לאיזה כלא ומה נעשה שם.

כלא „מעשיהו" אינו שמור דיו, כך מודים גם בשרות בתי־הסוהר. הטענה היא, כי מדובר בכלא פתוח לאסירים בשלבי שיקום. בראיון ל„מעריב" אף אמר בעבר דובר שרות בתי הסוהר, סגן־גונדר שמעון מלכה: „600 אסירים היושבים במתקן יכולים לקום מחר בבוקר ולעזוב את הכלא". הראיון התקיים לאחר שבשלושת החודשים הראשונים של השנה נמלטו ששה אסירים, ביניהם שלושה בשבוע אחד.

„זה אירוע חסר־תקדים בצורתו בתולדות השרות. למרות מה שקרה, כעת שקט בכלא למרות התחושה הלא נעימה", אמר אתמול הדובר.

במשטרת ישראל קיבלו את חדירת המתנקשים לכלא בתדהמה. מונה צוות חקירה מיוחד בראשות רס"ל ניסים בדמריאל.

שני אמידיב ריגר לימנים התנפלו אתמול על פרהר באגף מספר 6 של כלא באר־שבע ודקרו אותו בבטנו ובידו. הפצוע הועבר לבית־החולים „סורוקה". לאחר טיפול במצבו, אושפז להשגחה.

המקרה גרם לתסיסה בקרב סוהרי כלא באר־שבע. אחדים מהם אמרו ל„מעריב": „שרות בתי־הסוהר אינו פועל להגנת הסוהרים. אסירים אלימים מוחזקים אצלנו בניגוד להמלצתנו, וזאת בהתערבות גורמים בכירים בשרות בתי־הסוהר, העוסקים ביד־בירויות אישיות במקום לדאוג לבטחוננו".

באחרונה, אירעו בכלא באר־שבע מקרים חמורים של חיתוך ורידים המוני, נסיונות לרצוח אסירים וכן זה מרהיטה של האנס המסוכן, סעיד אבו־סלוק, שבינתיים שוב נלכד.

שרות בתי־הסוהר לא פרסם את מסקנת החקירה של האירועים החריגים. דובר השרות, סגן־גונדר שמעון מלכה, מתחמק משאלות בנדון.

אסיר מכלא באר־שבע אמר השבוע, כי אם לא יתחילו להתייחס למקום מיד, יתרחש שם אסון, שאותו לא יוכל הדובר לתרץ.

דובר שרות בתי הסוהר הגיב בשעת לילה מאוחרת: „שרות בתי־הסוהר רואה בחומרה את המקרה, שילמד ויוסקו ממנו המסקנות המתאימות כדי למנוע הישנות מקרים שכאלה וכדי להבטיח את בטחון הסוהרים".

פוטרו

(סוף מעמוד 1)

תקופת שליחותם עמדה להסתיים בקיץ. אך לפני חודשים אחדים פתחו חנות למכירת דגים. כאשר נודע על כך בירושלים, הובע החשש כי השניים מתכוונים להישאר בברזיל בתום שליחותם.

נציג המחלקה לתרבות תורנית בארצות אמריקה הלטינית נתבקש לבדוק את הנושא בסודיות. השניים טענו, כי נתבקשו על־ידי בני הקהילה החרדית בסאן־פאולו לסייע להם במכירת דגים כשרים וכי הם עשו זאת בהתנדבות. השניים גם הודיעו בכתב, כי אינם מתכוונים להישאר בסאן־פאולו בתום תקופת שליחותם.

ראש המחלקה לחינוך ותרבות תורניים בגולה, יצחק מאיר, אמר אמש בתגובה: „כל פרטי העניין הגיעו לידיעתנו לפני כחודש וחצי. אנו סבורים שיש למנוע מקרים כאלה המשפיעים לרעה על מוסר השליחות. למרות טענתם של השניים כי בדעתם לחזור ארצה, הרי פתיחת החנות כמה חודשים לפני המועד בו היו אמורים לסיים את שליחותם, מעוררת תמיהות. ולכן החלטנו לפטרם ולהחזירם ארצה".

אחד השליחים היה בארץ מנהל בית־ספר וחבר מורה. נציגי ההסתדרות הציונית בברזיל הורו לראשי הקהילה היהודית למנוע מהשניים להכנס לבתי־הספר שאותם ניהלו.

נצית

(סוף מעמוד 1)

קבלה בגלי צה"ל דקות מעטות לאחר ההצתה. אלמוני טילפן ל„טלפון האדום" וסיפר, כי הצית בית־כנסת בקרית־שלום. הוא ניתק את השיחה, אך הבטיח כי יטלפן שוב.

לאחר כמה דקות טילפן שוב והודיע כי להצתה אחראי ארגון הנקרא: „ארגון נגד טרור חרדי".

אתמול בבוקר הוא טילפן פעם נוספת ומסר את ההודעה הבאה: „אנחנו, אנשים נגד טרור חרדי, דורשים שתופסק מיד האלימות החרדית. איננו דוגלים באלימות ובשן תחת שן. אך בעוד הטרור החרדי משתולל ברחובות ולנוכח אוזלת היד המשוועת שמגלה המשטרה החלטנו לקחת החוק לידינו ולהפסיק מעשי איבה בדרך משלנו".

בהמשך אמר האלמוני: „כעת יצטרכו החרדים להחליט מה יקר וחשוב להם יותר, תחנות אוטובוסים עם פרסומת או בתי־כנסת. אנו מזהירים — בכל פעם שחרדים יפגעו ברכוש ציבורי יוצת בית־כנסת או ישרת מקום הקודש לחרדים. כעת הכדור עובר לידי החרדים ואם הם חושבים שאנחנו לא רציניים הם יראו זאת בימים הקרובים".

בידי המשטרה הקלטה של האלמוני, שהודיע על ההצתה למוקד משטרת מחוז תל־אביב. האלמוני סיפר לגלי צה"ל, כי הוא ואנשים נוספים עצרו לפני כמה ימים את רבה של קרית שלום, שמואל כהן, כאשר השחית תחנת אוטובוס. הוא ציין כי ההצתה היא תגובה למעשהו של הרב.

כתבי

(סוף מעמוד 1)

שעסקו בריגול. אולם, תהיה בכך משום הבעת עמדה פוליטית כלפי ישראל, באמצעותה יבהיר משרד המשפטים, כי אינו מאמין לכל העובדות שנמסרו על ידי ישראל.

מדובר באביעם סלע, רפי איתן, אירית ארב ויוסי יגור, המוזכרים בכתב האישום שהוגש נגד פולארד. לחלק מהם הובטחה, לדברי המקורות, חסינות מפני תביעה משפטית, בתמורה למסירת מידע על הפרשה. אולם, כיוון שישראל לא מסרה, על פי הטענה, את כל המידע המצוי ברשותה, לא רואים עצמם אנשי משרד המשפטים כבולים עוד בהסכם החסינות.

גורמים במשרד המשפטים גם הביעו תמיהה על כך ששני האנשים שהפעילו לכאורה את פולארד, אביעם סלע ורפי איתן, קודמו למעשה בדרגה ולא נענשו על חריגה מן המדיניות הנוהלים הישראלים.

פרס: נעצור

(סוף מעמוד 1)

בצד החילוני. פרס דיבר בארוחת ערב לכבוד קנת ביאלקין, שסיים את כהונתו כיו"ר הליגה נגד השמצה של בני ברית.

הארוחה התקיימה במשכן הכנסת. ראש הממשלה אמר עוד: „עלינו להרשות פלוראליזם של אמונה, אך רק במסגרת החוק. אנחנו תומכים בחופש מוחלט של אמונה לכל אחד — אבל אף אחד, דתי או לא דתי, לא יורשה לפעול במדינה זו מחוץ לגבולות החוק או בניגוד לחוק". הוא הוסיף, שבצד הפעלת כל האמצעים החוקיים העומדים לרשות הממשלה כדי לדכא את האלימות „ננסה למצוא דרכים ליישוב המחלוקות תוך הידברות והסכמה הדדית".

המזכירות הארצית של תנועת ש"ס התכנסה אמש בירושלים והחליטה לבקש ממועצת חכמי התורה שלה לשקול פרישת ש"ס מן הממשלה, אם לא יחול שיפור מיידי במצב הקיים, המתבטא בהסתה מצד גורמים ממשלתיים, משטרתיים ושלטוניים שונים נגד יהודים חרדים, שהביאה, לדעתם, בסופו של דבר למעשה הזדוני של הצתת בית־כנסת.

מזכירות ש"ס דורשת לבלום את „ההסתה הבלתי מרוסנת של כלי התקשורת ואישי ציבור מסוימים כלפי הציבור הדתי". במיוחד היא רואה בשאט נפש „את ההסתה הפרועה ודברי הבלע של ראש עיריית פתח תקוה דב תבורי נגד הדתיים", ומאשימים אותו באחריות אישית להדרדרות היחסים בין דתיים וחילוניים.

מנהיג ש"ס, שר הפנים הרב יצחק פרץ, מתכוון ליזום הצעת חוק אשר תעגן מבחינה חוקית את הסטטוס קוו בנושאים הדתיים.

ח"כ הרב מנחם פרוש ביקש אתמול מהיועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, שיתערב אצל חברת מריה כדי שתסיר את הפוסטרים „של תמונות ערוה ותועבה" מתחנות האוטובוסים, ולהגביר את השמירה על בתי־כנסת ומוסדות תורה, נוכח נסיון ההצתה בלילה שעבר.

היועץ המשפטי השיב לו, כי אי אפשר להשלים עם מעשים מחרידים מצד גורמים חרדים קיצוניים, ואת האשמים יש לעצור ולהעמיד לדין. עם זאת אמר, כי יש להתחשב ברגישות החוגים הדתיים ולא להציג באיזורי המגורים שלהם תמונות הפוגעות ברגשותיהם.

הכנסת תשמע ביום שני הודעה מטעם הממשלה, על הצעדים שיש בדעתה לנקוט כדי להביא להרגעת הרוחות ביחסים המתוחים בין חרדים וחילוניים.

ראש הממשלה דחה אתמול הצעה של הרב פרץ להעניק לסטטוס קוו בנושאי דת מעמד משפטי מחייב באמצעות חוק. הרב פרץ הציע „לצלם את המצב הקיים כפי שהיה בעת הקמת הממשלה", ולעגן אותו בחוק לתקופה של 20 שנה. „ואולי אז יתקיים בנו הפסוק ותשקוט הארץ עשרים שנה".

בסיכום ההתייעצות בלשכת פרס אתמול סוכם, כי הממשלה תאחוז בכל האמצעים הדרושים כדי לפעול נגד גילויי אלימות של קבוצות קטנות מכל צד שהוא. כן מבקשת הממשלה מן המשטרה להגביר את פעילותה, ומביעה תמיכה בפעולות המשטרה עד כה.

המשטרה ממשיכה להעסיק כוחות גדולים בנסיון לשמור על הסדר ולמנוע מהומות של חרדים. בירושלים מפעילה המשטרה צוות גדול של בלשים העוסקים בימים כתיקנם בפעולות עיקוב אחר עבריינים מועדים, וכהם סוחרי סמים, חשודים במעשי שוד ועוד. הבלשים התפנו מתפקידיהם אלה והם עוקבים אחר חרדים קיצוניים בשכונת מאה שערים.

בית־משפט שלום בירושלים שיחרר אתמול בערבות 11 חרדים הנאשמים בהשחתת תחנות אוטובוס.

העדה החרדית בירושלים פירסמה אמש הודעה רשמית, וכה קראה לחברי ועדת הפנים של הכנסת שלא לבקר בשבוע הבא בשכונת מאה שערים. בהודעה נאמר: „אם חברי הוועדה מעוניינים בהרגעת הרוחות, עדיף שלא יבקרו אצלנו. התושבים במאה שערים לא יסבלו ביקור של עוכרי ישראל בדוגמת וירשובסקי וחבריו".

בית־דין צדק של העדה החרדית בירושלים הוציא פסק הלכה לפיו אסורה באיסור חמור הצתת תחנות. פסק הדין ניתן לאחר שהמשטרה שיחררה לקראת החג חלק גדול מהחרדים שנעצרו בשבועות האחרונים.

הרבנים הראשיים לישראל מגנים בתוקף המעשים הבלתי אחראיים שהתרחשו בימים האחרונים, ומורים על ההודעה שאסור באיסור חמור לפגוע ברכוש של אנשים אחרים, כולל רכוש ציבור, כגון תחנות אוטובוסים. הרבנים הראשיים מודיעים שאין שום היתר לעשות פעולות כאלו, והעושה הוא עבריין ועובר על דין תורה, ונעשה פסול לעדות ולכל דבר שבקדושה כולל כתיבת סת"ם (ספרי תורה, תפילין ומזוזות). ההסתמכות כביכול על היתר של רבנים למעשים כאלה אינה נכונה.

שבע תחנות אוטובוס ברחובות הראשיים של קרית־מוצקין וקרית־חיים הושחתו אור לאתמול באמצעות תרסיס צבע שחור. בתחנות שהושחתו היו תמונות פרסומת של נערות בבגדי ים. משטרת „זבולון" עצרה תלמיד ישיבה מחיפה בן 17 וחצי כחשוד במעשה. הוא נעצר כשברשותו חומר התרסיס המחשיד.

החשוד טרם הודה במעשה. מפקד משטרת „זבולון", סגן־ניצב יעקב בררובסקי, אמר אמש כי לא מן הנמנע שהחשוד יובא היום להארכת מעצר בבית־משפט השלום בחיפה. זו הפעם הראשונה „שמבצע השחתת תחנות אוטובוס" עובר לצפון.

מפקד המחוז הדרומי של המשטרה, ניצב רחמים קומפורט, אמר אמש ל„מעריב", כי המשטרה תמשיך לפעול נגד מפירי חוק המחבלים בתחנות אוטובוס, אולם הדגיש, כי יש להעמיד למבחן משפטי את החוק האוסר פגיעה ברגשות דתיים.

לכו הפיס

בהגרלת רב־פיס מצטבר של מפעל הפיס מס. 24/86 שהתקיימה אתמול זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 160,000 ש"ח זכה המספר 383709.

כיוון המזל לא עלה בגורל הפרס המצטבר בסך 90,000 ש"ח עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 340,000 ש"ח (כולל צבירה).

בסך 10,000 ש"ח זכה זכה המספר: 496453.

בסך 4,000 ש"ח זכו המספרים 029578; 308941.

בסך 250 ש"ח זכו המספרים: 032249; 058837; 072464; 103721; 162333; 172587; 199402; 213312; 235731; 263820; 278760; 284327; 306245; 322890; 327420; 357450; 370341; 396749; 447542; 463027; 485309; 529557; 544132; 553059; 575253; 582218; 585020; 590350; 718495; 740658; 747226; 805294.

בסך 120 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 0424; 8246.

בסך 20 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 444; 727.

בסך 12 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 138; 480; 622.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 5 זכו בסך של 2 ש"ח.

בסך 4 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים: 005; 032; 084; 094; 111; 228; 253; 264; 268; 282; 358; 366; 431; 458; 540; 557; 676; 706; 732; 772; 848; 876; 895; 905; 918; 962.

בסך 2 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים: 00; 04; 06; 09; 15; 17; 27; 31; 32; 38; 43; 47; 53; 56; 57; 66; 68; 69; 72; 75; 75; 77; 93; 96.

זכו בלוטו

בפרס הראשון בהגרלת הלוטו לא זכה איש. הפרס השני מתחלק בין ששה זוכים כ"א 5574 ש"ח. הפרס השלישי מתחלק ל־281 זוכים כ"א 120.60. הפרס הרביעי כ"א זוכה ב־8.56. פרס החמישי 1.57. לשבוע הבא מינימום הפרס הראשון 400 אלף ש"ח וכל הפרסים 900 אלף ש"ח.

תורנות לקבלת מודעות אבל לגליון יום א'
במוצאי־שבת
מצאת השבת עד שעה 24.00 (חצות)
(ביום א' לפנות בוקר, אין קבלת מודעות)
ב„מעריב" תל־אביב, רח' קרליבך 2, טל. 439111, 439269, 439434

מועדון מטיילי מעריב
21 יום בסקנדינביה
כולל הכף הצפוני
היציאה: 13.7
ביצוע: „נאות הככר"
פרטים: „מועדון מטיילי מעריב" 03-439207

הננו מודיעים בצער רב על פטירתו של אבינו וסבנו היקר

אוסקר שטרסברג

אשר נפטר ברומא ביום כ"ט באייר תשמ"ו

הלוויה תתקיים היום, יום חמישי, ה' בסיון תשמ"ו, בהר המנוחות בירושלים, בשעה 18.00.

בתו: אדית בזיני וב"ב

בצער רב וכאב עמוק אנו מודיעים על פטירת יקירתנו

שרה חפץ

בת העליה השלישית מיוצאי וילנה

הלוויה תתקיים היום, יום חמישי, ה' בסיון תשמ"ו (12.6.86), בשעה 11.00 לפנה"צ, בבית העלמין הישן בחדרה.

המתאבלים:
בעלה: חנוך
בתה: חנה ומשה יעקבסון
בתה: שושנה ורפאל אמיר
הנכדים והנינים

בעלי, אבינו וחברנו

יצחק בן שמואל פרידברג

הלך לעולמו

הלוויה תתקיים היום, ערב חג השבועות, ה' בסיון תשמ"ו (12.6.86), בשעה 11.00 בקבוצת יבנה.

המשפחה
ובית קבוצת יבנה

בצער רב הננו מודיעים על פטירתו של יקירנו

צבי ביק

הלוויה תתקיים ביום ראשון, ח' בסיון תשמ"ו (15.6.86) בשעה 14.30 בבית העלמין בכפר סבא.

המשפחה המתאבלת

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירת אמנו, סבתנו ואחותנו היקרה

מסעודה סבג

(בת ר' אליהו נחמני ז"ל)

הלויה תצא היום, יום חמישי, ה' בסיון תשמ"ו (12.6.86), בשעה 10.30, מביתה במושב רנתיה. אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת אשתי, אמנו וסבתנו היקרה

שרה גינזבורג ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום שני, ט' בסיון תשמ"ו (16.6.86), בשעה 5.00 אחה"צ, בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים.

נפגשים ליד השער הישן.

אוטובוס ייצא בשעה 4.15 אחה"צ מבית המנוחה, רח' הלבנון 27 רמת הטייסים, ת"א ובשעה 8.00 בערב תתקיים אזכרה בבית „יד לבנים" בכפר אז"ר.

המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של יקירתנו

גניה מנדלסון ז"ל

הלוויה התקיימה אתמול, יום רביעי, ד' בסיון תשמ"ו (11.6.86), בבית העלמין בקרית שאול.

אבלים:
בנה וכלתה: אורי וחנה מנדלסון
אחיה: יצחק וחלטקה גולדפרב
נכדיה: אירית, זאב ותומר
וכל בני המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

אברהם סכנין ז"ל

תתקיים אזכרה והקמת מצבה ביום שני, ט' בסיון תשמ"ו, 16.6.86, בשעה 4.00 אחה"צ, בבית העלמין הישן חוף הכרמל חיפה. אוטובוס ייצא בשעה 3.30 מרח' אחוד 16, חיפה ליד בית המנוח, ויעבור בשעה 3.45 בגן הזכרון מול עיריית חיפה.

משפחות: סכנין וצ'נוברודה

תודה לכל מנחמינו.

מזג האוויר

בארץ — הטמפרטורות הצפויות:

ירושלים 14—24; תל־אביב 18—26; חיפה 18—25
באר־שבע 16—27; רמת־הגולן 15—26
צפת 14—24; טבריה 18—32; עפולה 16—30
שומרון 16—25; לוד 17—26; יריחו 19—32; עזה 17—25; אילת 21—40—2636

בחוץ לארץ — מזג האוויר בערים הגדולות בעולם:

אוסלו 13 עד 19 מעונן; אמסטרדם 13 עד 19 מעונן; אתונה 16 עד 26 מעונן; בריסל 14 עד 23 מעונן; בואנוס־איירס 12 עד 20 מעונן; וינה 13 עד 22 בהיר; ז'נבה 9 עד 27 בהיר; יוהנסבורג 6 עד 18 בהיר; לונדון 9 עד 15 גשם; לוס־אנג'לס 18 עד 26 בהיר; ליסבון 14 עד 22 מעונן; מונטריאול 11 עד 26 בהיר; ניו יורק 15 עד 27 מעונן; פריס 13 עד 25 גשם; פרנקפורט 11 עד 26 מעונן; קהיר 28 עד 34 בהיר; קופנהאגן 12 עד 20 בהיר; רומא 11 עד 29 בהיר

מעריב
תל־אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: „בית מעריב", רח' קרליבך 2 (מיקוד 61200), ת.ד. 20010, טלפון 439111.
ירושלים: המערכת — רח' הלל 14 (מיקוד 94581), טלפון 221151. הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טלפון 231769. מרכז הפצה: טלפון 521159.
חיפה: רח' הנביאים 29 (מיקוד 33104). טלפון 674674. הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טלפון 673254.
באר־שבע: רח' קק"ל 90, המערכת: 37553, 74973, מודעות ושיווק: 74850, 31772.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

מעריב

עמוד 12 | יום ה', ה' בסיון תשמ"ו – 12.6.86

„בוחן ,שלח ידיים' תוך כדי טסט"

פנחס לוי, בן 50 מטבריה, נעצר בחשד שחילק רשיונות נהיגה תמורת שוחד מיני ★ תופעה בצפון: „קינאת מורים תרבה הלשנות" – מורי נהיגה שולחים מכתבים אנונימיים למשטרה ומחשידים בהם זה את רעהו במתן שוחד לבוחנים

מאת מנחם רהט

בוחן במשרד הרישוי בצפון נעצר בחשד שחילק רשיונות נהיגה תמורת שוחד מיני. המשטרה תבקש כנראה ממשרד הרישוי לדון בפסילת רשיונותי־הן של כל אותן נהגות, שעל פי החשד, קיבלו את הרשיון תמורת שוחד מיני.

הבוחן, פנחס לוי, בן 50 מטבריה, נשלח לבצע מיבחני נהיגה מעשיים בצפת, טבריה, קרית־שמונה ועפולה.

תחילה, נעצר ל־10 ימים, אך בשל בריאו־תו הלקויה הוא אושפז תחת שמירה משטר־תית. לוי שוחרר בינתיים מבית־החולים ותו־כר החקירה נגזו העבר לפרקליטות להכנת גליון אישום.

החקירה בפרשה החלה בחשאיות מוחל־טת, באמצעות יחידת המודיעין המשטרתית במרחב הגליל, לאחר שנתקבל מידע שהח־שיד את לוי במתן רשיונות תמורת שוחד מיני. על פי החשדות, ביצע הבוחן מעשים מגונים בנבחנות, תוך כדי המבחן המעשי עצמו. החשד הוא, כי הנבחנות שנענו לחיזו־ריו, עברו את ה„טסט" וקיבלו את רשיונן בו ביום, גם אם לא היו ראויות לו.

10 נבחנות העידו

המשטרה הקימה צוות חקירה מיוחד, בראשות פקד סמיח טאפש. בחקירה ניגבו עדויות מפי עשר נבחנות, שטענו כי לוי בי־צע בהן מעשים מגונים והציע אף לחלקן פגישות מאוחרות יותר.

עתה, מתכוונת המשטרה לרווח למשרד הרי־שוי על מימצאיה, כדי שתישקל האפשרות לפסול את רשיונותיהן של הנבחנות שקיבלו אותם שלא כדין.

במהלך החקירה נגד הבוחן לוי, נסתרבבה פרשיה נוספת, של חשד למתן שוחד כספי על ידי מורים לנהיגה לבוחני משרד הרישוי, על מנת שתלמידיהם יעברו בוקדם יותר את ה„טסט". ואולם, החקירה העלתה שאין שחר לחשדות שהועלו בנושא זה. התברר, כי לפ־חות חלק מהמידע על מתן שוחד כספי – מקורו בתחרות פרועה בין מורי הנהיגה.

אווירה עכורה

בין היתר נעצר בפרשה זו מורה לנהיגה, שנחשד במתן שוחד כספי כביכול לפנחס לוי על מנת שתלמידיו יעברו את ה„טסט". החש־דות הועלו בעקבות מכתב תלונה אנונימי שהגיע לידי המשטרה. בדיקה ראשונית העל־תה, כי שיעור ההצלחה של תלמידיו אכן עו־לה על שיעור ההצלחות בקרב תלמידיהם של עמיתיו המורים. האיש נעצר ל־10 ימים, אך תוך זמן קצר – עוד לפני תום תקופת המעצר שקבע ביהמ"ש – הוא שוחרר לאחר שהתב־רר, כי מקור הלשנה ב„קינאת מורים".

החקירות שניהלה המשטרה בקרב מורים לנהיגה בצפון, והחשדות של מורים שונים בעמיתיהם בהלשנות ותרות־שוד במשטרה, יצרו אווירה עכורה מאוד בקרב מורי הנהיגה בצפון, ובעיקר במקומות שבהם קיים מאגר גדול יחסית של מורי נהיגה המתחרים על מספר קטן של תלמידים.

● אריה אזולאי

אזולאי: עושים לי חקירה' בסגנון משפט דרייפוס

נדחה הערר שהגיש על מעצרו ★ פרקליטו: „ראש עיריית אשדוד מופלה לרעה לעומת ראש עיריית ירושלים – למה? אולי כי מדובר באשדוד"

מאת אריה אורנשטיין

„אני מתבייש בכך שעושים חקירה בסגנון דריי־פוס, ההבדל הוא שהפעם זו לא עלילה של גויים נגד יהודים, אלא של יהודים נגד יהודים. בחקירת המ־שטרה נגדי יש מרכיבים מסוכנים לדמוקרטיה". האשמות אלה הטיח אתמול ראש עיריית אשדוד, אריה אזולאי, דקות אחדות לאחר ששופט בית־המשפט המחוזי בתל־אביב, אריה אבן־ארי, החליט לדחות את הערר שהוא הגיש על מעצרו.

אזולאי, שנעצר ביום שני השבוע לעשרה ימים, ייש־אר על כן במעצר. פרקליטו, עו"ד גבריאל לוי, אמר כי ישקול הגשת ערר לבית־המשפט העליון, אולם הוסיף כי מדובר בבעייה קשה, משום שאין בידו האפשרות לעיין בחומר החקירה.

בהחלטתו לדחות את הערר שהגיש ראש עיריית אש־דוד, החשוד בעבירות שוחד, מירמה וזיוף, ציין השופט אבן־ארי כי מעיון בעדויות השונות שהוצגו לפניו עולה, כי החשדות לגבי חלק מהעבירות מצדיקים את המשך המעצר. רק לגבי החשד לזיוף פרוטוקולים של ישיבות מועצת העירייה ציין השופט, כי ספק אם על פי חומר החקירה ניתן יהיה להעמיד את ראש העירייה לדין.

בראשית הדיון טען הסניגור, עו"ד גבריאל לוי, כי המשטרה מפלה את ראש עיריית אשדוד, לעומת ראש עיריית ירושלים (מבלי לנקוב בשמו). הוא טען, כי בחקי־רה לגבי „קרן טדי", מקפידה המשטרה שלא לפגוע בחו־פש הפרט. „מדוע" – שאל הסניגור – „האם משום ששם מדובר בירושלים וכאן מדובר באשדוד?" הוא הוסיף, כי לגבי „קרן טדי" חוקרת המשטרה ואוספת מיסמכים, אך מעבירה את ההכרעה לפרקליטות המדינה וליועץ המשפ־טי לממשלה. „בלל זה", טען עו"ד לוי, „חל ביתר שאת במקרה שלנו". צר לי שדבר זה קרה בעת שהיועץ המשפ־טי לממשלה התחלף. היום עוסק היועץ המשפטי בנושא השב"כ, אך אם היה הנושא הזה עובר להכרעתו, אין ספק שלא היה נותן אישור למעצר".

בהמשך דבריו טען הסניגור, כי „העיר אשדוד במצוד ואנשים מפחדים לדבר". הוא הוסיף, כי העדים המרכזיים נחקרו ואין חשש להשפעה עליהם. הפרקליט עוד קבל על כך שאדם מסורתי כאריה אזולאי ייאלץ לשבת במעצר בחג השבועות.

נציג המשטרה, סנ"ץ שמואל גרינבאום, טען כי החוק־רים לא עצרו את אריה אזולאי בזדון. הוא ציין, כי מקרה זה שונה מפרשת „קרן טדי" וכי אם שם ראש העירייה לא נעצר הסיבה היא שהמשטרה סברה שאין צורך בכך. לדב־ריו, המעצר דרוש במקרה הנוכחי שכן טרם ניגבו כל העדויות.

סנ"ץ גרינבאום גילה, כי בחקירה חל מיפנה לפני שבוע, כאשר הגיע חומר חדש נגד אזולאי. לדבריו, אם היה החומר מגיע לידי המשטרה קודם לכן, יתכן שראש העירייה לא היה נדרשה לצאת לחו"ל. לדבריו, אזולאי אומנם משיב לשאלות החוקרים, אולם תשובותיו אינן מספקות.

עזרא ינוב מוסר:

הנהלת עיריית אשדוד החליטה אמש מה אחר לאשר תשלום של 15 אלף ש"ח על חשבון שכר טירחה, כמימון ביניים להגנתו המשפטית של ראש העירייה אריה אזולאי.

חברי הנהלת העירייה הביעו בטחונם כי אזולאי ישוחרר בתום תקופת מעצרו הנוכחית.

„זייפני הקופסה השחורה — לדין"

בקריאה זו יצאו אתמול הורי הניספים באסון הבונים ★ מנכ"ל הרכבת: סיפור הזיוף – מצוץ מהאצבע

מאת ברוך נאה, אילן בכר וראובן קרצבי

הורי הניספים באסון הרכבת בצומת הבונים הגיעו במקום התאונה זו פרחים, ביום השנה לאסון שחל את־מול. ההורים אמרו, כי יש משום סימליות לכך שמימצ־אי בדיקת הקופסה השחורה של קטר הרכבת פורסמו ביום השנה לאסון.

„המימצא הזה לא חדש בשבילנו. כבר מהתחלה ניחשנו שהנהג לא בלם ושבסרט ההקלטה נעשו לאחר התאונה מחי־קות, תוספות וזיופים. כעת, אנחנו מחכים שראש הממשלה יקים ועדת חקירה ממלכתית ושהמשטרה תעמיד לדין את האשמים בזיופים", אמר אתמול קותי כהן, אחד ההורים.

יהודה שור הוסיף: „מה שחמור כעת הוא הנסיון לטאטא את האמת מתחת לשטיח ולטשטש את העובדות". אנחנו תוב־עים שהמשטרה תעמיד לדין את נהג הקטר על רשלנותו ויותר מזה, גם את חברי הנהלת הרכבת שניסו לטשטש את האמת".

חקירת המשטרה על אסון הרכבת בצומת הבונים נמצאת בעיצומה. נמסר, כי החוקרים מתמקדים עתה במימצאים החד־שים בעקבות פיענוח הקופסה השחורה של הרכבת.

נודע, כי בתוך כשבועיים תסתיים החקירה. מימצאיה יו־עברו לפרקליטות המדינה, שכן קיימים חשדות למעשים פלי־ליים של מספר אנשים אשר היו קשורים לתאונה.

בין היתר בודקת המשטרה עתה אם נהג הרכבת התרשל ולא בלם את הרכבת, אלא רק בשעת התאונה עצמה.

חשדות פליליים נבדקים גם לאחר שנתגלה כי ישנם עד־ויות הסותרות את מימצאי הקופסה השחורה. ייבדק אם אי־שים שונים מסרו עדויות כוזבות בחקירה, דייפו מימצאים ואף ניסו לחבל בקופסה השחורה כדי לטשטש את המימצאים.

„הדיבורים על הקופסה השחורה והחבלה בה, מצוצים מה אצבע והם חסרי כל הגיון", הגיב אמש מנכ"ל הרכבת, אליהו ברק. לדבריו, נבדקה הקופסה השחורה מיד לאחר התאונה על ידי ועדת ליבנה, ומאז נפתחה עשרות רבות של פעמים והס־רט המגנטי שבה החלף. „מי שמדבר על קופסה שחורה וב־דיקתה היום – אינו יודע מה הוא שח", אמר.

נעלם יועץ מס מראשל'צ; חשוד שהונה לקוחותיו

מאת גיל יודילוביץ'

איש ביטוח ויועץ מס ידוע מראשון־לציון נעלם. למשטרה הוגשו תלונות, כי הונה רבים מלקוחותיו. החשד הוא, כי עשרות מלקוחותיו ממקומות שונים בארץ הונו במאות אלפי דולר. המשטרה פתחה בחיפושים אחריו.

במשטרת ראשון־לציון הוגשו עד כה רק שלוש תלו־נות של אזרחים הטוענים, כי האיש גנב מהם פנקסי צ'קים, זייף את חתימתם והוציא כספים מחשבונות הבנק שלהם. למשטרה ידוע על מקרים נוספים שכאלה, על פי החשד, רימה יועץ המס אנשים שהפקידו בידיו כספים.

„יש לנו עדיין תקווה שכספנו יוחזר", אמרו אתמול אנשים מלקוחותיו, שסירבו משום כך להזדהות.

אשתו אמרה לחוקרי המשטרה: „בעלי נעלם. אני לא יודעת היכן הוא. גם אני מחפשת אותו".

במשרדי חברת הביטוח שבה עבד החשוד אמרו את־מול: „פירקנו את השותפות עמו כבר לפני כארבעה חוד־שים. לפני חודש הוא ברח. התיקים של הלקוחות נמצאים אצלנו ומי שרוצה יכול לבוא ולקחת אותם".

מפקד משטרת ראשון לציון, סגן־ניצב דני גימשי, הזהיר אתמול כי בראשל"צ פועלת בימים האחרונים גם נוכלת. מדובר באישה רזה, בעלת שער שחור, המגיעה לחנויות ומציגה את עצמה כאשתו של מנהל אחד הבנקים בעיר. היא מוסרת פרטים מזהים על „בעלה" ומקבלת סחורה תוך הבטחה ש„בעלי ישלם". בדרך זו רכשה שעון, חליפה, תכשיט ועוד. עד כה הוגשו נגדה ארבע תלונות.

"בזר שטיחים" אשר
רח' דיזנגוף 184 ת"א
המרכז לשטיחים פרסיים וסיניים!!!
במלאי: שטיחים פרסיים סיניים בוכרה, בלוצ'סטן קווקז קשמיר אפגניים שטיחים טורקיים: שטיחים עתיקים ושטיחים במחירי הזדמנות!!!
"בזר שטיחים" אשר
ת"א דיזנגוף 184 טל' 243598, 190 טל' 234580

בס"ד
תודותיי ואיחוליי
לפעילים ולאוהדים המסורים
שסייעו בהתנדבות לנוש שבראשותי במפד"ל, וכן למאות צירי הועידה שנבחרו לייצגנו, ולמצטרפים אלינו מדי יום בטוחה, לשנות, ב"ה, את פני התנועה.
חג שבועות שמח
לכם כאלף הצירים ולכל בית ישראל
פרופ' אבנר חי שאקי ח"כ
פרטים טל. 03-252361, 03-425882, 02-631703, 04-570594, 069-71510, 051-22402, 051-26952

מכון מיל"ה פותח בתל־אביב
מלון פאלאס (שרתון הישן) 03-912093
THE ENGLISH CLUB המועדון האנגלי
מושג חדש בלימוד
אנגלית מדוברת
בוקר או ערב
★ כתות קטנות עד 11 לומדים
★ מורים מעולים ויחס אישי
★ דגש מיוחד על דיבור.
★ רבי שיח באנגלית עם מרצים אורחים.
הלימודים יתקיימו פעמיים בשבוע בשעות הבוקר או הערב, בחדרים ממוזגים במלון פאלאס ת"א.
במהלך השיעור יוגש כיבוד.
פגישות הכר עם מורי המועדון והרשמה במלון פאלאס (שרתון הישן), רחוב הירקון 277 תל־אביב. ההרשמה לקורסי הערב ביום א' 15.6.86 וביום ה' 19.6.86 בין השעות 18.00-19.30. ההרשמה לקורסי הבוקר ביום א' 15.6.86 וביום ה' 19.6.86 בין השעות 10-11. (אוטובוסים: קו 4, 5, 55)
חשוב: במועדון אין כיתות לרמות מתחילים
THE ENGLISH CLUB המועדון האנגלי

בוא לעבוד בשווייצריה הקטנה...
ורד הגליל
ראה מודעה בעמ' 8.

איגוד העובדים הליברלים
– המרכז –
איגוד העובדים חוזר ומדגיש שלוש נקודות עליהן הצהיר וממשיך לעמוד עליהן:
1. אין כל זכות לחטיבה הליברלית בכנסת לפרסם החלטות הנוגעות להסדרי איחוד הליכוד, וזאת בהתאם להחלטת בית־דין המפלגה. גישה כזו מבזה את בית־דין המפלגה, וזו לא פעם ראשונה. לכן אנו דוחים על הסף החלטות מסוג זה, שהן בניגוד לתקנון.
2. איגוד העובדים דוחה את פרסומי השרים בעתונות הנוגעים לדרכי ביצוע איחוד הליכוד – דברים שיוכרעו אך ורק ע"י מוסדות המפלגה. כל פרסום בנושא זה מזיק ואין בו כל תועלת ומביא רק נזק למפלגה.
3. איגוד העובדים קבע עמדה, וממשיך לעמוד עליה, שמרכז תנועת החרות ומרכז המפלגה הליברלית יבחרו כל אחד בנפרד את מועמדיהם לכנסת.
צבי רנר
יו"ד איגוד העובדים הליברלים

חווית קיץ בלתי נשכחות לילדים ובני נוער במחנות הקיץ הבינלאומיים של מפעלי תפוז

קייטנת תפוז
בתנאי פנימיה, לגילאי 6 עד 14.
מחנה קיץ בכפר ויתקין במחזורים בני שבועיים ביולי־אוגוסט, בשיתוף ילדים מהארץ ומחו"ל. תכנית מיוחדת לשכבה הבוגרת.
ההרפתקה הישראלית
לתיכוניסטים גילאי 15 עד 18 בחופשת הקיץ
חוויות וטיולים מרתקים בארץ בשיתוף בני־נוער מכל רחבי העולם.
לפרטים: „מפעלי תפוז" טל' 053-41124, בין השעות 16.00-19.00.

המרכז הרפואי ע"ש ח. שיבא
תל־השומר
ביום השנה ה־15 לפטירתו של
פרופ. ח. שיבא ז"ל
יתקיים ביום ראשון, 15.6.86, בשעה 14.00,
בבית מדרשי מכון האזכרה
במעמד זה יחולק פרס שיבא לעובדים מצטיינים.
מוקירי זכרו וותיקי בית החולים מוזמנים.
הנהלת בית החולים

הודעה לציבור
הננו להודיע לקהל הרחב כי בהפנינג ביף שבועות בחורשת טל
לא ישתתף יהורם גאון
בידור ובמה הפקות בע"מ
ייצוג בלעדי של יהורם גאון

הגיעו דגמי קיץ 86'

J.B. בן־יקר
יצרני מכנסיים אלגנטיים לגבר
מגוון דגמים וצבעים מבדי כותנה ובדים סינתטיים
להשיג בחנויות ההלבשה המובחרות ברחבי הארץ
מרכז מכירות ארצי: תל־אביב, רח' נחלת־בנימין 38, טל. 652020

מוסף דיור ובניה
מס' 6
מתפרסם היום במוסף
„סופשבוע"
ראה עמ' 44-61

מומחים לצביעת מעליות בצבע מקורי
לאחר השפוץ שלנו המעלית שלכם כחדשה
הצעות מיוחדות לועדי בתים
רח' דוחן 14 ת"א
טל. 375916, 373668, 847730

קולנוע
„תל־אביב"
ערב חג + ליל שישי 10
סרט המצולה המרתק
„מחנה שבויים"

מכירה פומבית
למכירה דירה ברח' אוסטרן 12, פתח־תקוה, קומה 11 דירה מס' 42 (קיימת מעלית שבת) בת 3 חדרים, שנרכשה מהכל משהב, ביום שישי, י"א תמוז תשמ"ו (18/7/86) בשעה 9 לפני הצהריים במקום.
הזוכה יפקיד 10% במזומן או בשיק בנקאי מההצעה.
המכירה טעונה אישור בית המשפט המחוזי בתל־אביב.
אריאל שריג, עו"ד משה הכהן, עו"ד
כונסי הנכסים עפ"י מינוי מבית המשפט המחוזי בתל־אביב (תיק ה.מ. 4291/85)

POSTERS
מכירה לחנויות פופ בלבד!
ארמון – רח' אילת 47, ת.א. טל. 657001, 03-653305

מטבחים דיור 2000
חדרי־שינה, סלונים, מזנונים, פ. אוכל.
מול היפר־כל החדש מפרץ חיפה, צומת ק. אתא
טל' 04-720720
בוא לתכנון ולעיצוב פנים!

מעריב של שבת
יום ה' ה' בסיון תשמ"ו 12.6.86

14 „אדם נוסף" בפרשת פולארד
15 אוסטריה של ואלדהיים
16 סיפורו של גמל תעופה
17 הרב שדילג ממארקס לתלמוד
19 כך חוסל מפעיל הטרור מעזה
21 סאטידה
27 ספרות

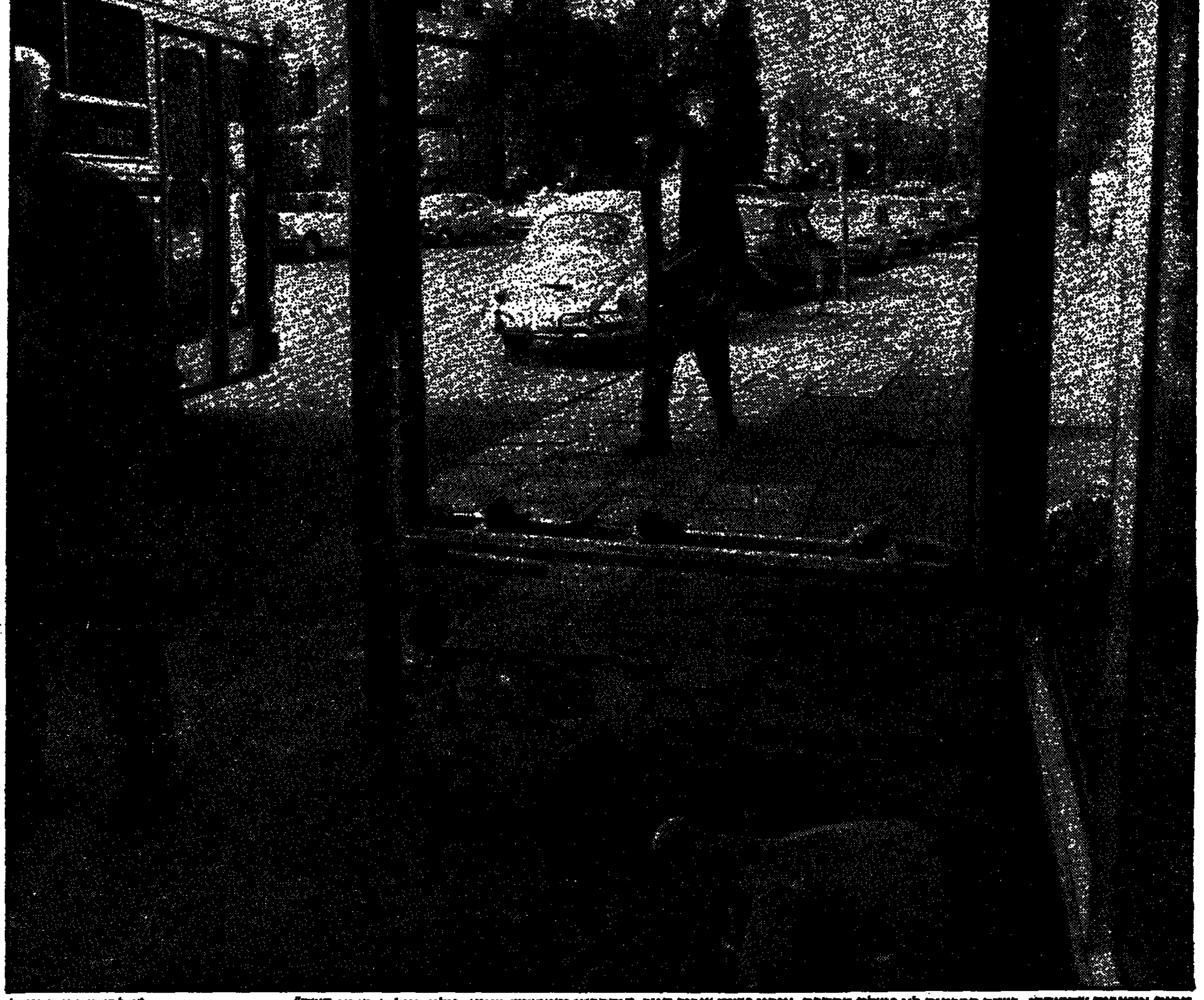

תחנת אוטובוס שהוצתה: „בעדה החרדית לא פועלת מחתרת, אנחנו פשוט ציבור סגור, דיסקרטי וממושמע מאוד, כולנו חיילים בצבא השם" (צילום: ראובן קסטרו)

מאה שערים – חמישים תחנות

בשכונת מאה שערים וברחובות החרדיים של ירושלים חגגו נצחון על המשטרה, על טדי קולק, על חברת הפירסום □ איש ממציתי 50 תחנות האוטובוס לא נלכד

מאת אריה בנדר

בשכונת מאה שערים וברחובותיה החרדיים של ירושלים חגגו השבוע את הנצחון הגדול על המשטרה, על טדי קולק ועל חברת פוסטר־מדיה. היה נראה שכולם הרימו ידיים אחרי מלחמת התשה שניהלו החרדים במשך כחצי שנה.

פוסטר־מדיה נכנעה. אנשיה התחייבו לפני העדה החרדית שלא לפרסם עוד „תמונות תועבה" בחוצות העיר הקדושה. רק צו של בית משפט מנע מהם השבוע התקפלות מן העיר. משטרת ישראל לא הצליחה לשים יד אף לא על אחד מבין מציתי כחמישים תחנות אוטובוסים. קציניה הבכירים עלו לרגל ללשכתו של הרועה הרוחני של העדה החרדית, הגאון אב בית־דין צדק הרב יצחק יעקב וייס.

„את המאבק התחילו אנשי שלומנו מן הרחוב. יהודים פעלו על דעת עצמם ופגעו במודעות פרסומת ובתחנות אוטובוסים נושאות תמונות תועבה ביוזמה פרטית. כשם שיהודי יודע שעליו להניח תפילין כל בוקר הוא יודע שעליו להסיר את הטומאה הזו מנגד עיניו", מסביר יהודה משי־זהב, הידוע בכינויו „קצין המבצעים של העדה החרדית".

משי־זהב, נכדו של מזכיר העדה הרב יוסף שיינברגר וקרוב משפחה של מנהיג נטורי קרתא הרב אורי בלוי, היה אחת מדמויות המפתח במלחמה שניהלו החרדים מהמטה הפועל מבנייני זופניק. בשיאו של המאבק שהתנהל בשבועות האחרונים, הוא סגר את חברת המחשבים שלו והתגייס לשרות מילואים פעיל בצבא יראי השם.

„רק כעבור כמה חודשים קיבלה הפעילות הספונטנית תוקף של פסק הלכה שהוציא הבד"ץ, ואז נקרא הציבור כולו לצאת עם מברשות וצבע להוצאת העיר", הוא אומר. אז גם נשא המאבק אופי הרבה יותר מאורגן ומתוחכם ונוהל ע"י בחורים בעלי „נסיון מבצעי" קודם, דוגמת משי־זהב.

לאחר שהבד"ץ הורה לכל יהודי חרדי לצאת ולצבוע, כונס בכל ערב מטה הפעולה שבו ישבו נציגי כל הישיבות החרדיות. הוחלט להרחיב את השורות ולגייס מתנדבים שיפעלו על פי תכנון מוקדם. „בכל ערב קיימנו עצרות במקום אחר, במאה שערים או בבתי אונגרין, שבהם הסבירו רבנים את מהות המאבק. לאחר כל עצרת נערכה הרשמה של מתנדבים לצאת ולצבוע.

„התנאי היחיד להצטרפות היה אישור מן האשה. שכן הבד"ץ פסק שצריך להיות מוכנים להיאסר. בתוך כשבועיים נרשמו אצלנו יותר מ־700 מתנדבים".

מטה הפעולה ביצע עבודה מודיעינית מקצועית. סיירים נשלחו לרחובות ירושלים והביאו פרטים על מיקומן של תחנות אוטובוסים ו„פרסומי תועבה". צוות אחר תכנן את דרכי הגישה והנסיגה.

אגף מיוחד במטה פעל להכנת

(המשך בעמוד הבא)

„זברות" בכיכר השבת

האיש שעל פיו ישק דבר בעדה החרדית בירושלים הוא הרב הישיש יצחק יעקב וייס, גאב"ד של העדה. „מלה אחת שלו מספיקה כדי להוציא לרחוב רבבות בתוך דקות", אומרים חסידיו.

השבוע הגיע הרב וייס להסכם עם המשטרה לשחרר בערבות את החרדים העצורים תמורת הרגעת הרוחות ברחוב החרדי. כבר באותו ערב ניצבו בכיכר השבת וברחובות מאה שערים משגיחים מטעם הבד"ץ, „בעלי־גוף" מישיבת תולדות אהרן, המכונים „זברות" בשל גלימותיהם המפוספסות. הם אסרו להשתולל ואיש לא העז להפר את הוראותיהם.

הרב וייס שכבר הגיע לגבורות, היה קודם בואו ארצה רב בעיר מנצ'סטר. לתפקידו הנוכחי התמנה עם מותו של האב"ד הקודם, רבי יואל טייטלבוים, האדמו"ר מסאטמר זצ"ל. הרב וייס כפוף לנשיא העדה, שהוא האדמו"ר מסאטמר הנוכחי, רבי משה טייטלבוים, היושב בניו־יורק.

הבד"ץ הוא הסמכות הרוחנית העליונה בעדה, אולם מלבדו פועלים עוד כמה גופים: האסיפה הכללית של הנהגת העדה נקראת מועצת ה־71 שבה יושבים נציגי כל החוגים והזרמים בעדה. מועצה זו ממנה מועצה מצומצמת יותר בת כ"ג חברים המתכנסת פעם בחודש. מתוכה פועלת הנהלה בת תשעה חברים, שבראשה עומד הרב גרשון שטמר, שהיה בין ראשוני העצורים בפרשת צביעת התחנות. לצידו פועל מזכיר העדה הרב יוסף שיינברגר.

בתוך הנהלת העדה פועלות כמה ועדות: ועדת צניעות, ועדת כשרות, ועדת שבת, וועדת עירובין. לפני הבד"ץ מועלים סוגיות בכל תחומי החיים של היהודי החרדי ועל פסיקתו אין עוררין. הבד"ץ מתכנס מדי יום ביומו בהרכב שלושה חברים. הרב וייס אינו משתתף בדיונים. ראש בית הדין הוא הרב משה ארי' פריינד, בן 80.

פעילים בעדה החרדית יודעים לספר שהרב וייס הוא היום האיש המרסן והממתן בעדה. אולם הרב הכריזמטי ביותר בהנהגת העדה החרדית הוא חבר הבד"ץ הרב ישראל יעקב פישר המכונה „האיינשטיין של ההלכה".

לרב פישר (הנקרא על שמו של ישראל יעקב דהאן, שנרצח לפני 62 שנים) מנבאים בבוא העת את כס הגאב"ד. הרב פישר שומר על קשרים טובים גם עם חוגים אגודאים שבעיני חבריו לבד"ץ הם מוקצים מחמת מיאוס. מספרים שהוא מתייעץ לפעמים עם הרב שך ומיודד עם הרב שלמה זלמן אויערבך, עם האדמו"ר מסטריקוב ועם הרבי מגור.

חברים אחרים בבד"ץ הם הרב אברהם דוד הורוביץ בן 70, שהיה רב בשטרסבורג, הרב בנימין רבינוביץ שהוא נציג החוגים הירושלמיים והרב ישראל משה הושינסקי.

בשנים האחרונות נחלש מאוד כוחם של נטורי קרתא, זרם קטן בעדה החרדית, בעקבות פיצול שחל בשורותיהם. בראש פלג אחד עומד הרב חיים קצנלנבויגן, מבית הכנסת תורה ויראה ובראש הפלג האחר עומד הרב אורי בלוי.

קצנלנבויגן נחשב לקנאי יותר בעוד בלוי התקרב לעדה החרדית שהקו המנחה אותה הוא ה„פרומקייט", דתיות רדיקלית, יותר מאשר קנאות.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

משגעים את המשטרה

מאת אילן בכר

יכולתם המיבצעית של אנשי העדה החרדית בירושלים גורמת מבוכה במשטרה. זו מוצאת עצמה שוב ושוב מופתעת, חס־רת אונים, אם לא מושפלת. בעזרת מכשירי קשר משוכללים מאזינים ב„אגף המיבצעים" של העדה החרדית לרשתות הקשר של המשטרה ולמעשה יודעים החרדים בכל רגע היכן נמצאת כל ניידת.

לא יפלא איפוא שעד כה לא לכדה המשטרה אפילו מצית אחד של תחנות אוטובוסים והיא נאלצה להסתפק בלי־כידתם של משחיתי התחנות. במקרים אלו, לא טרחו, על פי רוב, החרדים להימלט. הם הכריזו בגלוי כי ברצונם להיעצר ולפקוק את בתי המעצר.

דוגמה לעבודת מטה מסודרת של הגוף החרדי־מבצעי עדיין מעוררת הדים במשטרת ירושלים: לפני ימים מספר הושבתה כמעט כליל עבודת משטרת ירושלים נוכח גל של קריאות טלפון למוקד המשטרה (100). המת־קשרים דיווחו, איש איש בתורו, על ארועים פליליים שונים, בכלל זה על מעשי שוד, תקיפה ואפילו על חפצים חשודים. ניידות המשטרה הוזנקו וה־תברר כי עשרות הקריאות לעזרת המ־שטרה היו קריאות־שווא. אחר־כך הת־ברר גם תכליתן.

בעוד המשטרה עסוקה בריצה מטורפת מקצה אחד של העיר לקצה השני, הוצתו וחובלו תחנות אוטובוסים רבות. פעולת ההסטה שנקטו החרדים הדהימה את אנשי המשטרה ולא משום תיחכומה. „אין בכך תיחכום אלא טימ־טום", התבטא קצין חקירות בכיר. „אנחנו חייבים להיענות לכל קריאה לעזרה וכך עשינו. זה גזל זמן רב מחוק־רים, העבודה השוטפת הופרעה וטי־פול בארועי־אמת התעכב, לעתים עד כדי סכנת נפשות".

בשבועות האחרונים נפלו כמה ניי־דות קורבן ל„תרגיל" של החרדים הח־שים בטחון במקום, מאה שערים. ניי־דת הוזמנה לארוע־כביכול והגיעה למקום קידמו את פניה עשרות חרדים ורגמו את השוטרים באבנים.

בהתנהגות הרחוב החרדי במאה שערים ניכרת מחתרתיות בגלוי האלי־מות. אין זה מקרה שאחרי מהומות הש־נים האחרונות בכביש רמות ולאחריהם בעיר דוד, הגיע תורו של מאבק חדש. כל זאת כדי לזכות בדולרים של הקהי־לות החרדיות האנטי־ציוניות בארה"ב התורמות בהתלהבות לקהילה הירושל־מית האנטי־ציונית.

אולם אין הדולרים מוזרמים בלא תמורה ובלא הוכחות על פעילות. זו

„אגף המבצעים" של העדה החרדית חיבל בעבודת המשטרה □ בקריאות־שווא הריצו ניידות □ ניצב קומפורט: „אם בית המשפט יפסוק שהמודעות מהוות פגיעה בדתיים, מה יהיה אז?"

יהודה משי־זהב: אקשן, אקשן... (צילום: דן לנדאו)

הסיבה שבגללה טורחים החרדים כל כך לקיים קשר רצוף הדוק עם קהילת העיתונאים בירושלים ובמיוחד עם צל־מי העיתונות. צילום של שוטר החובט בכוח מפגין חרדי שווה אלפים רבים של דולרים שיוזרמו מעבר לים.

יהודה משי־זהב, נכדו של מזכיר העדה החרדית בירושלים, אינו סתם מתפאר. הוא אכן מתמצא עם מכשיר איתורית – בין היתר כדי שלעתונאים יהיה קל יותר למצוא אותו. משי־זהב ממונה על יחסי הציבור של העדה החרדית בכלי התקשורת והוא עושה מלאכה זו ככל איש־מקצוע בתחום זה. מתחת לזקן דליל וחיוך תמים, מסתתר צעיר נמרץ ופיקח היודע היטב מה רו־צים כלי־התקשורת לקנות (אקשן, אק־שן). והוא יודע למכור.

סגן, הרב יוסף שיינברגר, הנושא בתואר מזכיר העדה החרדית, הוא למעשה המוציא לפועל את החלטות בית דין צדק של העדה החרדית, שהיא הסמכות הדתית העליונה של העדה.

בבית הדין משמשים תשעה רבנים ובראשם עומד הגאון אב בית הדין, יצ־חק יעקב וייס. המיבנה ההיררכי של העדה החרדית מחייב קיומו של צבא קטן, יעיל וממושמע לאכיפת פסיקות בית הדין. ישיבת תולדות אהרון המו־נה כ־600 תלמידים היא חוד־החנית של צבא זה הכולל גם תלמידים מישי־בות נוספות של פלגי העדה החרדית כסאטמר, דושינסקי, תורה ויראה וקהל יראים.

העדה החרדית מפולגת ובתוכה מתנהלים מאבקי כוח על שליטה ועמ־דות השפעה. רק מיעוט בעדה החרדית משתייך לנטורי קרתא והם נחשבים אמנם לקיצוניים ביותר. ואולם כוח השפעתם קטן יחסית לחסידי סאטמר, או חסידיו של הרב אברהם קהאן העו־מד בראש ישיבת תולדות אהרון.

הבעיה הקשה ביותר הניצבת לפני המשטרה היא להחדיר מודיעין יעיל לתוך הקהילה הקטנה והמגובשת של העדה החרדית. בעבר התבדחו על חש־בון המשטרה וטענו נגדה כי אין לה סוכן בקרב העדה החרדית משום שאף שוטר לא יודע יידיש. אך הסיבות לקו־שי בהפעלת מודיעין הן רבות: אדם זר יזוהה מיד וגם דתי שאינו משתייך לע־דה החרדית יתקבל בחשדנות רבה.

מפקד המחוז הדרומי, ניצב רחמים קומפורט, דוחה את הטענות על העדר מודיעין ראוי לשמו ואומר: „יש פעי־לות מודיעינית טובה בקרב החוגים הקיצוניים ביותר במאה שערים. הבעיה היא שלא כל ידיעה מודיעינית מגיעה בזמן ולא בכל פלג ופלג יש לנו סוכ־נים".

קומפורט דוחה גם את הטענות בד־בר מרי אזרחי שפרץ בעדה החרדית: „אין מרי אזרחי אבל מדובר בתופעה רצינית ובעלת היקף. עד היום העסיקה המשטרה 2400 שוטרים בארועים הק־שורים להשחתת תחנות אוטובוסים. 70 חרדים נעצרו כחשודים. 11 הועמדו לדין וקיבלו עונשי מאסר עד חמישה חודשים וקנסות. הרב אורי בלוי הור־שע, נדון לעשרה ימי מאסר וחצי שנת מאסר על תנאי. עתה הוא עומד לדין פעם נוספת על אותה עבירה. נגד עוד 28 חרדים הוגשו כתבי אישום. כל הנ־תונים הללו מוכיחים שהמשטרה עש־תה משהו".

ניצב קומפורט מוכיח: „סעיף 173 בחוק אוסר פגיעה ברגשות דתיים. צריך להעמיד את הסעיף הזה במבחן משפטי. יתכן שבית המשפט יפסוק שאכן מודעות הפרסום מהוות פגיעה ברגשות הדתיים. מה יהיה אז?"

מאה שערים

(המשך מהעמוד הקודם)

התשתית הלוגיסטית. „קודם כל, היינו צריכים להשיג הרבה כסף למימון מודעות רחוב, רכישת תרסיסי צבע ומברשות, לשכור כלי רכב, רמקולים וכמובן, לממן הגנה משפטית לעצורים ולהכין קרן לתשלום הקנסות".

בבתי הכנסת ובחצרות החרדיות בארץ ובחו"ל גוייסו רבבות דולרים לצורך המאבק. על פי התכנון המוקדם יצאה בכל ערב קבוצה של עשרה חרדים לפעילות המבצעית. הקבוצה התפצלה לחוליות שפעלו לפי אזורים ושכונות. „מי שיצא לקח עמו טלית ותפילין, הדבר הראשון שיזדקק לו בכלא, אך הרוב הגדול לא נתפס".

הצבע שנבחר לשימוש הוא תרסיס שחור שקשה להסירו. ראשי החוליות צוידו גם במכשירי־קשר וקציני המבצעים צוידו במכשירים שבהם נקלטים שידורי המשטרה. „אנחנו לא צריכים נוהל דיבור קשר ביותר ולא זקוקים לצופן, אנחנו מדברים יידיש וזה מספיק כדי שהמשטרה, גם אם תאזין, לא תבין שום דבר".

הנחיה ברורה שהוציא הבד"ץ אסרה על היוצאים לפעולה להיכנס לקטטות עם חילוניים במקרה שייתפסו „על חם". הבד"ץ אף הורה לפצות את האזרחים שבגדיהם נזוקו והתלכלכו בשעה שניסו לבצע מעצר אזרחי של צובעי תחנות. אנשי העדה החרדית בירושלים אף דאגו להודיע לאנשיהם בניו־יורק על העצרת השנתית של הבונדס שנערכה שם בהשתתפות טדי קולק. ראש עיריית ירושלים הופתע למראה קבלת הפנים הסוערת שהכין לו המון חרדים מעבר לים.

לאחר שראשוני החרדים נעצרו ע"י המשטרה בשעת פעולת הצביעה, הוטל על אגף מיוחד במטה לדאוג לכל צרכיהם של האסירים, במיוחד בתחום המזון. בהשגחת הבד"ץ פועל מטבח בישיבת תולדות אהרון. על הסירים ממונות מיטב בשלניות העדה. שלוש פעמים ביום יוצאות מוניות נושאות מזון לבתי הכלא והמעצר בירושלים, רמלה, אשקלון ובאר־שבע.

„זהו אוכל של מלון 5 כוכבים. גם שאר האסירים והסוהרים ממתינים בקוצר רוח למונית עם האוכל", מספר משי־זהב. לקראת שבת מקבלים העצירים החרדים משלוח של טשולנט וקוגל ירושלמיים. אחת המוניות שיצאה לכלא באר־שבע נקלעה לתאונה. שני חרדים נפצעו והועברו לבית החולים. השליחי המשיך עם המזון לבאר־שבע. המזון המתבשל בתולדות אהרון מיועד גם למשפחות העצירים, כדי לסייע להן להתמודד עם הנטל הכלכלי.

לאחר שהחרדים בירושלים נוכחו לדעת שמאבקם נוחל הצלחה, הם העבירו את המלחמה גם לאזורים אחרים בארץ. „כל הפעילות נעשית מירושלים. כל החרדים היושבים כיום בכלא הם אנשי העדה, הגרים בירושלים או הלומדים במקומות אחרים, למעט רב אחד מקרית־שלום. כולם אנשי העדה שעמדה לבדה במערכה הזו", אומר משי־זהב.

„רבים ניסו לקחת טרמפ עלינו, כמו חה"כ מנחם פרוש. גם שר הפנים הרב פרץ רצה לעשות הון פוליטי ולבקר את החרדים העצורים, אבל העברנו לו מסר שמוטב שלא יבקר אותם אם הוא לא רוצה בושות". בתום הקרב בירושלים, אומר משי־זהב בסיפוק: „זו היתה שעתה היפה של העדה החרדית".

וההצתות? „אינני יודע מי שורף את התחנות בירושלים, אבל אני יכול להבין אותם. משום שהמלחמה היתה לא רק נגד פרסומי התועבה אלא גם נגד החברה שפרסמה אותם. זו היתה מלחמה כוללת, בכל החזיתות", אומר יהודה משי־זהב.

אחת השמועות אומרת כי את ההצתות ביצעו חוליות אחרות, שנשלחו לחצר סאטמר בניו־יורק מיד לאחר הפעולה, עד יעבור זעם. שמועה אחרת – שאת שש התחנות האחרונות לא הציתו חרדים.

„בעדה החרדית לא פועלת מחתרת. אנחנו פשוט ציבור מגובש ודיסקרטי. אצלנו הדברים לא יוצאים החוצה והמשטרה מעולם לא הצליחה להשתיל אצלנו סוכן שלה. הציבור שלנו ממושמע מאוד".

משי־זהב לא סומך רק על המשמעת. ליתר בטחון הוא משתמש גם במכשור לאיתור האזנת סתר. „במשטרה ובציבור החילוני חושבים שפועלת אצלנו מחתרת. בזמן המאבק שהתנהל לפני שנים סביב העניין של ניתוחי מתים כינו את הפעילים בשם קש"ת (קבוצה שלא תשלים). אבל האמת היא שכיום אין דבר כזה. אין לנו לא רמטכ"ל, לא מטכ"ל ולא קצינים. אבל אין לנו בעיה לגייס בכל עת אנשים שישתתפו בפעולות, משום שכולנו חיילים בצבא השם".

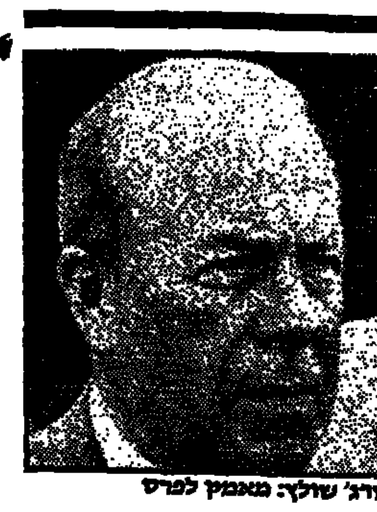

ג'ורג' שולץ: מאמין לפרס

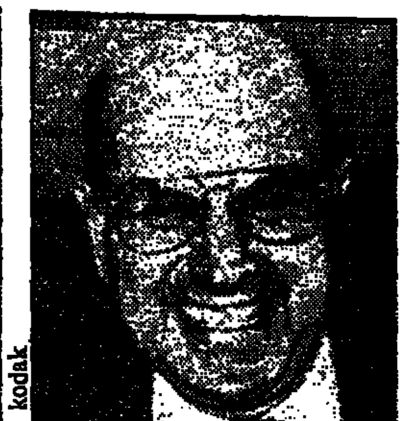

תומס פיקרינג: „אנשים מיוחדים"

אברהם סופר: קיבל תשובות

ישראל לא העלימה שהיה „עוד מישהו" בפרשת פולארד

מאת יוסף חריף

קשרי הידידות שנרקמו בין ראש הממשלה, שמעון פרס, לשר החוץ האמריקני, ג'ורג' שולץ, סייעו בפרשת פולארד במהדורתה החדשה. באותה עת, התגייסו בכירי משרד המשפטים האמריקני, לרבות ראש האפ.בי.אי., ויליאם וובסטר, נגד ישראל (שר הבטחון, יצחק רבין, אמר באחת ההתייעצויות: „חמש שנים הייתי שגריר בוושינגטון ואינני זוכר, שראש הפ.ב.אי. התבטא ולוא פעם אחת").

פרס, שמיר ורבין דיברו עם „האיש של שולץ" – שגריר ארה"ב בישראל, תומאס פיקרינג.

לישראל היה חשוב לשכנע קודם כל את שולץ, כי אין בסיס לטענת משרד המשפטים האמריקני כי ישראל העלימה מידע מהחוקרים האמריקנים, בעוד ראש הממשלה, שמעון פרס, הצהיר „מסרנו הכל".

השאלה היא איך יכולה ישראל לטעון שמסרה הכל, כאשר מתפרסם כי היתה „דמות מפתח" נוספת בפרשת פולארד (תת־אלוף אביאם סלע).

טענת ישראל היא שלא היתה כאן שום העלמת מידע. הראיה, שבמהלך התישאול שערך כאן אברהם סופר, אכן עלתה העובדה, שהיה עוד מישהו שהיה קשור להיווצרות הקשר עם פולארד.

בתשובה על שאלת סופר אישרו הישראלים שנכחו בתישאול, שהיה עוד מישהו, אבל הוא מילא תפקיד משני בלבד. הישראלים טוענים עתה – בשיחה עם פיקרינג ולפני שולץ – שכל שאלה ששאל החוקר האמריקני נענתה. כל שאלה שהחוקר ביקש להרחיב בה – הישראלים השיבו בהרחבה. מכאן, שהגילוי של משרד המשפטים האמריקני, כדבר מציאותו של מפקד בחיל־האויר הישראלי, שהיה קשור בפולארד, איננו גילוי כלל. ממילא, הטענה שישראל מסרה רק מידע חלקי וסלקטיווי לארה"ב – אינה נכונה.

אילו סברו האמריקנים שיש מקום להרחיב את התישאול בעניין מעמדו של סלע – לא היתה ישראל נמנעת מלהוסיף פרטים עליו. עובדה היא, שישראל לא העלימה שהיה „עוד מישהו".

שר החוץ של ארה"ב, ג'ורג' שולץ קיבל את הסבריו של ראש הממשלה כנכונים. הבנה זו שהושגה עם שולץ, באמצעות פיקרינג, הניבה תוצאות חשובות.

בהודעה הישראלית, שעיקרה בא לקבוע כי „אין מתקיימות מטעמה שום פעילות ריגול נגד ארה"ב", נאמר בין השאר: „בשבועות האחרונים אנו עדים לגל פרסומים בלתי מבוססים, על פרשת ריגול ועל עסקות נשק ישראליות כביכול. ממשלת ישראל רואה בדאגה פרסומים אלה ומקווה, כי לא יהיה להם המשך".

גם בהודעה המוסכמת מטעם משרד החוץ האמריקני נאמר כי אין לייחס כל משקל להצהרות חסרות ביסוס (הכוונה היתה, כמשוער, לדברי ראש האפ.בי.אי. כי ישראל סיפקה „מידע סלקטיווי" בלבד לחוקרים האמריקנים). שיתוף הפעולה שגילתה ישראל בחקירת הפרשה – כך הדגיש הדובר – היה לשביעות רצונה של ארה"ב ובהתאם להסדרים שנקבעו עם משרד המשפטים האמריקני. ואז בא האקורד האחרון: „זוהי עמדתו הרשמית של מימשל רייגן".

אמנם, התבטאות ברורה וחדה מצד הבית־הלבן לא היתה, ועל כן יכולות הזרועות השונות במשרד המשפטים האמריקני לנפנף בהאשמות נגד ישראל. אבל אין להניח כי דובר מטעם משרד החוץ היה קובע כי זו עמדתו הרשמית של מימשל רייגן, אלמלא היה רייגן בתמונה, הודות לשר החוץ שלו.

ישראל שיכנעה את שולץ שאין בסיס לטענת משרד המשפטים בארה"ב כי העלימה מידע מהחוקרים האמריקנים □ בתשובה על שאלתו של אברהם סופר אישר שהיה עוד אדם אך שמילא תפקיד משני בלבד □ אחרי הודעת משרד החוץ האמריקני, מאמינים כי ישראל תיחלץ

משרד המשפטים האמריקני קובע כי יש למצות את החקירה. אפשר שבכך טמון יותר מרמז שהוא היה רוצה לחקור עתה גם את האדם המשני – תת־אלוף סלע. אבל הקביעה מטעם משרד החוץ האמריקני, כי שיתוף הפעולה של ישראל בחקירת פרשת פולארד היה לשביעות רצונה של ארה"ב ובהתאם לסדרים שנקבעו „עם משרד המשפטים", באה ללמד, כי ישראל אינה עומדת לבדה מול המנגנון המשפטי, שאליו נתכוון שר הבטחון, יצחק רבין, כאשר אמר „מחפשים אותנו".

מדוע דווקא משרד המשפטים האמריקני „מחפש" את ישראל?

אפשר שהדבר נובע מתיסכול של קהילת המודיעין האמריקנית, שיוקרתה נפגעה קשות משנתברר כי היו בארה"ב „גניבות טכנולוגיות" וקצרה ידה של קהילת המודיעין לגלותן. מכיוון שקשה לשים יד על הרוסים או הסינים, מבקשים לרשום הישגים על חשבון ישראל, למרות שהם יודעים כי פולארד לא גנב שום סוד של אמריקה הנוגע למערכות טכנולוגיות.

שגריר ארה"ב בישראל, תומאס פיקרינג, כמו שגריר ישראל בוושינגטון מאיר רוזן, העידו לאיש משרד החוץ בוושינגטון: לא רק לכם יש „אנשים מיוחדים" (בתרגום ללשון נקיה) במשרד המשפטים. דמו לכך שגם בישראל לא יכולים ראש הממשלה, שר החוץ ושר הבטחון, לשכנע את היועץ המשפטי, אף על פי שהם מדברים בשם אינטרסים חיוניים.

נקל לשער איך היתה נראית ישראל בדעת־הקהל האמריקנית, אילולא התייצב שולץ לימינה. גם כך הצליח משרד המשפטים בוושינגטון, בהדלפות שיטתיות ומשונות, על דברים שארעו, כביכול, לפני יותר מעשר שנים (כמו הסיפור שאלוף יקותיאל אדם המנוח היה מעורב ב„גיוס מרגלים") – לחולל מעין היסטריה בתקשורת.

כתב מכובד של רשת אנ.בי.סי. החל לתאר למיליוני מאזיניו את ישראל האחרת: ב־5 ביוני 1967, מספר הכתב, עמד יחד עם כוחות צה"ל ליד הכותל ובכה עמם. זו היתה ישראל של שנות הששים. אך ישראל של שנות השמונים מתאפיינת במלחמת־לבנון ובפרשת פולארד. כמה אהבנו את ישראל של 67...

התאור הזה, מוצר אמריקני טיפוסי שהולך טוב בשוק, הוא חסר שחר. מה הקשר לנוסטלגיה של הכותל והדמעות, לישראל של שנות השמונים ולפרשת פולארד. היתה תקלה. אם תרצו, שלומיאליות, בפרשת פולארד. פעלה יחידה ששמה לקמ (לשכת קשר מדעית), שכבר פורקה. כל מה שאפשר לומר „לזכות" הדרג המדיני – פרס ורבין, שמיר וארנס – שהם לא ידעו על טיב פעולותיה.

הלקח נלמד ומתוך הערכה לארה"ב החליט הדרג המדיני לחשוף את האמת. שולץ הידיד ידע להעריך את הכנות וכאיש שניחן בחוש צדק טבעי, סבר שאסור בשל כך למצות את הדין עם ישראל.

אנשים במנגנון המימשל האמריקני הגיבו בצורה שונה. אחרי שנחשפה פרשת פולארד, יכלו ישראלים לחוש ברוח החדשה: כשבאחד הימים הגיע מנכ"ל משרד הבטחון לביקור בארה"ב בעניני משרדו, הניחו לו לחכות שעה בחוץ. וכאשר באחד הימים בא אחד הבכירים של ישראל למשרד הצי בוושינגטון ועל שולחן מארחו היו מונחים ניירות שונים, עקץ אותו המארח: כבר קיבלתם את הניירות האלה... באחד המשרדים אף הוסרו במופגן הניירות מהשולחן, כשנכנס אורח ישראלי.

נראה היה, כי שיתוף הפעולה המיוחד מצד ישראל בפרשת פולארד – שום מדינה אחרת לא איפשרה לארה"ב לחקור אנשי מודיעין שלה – ישים קץ לפרשה העגומה ושהמצב יגליד במרוצת הזמן. עד אשר פרצה הפרשה במהדורתה החדשה, בעקבות גילוייו של פולארד במהלך הדיון על „עיסקת־טיעון" עמו.

אישים מן הדרג המדיני בישראל אומרים, כי „זה לא נעים, אבל גם לא נורא". הם מאמינים, כי ישראל תיחלץ בסופו של דבר מהטיפול המשפטי הווסטכי של ארה"ב.

ההבדל בין משרד המשפטים לבין משרד החוץ בארה"ב הוא זה: האחד מדבר על „שלטון החוק" והשני – „מימשל רייגן", כפי שמדגישה הודעת משרד החוץ בוושינגטון – רואה את התמונה הכוללת.

אחרי ככלות הכל, אי־אפשר לבעוט בישראל ברגל גסה. שהרי ישראל מאפשרת לארה"ב לאחסן ציוד חיוני על אדמתה, בעוד אף מדינה ערבית אחת באיזור לא היתה מוכנה להתיר זאת (גם לא סעודיה הידידה, שהמימשל יצא מעורו כדי למכור לה נשק, כפי שגילה שר ההגנה של ארה"ב קספר ויינברגר).

ישראל איפשרה הקמתה של תחנת מימסר ל„קול־אמריקה". ישראל מונעת את שילובה של ברית־המועצות בתהליך המדיני במזרח התיכון. ישראל תרמה רבות לארה"ב בתחום הטכנולוגי ולמיומנותה – על פי מחקרים אמריקניים – יש „השלכות מרחיקות־לכת לגבי בטחונה של אירופה".

זוהי ישראל, שרייגן חזר ואמר עליה לא מכבר, כי היא בעלת־הברית הטבעית של ארה"ב וגורם ההרתעה האחרון להתפשטות ההגמוניה הסובייטית במזרח־התיכון, שעליו יכולה ארה"ב לסמוך.

ודאי לא מקרה הוא שהסובייטים הכריזו לנו – זה לא כבר – שבגלל ישראל נדחקת ברית־המועצות באיזור.

הנה כי כן, גם חוש הצדק, אבל גם ההכרה בערכה של ישראל בתורמת לבטחונה של ארה"ב ולמעמדה באיזור – הם אשר מניעים את שולץ ואת רייגן לעמוד לימינה. אף כי נשיא ארה"ב לא התערב אצל משרד המשפטים שלו למען יחדל להזיק לישראל.

מועדון מטיילי מעריב
טיולים של 15, 18 יום או 21 ימים
סקנדינביה
טיול של 15 יום בשוודיה, נורווגיה ודנמרק (היציאה: 13.7) ● טיול קלאסי של 18 יום בדנמרק, שוודיה, נורווגיה ופינלנד (היציאה: 27.6; 11.7; 25.7; 8.8; 22.8) ● טיול של 21 יום – כולל הכף הצפוני ולפלנד (היציאה: 13.7) ● בכל הטיולים: בתי מלון מדרגה א' ותיירות טובה ● ביצוע והדרכה: „נאות הכבר".
□ פרטים: „מועדון מטיילי מעריב", מערכת „מעריב", רח' קרליבך 2, ת"א (טל. 03־439207).
מועדון מטיילי מעריב

בוינה אומרים: התגברנו על העבר

„קבלות יוגוסלאוויות"

יצחק האן מקרית־גת היה מן הפרטיזנים של טיטו ◻ לא יתכן שואלדהיים היה סתם סגן קטן במודיעין, הוא אומר ◻ הפרטיזנים ידעו שבמטה של פושע המלחמה הנאצי, הגנרל להר, לא פעלו זוטרים, הדרגות הנמוכות היו כיסוי ◻ פעולות המודיעין הגרמני כללו חקירות שבויים ועינויים

מאת אהרון דולב

יצחק האן, בן 60, יליד זאגרב, לחם בשורות הפרטיזנים של טיטו, תושב קרית־גת ופקיד משרד התעשיה והמסחר:

„ב־6 באפריל השנה ראיינו ביומן גלי צה"ל את טוביה פרידמן מהמכון לחקר פשעי הנאצים, בנושא ואלדהיים. הוא אמר כי בכל שמדובר ביהודי יוגוסלאוויה, הוא מציע לממשלת ישראל לרדת מהנושא (ואלדהיים). כי בשנת 1942, כבר נטבחו 47 אלף יהודי יוגוסלאוויה ולא היו עוד יהודים בארץ זו.

„חשבתי שאינני מאמין למשמע אזני. מיד התקשרתי לפרידמן ומחיתי בפניו על דבריו".

האן מציג עובדות אלה: ביום פלישת הגרמנים היה מספר יהודי יוגוסלאוויה

יצחק האן: „פשע כלפי 67 אלף יהודים מושמדים" (צילום: אהרון דולב)

82,242 נפש, 25 אלף מהם בקרואטיה הנאצית (אוסטאשית). 67 אלף הומתו בתאי־הגזים, במישרפות הבורות ההוצאה־להורג במחנות ההשמדה, שרובם הוקמו בקראטיה.

כ־15 אלף שרדו, בהם חמשת אלפים לוחמים בשורות הפרטיזנים. מהם נפלו 1318 בלחימה והוצאו להורג בעינויים אכזריים בידי צוותי חוקרים, גם מאנשי מדור־מודיעין של ואלדהיים, עוזרו של מפקד חזיתות יוון ויוגוסלאוויה, הגנרל להר. שמונת אלפים שרידי שואת יהודי יוגוסלאוויה חיים עד עצם היום במדינת ישראל.

בחשבון האישי שלו עם נשיאה הנבחר של אוסטריה ועברו הנאצי ביוגוסלאוויה, כלולים גם שמות־יהם של 130 בני־משפחה ישירים. רובם ככולם הושמדו במחנה המוות יאסנוביץ', אושוויץ של קראטיה במהדורה־תנופת מוקטנת.

ביומה הראשון של ה„אקציה" בזאגרב, התנפלו שוטרי־חרש קרואטים בלווית לובשי־מדים גרמנים על וילתה של משפחת האן. יצחק, אז בן 15, נמלט מן החלון האחורי אל החצר האחורית. ראה את הוריו מושלכים לרכב אטום וברח.

תחילה מצא מחבוא בבתי ידידים ביוגוסלאוויה. משם, לאחר תלאות מרובות, הגיע אל הפרטיזנים ביערות. „כפרטיזן לחם בכל החזיתות, דרכי הצטלבו פעמים רבות בצמתים שבהם פעל לויטננט קורט ואלדהיים בין השנים 1941־44". הוקעת הנשיא הנבחר של אוסטריה כפושע מלחמה והבאתו לדין היא להאן שליחות קדושה. יש לו בעניין זה „קבלות יוגוסלאוויות חתומות".

אומר האן: „להדיל מן העיסוק בעברו של ואלדהיים מפני שהאוסטרים סוברים כי פושע מלחמה יאה לשמש נשיאם? זה יהיה פשע מצידנו כלפי 67 אלף יהודים יוגוסלאווים מושמדים, שלא לדבר על שני מיליונים יוגוסלאווים הרוגים".

בדיעבד, הסבה חשיפת עברו של ואלדהיים זרקור על שואת יהודי יוגוסלאוויה, שעד כה כמעט שנמחקה מהזכרון היהודי הקולקטיבי.

כל אימת שנזכרת דרגתו של של ואלדהיים, סגן, עולה נימת ליגלוג מדברי יצחק האן. כעוזרו של גנרל להר לענייני מודיעין, בצוות הישיר במפקדתו של המצביא הנאצי, שהועמד למשפט בנירנברג והוצא להורג כפושע מלחמה – „ואלדהיים היה סגן?"

האן „משוכנע ויודע", ככל פרטיזן לחם באותה תקופה, כי ואלדהיים היה קצין בכיר בדרגת־כיסוי נמוכה. „מפקדת הגנרל להר שרצה תת־גנרלים וקולונלים. במודיעין של טיטו ידעו כי הקצין בעל הדרגה הנמוכה במפקדתו של להר היה מאיור (רב־סרן)".

יצחק האן שרד מאחת המיתקפות הנאציות הגדולות והמרות נגד מעוזי טיטו, בהר קוזרה בבוסניה. שם, במפקדה של להר, ישב – וגם יצא אל זירות־הקרב – הנשיא הנודע של האוסטרים, קורט ואלדהיים. הוא ניהל את פעולות המודיעין. פעולות אלו כללו חקירות שבויים ועינויי רבים מהם למוות. לו ייחסו היוגוסלאווים את חיבור המיסמך ששיגר הבוס הישיר שלו, גנרל להר, בתמימותו, ממיפקדתו בקוזרה אל אדולף היטלר בברלין.

ידידים מזאגרב שלחו אל האן בקריית־גת צרור מסמכים שמיהר להעביר לירושלים. ביניהם מסמך המזהה את ואלדהיים כאיש אס.א. וידיעתו של גנרל להר לפיוהרר על הנצחון הגדול בהר־קוזרה – „10,592 פרטיזנים נתפסו חיים, 4307 הוצאו להורג".

בשנות „מילוי חובתו למולדת בבלקנים", כלשון נשיאה הנבחר של אוסטריה, נע ואלדהיים בין מיפקדת הגנרל להר, לבין ה„אקציות" ביוון וגיזרות הלחימה וההשמדה ביוגוסלאוויה.

האן מניח לפניו את העתון הבלגראדי „וייצ'רנייה נובוסטי" („חדשות הערב") מחודש מארס השנה. מתפרסם שם מיסמך, בצירוף תצלום, של קורט ואלדהיים בחברת הגנרל להר ושניים מקציני מטהו, במדים נאציים, לרבות עיטור, מבין הגבוהים ביותר, ע"ש המלך הקרואטי זבונימיר, שקיבל בשנת 1942, מידי רמטכ"ל הצבא הקרואטי־נאצי קוואטרניק. המדליה של ואלדהיים נראית בבירור, נוצצת לראווה על חזהו.

היום, אומר האן, שואלים מדוע שותקת יוגוסלאוויה. כנראה שהסיבה נעוצה באיזו „עיסקה" סודית מאחורת שעשה טיטו עם מי שאחר המלחמה שימש בתפקיד בכיר במשרד החוץ האוסטרי ואחר־כך נבחר למזכ"ל האו"ם.

היו זמנים שיוגוסלאוויה לא שתקה. לדעתו, העובדה שהשלטון שם התיר לעתונאי לחקור ולפרסם, בעצם ימים אלה, מעידה, אולי, שלא ישתקו בעתיד. ה„סקופ" של „חדשות־הערב", בטאון ממשלתי רשמי, היה המסמך „האבוד":

„הכרזה מס. 25572 מחודש דצמבר 1947 על אוברלויטננט קורט ואלדהיים כפושע־מלחמה, מטעם הוועדה הממשלתית היוגוסלאווית לזיהוי פושעי מלחמה והעמדתם לדין".

ההכרזה הועברה לידי ועדת האו"ם לחקר פשעי מלחמה. כבר בפברואר 1948 נפתח תיק רשמי של האו"ם, שלפיו מבוקש ואלדהיים על פשעי מלחמה. כל השאר אירוניה היסטורית. תיק זה נגנז במרתפי האו"ם, בין רבבות תיקים אחרים, עשרים ושתיים שנה לפני שמדינות העולם בחרו בחשוד בפשעי מלחמה קורט ואלדהיים לתפקיד מזכ"ל. 38 שנים לפני שבחרו בו 54 אחוזים מן המצביעים באוסטריה לנשיא המדינה.

הקצין ואלדהיים: מדוע שותקת יוגוסלאוויה?

אוסטריה של ואלדהיים

מאת מרטין אנגלברג, סופר „מעריב" בוינה

„כמובן שהוא היה נאצי, כל אחד היה אז נאצי" ◻ „ואלדהיים לא עשה שום דבר לא כשורה" ◻ „נכון שיש לנו אנטישמיות חבויה, אך עדיין אין זה אומר כי אוכלוסיית אוסטריה מורכבת רק מנאצים זקנים"

פרופסור אריקה וינצירל עומדת בראש המכון להיסטוריה בת זמננו באוניברסיטת וינה. היא אינה יהודיה. בעשרים השנים האחרונות היתה וינצירל מראשי הפעילות נגד אנטישמיות וזכתה להערכה רבה כסמכות מקצועית ומוסרית באוסטריה, במיוחד בכל הנוגע להיסטוריה של מדינה זו במאה העשרים. וינצירל היא חברת המפלגה השמרנית, התומכת בואלדהיים.

„עקבתי אחר ההתפתחויות בחודשים האחרונים בדאגה רבה. אני רק מקווה שאפשר יהיה לעצור את הגל. הדבר יהיה מוטל בחלקו על ואלדהיים עצמו. ואולם בינתיים אני מבקשת מכל האנשים מחוץ לאוסטריה, עמם אני נפגשת, להבין, בשם האלוהים, כי נכון שיש לנו באוסטריה אנטישמיות חבויה, וכי היא באה לידי ביטוי באחרונה יותר מתמיד – אך עדיין אין זה אומר כי אוכלוסיית אוסטריה מורכבת רק מנאצים זקנים, וכי כל אוסטרי הוא אנטישמי.

„יש לעשות את הדיפרנציאציה. באוסטריה היתה התנגדות, ובמיוחד הפוליטיקאים של הדור הראשון אחרי המלחמה, קיבלו לגיטימציה בגלל התנגדותם לנאצים. פוליטיקאים אלה באו הישר ממחנות הריכוז ובתי הכלא.

„מצד שני אין ספק שואלדהיים מייצג את האוסטרים אשר נכשלו בדרך טיפולם בעבר. המילים הפרובלמטיות ביותר שלו, 'רק מילאתי את חובתי', הן סיעון של הדור הישן שמקבל זאת כתירוץ מספק לעובדת היותם נאצים.

„עלי גם להודות שהניתוח הראשון של בחירת ואלדהיים מוכיח שאחוז ניכר מן הצעירים, יותר מחמישים אחוז, הצביעו עבורו. זה מוכיח כי צומח פה דור ללא היסטוריה.

„בהתיחס לעברו של ואלדהיים, כקצין ה'וורמאכט' הגרמני אשר שירת בבלקאנים, יש להיצמד לעובדות. יחד עם היסטוריונים אוסטרים נוספים, בדקנו בקפידה את כל המסמכים שפירסם הקונגרס היהודי ועליך להאמין לי, כי לא יכולתי למצוא כל ראיה לכך, שהוא היה מעורב או אחראי לפשעי מלחמה. אינני יודעת מה שהיוגוסלאווים או מישהו אחר עדיין מחזיקים בתיקים שלהם. אולם נכון לרגע זה הוכח ההיפך הגמור. הצד המוסרי הוא כבר ענין אחר.

„היו מצבים בחודשים האחרונים שחשבתי כי קשרתי את עצמי ונלחמתי עבור משהו במשך עשרים שנה ועתה מתברר כי הכל היה לשוא. ואולם אני מקווה כי דווקא בחירתו של ואלדהיים לנשיא תעניק לאוסטרים את ההזדמנות להשלים את החסר בטיפול בעבר".

אריך שטיינר, בן 68, לשעבר עובד ציבור שפרש לגימלאות לפני שלוש שנים, היה חייל בוורמאכט הגרמני ונפצע בפלישה לרוסיה. לאחר הפציעה שוחרר מן החזית.

„בגלל דעת הקהל בעולם אינני חושב שזה טוב כל כך, שואלדהיים נבחר עתה לנשיא. מצד שני אין זה ענינו של איש את מי אנו בוחרים. זוהי הנקודה החשובה.

„היום קשה לאמת את כל זה, אחרי כל כך הרבה זמן, אם כל זה נכון. כמובן שהוא היה נאצי, כל אחד אז היה. לא היתה ברירה. במדינות רבות זה כך עד היום. או שאתה איתם או שאתה מחוץ למשחק. זה לא יעזור.

„היום כל כך הרבה אנשים צעירים חושבים שיכולנו לומר 'די' – אני לא משחק את המשחק שלכם. מה אתה חושב, היו מוציאים אותך להורג. כל אלה שטוענים שהיו פעילים בתנועת ההתנגדות, הם שקרנים. איש לא פעל. איש לא היה מתכוון לפעול.

„לוואלדהיים היתה משפחה, הורים – אביו היה נתון תחת לחץ הגסטאפו. מה היה עליו לעשות? לסכן את חייו ואת חיי משפחתו? איך יכולים אתם, האנשים הצעירים, להאמין שהנכם מסוגלים להבין מה קרה בזמנים ההם. אתם נולדתם בדמוקרטיה. היום אתם יכולים להחליט, אם אתם רוצים לשרת בצבא או לבחור בשירות לאומי במקום. הוא היה חייב ללכת. לא משנה אם זה היה ואלדהיים או אני, או כל אחד אחר מכאות אלפי האוסטרים שנאלצו להילחם. זו היתה חובתנו – או שהיו יורים בנו.

„ואלדהיים בסדר גמור. הוא אוסטרי. הוא נציג טוב של אוסטריה, אוסטרי אמיתי – כמובן. שום דבר לא הוכח. כל האשמות נגדו מתו"ל לא הוכחו. הוא לא יכול היה לפעול אחרת. ואני מאמין שהוא אמר את כל האמת.

„ראיתי אותו במירוץ הבחירות. רציתי לשמוע אותו והיו שם גם הרבה צעירים. המון. זה מוכיח משהו על כך שהעבר חלף, התגברנו עליו. יש לשים לכך קץ ומיד.

„זה נכון – יהיו לו צרות במשך שש שנות כהונתו. הוא ודאי לא ישאר יותר מכך. המדינות האחרות לא תעשנה את זה קל עבורו. ואולם יהיה עליהן לתת לו לפעול. הזמן מרפא את כל הפצעים".

פטר שריינר, אוסטרי בן 24, למד כלכלה באוניברסיטה בוינה, שבקרב הסטודנטים שלה שלטת המפלגה השמרנית.

„אני הצבעתי עבור ואלדהיים. כל עוד איש לא הוכיח שהוא היה מעורב בדרך כלשהי בפשעי מלחמה, הוא נשאר נקי בעיני ועל האוסטרים לעמוד לימינו, מאחר שהוא הותקף שלא בצדק.

„אינני יודע מה היה לישראל זינגר מהקונגרס היהודי עם ואלדהיים בתקופה שזה כיהן כמזכיר האו"ם. אולי יש לו סיבה לכעוס עליו – אולי לא. ואולם מה שהם עשו אינו הוגן. הם התקיפו אותו, אך לא עלה בידם להוכיח דבר.

„ואלדהיים עשה רבות למען אוסטריה. אני לא מצביע לשטיירר. שטיירר הגעיל אותי. הוא היה סתם בובה במפלגה הסוציאליסטית. שום אישיות. שום דעה משל עצמו.

„לדעתי ואלדהיים לא עשה שום דבר לא כשורה. אולי הוא סתר את עצמו בהתחלה, ואולם עד היום לא הוכח דבר. אני רק מצטער מכל ליבי אם יש עליה באנטישמיות באוסטריה".

האם אתה אישית הרגשת משהו?

„פגשתי צעירה יהודיה בשבוע שעבר והיא אמרה לי שהעליבו אותה כמה פעמים, משום שהיא נראית יהודיה. זה באמת גורם לי אי־נוחות. אני חושש שעדיין יש הרבה אוסטרים אנטישמים. היו לי ויכוחים רבים עם חברים, כאשר הם אמרו משהו אנטישמי – ואולם נראה שהם לא הבינו את משמעות דבריהם. לאנטישמיות יש מסורת באוסטריה, ואולם צעירים רבים מתנגדים לכך. אני ביניהם. אני חושב ששני דברים אלה אינם עומדים בסתירה.

„מה שלא יהיה – בזמן הקרוב ואלדהיים הוא הנשיא הנבחר של אוסטריה ויש לכבד אותו בתור שכזה גם במדינות כמו ארה"ב וישראל. אינני יודע אם הם יזמינו אותו, זה גם לא משנה, אבל הוא הנשיא, ואני עומד לימינו, למרות שאולי הוא עלול לגרום לאוסטריה מעט אי־נחות".

King המדיחים הטובים מכולם

P.B.S|בנס

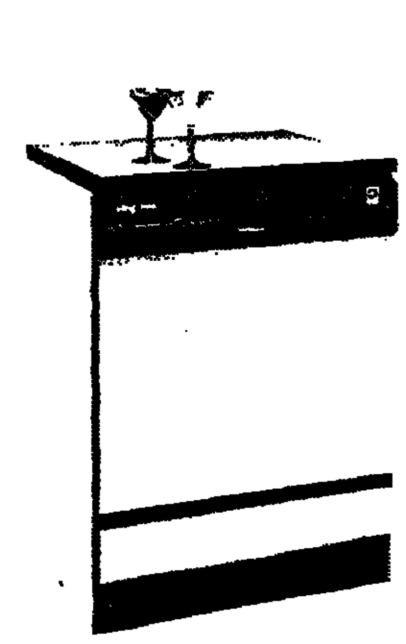

Electrolux
200 King

עם קינג את מלכה בבית • פאר תוצרת שבדיה

להשיג בחנויות החשמל המובחרות בשקם ומת"מ. יבוא ושיווק מיני לין בע"מ, הרואה 6 רמת־גן טלפון: 728116, 03-728115

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

נמל בן־גוריון: גמלים ונעליים אדומות

נמל התעופה הבינלאומי של ישראל חוגג את יום הולדתו ה־50 □ את מסלוליו הראשונים כבשו גמלים והבריטים היססו אם להעסיק יהודים בבנייה □ את נועלי הנעליים האדומות שהתגנבו למטוס „סבנה" החטוף קשה היה אז לדמיין □ על השנים הראשונות כתב לפני 30 שנה הסטודנט יצחק זמיר...

מאת דן ארקין

בסוף החודש שעבר התקיים תרגיל־פתע בנמל התעופה בן־גוריון. מישהו הכין, כמקובל בתרגילים, „סיפור כעשה" שלפיו „מטוס נוסעים של חברת טי.וו.איי. נחת נחיתת חירום".

די היה באיזכור שמה של חברת התעופה האמריקנית למודת־הטרור כדי להקפיץ לנמל התעופה לא רק 100 אמבולנסים וכבאיות וכוחות בטחון, אלא גם צוותי טלוויזיה של הרשתות הגדולות בארה"ב ובארצות אחרות. קשה היה לשכנע את הכתבים והצלמים שמדובר רק בתרגיל.

למחרת היום חזר נמל התעופה לחיי השיגרה וחגג את יום הולדתו ה־50. כמה עשרות ילדים מן הסביבה באו אל הנמל והתגבבו בביקור בתא הטייסים של מטוס נוסעים סילוני גדול.

סביב משולש מסלולי הבטון הגדולים, מסלולי ההמראות והנחיתות, המהווים את שער הכניסה והיציאה הבינלאומי של מדינת ישראל, עובדים כיום 1,250 איש ואשה בנמל התעופה בן־גוריון לבדו. 20 אלף איש בקירוב עובדים בעשרות מוסדות וחברות שעניינן הישיר והעקיף תעופה אזרחית.

מדובר ברשות שדות התעופה, מינהל התעופה האזרחית, מסוף המטענים ממ"ן, התעשיה האווירית, משטרת ישראל, המכס, חברות התעופה „אל על" ו„ארקיע" וחברות תעופה זרות, תמ"ם (שבה מכינים את המזון לנוסעי המטוסים), חנויות פטורות ממכס, שרותי תידלוק מטוסים, אגרקסקו, חברות להשכרת רכב, בנקים, מגרשי חנייה ושרותים אחרים.

צריך לחיות את חייו של נמל תעופה בינלאומי כדי להבחין במיגוון העצום של פעילויות שבתחומו, יום־יום ולילה־לילה. בבית־הכנסת מתקיימים מניינים שלוש פעמים ביום. כמרים אמריקנים ואיכרים יוונים כורעים על ברכיהם ונושקים לאדמת ארץ הקודש. צעירים זרוקים מתכרבלים לשנת לילה על רצפת האולם הציבורי בהמתנה לטיסת בוקר, כדי לחסוך לינת־לילה במלון. ח"כ אברהם שפירא מגיע לטיסה שלו במכונית „קונטיננטל" מפוארת, הנוסעת עד למטוס.

איש בטחון בודק בלי הרף את סלי האשפה הפזורים בנמל. ניידת משטרה מבצעת מירדף בתחומי הנמל אחר משתף־פעולה עם מבריח הרואין שירד מן המטוס ונתפס. בפינה אחת של נמל התעופה ניצבים מטוסים ישנים כמו במוזיאון כלי־טיס. בפינה אחרת יש מציאות הממתינות למכירות פומביות בבתי־המכס.

„אם אין שדות תעופה, אין תעופה. הכשרתם של המסלולים הראשונים מסמנת על כן את ראשית התעופה בארץ ישראל. לפני 20 שנה (הדברים נכתבו ב־1956 – ד.א.) הוקם שדה התעופה לוד ומאז הריהו משמש מרכז לתעופה האזרחית בארץ. סיפורו של שדה תעופה זה הינו סיפור התפתחותה של התעופה המקומית וזה הסיפור".

את הדברים הללו כתב יצחק זמיר, היועץ המשפטי היוצא. זמיר שירת בחיל־האוויר וכתב כתבות בביטאון חיל־האוויר. אחרי כן, כסטודנט למשפטים, הוסיף לכתוב על תולדות התעופה בישראל. הוא הוזמן להשתתף בכתיבת ספר לכבוד יום העצמאות החמישי למדינה, ספר שמעולם לא יצא לאור. אולם יצחק זמיר השלים את מה שהוטל עליו וכתב ששה פרקים על תולדות התעופה בישראל, מהם כמה פרקים שיוחדו לתולדותיו של נמל התעופה, שנקרא בפי מקימיו ובוניו הבריטים LYDDA, ואחרי כן שדה התעופה לוד ואחרי כן נמל בן־גוריון.

דו"ח תנועה שבועי, מאי 1947, חתום בידי דאגלס דאמבלי, מנהל התעופה האזרחית: חברת „בי.או.איי.סי." – שלוש טיסות בשבוע, תשעה נוסעים, מטוס לאנקסטר, בקו לונדון־סידני. „טי.וו.איי." – ארבע טיסות בשבוע, מטוס סקיימאסטר, בקו ניו־יורק־לוד. ארבע טיסות בשבוע ניו־יורק־בומביי. „בי.או.איי.סי." – טיסה אחת בשבוע, 11 נוסעים, המטוס – דקוטה, קו לונדון־ביירות. שדה התעופה לוד לא היה הראשון בפלסטינה־א"י. קדמו לו מסלולים עלובים בצמח, בעזה וברמלה, שסללו התורכים והשתמשו בהם האנגלים כדי לרדוף אחרי התורכים. במינחת שליד עזה נחתו מטוסי נוסעים בריטיים שטסו בקו קהיר־בגדאד. ב־1927 מוזג נתיב קהיר־בגדאד עם הנתיב לונדון־הודו והמטוסים נחתו בעזה. שדה התעופה החלופי למקרה של תקלה היה בצמח. גם בכנרת נחתו מטוסים על המים.

ב־1934 החליטה ממשלת המנדאט להקים שדה תעופה ליד לוד. „זה מישור רחב ידיים", כתב פקיד בריטי בתזכיר ראשון, „אין צורך בעבודות הכשרה מסובכות. איזור מרכזי בין ירושלים, תל־אביב ויפו. מזג אוויר נוח. בסביבה יש פרדסים של ערבים".

הפרדסים נעקרו וב־1936 התחילו בסלילת המסלולים. יהודי אחד עבד בפרוייקט – היינץ סלומון, איש המחלקה לתעופה אזרחית. תכתובת ענפה מעידה על היסוסים של הבריטים אם להעסיק פועלים יהודים בבניית השדה. המהנדס האנגלי הממונה המציא פטנט עולמי – רותמים את הגמלים לעגלות עם צמיגי גומי, עמוסות באבנים ובחביות מלאות חול. המכבש הראשון זה 2,000 שנה בארץ־ישראל.

בסוף 1937 הסתיימה הסלילה – ארבעה מסלולי אספלט באורך 800 מטרים כל אחד וברוחב 100 מטרים. המטוסים של אז יכלו בשקט לנחות לרוחב המסלול. אחרי כן הצרו את המסלולים ל־60 מטרים אבל האריכו אותם והיום „המסלול השקט", מסלול 26, אורכו יותר משלושה ק"מ ומשמש להמראות „כבדות" של מטוסי ג'מבו עמוסי נוסעים ודלק.

אילו רק יכלו המסלולים לספר.

הם ראו את אוקאמוטו וחבריו יורקים אש לעבר הנוסעים. ראו את מטוס „סבנה" שחוטפו המחבלים. ראו שבויי מלחמה שבים הביתה. ראו את מטוסו של אנואר סאדאת נוחת.

ראו גם את יהודי אתיופיה מגיעים בסתר.

מרדכי דבי, מנהל נמל התעופה: „'מבצע משה' בנתב"ג נערך בתנאי סודיות מירביים. צוות קטן במינהלת הנמל ידע את הפרטים ולא היה קל לשמור סוד בנמל גדול. המטוסים חנו במקום מרוחק, הנוסעים הורדו והוסעו בתנאים מיוחדים והוצאו בשער אחורי באישון לילה. לא ניתנה גישה לעובדי השדה. הצלחנו לבצע את הנחיתות הללו במשך חודש וחצי בלי שהסוד דלף".

מאי 1972. מטוס „סבנה" ניצב על המסלול. לוחמי צה"ל מחופשים למכונאי מטוסים בסרבלים לבנים התכוננו להסתער על המטוס. יעקב וכטל, סגן מנהל השדה ומוותיקי עובדיו, ניצב ליד איש הצלב האדום והתכונן להסיע את הלוחמים. במגדל הפיקוח ישב משה דיין.

לפתע סירב איש הצלב האדום לאפשר ל„מכונאים" להתחיל בנסיעה. וכטל לא ידע כיצד לדווח למגדל על התקלה הפתאומית בלי שאיש הצלב האדום יבין. הוא דיווח ביידיש: „הגוי אומר שגילה שהמכונאים נועלים רויטע שיכלאך (נעליים אדומות) והוא חושד". במגדל הפיקוח „תירגמו" לדיין את הדיווח. דיין הורה להתחיל להסיע את ה„מכונאים" והוסיף: „אני בדרך אל הגוי ואסביר לו".

דו"ח נוסעים ומטוסים בשדה LYDDA: שנת 1939 – 5,240 נוסעים. שנת 1941 – 2,781 נוסעים. 1943 – 4,503 נוסעים. שנת 1947 – 19,469 נוסעים.

מנכ"ל רשות שדות התעופה, תא"ל (מיל.) צבי גוב־ארי: „בשנת 1985 עברו בנמל בן־גוריון שלושה מיליונים נוסעים. שנה לפני כן כבר הגענו ל־3,3 מיליון. בנמל יש יותר מ־43 אלף תנועות מטוסים בשנה".

בשנים האחרונות שופרו השרותים הניתנים בנמל בן־גוריון. מבקר בנמלי תעופה גדולים בעולם המערבי יתקשה לא פעם למצוא עגלה למזוודותיו. מצרך זה מצוי בשפע בנתב"ג. כמעט הוסלו הגניבות ממזוודות נוסעים ותופעת נהגי המוניות ה„אפרים" שעשקו את הנוסעים. הנמל זכה לפני כשנה במגדל פיקוח ובמערכות מכ"ם תקשורת מתקדמות.

אך אולם הנוסעים הנכנסים עדיין קטן בשעות שיא. אין די דלפקים בשעות עומס בתנועה האווירית. בתחומי הנמל חסרות מסעדות ויש קבלנות על יוקר במסעדות הקיימות ובחנויות הפטורות ממכס.

מסלולי נתב"ג עדיין בנויים בשיטה הבריטית הישנה המכונה שיטת ה„V" הפתוח. היום בונים בנמלי תעופה מודרניים מסלולים מקבילים זה לזה, כאשר האחד משמש לנחיתות והשני להמראות. מסלולי נתב"ג סלולים בצורת משולש. צבי גוב־ארי מבטיח כי בעתיד יוארכו המסלולים הקיימים כדי להגיע לאידיאל של נמל תעופה גדול – הפרדה מירבית בין נחיתות והמראות.

קשה לתאר – ואסור לספר – אלו השקעות בכוח־אדם, בכסף ובעצבים מושקעים בשמירת הבטחון בנתב"ג. היום זה אחד המתקנים המאובטחים ביותר במדינת ישראל.

לנתב"ג האו"מים? מגיעים מנהיגי האומה ועסקניה כשהם יוצאים מטיסות. אבל קהל עתונאים ממתין. כשבאים כתבי חוץ, גאלץ המנהיג־העסקן העברי המצוי לעבור גם בחינה באנגלית. לא תמיד הציון טוב. כמה מהם חשים אל החדר הקטן, הסמוך, כדי „לדווח מיד לראש הממשלה". יודעים כי מיהרו אל השרותים. טבעי בהחלט.

לכתבי רכילות, נתב"ג הוא אוצר בלום. מי ממפורסמינו יושב בטיסה לארץ שלוב־זרוע עם ידידתו אבל השניים יורדים בנמל התעופה כזרים זה לזו... ומי הישראלי שעבד בחברת תעופה זרה, שבה אסור היה שידעו את זהותו, ושכבואו לנמל היה נפגש בחשאי, בחדר צדדי, עם בני משפחתו הישראלים?

גם אלה מסודותיו של נמל התעופה בן־גוריון. 1936־1986.

„המכבשים" של 1936: פטנט עולמי של מהנדס אנגלי (צילום: בטאון חיל האוויר)

איפה הנערות של רחובות?

מאת מנחם תלמי

יש לו פינה חמה בלב ל„פלשתינה". עכשיו זה ישראל. הוא יודע. בטח שהוא יודע. איזו ארץ יפה ומיוחדת במינה זו היתה ודאי, גם היום. אבל לפני ארבעים וכמה שנים... איזה יופי, איזה יופי!

אחד הזכרונות העזים ביותר ברפרטואר שלו משנות הארבעים המוקדמות הוא רחובות. אה, רחובות, רחובות! – הוא גוגה בהיגוי יווני כבד במקצת. תמיד היה נאנח כך בהקשר לאותו מקום הקרוי רחובות ואיש מעמיתיו חבריו לא ירד לסוף דעתו.

זה היה בעיצומה של מלחמת העולם השניה. ג'יאורגי פ. לוונטיס, עלם צעיר, בן הקהילה היוונית באלכסנדריה שבמצרים, שהצטרף לצבא „יוון החופשית" אחרי שזו נכבשה בידי הגרמנים, נשלח במסגרת שרותו בחיל־האוויר לבסיס בריטי ב„פלשתינה". הבסיס לא רחוק מן המושבה רחובות. לוונטיס עדיין צעיר ורעננות כבר ותיקה, אך עדיין ישוב טובל בנופי פרדסים, עדיין רווי בהרבה פסטורלה.

לוונטיס זוכר היטב את המפקדות הצבאיות ששכנו במלון המלך־דוד בירושלים, את עיר מחנות הצבא בסרפנד וגם את תל־אביב, שהיתה כבר אז עיר של ממש, עם דופק מיוחד. אבל יותר מכל הוא זוכר את המושבה רחובות. זוכר אותה כלוויית אגדה יוונית צרורה של געגועים. רחובות של אז. כשבגרוש היה חזר וכשמושבה היתה מושבה, על כל מרכיביה הקסומים – תערובת של כפר ועיירת מחוז חקלאית, מוקפת ארץ שדות ופרדסים ומטעים וכרמים, טובלת בניחוח גינות וצל עצים ישישים, שליווה, אך לא רדומה, עם רחוב אחד ראשי שחוצה אותה לשניים והרבה רחובות קטנים וגדולים יותר המתנקזים אליו, הרבה בתים קטנים, מהם משולשי גגות אדומים, מהם לבנים ושטוחי גג, רובם ככולם מגוננים היטב ומכל עבר עולים ניחוחות של זבל רפתות ולולים, המתערבב בניחוח ורדים ופטוניות ודשאים מושקים.

עם תום מלחמת העולם פושט ג'יאורגי פ. לוונטיס את מדי הטייס שלו, יוצא ללימודים ולימים מצטרף למשרד התיירות היווני. לאחר מכן, במשך כ־14 שנים, הוא משמש נציג משרד התיירות היווני בניו־יורק, שם הוא קושר קשרים הדוקים עם אנשי משרד התיירות הישראלי ויחד הם עורכים כמה מיבצעים משולבים לעידוד תיירות ליוון ולישראל. היחסים הדיפלומטיים בין יוון לישראל לא היו אז מלאים, הוא אומר ומושך בכתפיו, והשטות הזו עדיין נמשכת, אבל מה ששייך לתחום התיירות, היחסים שקיימנו בניו־יורק היו מלאים ויוצאים מן הכלל.

לאחר 14 שנות שרות בארה"ב מצטרף לוונטיס לצוות עובדיו של איל הספנות היווני קראס, שעה שזה מקים בנבל מקורותיה פרוייקט תיירותי גדול ומיוחד במינו, הידוע כיום כפרוייקט פורטו־קראס. לוונטיס מתמנה למנהל הפרוייקט המצליח הזה, הכולל שלושה בתי מלון, מארינה חדישה, חופי רחצה ושרותים מגוונים.

לוונטיס הוא גבר מוצק, בעל קול רועם הצרוד כלשהו, דובר כמה לשונות, בקי בהילכות העולם, מדבר בנפיחות רבה. יש להניח שהוא חלומן הבוגר של נשים החולמות גבר חזק ומנוסה. אני לא יודע מה הוא עצמו חולם. אבל אני יודע למה הוא מתגעגע. או יותר נכון – למה הוא התגעגע. לרחובות. למושבה רחובות של שנות הארבעים.

אתה יושב מולו במשרדו המרווח שבמלון „המילטון" בפורטו־קראס והוא מספר על המושבה רחובות, כפי שהוא הכיר אותה בשנות הארבעים. הוא מספר ומתאר בעינים עצומות למחצה, בערגה רבה. כל השנים, הוא אומר, הייתי מספר וחוזר ומספר על הארץ שלכם, על הפרדסים והתפוזים הטעימים ביותר שאכלתי אי־פעם. הייתי מספר איך תמורת שילינג אחד היינו קונים שק מלא תפוחי־זהב ריחניים, יפים להפליא, ישר מהעץ. אבל יותר מכל הייתי מספר על רחובות, מקום שהתאהבתי בו. הייתי מנסה להסביר לאנשי שיחי מה זה מושבה בארץ־ישראל, איך נראה ישוב כזה, מי הם האנשים שחיים בו, על פשטות מהולה באצילות. הייתי מספר על הרחובות של רחובות – עצים גדולים, בתים קטנים, חצרות גדולות, הרבה גינות נוי, שמש חזקה והרבה צל וריח של פרחים. הייתי מספר על הנערות של ארץ־ישראל, שהיפות בהן, לפחות בעיני, היו הנערות של רחובות.

אני ראיתי קצת עולם. ראיתי קצת נשים. יפות כמו הבחורות של רחובות באותם ימים לא ראיתי. זה לא יופי של נערות־זוהר, זה לא זוהר של שחקניות קולנוע. זה יופי אחר, שורשי, שיש בו קצת חוצפה והרבה תום. אתה זוכר ארתן? כאלה נחמדות, במכנסיים קצרים הדוקים, חולצה בחוץ, סנדלים, שיער גולש על הכתפיים או צמות שחורות. ואיזה חיוך, איזה חיוך... דברים כאלה גבר איננו שוכח. ואני לא שכחתי. יום אחד, הייתי אומר, יום אחד אני עוד אחזור לארץ שלכם, אלך להתרפק על הזכרונות שלי מאותם ימים רחוקים.

ויום אחד, בשנות השישים, במסגרת שרותו במשרד התיירות היווני, הוא מגיע לישראל ומשתכן במלון „דן" בתל־אביב.

בהזדמנות הראשונה שאני מתפנה מעיסוקי, הוא מספר לנו, אני יורד למטה ושואל אם אפשר להזמין מונית לרחובות. אין בעיות. נכנס. נוסעים. נהג נחמד. מדבר אנגלית. מסביר לי מה אנחנו רואים בדרך. כמה מן המקומות זכורים לי, אבל נראים אחרת. הכל גדל, התרחב, הרבה השתנה. פחות פרדסים וכרמים, הרבה יותר בתים גדולים. פתאום המונית עוצרת באיזה רחוב ראשי, עם בניינים גדולים, חנויות, תנועה חזקה.

נגמר לך הבנזין? אני שואל את הנהג.

לא, הוא אומר, הגענו.

לאן הגענו? אני שואל.

למקום שביקשת, לרחובות, הוא אומר.

לא יכול להיות, אני אומר לו, אולי יש אצלכם שני מקומות שקוראים להם רחובות? אצלנו ביוון יש הרבה מקומות כאלה.

תאמין לי, מחייך הנהג, זה המקום שביקשת להגיע אליו.

אני תופס את הראש שלי בידיים ואומר, אתה רוצה להגיד לי שזוהי רחובות, המושבה, עם הבתים הקטנים והעצים הגדולים והגינות המקסימות? ואיפה, תגיד לי, איפה הבחורות היפהפיות ההן, עם המכנסיים הקצרים והמכנסים הפתוחים, והמים? הנהג צוחק ואומר: אדוני, זה מה שיש.

ג'יאורגי פ. לוונטיס, הדייט־פרינדנט של אתר פורטו־קראס, לוגם מהזהרות מספלון הקפה שלו, מחייך חיוך רפוי בינו לבין עצמו.

ומה אחר־כך? אנחנו שואלים.

שום דבר, הוא משיב, אמרתי לנהג זהו זה, תסתובב ונחזור לתל־אביב. מה שחיפשתי הלך כנראה לאיבוד.

גרגירי שעורים בני 10,000 שנה

(צילום: יעקב חורי"פ)

מאת שאול הון

חג השבועות, המכונה גם חג הביכורים, קשור במהותו לחקלאות ולתנובת האדמה. כבר בראשית היות ישראל לעם ובעודנו עושה דרכו במדבר, לקראת הארץ היעודה, מצווה המחוקק: „חג שבועות תעשה לך, ביכורי קציר חיטים" (שמות, ל"ד 22). גם מגילת רות, הנקראת בחג השבועות, עומדת בסימן הקציר. הכתוב מספר על נעמי שחזרה לבית לחם בימי קציר שעורים (רות, א' 22).

חפירות ארכיאולוגיות שנעשו בישראל בשנתיים האחרונות חשפו באתר גילגל שבבקעת יריחו גרגירי שעורים בני עשרת אלפים שנה.

לארכיאולוגים שחפרו באתר, בראשותה של ד"ר תמר נוי ממוזיאון ישראל, זו היתה תגלית מרגשת: פעם ראשונה שנתגלו בארץ גרגירי שעורים בכמות גדולה כל כך ומתקופה קדומה כל כך (כ־6000 שנה לפני נעמי ורות, אשר חיו „בימי שפט השופטים").

הגרגירים נשתמרו במצב מצויין, בשל אקלימו היבש של איזור ים המלח, וניתן ללמוד מהם הרבה על החקלאות הקדומה בארץ.

גרגירי השעורים (בתצלום) מוצגים כיום במוזיאון ישראל, במסגרת התערוכה על תגליות ארכיאולוגיות חדשות.

הרב עדין שטיינזלץ: קפיצת הדרך מקארל מארקס לתלמוד

הוא עיין ב"ברית החדשה" לפני שלמד פרק בתנ"ך, קרא בספרי מרקס ולנין לפני שידע על קיום התלמוד □ אמו לא הדליקה נרות שבת ואביו לא התפלל בבית הכנסת, גם לא ביום הכיפורים □ אף על פי כן, נעשה אחד ממרביצי התורה הגדולים בישראל ומפעל התלמוד המבואר שלו הוציא עתה את הכרך הי"ח □ שטיינזלץ: "יש אנשים שהם בעלי תאווה כל כך גדולים עד שהעולם הזה על כל מנעמיו אינו מספיק להם, הם רוצים גם את העולם הבא"

מאת נפתלי קראוס

הוא עיין ב"ברית החדשה" עוד לפני שקרא פרק בתנ"ך. קרא בספרי מרקס, לנין, פרויד, לפני שידע על קיומו של התלמוד. הוא גדל בבית ירושלמי כבן־יחיד, שאמו אינה מדליקה נרות שבת ואביו אינו מתפלל בבית הכנסת. "אפילו ביום הכיפורים לא".

כאשר שואלים אותו, את הרב עדין שטיינזלץ, כיצד זה עם רקע כזה, עם חינוך כזה, עם הורים כאלה, נהפך לאחד ממרביצי התורה הגדולים בישראל, שעליו אומרים גדולי הרבנים כי הוא מחזיר עטרה ליושנה – הוא מתקשה להשיב תשובה חד־משמעית. לבסוף הוא אומר בחיוך: "ישנם אנשים שהם בעלי תאווה כל כך גדולים, שהעולם הזה על כל מנעמיו ופיתוייו אינו מספיק להם. הם רוצים גם את העולם הבא".

בין הופעת הכרך ה־18 של עבודתו המונומנטלית – מסכת יבמות (ב) של התלמוד הבבלי, מבואר, מתורגם, מפוסק וכו' – הכל על ידו – ובין הופעת הכרך הראשון של התלמוד הירושלמי (פיאה) באותה מתכונת (אי"ה, לקראת ראש השנה, הוא אומר), קשה מאוד לדובב את הרב שטיינזלץ. לא משום שאין הוא נעים־שיחה. הוא פשוט עסוק מאוד.

בין קפיצה לחו"ל בענייני הישיבה שלו, בין כתיבת הפירוש, הביאור, התרגום והניקוד, בין תשובות מנומסות וארכניות לשואלים־נודניקים המצלצלים בכל שעות היום והלילה. בתום שיחה של ארבע שעות וחצי הוא עונה על השאלה כמה שעות הוא עובד ביממה:

תלוי – הוא אומר – את מי אתה שואל. תשאל את אשתי והיא תאמר לך 24. לבסוף הוא "מתפשר" על ההערכה כי עבודתו היומית נעה בין 16 ל־18 שעות.

יש "קבלות" למה שכבר עשה והשיג והוא עדיין לא הגיע לגיל העצה (בן 49). ח"י כרכי התלמוד הבבלי. ששה ספרים ("התלמוד לכל", "מדריך לתלמוד", "התשובה", פירוש להגדה של פסח, "דמויות מן התנ"ך" ו"נשים בתנ"ך"). מאות מאמרים, מחקרים ואינספור הרצאות באוניברסיטאות, סימפוזיונים, קיבוצים וכו'. אולי צודקת אשתו.

הרב שטיינזלץ, שגם בארץ אין לו על מה להתלונן בנוגע למוניטין שלו, בעולם המערבי הוא אולי אחד האישים היהודים המפורסמים ("ניו־יורק טיימס", "ניוזוויק", "וושינגטון פוסט" פרסמו על־אודותיו כתבות נלהבות), לא יתלהב להקבלה בינו לבין ה"חוזר בתשובה" הטיפוסי של ימינו.

הוא הגיע לא מתוך התמרדות בהורים, וגם לא מתוך איזה "גילוי אליהו" פתאומי, אלא מתוך סקרנות אינטלקטואלית, חיפוש, קריאה במקורות. בבית לא היו שום ספרי יהדות, לא סידור ולא חומש, וגם לא תנ"ך קרוע. אך בגיל 10 הביא לו אביו מורה פרטי לגמרא. "תהיה אפיקורס, אבל אל תהיה עם־הארץ" – ציטט באוזניו את האימרה הידועה.

על־פי אותו עיקרון רשם אותו אביו לבית הספר הדתי־ליבראלי "מוריה". אך לעילוי מהווה לא פעם בית הספר בעיקר מישור. הוא חלם בשיעורים, היו לו ציונים "לא רעים" וכאשר יצא מהכיתה, הסיר את הכובע.

בגיל 12, בהשפעת האווירה בבית ובהשפעת ספר של מולוטוב עשה עדין פסל שנועד לסמל את המאבק באימפריאליזם. לקראת הבר־מצווה החליט אביו – כנראה בהשפעת הסבתא שהיתה אתם בבית ודוד מצד האם, שהיתה לו השפעה מסויימת בכיוון זה – ללכת לבית הכנסת ולהעלות את עדין לתורה.

"שמותי שלמפטיר העלו ילד אחר", נזכר הרב שטיינזלץ. תפילין לא הניח אפילו יום אחד. כתב לעצמו דרשה וקרא אותה מן הכתב ("עד היום אני חושב שהיא היתה טובה"), אך הבר־מצווה לא הותיר בו את רישומו.

כעבור שנה, בגיל 14, "כאשר השקפת עולמי היתה שמאל־שמאל", החליט לפתע להניח תפילין. "תמיד היתה לי שאיפה לשפר, לתקן. חשבתי כי על האדם לשכלל את עצמו בלי הרף, כדי שיוכל לתקן את העולם".

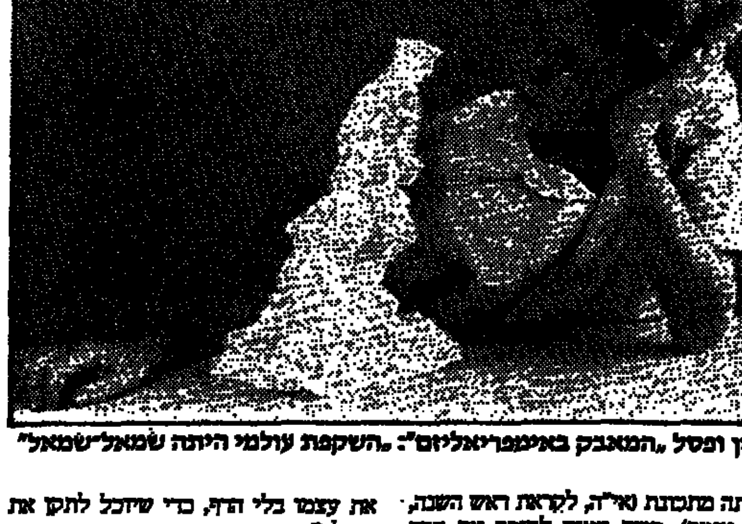
עדין ופסל "המאבק באימפריאליזם": "השקפת עולמי היתה שמאל־שמאל"

אולי בשל כך, אולי במסגרת חיפוש־האמת המתמיד שלו ואולי בשל אותה "תאוותנות" שאינה מסתפקת בעולם הזה – החל לפנות אל הכיוון האחר. "אמרתי 'לשם יחוד' בדחילו ורחימו והנחתי תפילין. בקושי זכרתי מה שלמדתי לבר־מצווה אבל היתה חוויה גדולה. ברחוב, כאשר יצאתי לראשונה בראש מכוסה, היתה הרגשתי כאילו הקסקט שוקל לפחות טונה. ודאי מה הייתי בטוח שכולם מסתכלים עלי".

בגיל 15 והוא תלמיד שנה ראשונה בתיכון "מעלה" החליט עדין לברוח מבית הספר, כדי לגלות מה זה ישיבה. הוא נסע ללוד, שהה כמה שבועות ב"תומכי תמימים", התקשר ל"משפיע" הישיש ר' שלמה־חיים קסלמן, שקירב אותו מאוד. עוד קודם לכן שאל רב ירושלמי, מה עושה אדם הרוצה לקיים מצוות, אך אין בכוחו לקיים את כולן? התשובה שקיבל היתה כי במקרה כזה עליו ללכת לאט־לאט, לא לדחוק את הקץ.

אחרי כמה שבועות חזר הביתה מהישיבה, אך לא מצא את מקומו. שב לישיבה ושוב הביתה. הוריו לא היו מאושרים מגיחותיו לישיבה. "הם רצו שאהיה פרופסור". הוא הסתובב שנה בלי מסגרת, למד פה ושם, קצת אצל הרב ששונקין. אחר כך "הקפיצו" אותו ישר לשמינית ובגיל 17 גמר בגרות.

צנום, חיוור, חולני וחלוש (מצה"ל השתחרר אחר כך מסיבות רפואיות), לא היה עדין נער ככל הנערים. בתנועת נוער לא היה, בפעילות ספורטיביות לא עסק, אם כי הוא מקפיד "לזכור" מעשי קונדס, שעשה בנעוריו, עם חבר או שניים בחופש הגדול היו מביאים אבנים מעודרות בכביש, כדי לגרום תקר למכוניות עוברות. אם ביוגראפיה של "אדם שלם" אינה יכולה בלי משובת נעורים כלשהי, יוצא הרב שטיינזלץ ידי חובתו באבנים הללו.

מגיל 17 חילק את זמנו בין האוניברסיטה לבין הישיבה. באוניברסיטה למד מתימטיקה ופיסיקה ("רציתי להיות מהנדס. אם היה באפשרותי, הייתי הולך לטכניון"). בישיבה למד תלמוד, חסידות וקבלה. לסירוגין נמצא ב"תומכי תמימים" בלוד, ב"תורת אמת" וקצת גם ב"מיר" – שתי ישיבות ירושלמיות ותיקות. ר' שלמה־חיים, ה"משפיע" שקירבו לחב"ד, אמר לו בבדיחות־הדעת: תישאר כאן, עדין, אתה תהיה ממלא מקומי.

הוא לא נשאר. בגיל 21 הלך לנגב, לימד מתימטיקה בעזתה ואחר־כך מונה למנהל בי"ס תיכון דתי אזורי. באותן שנים נתמלא תורה וחכמה. בשובו מהנגב, גר בבית ההורים. "סבתא כבר נפטרה, אמא סירבה להדליק נרות שבת, אני הייתי מדליק במקומה". התפרנס כמורה למתימטיקה והחל ללמד תלמוד בחוגים שונים, בעיקר חילוניים. נדד לקיבוצים שחבריהם חיבבו את הבחור הצנוע, שהופעתו לא היתה מרשימה, זקנו היה דליל, אך פיו הפיק מרגליות.

בדגניה ב' הכיר את קדיש לוז, שהיה אז יו"ר הכנסת. לוז הציג את עדין שטיינזלץ – שהנשיא שז"ר כינהו "ינוק וחכים" – לפני ראש הממשלה, לוי אשכול. השניים התרשמו מאוד מדרך לימודו והסברתו את הגמרא, דרך שבה הוא מצליח ללמד את הסוגיה התלמודית המסובכת, בצורה השווה לכל נפש, גם למי שהכיר פעם את ה"אותיות הקטנות" וגם לפשוטי "עמך".

פעם שאל קדיש לוז את שטיינזלץ: מדוע שלא תעלה את הרצאות על הכתב ותוציא אותן לאור, לתועלת הרבים? כך נולד הרעיון של הש"ס המבואר. לוי אשכול התלהב, נוסד איגוד ובראשו כל המיודמי של המדינה. במסיבת עיתונאים שנערכה בתל־אביב ב־1964, בישרו אשכול ולוז על יסוד "המכון הישראלי לפירסומים תלמודיים". המכון נועד להוציא לאור את התלמוד המתורגם, מבואר ומפורש, שיעשה את אוצרות הרוח היהודיים הגדולים שווים לכל נפש.

מאחורי הקלעים סופר אז, כי גם כמה רבנים גדולים נתנו הסכמה שבשתיקה, ביניהם הרב הגאון רבי שלמה יוסף זוין, עורך האנציקלופדיה התלמודית. הוא התלהב מאד מן הרעיון וניבא למפעל ולשטיינזלץ גדולות.

הרבי מליובאוויטש התווה את תבנית הגמרא – כל עמוד בתבנית המסורתית של הש"ס יהיה שני עמודים – ובלבד שסוף העמוד ותחילתו יהיו זהים למקור. זה מכניס את הענין ל"מיטת סדום". לפעמים החומר לא נכנס ולעתים יש "למתוח" אותו. אך המפעל יצא לדרך.

בשעתו סיפרו כי לוי אשכול, שבשלהי 1965 היה חולה, התעניין אפילו ממיטת חוליו, מה נשמע עם מפעל הגמרא של שטיינזלץ. אשכול שמע בשמחה מפי חברו, קדיש לוז, כי הנהדגה מופיע הכרך הראשון, מסכת "ברכות".

בפרק זה התחתן שטיינזלץ והוא כבן כ"ח. הוא נשא לאשה את בת משפחת אוימוב החב"דית מפאריס. בחופתו זכה במחמאה הגדולה ביותר שניתן לצפות לה מפיו של ר' שלמה־חיים, ה"משפיע" החב"די הישיש: "נו, איך האב געטראכט ס'וועט זיין ערגער" ("נו, חשבתי שיהיה גרוע יותר").

באותם ימים היה עדין מרבה לנדוד בקיבוצים, בעיקר לדגניה ב', שם "ניבא" להם פעם על תנועת החזרה בתשובה שתבוא. הוא אמר: "כאן, אצלכם, יסדרו פעם מטבח קטן ובו ירשו להורים הזקנים לאכול..."כשר". אז היתה זו בדיחה שכולם צחקו למשמעה בטוב לב.

על מסכת "ברכות" עבדו זמן רב, קרוב לשנתיים. לא היה נסיון, היו צריכים לצקת את הדפוסים, לקבוע תוכן וצורה שיחייבו לאורך ארבעים (ואולי יותר) כרכים שיקיפו את כל הש"ס. "אמרתי לאשתי שהיתה אז בהריון עם הבת הבכורה: הנה יש לנו תחרות. נראה מי יקדים: את ללדת, או אני להוציא את ברכות? לבסוף נולדו שתיהן באותה שנה, 1967, אך הבת הקדימה קצת".

כל יום ב' בבוקר היה מקיים עם קדיש לוז בכנסת, לפני התחלת הישיבות, שיעור בגמרא. היה לו שיעור גם בבית הנשיא שהעריך את התלמיד־חכם הצעיר. כל המימסד התגייס כדי לעזור לו ולהעמיד את המכון על הרגלים מבחינה כספית. גם ההסתדרות התייצבה לימין המפעל ויונה כסה הפעיל את המזכ"ל דאז, פנחס לבון, כדי לסייע בהקצבה להוצאת הכרכים הראשונים.

אין שטיינזלץ משמש ברבנות, אם כי הוסמך להוראה כבר בגיל 21 ואף הוצע לו פעם כס הרבנות של חולון. "זה לא הקו שלי", הוא אומר. את הנקודה אחרי המשפט הזה מציב צלצול הטלפון. מישהו מדבר ארוכות. מתשובותיו של שטיינזלץ אפשר להניח כי השאלה אמנם "שאלת חכם", אך ספק אם השואל עצמו ראוי לתואר זה.

עדין שטיינזלץ: "הרגשתי שהכובע שוקל לפחות טונה וכולם מסתכלים עלי"

"אין לזה כל בסיס מדעי", אומר לשואל. "אשר לצד היהודי, ההלכתי, יש כאן אלמנט של עבודה זרה". אחרי שנפטר מהשואל, סיפר שטיינזלץ כי האיש שאל על סיינטולוגיה.

בצלצולי טלפון כאלה מגיעים במהלך השיחה הארוכה עוד פעמים אחדות. רוב השאלות אינו נוגע בענייני המכון והתלמוד, אלא בכל דבר אחר שאפשר להעלות על הדעת. הוא משיב לכולם בסבלנות עילאית, המזכירה את הסיפור התלמודי על הלל הבבלי והאיש שהתערב שיוציא אותו משלוותו. אצל שטיינזלץ – כמו אצל הלל – היה המתערב מפסיד.

התלמוד המבואר, שהיה מהפכה בשעתו, כבר קנה את עולמו. גם בישיבות מסויימות, שבתחילה הרגישו את ה"חשדהו" על חשבון ה"כבדהו", אפשר לראות תלמידים מעיינים בו. השיטה מבוססת על הקלה על הלומד. לזה משמשים המבוא והסיכום של כל פרק, פישוט ראשי התיבות, הסברת הלעז של רש"י, הריאליה (המוחשה), הביוגראפיות של התנאים והאמוראים. מה שאולי החשוב ביותר, הוא מדור ה"עיונים", שבו מביא שטיינזלץ בתכלית הקיצור את פירושיהם של גדולי ה"ראשונים" וה"אחרונים" שלא כל ספריהם נמצאים בכל בית יהודי, אפילו הלמדני ביותר.

מאז הכרך הראשון של "יבמות", לפני כשנה, נעשית כל העריכה של התלמוד המבואר במחשב. שטיינזלץ חיבר מילון מושגים של יותר מ־4000 מילה והעלה אותם על מחשב. אחת הבעיות הגדולות של ההוצאה – ניקוד הטקסט הארמי של התלמוד – נפתרת על ידי שטיינזלץ כאילו לאותר יד. הוא פוסק אחרון ויחיד ואין על פסיקתו עוררין.

על השאלה מיהו הצוות המסייע בעריכה – מומחים, יועצים, סגן עורך, עורך־משנה וכו', כמקובל במפעלים דומים – מתקשה עדין שטיינזלץ להשיב. הוא חושב וחושב ולבסוף אומר כי יש המלקטים בעבודת חומר ויש ארבעה מגיהים הרשאים להעיר הערות. את הערותיהם הוא שוקל בכובד ראש.

מפעל חיים של איש יחיד, או תזמורת של אדם אחד – העבודה קיימת. התוצאה, המוצר המוגמר, עומדת בכל המבחנים. המכון עומד על רגליים איתנות. את ההדפסה וההפצה של המסכתות עושה חברת "מילתא" בע"מ, בניהולו הנמרץ של שילה ליפשיץ (אם כי שטיינזלץ "מודה" כי הוא חותם על מרבית השיקים ומקבל, "תוך התייעצות" את ההחלטות העקרוניות).

אשתקד מכרו יותר ממאה אלף כרכים. עד כה נמכרו יותר מחצי מיליון כרכים. כל הזמן זורמות הזמנות, מהארץ ומחו"ל ויש צורך להדפיס מהדורות נוספות.

בסביבות ראש־השנה יוולד לבבלי את תאום, צעיר, הירושלמי. כמעט כל החומר כבר מוכן והציפיה בציבור גדולה. כי לימוד הירושלמי היה כל השנים מוזנח למדי, מסיבות אובייקטיביות – העדר פירוש רש"י, העדר מסורת לימודית ועוד. יש גם תכנית לתרגם את ההוצאה – לפי שעה, הבבלית – לאנגלית. ועדיין לא הגיעו למחצית (המשוערת) של הכרכים, ארבעים פלוס במספר.

עד כה הופיעו ח"י כרכים. עדין שטיינזלץ אומר לא מכבר בראיון עתונאי, כי אין לו מה לספר על עצמו. "נולדתי לפני 48 שנה ואני עדיין חי". אמנם, במקום שבו המעשים מדברים, יכולים האנשים לגזור על עצמם שתיקה.

אגדות מבית אבא

"אבא ז"ל הוא מסתורין בשבילי עד היום", אומר עדין □ גם אחרים לא ידעו הרבה על חייו ופעילותו החשאית

"אבא ז"ל הוא מסתורין בשבילי עד היום", אומר עדין שטיינזלץ. התמונה שעולה משיחות עם אנשים שהכירוהו, מציגה את אברהם שטיינזלץ כדמות רבת־פנים ותהפוכות. בין הנכד לאדמו"ר הראשון לבית סלונים – ומהפכן בנפשו.

היה קומוניסט מושבע, מעורב לפני ולפנים במאבקי סיעות פ.ק.פ. בפלשתינה (א"י) של שנות העשרים והשלושים של המאה. בעל פנקס חבר של ההסתדרות משנת 1925. עלה ארצה שנה קודם לכן מוורשה, שם היה לא־בין בית דפוס קטן. בארץ היה בתקופה מסויימת מתלמידיו של ר' הלל צייטלין. דרכו הכיר את אשתו לעתיד, לאה לבית קרוקוביץ.

עדין שטיינזלץ מגלה: אגדה משפחתית סיפרה על מכתב שכתב ר' הלל צייטלין, לתלמיד אחר, יצחק שדה. במכתב ביקש משדה לייסד, יחד עם אברהם שטיינזלץ ועוד כמה חברים, קומונה דתית...

ר' אריה ל. קאליש, חוקר ירושלמי, שהיה מיודד עם אבא שטיינזלץ, מספר כי שמע מפיו שנהג היה "להיעלם", "לרדת למחתרת", כמה ימים לפני האחד במאי. הסיבה לכך היתה שמשטרת המנדט נהגה לערוך מצוד על פעילי פ.ק.פ. ולעצרם לפני חג הפועלים, כדי שלא יעשו צרות. קאליש מאשר שאברהם שטיינזלץ היה איש מסתורין, אף "שלורבים מן הסיפורים שהתהלכו על אודותיו אין כיסוי ממשי בעובדות".

יש אומרים שבתקופה מסויימת היה נציג "השומר הצעיר". היו לו קשרים טובים בקיבוצים והיכרות אמיצה עם ראשי הישוב מכל גוני הקשת הפוליטית, לרבות "המזרחי". הירבה בנסיעות לחו"ל, לא ברור בשליחות מי ועל חשבון מי.

בין היתר סיפרו ששהה ברומניה וסייע ליהודים לצאת מבריה"מ בדרכם לארץ. לבן יש על זה – שכדיר מידע מפי אבא – גירסה שונה. הוא אומר כי כאשר החליט אביו לעלות ארצה, יצא בדרכו ברגל, נתפס בגבול הרומני, נעצר ונכלא, למד רומנית במשך כמה חודשים וסייע לפליטים לעבור את הגבול.

יש אומרים שאבא שטיינזלץ השתתף במלחמת האזרחים בספרד, כאחד הקומוניסטים המעטים שייצגו שם את פלשתינה (א"י). יש אומרים שנמנה עם מייסדי בית־אלפא. יש אומרים שלמד תקופה קצרה בישיבת "חפץ־חיים" בראדין. קאליש מספר, כי משיחותיו עם אבא שטיינזלץ ניתן היה להבין שבנעורותו עשה תקופה מסויימת בחצר של הרבי מכלונים.

אברהם שטיינזלץ: מהפכן

הבן אומר כי אבא היה מופנם, מסוגר, לא סיפר על עצמו ורק לעתים רחוקות, בעידנא דריתחא, היה פולט מלה או שתיים, שמהן אפשר היה ללמוד על מהלך זה או זה של חייו. הוא זוכר שבילדותו היו מקבלים בבית את "קול העם". שאבא עבד בבנין המגיש שלו היה לא אחר מיהודה צבי בראנדוויין, האדמו"ר מסטרטין, שבשנת 1957 נתמנה לרבה של ההסתדרות וראש המחלקה לסיפוק צרכי דת.

קאליש זוכר את אברהם שטיינזלץ משנת 1935. הוא הכירו באניה שבה עלה ארצה ובה שב אברהם שטיינזלץ מאחד ממסעות המסתורין שלו לחו"ל. "היה מבאי ביתי – מספר קאליש – הייתי בטוח שהוא רווק, כי לפעמים היה בא אלי בשבת בצהרים ונשאר עד 2 בלילה. עד שביום בהיר הזמין אותי לברית מילה של עדין. אז נודע לי שהוא נשוי".

אמא לאה היתה אשה בעלת עקרונות. בית הוריה בוורשה היה מה שנקרא "בית פועלי", שבו פנה הדור הצעיר עורף גם לדת וגם לבורגנות השמרנית והאווירה בו היתה שמאלית מובהקת. עדין שטיינזלץ אומר כי שפת אמו היתה יידיש.

הוא מספר כי שמע פעם, שאמא, בנעוריה, היתה כותבת שירים. אחד מאחיה לקח פעם צרור שירים שלה, מסר אותו למערכת עתון בוורשה והם הסכימו לפרסמם. בא הביתה בשמחה ובישר לאחותו שעומדים לפרסם את שיריה. לאה לקחה את כל שיריה ושרפה אותם באש. מאז לא כתבה עוד שירים.

היא היתה עקרונית ועקבית בחילוניותה. סירבה להדליק נר שבת, אך כיבדה את אמה שהיתה אתם. האם, סבתו של עדין, ניהלה מטבח כשר ו"היתה צדקנית" (קאליש). לאה שטיינזלץ היתה תופרת מעולה, העסיקה בנות ונשים מבתי אונגארין. כאשר הלכה לעולמה, לפני כמה חודשים, באו הנשים הללו ובכו אותה. אהבו אותה על יושר לבה ותבונת־כפיה – אומר בנה.

אברהם שטיינזלץ הוציא ב־1944 עתון שמאלי לפועלי בנין. היה חבר של ברגר־ברזילי ולבנו נדמה שהיו לו קשרים כלשהם גם עם לח"י והיה מיודד עם ד"ר ישראל אלדד.

קאליש זוכר כי לאברהם שטיינזלץ, שהיה מומחה לאבני־שפה, היתה תמיד עבודה, גם כשבאים רבים אחרים היו מובטלים. הוא היה עובד בקבלנות אצל עיריית ירושלים ואת העבודה המציאו לו חברים, קומוניסטים לשעבר או במחתרת, שנפלטו מ"הישוב המאורגן" ונקלטו בעיריה.

בשנותיו האחרונות עבד אבא שטיינזלץ כמנהל־עסקים אצל בנו, במכון להוצאת התלמוד. בתקופה זו חבש לראשו כיפה שחורה גדולה והזדהה עם המפעל הזדהות טוטאלית. האם חזר בתשובה בערוב ימיו? בנו, עדין, אינו יודע. אך הוא מספר ששמע מפי עדים נאמנים שראו לעתים את אבא, בליל שבת, מתפלל ליד הכותל.

.ערות
בות?

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

תרופה למכה

משטר קפדני בחלוקת תרופות הוא אחד המכשירים היעילים שיביאו לפתרון מהיר של בעיית המחסור בתרופות בקופת חולים. בקרב החברים הולכת וגוברת ההבנה באשר לחיוניותו של משטר זה. בתוך חודש־חודשיים תחזור מערכת אספקת התרופות לרמת שירות סבירה. למה כל זה קורה? איך נקלעה הקופה למצב הזה?

"אבל תמיד אני מקבל לכל החודש". טיעון זה השמע לאחרונה שוב ושוב בבתי־המרקחת של קופת חולים. הוא בא מפיהם של חברים הבאים לאספקה שוטפת של תרופות, אשר גילו להפתעתם כי במקום מנת התרופות החודשית הם מקבלים מנה שבועית, עובדה המחייבת אותם, כמובן, להתייצב בבית־המרקחת מדי שבוע בשבוע.

שיטת חלוקה זו היא, מאבדה, רק אחד מסממניו של משטר הצנע הקפדני שנוקטת הקופה זה מספר חודשים בכל הנוגע לחלוקת תרופות.

משטר זה לא נועד ל"סרטר" את החולים ולגרום להם סבל ביורוקרטי מיותר. ההיפך הוא הנכון. הנהגתו של משטר זה היא חיונית כדי להתגבר על המשבר החמור באספקת תרופות שפקד את הקופה במסגרת המצוקה הכלכלית אליה נקלעה בשנתיים האחרונות. מערכת רכישת התרופות בארץ ובחו"ל, כרוכה בהוצאות כספיות ניכרות. מחירי התרופות בשנים האחרונות בעליה מתמדת. תרופות חדשות אשר הוכיחו את עצמן בטיפול יעיל יותר במחלות – תבען מחיר יקר. קופת חולים, שעשתה מאמצים, מאז ומתמיד, לתת לחבריה "את הטוב ביותר", מצאה את עצמה כורעת תחת נטל התרופות: היא נתקלה בקשיי תשלום למפעלים ולספקים בארץ, ותרופות מיובאות נותרו במחסני הערובה בנמל, באין תקציב לשחררן משם.

משבר בלתי נמנע

המשבר באספקת התרופות במרפאות היה בלתי נמנע. לשיאו הגיע בחודשים דצמבר '85–פברואר '86, כאשר לא רק במחסנים ובמלאים, אלא גם במרפאות ובבתי החולים של הקופה, החלו להרגיש את אותותיו.

מצב חמור זה, המאפיין גם את שאר שטחי הפעילות של הקופה, הביא לדיונים רבים במצבה הכלכלי של הקופה. בימים אלה הולכת ומתגבשת באופן סופי תכנית ההבראה של קופת חולים. שלושת הגורמים שהשתתפו בדיונים – הממשלה, ההסתדרות וקופת חולים – התחייבו למלא, כל אחד, את חלקו ביישום התכנית. צירה האחד של התכנית הוא ביסוס הסדרים כספיים אשר יאפשרו לקופה לקבל את הגיבוי הראוי בהיותה גוף המעניק שירותי בריאות ממלכתיים. מהעבר השני לקחה על עצמה הקופה לנקוט צעדי התייעלות נוספים שיביאו לקיצוץ משמעותי בהוצאותיה.

משטר חלוקת התרופות הוא אחד מצעדי התייעלות אלה. לקופ"ח היה ברור כי ניתן להפעיל משטר זה מבלי לגרום כל נזק לבריאותם של החברים. הישראלים ידועים בתאוותם לאגירת תרופות. סקרים שביצעה הקופה הוכיחו כי 30.3 אחוזים מן הישראלים אוגרים תרופות שלא לצורך (קחו לכם רגע של אתנחתא מול ארון התרופות הביתי שלכם ותראו שאולי גם אתם עוסקים בספורט הלאומי הזה). המשטר החדש, כך מקווים, יוכל להלחין את הרגלי האגירה המגונים. קופת חולים, שאינה מאמינה בריפוי בהלם, ליוותה את מדיניות "היד הקמצנית" בפעילות הסברה הדרוכה.

במרפאות מסויימות ירדה צריכת התרופות לחצי תוך שנה, ובריאותם והחלמתם של החברים לא ניזוקה כתוצאה מזה. גם הכרוניים הזקוקים לאספקת תרופות קבועה אשר נדרשו להגיע לשתים תכופות יותר אל המרפאה, החלו להתייחס לעניין בהבנה.

"העיקר שלא חסר", אומר ב.ש., חולה המופיליה, הנדרש לתרופה יקרה מאוד. "כל זמן שאני לא צריך לקנות את התרופה מכיסי – אני מוכן לעשות עוד מאמץ קטן"

הבנה מצד החברים

ההבנה ושיתוף הפעולה שמבאה הקופה אצל רבים מחבריה מעודדים אותה להמשיך בפעולות ההבראה. בעתיד יעלה במקצת מחירו של התשלום הסמלי עבור מנת התרופות. העלאה זו, אשר עדיין תשאיר את המחיר בתחום הסמלי, תאפשר להגדיל את כמות המלאי במרפאות ובמחסנים ולספק את מלוא הצרכים (האמיתיים) במרפאות.

אולם אין לצפות לתרופת פלא במשבר התרופות. מערכת ההספקה של התרופות בקופת חולים היא מורכבת ותלויה בשיתוף פעולה של גורמים רבים – יצרנים, יבואנים, רוקחים, רופאים, וכמובן חברים. למרות המאמץ הגדול המושקע על ידי כל אחד מהגורמים – ההבראה המלאה לא יכולה להתרחש בן יום. ולכן יש לצפות, עדיין, לאי נוחות לחברים מסויימים באספקה סדירה של תרופות בתקופה הקרובה. מנהלת קופת חולים נמסר כי הקופה תמשיך, כבעבר, להבטיח כי קשיים אלה לא יפגעו בבריאות החברים. ההערכה היא כי מערכת אספקת התרופות תחזור לרמת שירות סבירה בתוך חודש־חודשיים.

"מרכז רפואי גדול ונהדר ובו צוות מעולה, הנהלה מוכשרת ועובדים מסורים".

נשיא המדינה, מר חיים הרצוג, במהלך סיור בבית־החולים "העמק" של קופ"ח בעפולה.

הדרכה וצימצום צריכת תרופות

פעולת הדרכה מקפת בנושא צריכת התרופות, שערכה המחלקה לחינוך לבריאות של קופת חולים בעמק, בשיתוף עם צוות מרפאת נצרת א', הביאה לירידה ניכרת בצריכת התרופות במרפאה זו.

צריכת התרופות במרפאה צומצמה לכדי מחצית. כך, למשל, בדצמבר 84, הגיע שעור צריכת האנטיביוטיקה במרפאה ל־20,000 פריטים והוא ירד לכדי 10,000 בלבד בחודש המקביל לו בשנת 1985.

אבטאם זועבי, המתכנת לבריאות במגזר הערבי, מסרה שעם תחילת הפרוייקט בוצעה במסגרתו המרפאה הדרכה יומיומית לקהל המטופלים. ההיענות היתה חיובית לאחר ששיטת ההדרכה נתפסה על ידי הקהל כחלק מהפעילות הרפואית שם.

ההשפעה החיובית של ההדרכה האינטנסיבית ניכרה מיד, אולם כדי להבטיח שינויי התנהגות לטווח הארוך ממשיך הצוות לקיים שיחות הדרכה תקופתיות והקהל מקבל חומר הדרכה כתוב בערבית.

פעולות הדרכה במתכונת דומה מיושמות בהדרגה במרפאות נוספות.

דב גנחובסקי

מי כאן החולה?

[illegible]

(10.3.86) [illegible]

במרפאות קופ"ח בק. שמונה – מחד ילדים

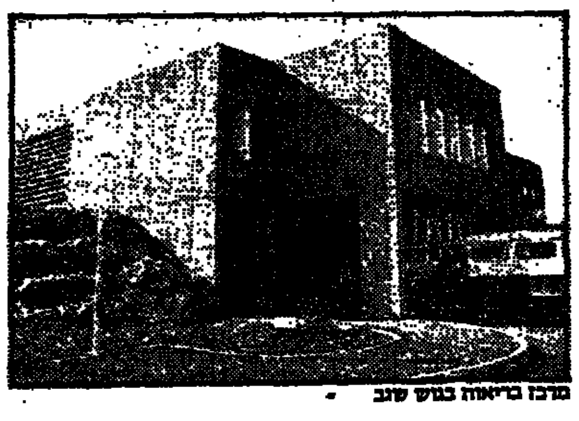

מרכז בריאות בגוש שגב

מרפאת קופ"ח בראש־העין

הולכים לעיירות הפיתוח

לפני שלושים שנה הוקמה דימונה. לא הרבה היה במקום הזה אז. "דימונהדי" או "הפעטנדי" – כפי שכינו את הציניקנים – היתה קומץ של צריפים בלב המדבר. על הצריף הראשון שהוקם התנוסס שלט "קופת חולים" של ההסתדרות הכללית. בקרית־שמונה הוקם מרכז בריאות חדש המספק שירותי בריאות לתושבי העיר, כמו גם לכל יישובי הספר באצבע הגליל. במרכז החדש המודרני ציוד משוכלל, ומרבית המקצועות הרפואיים פועלים במסגרתו.

קשה אפילו לחשוב על השוואה בין הצריף המדברי הדל לבין המרכז הרפואי המתקדם שהוקם בקרית־שמונה. אבל, בכל זאת, השלט – אותו שלט: "קופת חולים של ההסתדרות הכללית".

30 השנה המפרידות בין שני המבנים אינן מציינות כל שינוי במדיניות. קופת חולים הולכת תמיד אל הספר, אל ריכוזי העולים, אל עיירות הפיתוח. עשרות מרפאות בעיירות הפיתוח הן התרגום המעשי של מדיניות זו. קופת חולים מאמינה כי זו חובתה הלאומית. היא מאמינה כי כל חבר זכאי לשירותי בריאות הוגנים. על אחת כמה וכמה אלה אשר מציאות חייהם קשה ותובענית כזו של תושבי הערים הגדולות ומרכז הארץ.

לאמיתו של דבר כמעט אין ישוב, ויהיה זה המרוחק ביותר, בו לא תמצא מרפאת קופת חולים בתוך הקו הירוק ומחוצה לו.

בדיקות וסקרים הוכיחו כי בעיירות פיתוח או בישובי הספר, יש למרפאה מתוקנת, המעניקה שירותי בריאות סבירים, השפעה ישירה על איכות החיים במקום: תחושת הניתוק והבידוד מתקהה. רגשות הקיפוח מתמתנים, דימוי הישוב עולה בעיני תושביו.

כאשר זה קורה – זה משפיע על האווירה הכללית בישוב. זה יכול למנוע עזיבות, ואפילו להוות גורם מכריע בקליטת תושבים חדשים.

מדיניות זו לא היתה ניתנת לביצוע בלי אנשים. בלי דוגמתם של אנשים המשלבים ידע רפואי מעולה עם אידיאלים ללא מרכאות. אחד מהם, דמות הנחשבת תמיד כנושא הדגל לפני המחנה, הוא פרופ' ברוך פדה. לאחר שנים ארוכות של דרך מקצועית וציבורית, שבהן שימש גם כמנכ"ל משרד הבריאות – הלך הפרופסור פדה אל חצור הגלילית, ושם הקים את "המרפאה לבריאות המשפחה". המושג רפואת המשפחה הלך והתפתח בארץ בשנים האחרונות, לא מעט ביוזמתה ובאמצעה של קופת חולים, המסייעת להכשרתו של דור צעיר של רופאים המתמחים במסלול מיוחד זה. בעיירת הפיתוח חצור הגלילית הוקם מודל מוצלח של מרפאה, שבו יושמו עקרונות רפואת המשפחה. אנשי העיירה ואנשי האיזור כולו היו הראשונים שנהנו מכך.

בניית מבנים ורכישת ציוד למרפאות באיזורים אלה היא רק החלק "הקל" של האתגר. לביצוע חלק זה צריך "רק" כסף. השאלה הקריטית יותר היא כאיפה לוקחים את האנשים. כיצד ניתן לגבש בכל עיירת פיתוח או ספר צוות רפואי ברמה הולמת, כאשר כאגר האנשים המקומי אינו מסוגל לענות על כל הדרישות? כאן נהנית קופת חולים מיתרון גדול. את מאגר הרופאים והאחיות העומד לרשותה, היא מצליחה לחסת כך שבעיות האיוש של מרפאות באיזורים בעייתיים – באות על פתרונן המלא, ללא פשרות. רופאי הקופה מגיעים לאיזורים נידחים ולישובי מצוקה, מבלים שם מספר שנים ונותנים ברצון את חלקם למאמציה של קופת חולים להגשים את עקרון הרפואה השיוויונית באופן מלא, בלי סייג.

אסור לשכוח את זה.

שיניים בריאות בגוף בריא

לפרוייקט מיוחד שמפעילה קופת חולים, במשותף עם בית הספר לרפואה באוניברסיטת תל־אביב, השפעה חיובית על ענף ריפוי השיניים של הקופה.

במסגרת פרוייקט בית הספר לרפואת שיניים, נהנים עשרות סטודנטים לרפואת שיניים ממלגות נכבדות של הקופה, ותמורתן הם מתחייבים לשרת במשך שלוש שנים כרופאי שיניים בישובים שאליהם תפנה אותם הקופה. בכך עושה קופת חולים צעד חשוב להזרמת כוח אדם רפואי נוסף למערך ריפוי השיניים בכלל ולאיזורי הפיתוח בפרט.

מערך ריפוי השיניים בקופת חולים זכה לפיתוח מואץ ומורחב בשנים האחרונות. מספר המרפאות והיחידות הדנטליות גדל בכל רחבי הארץ. השתלבותו של המערך בלטה בפרוייקט שיקום השכונות. עשר מרפאות ובהן 27 יחידות הוקמו בשנים האחרונות בשכונות הפרוייקט. מאות מרפאות שיניים של הקופה פועלות תחת פיקוח מקצועי צמוד. כאשר המדיניות היא להדביק את קצב ההתפתחות הטכנולוגית ולשמור על רמה נאותה בתחום המיכשור והציוד. הסטנדרטים של החומרים תואמים את המקובל באוניברסיטאות.

יחידות דנטליות נוספות נמצאות היום בשלבי תכנון. מערך רפואי הולך ומתעבה זה, זקוק, כאמור לתוספת כוח אדם מקצועי. בלעדיו – הוא לא יוכל להמשיך לגדול. פרוייקט הכשרת רופאי שיניים הוא התשובה לצרכים אלה.

קח עצה

לצאת מהלחץ

יתר לחץ דם: יש טיפול

בבדיקה שגרתית גילו אצלך לחץ דם גבוה מהתקין? אתה מצטרף למועדון הלא־כל־כך אקסקלוסיבי של הסובלים ממחלה זו. 15 אחוזים מהאוכלוסיה. חלקם אף אינם מודעים לכך. המחלה אינה מלווה בסימני אזהרה.

נבהלת? לחוץ? לא כדאי. יתר לחץ דם היא מחלה הניתנת לטיפול. לעיתים אפילו בשיטת "עשה זאת בעצמך". קודם כל – כמה מלים על התופעה. לחץ דם יש לכל אחד. זאת אומרת: לכל מי שדמו זורם בעורקיו. זה לחץ הנוצר כתוצאה מזרימת הדם בכלי הדם.

ישנם שני סוגי לחצים, הנמדדים בשני ערכים שונים. הערך הגבוה – הוא הלחץ שנוצר כאשר הלב מתכווץ ומזרים את הדם לעורקים. הערך הנמוך – ללחץ הנוצר בעת הרפיית הלב, בין התכווצות להתכווצות.

יתר לחץ דם מאובחן רק אחרי סידרת מדידות במצבי מנוחה. חשוב שאדם הסובל ממחלה זו יהיה תחת מעקב רפואי מתמיד, בשל סיבוכים אפשריים של המחלה, היכולים להגיע עד פגיעות באברי גוף חיוניים. אבל לא להיבהל. כאמור, יש טיפול למחלה, והוא כולל בעיקר מלחמה בגורמים שהביאו אותה:

דיאטה מתאימה, הכוללת הפחתת שימוש במלח, הפחתת קפאין ובכלל – הפחתת קלוריות כדי להשיג ירידה במשקל. השמנים הם קרבנותיה המועדים של המחלה.

פעילות גופנית מבוקרת שתגרום להרפיית כלי הדם, ירידה במשקל ובעקבות זאת – להורדת לחץ הדם. הפעילות המומלצת – הליכה.

ואם טיפול הבריאות הזה אינו מספיק – ימליץ הרופא (ורק הרופא) על תרופות מתאימות. אבל, הרופא חייב להיות בתמונה בשלב מוקדם יותר. הטיפול יהיה במעקב רפואי צמוד לכל אורך הדרך. הרבה מאוד מדרך זו ייעשה על־ידי כוח הרצון שלך.

תגובות

"אנו מתקשים להאמין שהיינו זוכים לשוב ולראות את בתנו מתפקדת כילדה בריאה ותקינה, ללא הטיפול היחודי שניתן לה ביחד לטיפול יום בילדים, במרכז הבריאות בעירנו, קרית־שמונה.

בגיל שנתיים סבלה בתנו מסיבוך קשה בשל דלקת. לאחר שנה ורבע הגענו למרכז הבריאות בקרית־שמונה. כאן זכינו לקבל שרות רפואי מעולה, ברמת בית חולים המשולב ביחס אישי ותומך של צוות היחידה, בראשות ד"ר חיים ק. סדרות בדיקות יסודיות ומפגשים תכופים שלנו עם צוות היחידה, הביאו לאיתור מהיר של הגורם להפרעותיה והחל מתן טיפול מתאים שהחזיר את הילדה לתפקוד תקין.

"תודתנו היא שזוכים בקרית־שמונה לשרות רפואת ילדים בלתי־רגיל".

אברהם ודבורה ש.

הספר שהרג את מפעיל הטרור מעזה

מבצע חיסולו של מוסטפה האפז, מפעיל חוליות הרצח שהטילו אימתן על ישראל, לפני שלושים שנה, נחשף עתה לראשונה □ סוכנים כפולים, מפגש מבויים, מיקרופונים סמויים, 400 גרם של חומר נפץ חבויים בין דפיו של ספר שהיה אמור להכיל מיקרופילם סודי... □ מבצע מבריק של המודיעין הישראלי שבו הוסלו לבסוף שני אויבים בפיצוץ אחד □ 39 איש היו מעורבים במבצע והוזמנו לגנו של משה דיין □ הפלא ופלא – שום רמז לא דלף אז הורצה...

מאת גיל קיסרי

ב־11 ביולי 1956, בבניין אגף־המודיעין המצרי בעזה, אירעה התפוצצות שבה נהרג ביכבאשי (אלוף משנה) מוסטאפא האפז. בישראל נשמו לרווחה למשמע הידיעה, אשר פורסמה במקום מוצנע בעתונות המצרית. בשורות הצבא המצרי וארגוני המחבלים הפלשתינאיים שרר אבל כבד.

מוסטאפא האפז הטיל חיתתו על תושבי דרום ישראל במחצית הראשונה של שנות החמישים ודמותו הזכירה באותה תקופה את מה שמייצג היום יאסר עראפת. חוגים בטחוניים וכן אמצעי־התקשורת בארץ ייחסו לו אז „אחריות, יותר מלכל אדם אחר, לשפיכת דמם של אזרחים ישראלים". האפז, קצין־מודיעין מצרי, היה המפעיל של חוליות „פדאיין" („מתאבדים") אשר הסתננו מרצועת עזה וזרעו הרג באוכלוסיה הישראלית.

הגירסה הישראלית שהופצה אז על נסיבות מותו היתה, כי הוא נפל קורבן לחיסול־חשבונות של פליטים פלשתינים. הם זעמו על שיגור קרוביהם ומכריהם לישראל, שם נהרגו או נתפסו בידי כוחות הבטחון הישראליים.

היום, שלושים שנה לאחר הפרשה, מותר לגלות – לראשונה – את האמת.

לקראת יום־המודיעין, החל בתחילת יוני, התקיימה ב„מרכז ללימודים מיוחדים", הפועל ליד אתר־ההנצחה לחללי קהילת־המודיעין, הרצאה באוזני כמה עשרות תלמידי תיכון, העומדים על סף גיוסם לצה"ל ומתעתדים לשרת בחיל־המודיעין. בהרצאה נחשפה השיטה שבה חיסלו שרותי־הבטחון הישראליים את הקצין המצרי, שהיה השליט־בפועל של הרצועה ובגיל 34 כבר הגיע לדרגת אלוף־משנה.

העתונות המצרית, שחלקה לו שבחים, דיברה על 50 אלף „פדאיינים" הסרים למרותו. פורסם שהוא אירגן פשיטות שהגיעו עד למבואות תל־אביב, מארבים בכביש ת"א־רמלה והתקפה על המוסד החקלאי בשפיר שבה נרצחו שישה אנשים. בעקבות פעולות אלו בא נשיא מצרים נאצר לעזה ולחץ את ידו של האפז, שנחשב לגיבור לאומי.

בישראל החלט, כי רק חיסולו הפיסי ישים קץ לגל־הפיגועים של כנופיות ה„פדאיין" שפעלו בעיקר בציר עזה־חברון (שהיתה אז תחת שלטון ירדני).

ישראל הפעילה חוליות לאיסוף מידע חבריהן נהגו לחצות את הקווים בין רצועת עזה לישראל. בשלב מסויים נתגבשה דעה בקרב אנשי־המודיעין שהפעילו את החוליות, כי באחת מהן משהו לקוי. התעורר החשד כי האיש ההולך ושב בין הרצועה לישראל הוא במקרה הטוב סוכן כפול, קרוב לוודאי אף מושתל בידי האפז. הוחלט להעמיד את האיש, מוחמד סולימאן אל־טלאלקה, במבחן מכריע.

כשהגיע בפעם השישית לישראל הובא אל מפעיליו, אשר השתמשו בכינויים כגון „סאדק", „אבו־סלים" ו„אבו ניסאף". הם שיבחוהו על פועלו והעניקו לו פרס מיוחד: פגישה עם דוד, תושב ישראל משבטי־הבדואים בנגב, אשר גייסו לשרות המודיעין הישראלי אך במרוצת הזמן נחשד גם הוא כסוכן מצרי.

המפגש המשפחתי התקיים בבאר־שבע. השניים הוכנסו לחדר ובו שתי מיטות, מרוחקות זו מזו, כדי שיוכלו לשהות לילה יחדיו בפרטיות מוחלטת. הם לא העלו על הדעת כי בעזרת מיקרופונים סמויים יש ציתות לכל מלה שנאמרה בחדר. מן השיחה הוברר מעל לכל ספק כי השניים פועלים בשורותיו של האפז.

במקום לעצור את השניים הוחלט לנצל את אל־טלאלקה כדי לפגוע במוסטאפא האפז, אשר רוחש אמון רב לסוכנו. למחרת היום הפגש אל־טלאלקה שוב עם „סאדק" אשר חילק לו מחמאות והבטחות ביד רחבה. „עד עכשיו היית אצלנו בהרצה, בתקופת־נסיון. מעתה תהיה חבר באחת מהרשתות שלנו ברצועה וגם נעלה אותך בדרגה" – אמר לו. אבל לפני כן – אמר עוד „סאדק" – עלינו להיות בטוחים כי מקור־הידיעות שאתה מביא לנו הוא אכן מוסטאפא האפז, שלטענתך אתה מקורב אליו אישית.

אל־טלאלקה הסביר: „אני מועסק שם כמחלקתה ונמצא כל הזמן ליד האפז וכך שומע ורואה את הכל – ומדווח לכם". „סאדק" העמיד פנים שהשתכנע מהסבר זה ועבר לשלב הבא.

הוא אמר לאל־טלאלקה, כי מעתה יעבוד תחת פיקודו של סוכן ישראלי בכיר ברצועה, מפקד־המשטרה בעזה, לוטפי אל־עבאווי (הדבר לא היה נכון), ושעליו להישמע לכל הוראותיו. „כמשימה ראשונה יהיה עליך להעביר לידיו חבילה שנמסור בידיך וכעבור כמה ימים להחזיר אלינו את מה שתקבל ממנו".

„סאדק" וחבריו ידעו, כי הדבר הראשון שיעשה אל־טלאלקה בשובו לעזה יהיה למסור את החבילה להאפז. כדי להגביר את האמון של אל־טלאלקה הוסבר לו כי החבילה שיתבקש להעביר הוא ספר באנגלית ובעמוד 354, שורה כך וכך, יש נקודה־פסיק ומתחתיה יוסתר המיקרופילם המכיל את השאלות שעליהן מתבקש אל־עבאווי להשיב. נערכו „חזרות" עם אל־טלאלקה כדי ל„וודא" כי לא שכח את הפרטים שעליו למסור לאל־עבאווי.

בינתיים הכין צוות טכני של שרותי־הבטחון מנגנון־פיצוץ, שהכיל 400 גרם חומר נפץ, אשר הוטמן בתוך שקע שנוצר לאחר שנתלשו כמה מדפיו של ספר זהה. הספר הממולכד כוון להפעלה ברגע שתיפתח העטיפה. הוא נמסר לידיו של אל־טלאלקה, וזה הטמין אותו בתחתוניו. הוא הוסע בלילה אל נקודת־הגבול ומן המוצב הקדמי צפו „סאדק" וחבריו כיצד אל־טלאלקה נכנס למוצב המצרי הקדמי. כעבור כמה דקות הוסע משם בג'יפ לכיוון עזה.

אל־טלאלקה פעל כפי שצפו מפעיליו הישראלים: הוא מיהר אל האפז, סיפר לו את כל מה שמכרו לו „סאדק" וחבריו ומסר לידיו את הספר.

האפז הורה לאל־טלאלקה לצאת מהחדר ונשאר בחברת סגנו, שנועד היה מועמד לרשת את תפקידו, רב־סרן פתחי מחמוד. ברגע שהאפז פתח את החבילה אירעה התפוצצות עזה ושני הקצינים נפצעו פצעי־מוות. כעבור כמה שעות מתו בבית־החולים.

אל־טלאלקה עצמו נפצע גם הוא בפיצוץ ואיבד את מאור־עיניו. בחקירתו בידי שרותי־הבטחון המצריים הצליח לשכנעם כי פעל בתום־לב ולא העלה על דעתו מה תוכנו של הספר.

למרות שהמיבצע תוכנן בקפדנות רבה נזקקה הצלחתו גם למזל: המודיעין הישראלי לא ידע כי מוסטאפא האפז שהה במשך שבועיים בחופשה בקאהיר לקראת העלאתו בדרגה והעברתו לתפקיד אחר. הוא חזר למפקדתו בעזה בבוקר של היום שבו חזר אל־טלאלקה ומסר לידיו את הספר הקטלני. מזל נוסף: יחד עמו שהה מחליפו, רב־סרן פתחי מחמוד. כך חוסלו שני אויבים בפעולה אחת.

בעקבות מותו של האפז חדלו חוליות ה„פדאיין" לפעול בישראל, עד שחוסלו כליל ברצועת־עזה כאשר היא נכבשה בידי צה"ל כעבור שלושה חודשים, בעת מיבצע־סיני.

„אל תדחפו את הפרצוף"...

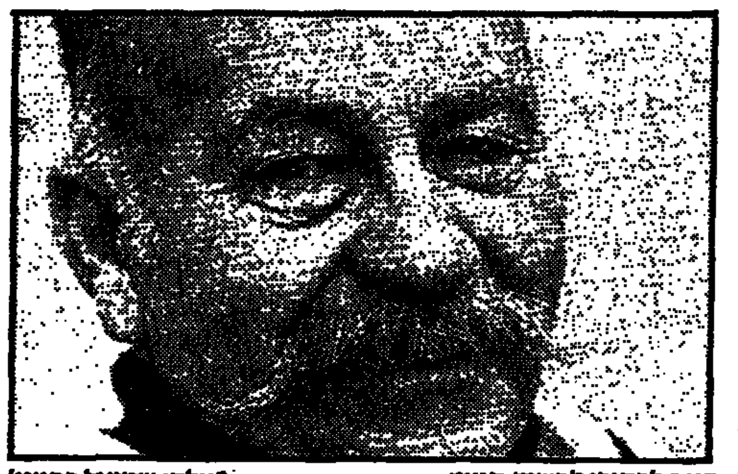

חיים לבקוב: לחשוד תמיד (צילום: שמואל רחמני)

מבצע חיסולו של מוסטפא האפז נשמר כסוד כמוס ביד־תר. אחד היוזמים־המבצעים היה חיים לבקוב, שחייו ופועלו היו לאגדה. לבקוב, אחד מגיבורי „ילקוט הכזבים" של דור הפלמ"ח ואיש פלר־גות־הלילה של וינגייט, שפרש לא מכ־בר מצה"ל בגיל 70, נדרש לפרשה זו בעת הרצאה שהשמעה לתלמידי תי־כון.

לבקוב סיפר, כי על הצלחת המיב־צע שמע לראשונה בביתו, כמה שעות לאחר שאל־טלאלקה הוחזר לרצועה. שכנו של לבקוב, אלוף אסף שמחוני ז"ל, שהיה אז אלוף פיקוד הדרום (והיה בסוד הפעולה) האזין לחדשות שבע בבוקר ולפתע בקעה מפיו קריאת־שמ־חה אדירה. „אז ידעתי כי הצלחנו", סי־פר לבקוב למאזיניו.

בעקבות הצלחת המיבצע הזמין הרמטכ"ל דאז, משה דיין, את כל המשתתפים למסיבת־גן. תוך הסודיות הרבה שאפפה את המיבצע הופיעו למ־סיבה לא פחות מ־39 איש, שכולם היו מעורבים בצורה זו או אחרת בתכנון – נהגים, כימאים, סבבאים, כתבנים, חש־מלאי וכו'. „אולם למרבה המזל לא דלף מאומה. כנראה, מכת־ההדלפות עדיין לא היתה קיימת אז", אמר חיים לבקוב.

לבקוב (שבין עלילותיו – שליחות אצל מנהיג המרד הדרוזי מולא מוס־טאפא ברזאני. תצלום של השניים יושבים יחד אף פורסם בשעתו בעתו־נות) חזר ונפגש עם אל־טלאלקה זמן קצר לאחר חיסולו של האפז.

כשנכבשה רצועת עזה במבצע סיני, יצא לבקוב לחפש את „שליחו" בקרב מחנות הפליטים ומצאו בלי קושי.

סיפר לבקוב: „כששאלנו את אחד הנערים אם שמע על אל־טלאלקה שמענו קול הקורא לנו: 'בואו הנה, אני פה'. הוא זיהה את קולי. מצאנוהו יושב בכורסה. צלקת גדולה על פניו והוא עיוור בשתי עיניו – תוצאות הפיצוץ. הוא הציע לנו תה אך סירבנו. 'אל תחששו. אני לא ארעיל אתכם. אמנם אתם סידרתם אותי, אך אני לא אסדר אתכם'.

„נוכח מחשבות כאלו שהתרוצצו במוחו סירבנו ביתר־תוקף לשתות מן התה שלו. בשיחה אמר אל־טלאלקה, כי הוא רוצה לתבוע מאתנו פיצויים משום שלא נאמר לו שהספר ממולכד. 'הרי סיפרת כי האפז סילק אותך מהח־דר – אז איך נפצעת מהפיצוץ?' – שאלתי אותו. 'זו הטיפשות שלי – רציתי לראות מה קורה בעת שהאפז פתח את החבילה אז דחפתי את הפר־צוף ורסיסי־זכוכית חדרו לי לעינים', השיב".

חיים לבקוב סיים במתן עצה לתו־כניסטים לקראת שרותם בצה"ל: „המס־קנה – אל תדחפו את הפרצוף שלכם בלי צורך לאן שלא צריך, אל תשתו תה איפה שלא צריך ותמיד תמיד תהיו חשדניים"...

שלישיות באוויר מאת דושו

1 משל

אין טעם להסס בפרטיה של הפרשה הבטחונית הסבוכה שמטרטרת אותנו בימים אלה. עדיף לנקוט השיטה הק־לאסית ולחפש לאירוע משל־חיות, נו־סח סיפורי איזופוס, לה־פונטיין וקריי־לוב.

למשל: חיות היער לא אהבו את הז־אב הקטן. הוא הלך בדד, שמר על נפ־שו בעזרת שיניו החדות ולמרות גילו הצעיר נחשב להצלחה אבולוציונית מרשימה.

„ראו את השוויצר הזה" ריננו בינ־הן החיות הקנאיות. „הוא מתנהג כאילו היה אחד הטורפים הגדולים. צריך להעמידו על מקומו".

„הכיצד?" שאל הדוב השמן. „הוא זריז כמו שד והשינים שלו מפחידות".

„יש לי רעיון" הצהיר הקוף החכם. „הבה נלך אליו ונדבר איתו". החיות נגשו אל הזאב הקטן, והקוף פנה אליו בזו הלשון: „זאביק הנודע, אתה מת־חיל להדאיג אותנו. רבים מאתנו מת־לוננים שנשכת אותם וזה בניגוד מוח־לט לחוקי הצדק והמוסר השוררים בג'ונגל".

„הם התנפלו עליי" טען הזאב הקטן.

„זה כלל וכלל לא הוכח" השיב הקוף להסכמתם הרועשת של כל הנוכחים. „חוץ מזה, מי אומר שצריך מיד להשתמש בשיניים יכולת להפעיל עליונות מוסרית".

„מה לעשות?" שאל הזאב הקטן הנ־בון, שהיה רגיש מאוד לתדמיתו.

„הבעיה שלך הורמונלית, הכריז הקוף החכם. „אתה סובל מחוסר רגי־שות מוסרית הנובעת מפעילות בלתי תקינה בבלוטות הצדק. למזלך קיים כעת פתרון למחלה. במקרה יש ברשו־תי כמות מסויימת של חומר חדיש, הורמון המוסר. אתן לך סידרת זריקות והתנהגותך תשתנה לטובה. תהיה מוס־רי והגון ובלתי אלים כמו כולנו".

הזאב הקטן היסס, אבל גברה בו שאיפתו העזה למצוא חן בעיני החבר'ה והסכים לטיפול.

החומר פעל כמו קסם. אחרי תריסר זריקות החלו ליפול שיניו החד־דות. „סימן להחלמה" צהל הקוף. כעבור זמן לא רב כל היער התמוגג מן השינ־ויים שחלו בצורתו של הזאב הקטן ובהליכותיו. הוא השמין, שערותיו הד־ליקו, העדיף מזון צמחוני וקולו נעשה דק. בסוף הטיפול קשה היה להבחין בינו לבין איזו ארנבת משונה, קצוצת אוזניים.

„איזה יופי!" הריעו החיות וברכו את הקוף החכם, הלל הנס הרפואי. ערכו סעודה חגיגית לכבודו, והמאורחים גילו לאכזבתם שהפציאנט עצמו נעדר. הל־כו לחפש את הזאב המתוקן ומצאוהו מסתתר במאורתו ורועד בכל גופו.

„תסלחו לי ידידיי" פנה אליהם בקול חלוש, מאז שנולדתי מחדש אין לי מנוח, הטורפים רודפים אותי עד חורמה. ניסיתי להפעיל עליהם עליו־נות מוסרית אבל זה עוד לא מועיל. כנראה מחוסר נסיון".

הקוף החכם הרגיע אותו. „סבלנות, שרץ קטן תתפלל שיהיה טוב. התנהגת בהרגשה הטובה שנהפכת לדוגמה ול־מופת ביער כולו. למעשה, אני מתכוון להציע אותך כמועמד לפרס צורף קלי־שנת תשמ"ד".

2 מזבלה

טוב שהגברת תאצ'ר לא ביקרה ברחוב הקטן. „פשע כלפי 67 אלף תה על ישראל הנקיה. לעומת זאת היא הפסידה פרק בתורת המיסטיקה היהו־דית.

סיפור המזבלה התחיל לפני כשנה. עד אז, הפינה הזאת ברחוב שלנו היתה כמו כל הפינות התל־אביביות הנסב־לות. בוקר אחד הנחה שם שקית ניי־לון גדושה בזבל עסיסי, תרומתו של מלכלך לילי אלמוני. איש לא טרח לאסוף את האשפה, השכנים סמכו על השלטון. אבל השלטון היה עמוס בעני־ין אחר ובעבור יומיים שלושה התווספו לזבל המקורי עוד כמה שקי צבע, כי־סא שבור, שני בקבוקים ריקים ובוכסה של חומרי בנין משומשים.

בחלוף שבוע נלקחה האשפה, אבל כבר היה מאוחר מדי. יצא מסד באורח מסתורי שהפינה נועדה לזבל. הוא נק־לט על ידי כל מלכלכי הסביבה. תוש־בים בעלי עודף אשפתי, יורדים בדר־כם הביתה עם שאריות הפיקניק, קבלני תיקונים, יורשי חפצים מיות־רים, מארחי מסיבות־לילה.

מאז מתנהל דו־קרב פרמננטי לאור השמש בין כוחות הטבע. המזבלה גד־לה, מצחינה, עד שסוף סוף מסולקת, ומיד למחרת נוצרת מחדש, כמו ציפור הפניקס מן האגדה. לא עזר כלום. נקבעה עובדה בשטח. לפני כחודש ציירתי ותליתי שלט על הגדר הסמו־כה: כאן לא מזבלה! בין לילה מישהו מחק את המלה לא.

השכונה משלימה בפאטאליזם קיצי, עם עונת קליפות האבטיחים.

3 נבדל

כולנו חכמים, כולנו אוהדי כדורגל, כולנו עוקבים אחרי מופלאי מקסיקו,

כולנו בקיאים בהיסטוריה של המשח־קים, כולנו מבינים בטבלה, בטאקטי־קה, בפורמציה ובמאראדונה. פירושה אנחנו במשפחה יכולים להרשות לעצ־מנו לדבר גלויות באופן אינטימי. אפילו להזכיר את סודנו הכמוס ביותר: זה משחק משעמם!

לא תמיד. פה ושם, לעתים רחוקות מאוד, קורה נס ומורשים לצפות בתו־מודרות מרתקת מתחילתה ועד סופה. הסיכוי הסטאטיסטי לכך נמוך מאוד. יותר סביר לזכות במתנה על המגרש לחמש דקות, מתוך שעה־וחצי של קישקוש. תמורת הנאה קצרה זו עלינו להתבונן בהתגוששות חסרת־תכלית, בהתרוצצות הנעצרת כל כמה רגעים בגלל עבירות, בברנשים מפונקים, עצלנים או אלימים, בהתחבקויות הי־סטריות אחרי האירוע הנדיר של שער. ועוד דבר: מתברר שאפילו קבוצות מעולות ביותר אינן ערובה למשחק לא־משעמם.

כמובן, אנחנו לעולם לא נגלה את סודנו לזרים שלא מבינים את המשחק. הלא הם מרובעים, ו/או זקנים ללא תקנה.

המקסימום שאנחנו מוכנים להודות: „הפעם זה לא היה אי־אי־אי. אבל בכ־לל אותן חמש דקות היה כדאי לס־בול..."

שבוע הספר העברי, 18 עד 25 ביוני

מה מצפה לך בדוכני "לדורי"!

ראשית, מיטב ספרי קריאה

"הצבע ארגמן" מאת אליס ווקר (פרס "פוליצר") * "ליידי ל." מאת רומן גארי * "דארלינג" מאת פרדריק רפאל * "מלך האגם" מאת אניטה ברוקנר (פרס "בוקר") * "הסיפור שאינו נגמר" מאת מיכאל אנדה * "כובע משולש הקצוות" מאת אלרקון * סיפורי שרלוק הולמס ב־6 כרכים * "הפעמון" מאת איריס מרדוק * "זוגות" מאת ג'והן אפדייק * ספרי מתח של הלן מק־אינס * ספרי או. הנרי, אדגר אלן פו, מופסאן וג'וזף ציבר * 17 ספרי מדע בדיוני (פרסי "הוגו" ו"נבּיוּלה") – – ועוד.

שנית, ספרים נפלאים לנוער

"נערים בתבל" סידרת ספרים על נערים בארצות רחוקות, חייהם הרפתקאותיהם. סידרה חינוכית ומרתקת כאחת.

שלישית, ספרי בריאות וטבע

"התזונה לשנות חייך היפות ביותר" * אנציקלופדיה שימושית לבריאות ורפואה * "יוגה" * ספרי קאראטה * "העיסוי המושלם" ספר היופי הטבעי * "לעולם אל תאמר דיאטה" "בעשרים דקות – מזון מן הטבע" * "לחיות עם הטבע בביתך" (גידול צמחי בית) * "טיפול בשיער ובעור" * "בנות ראשונות – בנות אחרו־נות" – – ועוד.

רביעית, ספרי הדרכה לחיי יום־יום

"איך לעזור לילדך בבעיות יום־יום" * קידום האינטליגנציה בגיל הרך" * "הילד היצירתי" * "לימוד בדרך המישחק" * "מאשה אל אשה" * "תרגילי חובה לשנת הלידה" * "מה עושה את הגבר טוב במיטה" * "מה עושה את האישה טובה במיטה" * "לנגן בגיטרה" * "אוריגמי" – אמנות קיפולי נייר * "איך להבטיח נישואין מאושרים" – – ועוד.

"לדורי" – לאוהבי הספר הטוב – ספרים שטוב לחיות עימם

אוניברסיטת בר־אילן

בית הספר לחינוך – המדור להשתלמות מורים | הפקולטה למדעי היהדות – המחלקה לספרות עם ישראל

קורסי השתלמות ע"ש בצלאל וסופיה קסטנר

לאור הביקוש הצפוי החל משנת הלימודים תשמ"ז, למורים ללשון ולספרות יידיש בבתי הספר העל־יסודיים, הננו להודיע על פתיחת ההרשמה לקורס:

להשתלמות מורים להוראת יידיש בבתי הספר העל־יסודיים

שייערך בין ה־3 עד 22 באוגוסט תשמ"ו במשך 3 שבועות בין השעות 08.30 עד 13.00.

יתקבלו רק מורים בעלי תעודת/רשיון הוראה קבוע במקצועות עברית / ספרות, בעלי ותק של שנתיים בהוראה, לאחר שיעמדו לפני ועדת קבלה. לבוגרי הקורס שיעמדו בכל הדרישות תוענק מלגת עידוד לימודים.

● המעוניינים יפנו אל: המדור להשתלמות מורים, ביה"ס לחינוך, טל: 03־718446 בימים א'–ה' מ־08.30 עד 17.00.

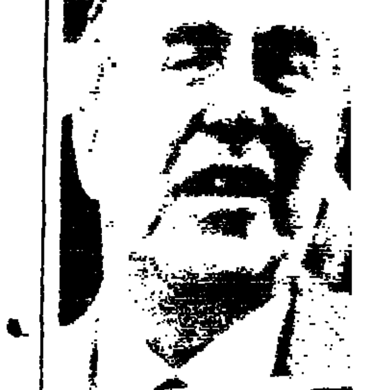

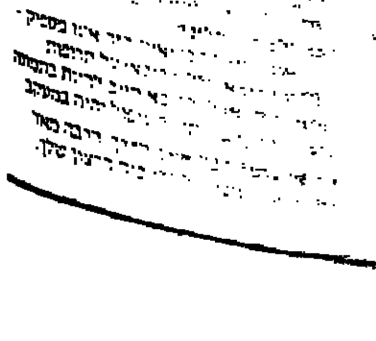

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

מן המגירה ומן המדף

שלום רוזנפלד

זהירות, ספרים!

כה יותר מסוכן לברית־המועצות אפילו מקרינה רדיואקטיווית? כנראה – ספרים. כלומר, ספרים שמביאים עמם תיירים מחוץ־לארץ.

קראנו לפני שבוע ב„מעריב" שהמוכסים הסובייטיים החרימו שני ספרים אצל הפרופ' שלמה אבינרי, שבא למוסקווה להשתתף בכנס מדעי.

לכאורה, שני ספרים כשרים למהדרין: „כתבי שחרות" של קארל מרקס בתרגומו של אבינרי ומהדורה חדשה של „המניפסט הקומוניסטי" בהוצאת הקיבוץ המאוחד.

המוכסים הסובייטיים אינם נוטלים סיכונים. לא זו בלבד ששני הספרים הם בעברית – השפה הנרדפת ביותר בברית־המועצות, מחמת האיום שהיא מהווה על עצם קיומה של הבריגה הסוציאליסטית – אלא שלעולם אין אתה יכול לדעת מה יש בתרגומים מסוג כזה. אולי יש בהם, למשל, איי־אלו פסקאות שבינתיים „טוהרו" מן הכתבים המקוריים או להיפך: אולי „הוגנבו" לתרגום מלים או מושגים שלא היו במקור? הרי אין לצפות ממוכס סובייטי שיתמצא בכבוןן זה. כשב אפוא – להחרים.

דבר דומה אירע גם לעתונאי האמריקני, בעל הטור ריצ'רד כהן. בפליטון בבריק'„גרדיאן" מה־25 במאי) מספר כהן על ההרפתקה שהיתה לו במכס הסובייטי, כאשר הצהיר על הספרים שהביא עמו, ובעיקר הספר של עמיתו, רוברט קאיזר, שהיה כתב ה„וושינגטון פוסט" במוסקווה.

כבר שם הספר: „רוסיה – העם והשלטון", די בו כדי לעורר חשדות כבדים. ואכן, כהן מספר בהומור מריר כיצד עבר הספר מיד ליד, ממשמרת למשמרת וכיצד מדי פעם בפעם היו הפקידים מזעיקים פקידים בכירים מהם והבכירים הללו הזעיקו עוד יותר בכירים – כולם במדים, כיאה, – עד שלבסוף נפלה ההחלטה: הספר ייעצר בגבול ויוחזר לעתונאי האמריקני עם צאתו את ברית־המועצות. לא עזרה לו גם ההסתמכות על אמנת־הלסינקי, שבתור עתונאי הוא רשאי להכניס ספרים למדינה. הסבירו לו, כי אמנת הלסינקי חלה רק על עתונאים מאומנים למדינה – והוא הרי לא קיבל אקרידטציה להיות כתב במוסקווה.

כהן מסיים את רשימתו:

„– – – אני לא אקח עמי את הספר בצאתי. המפקח הראשי במכס צודק באשר לספר זה ובאשר לספרים בכלל: הם באמת מהווים סכנה. הם מלאים רעיונות ומידע וגם ספר זה אינו יוצא מן הכלל.

„שיישאר אצל הרוסים. שיחזיקו בו, ישימו אותו במקום כלשהו, כך שאולי יום אחד מישהו מאותם פקידי־המכס שהביט בו בשעתו כאילו מסוגל הספר לנשוך, יטול אותו לעצמו ויקרא בו".

נשיקה מטעם הצנזור

חמשים שנה מלאו למותו של מי שראוי להיחשב ולהיקרא אבי העתונות העברית המודרנית – נחום סוקולוב. כמה מבני הדור הצעיר בעתונות יודעים כל כך מעט על האיש שעל שמו נקרא הפרס היוקרתי, שחלק מהם ראויים לו ללא ספק, ועל שמו נקרא גם הבית שבמנזנו הם מתכנסים מדי פעם בפעם להחליף רשמים ורכילויות.

סוקולוב, נינו של המקובל ר' נתן־נטע שפירא מקראקוב – הידוע בכינויו „האיש האלוקי" או „מגלה עמוקות" – כתב בחייו עשרות ספרים ורבבות מאמרים. משמו של ביאליק מצטטים את האימרה שתידרש שירה של 300 גמלים, כדי לשאת על גבם את כל מה שרנ"ס חיבר ופירסם בחייו.

בערב שנערך לציון 50 שנה למותו, הובאו קטע מאחד הפליטונים המצויינים של רנ"ס, ששמו „הצפירה והמבקר מטעם" והוא תערובת של זיקוקין־די־נור לשוני וגרוטסקה תיאטרונית משובבת.

מעשה במי שהיה „המבקר־מטעם" או הצנזור הקבוע – בלשוננו היום – של „הצפירה", שסוקולוב היה ממשתתפיה העיקריים בימי חז"ס (חיים־זליג סלונימסקי) ולאחר מכן עורכה הראשי.

הצנזור שנקרא שמו בגויים פיודורוב, לא היה אלא מומר ששמו בישראל היה פעם צבי גרינברג, אחד המשכילים הראשונים בישראל.

אותו פיודורוב־גרינברג איש משכיל וחכם היה, אבל מה לעשות? – המעמד והפרנסה מחייבים. וכך הזמין אליו פעם את נחום סוקולוב לשיחה עניינית בקשר לאיזה מאמר פוליטי (על מלחמת רוסיה־תורכיה) שעמד להתפרסם ב„הצפירה". הוא רצה לדון עם סוקולוב על... סגנון.

ועכשיו נצטט את הקטע כלשונו, מזכרונותיו של רנ"ס:

הוא ערך עמי או כמו בחינה, מפני שהיה מתאונן על קלקול השפה במכתבי העתים. הוא רצה, שהכל יהיה כתוב בסגנון בהעתקת „ירושלים".

כיצד תכתוב בעברית: „פעראנטוואורטליכעס מיניסטעריום"?

– שאל.

מיניסטריום העתיד ליתן דין וחשבון! – לא נועזתי עוד אז לתרגם במלה אחת: אחראי.

טוב וכיצד „קאנסטיטוציאנעלע רעגירונג"?

ממשלה מוגבלת!

טוב וכיצד „קאבינעטספראגע"?

שאלת קיום המיניסטריום.

לא – מוחה – דבר זה אינו מובן. צריך לכתוב כך: אם רצון רוב הנבחרים, שהמיניסטריום (הקבינט) יסוד מפקודתם או לא, ואז תיפתר השאלה. אם יותרו הנבחרים על דעתם ויבטלו רצונם מפני רצון המיניסטריום, יישאר המיניסטריום על כנו. ואם לא – יתנו הנבחרים למיניסטריום חופשה על־ידי גילוי אי־אמון.

אבל – אמרתי – הלא זה הוא מאמר שלם!

כך צריך – נוד – כל זמן שאין לנו עוד מלים קצרות.

לא יכולתי להמשיך את הוויכוח עם האדון הצנזור. והוא הוסיף לשאול: אבשטימונג, אולטימטום, נייטראליטעט, פרעלימינאריען, אפענסיווע, דעפענסיווע, אריסטוקראטישע רעגירונג, דעמוקראטישע רעגירונג, סטאטוס קווא, סטאטוס קווא אנטע, רונדשרייבען, דעמאנסטראציאן, קונדיציא סינע קווא נאן, עטאטסדעבאטע, אינטערנאציאנאלעס רעכט, בונדעסראטה, מענעראלשטאב, אידעעמישע נאטען

ואני השיבותי: עמידה למנין, הוראת מלחמה, מצב הבינים, ראשי פרקים, מלחמת תנופה, מלחמת מגן, ממשלת האפרתים, ממשלת עם הארץ, מצב ההווה כמו שהוא, המצב שהיה מקודם, מכתב סובב, גילוי דעת על־ידי מעשה, תנאי בני גד ובני ראובן, משא ומתן ע"ד הוצאות הכנסות, הנימוס שבין מלכות למלכות, סוד מועצת הברית, ראשי המטות, כתב השתוממות!

הזקן נתפעל ונשק לי על ראשי. ביחוד שמח על „ראשי המטות" ועל „כתב השתומם" ראיתי כמו דמעות מצצות בעיניו. אם כן, אפשר באמת לכתוב הכל בעברית נפלא נפלא!

מכתב לפראייר

בעקבות מכתבו של הרמטכ"ל לחיילים, התפרסם בבטאון התק"ם „יחד" (30 במאי) „מכתב לפראייר" בחתימתו של „יוסי". זהו מסמך שמן הראוי שיקראו בו לא רק חברי־הקיבוצים שאליהם מיועד. אני מביא אותו, בקיצורים מעטים:

שלום ל„פראייר" הלאומי!

– – – קיבלתי את מכתבך. מכתב כועס מאוד. אתה מרוגז עלינו, שהסכמנו שבחברה שלנו יהיה החייל הקרבי לפראייר. לא עוצרים לו טרמפים, מאכילים אותו בפסטינג ואת החברה שלו לוקח הגיבור הג'ובניק. התפלא, אבל שמחתי לקבל ממך מכתב כזה. להגיד את האמת – אני מחכה לו כבר כמה שנים טובות.

– – – תרשה לי מעט נוסטלגיה. כשהיינו בגילך, וזה היה בתקופת התנ"ך כמעט, מי ששלט על המפה היו הכובע האדום, הנעליים החומות והכנפיים. כל מי שעמד על שתי רגליים הלך לביתן של האדומים והתנדב. אני מגזים, אבל באווירה כבה היה. ומי שהיה כף לסר (כשר לקוי) היה הליגה השניה. הג'ובניקים היו אז הפראיירים שלנו.

אתה צודק, הרבה השתנה מאז הימים הנוסטלגיים ההם. יותר ויותר אנשים הפסיקו להתבייש בכל מיני בושות ציוניות. אומרים שהיו מתנדבים לא פחות ואולי יותר, ובכל זאת אתה צודק: אולי כבוד להיות קרבי (ולא רק בצבא) אבל בחולש לא בושה היום לא להיות. הייתי יכול לנחם אותך, כי הטובים היו תמיד במיעוט, אבל למען האמת אפילו את עצמי זה אינו מנחם. הרבה יותר מעודד אותי שפותחת את הפה ואמרת את מה שמתפוצץ לך בפנים. על המומנטום הזה צריך לשמור. תדברו, תצעקו ותקללו – אתם, ולא אנחנו „הזקנים". אם יש מישהו שיכול להחזיר את הפראייריות למקום הנכון – אלה רק אתם. רק כבה.

לעצם העניין, גם אצלנו בבית לא הכל ברוח הקרביות. גם אנחנו זקוקים שיעודדו אותנו קצת, ולא פעם אף נאנחים שאין שומעים אתכם. דומה שאתם מסתגלים מהר מדי לעייפות החומר שלנו, או שאתם פשוט בורחים לכם, להצטמק בעייפות של צעירים. נודדים וחוזרים, חוזרים ומדדים, אבל ה„אני הקרבי" איכשהו נותר נטוש ומגומד.

– – – אין ברירה, פראייר שלנו, אין למי לגלגל את הכדור. משה וחצי אומר שהוא אוהב אותך, וגם אנחנו מצטרפים. תרשה לנו לא רק לאהוב, אלא גם לנזוף בך: למה שותקת עד היום, למה אתה ממשיך לשתוק עכשיו. לא יללה – צעקה של פייטר, זה מה שצריך, ואתה האיש.

„קדיש" על קברו של היינה

תיאור, במעט סוריאליסטי, של ביקור על קברו של היינה בבית־הקברות של מונמארט בפאריס הביא ב„לעצטע נייעס" המסאי והמבקר יצחק יאנאסאוויטש, במלאת 130 שנה למותו של המשורר. מן הראוי לספר את הדברים בימים אלה, כאשר הוצאת „עם עובד" הגישה לנו את „הים הצפוני" של היינה, „מאבני הפינה בקלאסיקה של המאה הי"ט ומשיאי הלירקה הרומאנטית", בלבוש עברי חדש של שלמה טנאי.

קברו של היינה, אומר יאנאסאוויטש, מעורר רטט בלב בגלל העזובה שניכרת בו, בגלל השיכחה. שירי ורדי־הפרחים מצויים שם והגרס השחור מספר שהוא הגה בידי כמה יהודים ממזרח־אירופה, בעת שעזבו את פאריס בדרכם לאחת ממדינות דרום־אמריקה. „מאז לא טרח עוד איש להניח פרחים על קברו של המשורר שידע כל כך יפה לשיר עליהם".

„– – – היה ערב יום הכיפורים. הלכתי לבית־הקברות של מונמארט יחד עם המשורר לייזר אייכנראנד, שהגיע לפאריס משווייץ.

בבית־הקברות רץ אחרינו יהודי, זר לנו, ואתו בנו בן הי"ב. היה זה פליט מהונגריה ששוחח אתנו בגרמנית רצוצה.

סקדמונים, מנהג הוא אצלם שבערב יום הכיפורים אומרים „קדיש" לזכר בני־משפחה שנפטרו, בבית־קברות כלשהו. אך אין זה דבר של מה־בכך למצוא בפאריס בית־קברות יהודי, לפיכך הגיע לבסוף הפליט ההונגרי למונמארט, שנאמר לו כי כאן ימצא כמה קברות יהודיים.

הוא יגע ותיפש, שהרי לא על נקלה מוצאים בפאריס יהודים מתים.

כך הלכנו אתם לחפש קבר יהודי והגענו לקברו של היינה. הילד אמר 'קדיש' אחר אמו שהוגלתה ואביו – 'קדיש' אחר אבותיו.

על קברו של היהודי שהשתמד, על קברו של המשורר הגרמני היינריך היינה.

האם אין זה גרוטסקי? האם העלה היינה את הדבר בדמיונו כאשר כתב: 'קדיש' לא יאמרו אחרי וגם מיסה לא תושרו? האם העלה בדעתו כי דווקא קברו שלו יתן ליהודי אפשרות להתקשר ב„יתגדל ויתקדש" הנצחי עם אלהי האבות היהודיים?"

באותו מאמר מספר יצחק יאנאסאוויטש על פגישות ושיחות שהיו לו בתל־אביב בשנת 1951, בסימטה בקרבת רחוב בן־יהודה עם סנדלר אורתופדי, פליט מגרמניה, שנשא את השם היינריך היינה. מפיו שמע הסופר היהודי פילוסופיית־חיים, אותה למד על בשרו מהתנסותו הגרמנית: „הטוב ביהודים בין גויים לא ידמה לקטן ביהודים שבין יהודים".

לבועטים – הידד

איך אפשר בימים אלה בלי כדורגל?

אפילו עתון מכובד כמו „אקונומיסט", שלכאורה קהל־היעד שלו הם אנשי פוליטיקה וכספים צרף לרגל פתיחת ה„מונדיאל" תוספת מיוחדת של קרוב ל־15 עמודים לכדורגל. כיאה לעתון מסוגו הוא כמובן מקדיש חלק גדול מסקירתו להיבטים העסקיים של הנושא („בשני העשורים האחרונים הכדורגל המקצועי נהפך לעסק רציני") ולמיספרים. סטאטיסטיקה – לכל היבט של העסק.

רוצים לדעת כמה בני־אדם בעולם בועטים בכדור? אם מדובר באלה הרשומים רשמית בפיפ"א (בשנת 1982) מספרם הוא 40 (ארבעים) מיליון. עליהם מתווספים מיליוני חובבים ברחבי העולם, שמסיבה זו או אחרת לא טרחו להירשם או שאינם עונים על קריטריונים המקובלים בפיפ"א.

כדי לסבר את האוזן, כמה מנתוני הטבלה: בסין העממית, המאוכלסת שבארצות־תבל, שניים ורבע מיליון שחקנים רשומים. אחריה – אוסטרליה עם 434 אלף שחקנים, יפאן עם 359 אלף, איראן עם 306 אלף (מי יודע כמה מהם נפלו בינתיים בשדות־הקטל בעיראק), קנדה – 224 אלף וכו'.

הטבלה ב„אקונומיסט" כוללת 15 מדינות בלבד – כהדגמה. ישראל אינה ביניהן ואף לא מעצמות־כדורגל כגון בראזיל, איטליה, אנגליה, גרמניה הדומיה. לאנגליה מוקדש פרק מיוחד בסקירה.

כיוון שראיתי בשבוע שעבר בכל מוספי הספורט את שמו של ד"ר סוקרטס הבראזילי, באותיות קידוש־לבנה, על חלקו במשחק נגד ספרד במקסיקו, נזכרתי: היה זה סוקרטס שהציע בשעתו שמאמן של נבחרת לאומית לא ימונה על ידי עסקנים, כי אם... ייבחר בבחירות כלליות, כדרך שבמדינות מסויימות בוחרים בנשיא. מאמן לאומי – כך אמר – חשוב אפילו מנשיא.

הצעה שאי־אפשר לא לסרב לה

להוי ידוע, חברי־פרלמנטים אוהבים לנסוע.

בכל מקום.

לכל מקום.

איין איסקן כותב ב„גרדיאן" הלונדוני, שבימים אלה אין זה קשה להבחין בחברי הוועדה המיוחדת לענייני־חוץ של בית־הנבחרים הבריטי. כולם שזופים ורעננים, אחר סיור מקיף שעשו בארצות דרום־מזרח אסיה.

בבעיה מוסרית־חברתית (אולי גם פוליטית?) מיוחדת במינה נתקלו חברי הפרלמנט הבריטי שהשתתפו בסיור בבאנגקוק. מתברר שנוסף למסאז' ל„אגו" הפוליטי שלהם, רצו מארחיהם לכבד אותם גם בעיסוי מיוחד נוסח באנגקוק.

ועדת־משנה מיוחדת נתכנסה כדי לדון כיצד להגיב להזמנה זו. לבסוף הוחלט לסרב להצעה הקוסמת ולו מן הטעם, שאם ביום מן הימים תבקר משלחת פרלמנטרית תאילנדית בלונדון, לא יוכלו מארחיהם לגמול להם מידה כנגד מידה.

אנשים השבוע / מריק סגל

מדע בדיוני

משאלי דעת קהל אחרונים סותרים את תחושתם של רבים כאילו זוהר של ראש הממשלה שמעון פרס, הועם באחרונה בשל טיפול כושל במשברים כדוגמת פרשת ראש השב"כ.

הנתונים המגיעים ללשכת ראש הממשלה מוכיחים, לדעת אנשי המשרד, שיוקרתו של ראש הממשלה גם לא נפגמה בשל כשלון כמה מתוכניותיו, כגון אי יכולתו למנות את סגן שר האוצר עדי אמוראי למשרת נגיד בנק ישראל.

הראיה – כאשר מתבקשים הנשאלים לבחור במי הם רוצים כראש ממשלה, שמעון פרס או יצחק שמיר, יוצא פרס וידו על העליונה. מעניין היכן היו יריביו של שמיר, כמו סגן ראש הממשלה דוד לוי, או שר התעשיה והמסחר אריאל שרון בשעת עריכת משאל זה?

עמיתיו של השר בלי תיק עזר וייצמן במערך אינם מרוצים מכך שוויצמן אינו חדל מלהניף אצבע מאשימה כלפי יצחק שמיר בשל אחריותו בפרשת ראש השב"כ. לדעתם, שוגה וייצמן אם הוא מעריך כי האשמות אלה מחלישות את שמיר. להיפך.

כאשר שאלתי את שר הכלכלה והתכנון גד יעקובי אם לדעתו תקויים חקירה בפרשת השב"כ, הוא השיב בבדיחות הדעת: „כידוע לך, מסוכן להינבא בארץ הנביאים. לא אחת, האמת אצלנו היא מוזרה מכל דמיון. יש טוענים אפילו שכותבי החדשות הם סופרי מדע בדיוני".

סר האמפרי יפרוש

עתה כבר ברור – הרוטאציה קום תקום. מי שפיזר את שידרי ערפל הספק היה עוזרו הקרוב של פרס, מזכיר הממשלה יוסי (מכנים אותו סר האמפרי, כמו בסידרה „כן, אדוני השר") ביילין.

הוא אמר שכאשר יעבור פרס למשרד החוץ, יפרוש מן השרות הציבורי ויחזור להיות מרצה במדעי המדינה באוניברסיטת תל־אביב.

פסגה בוואלדורף־אסטוריה

שר המשפטים יצחק מודעי בקושי הספיק לחמם את כסאו החדש, ולהיות שושבין למינוי־הבזק של היועץ המשפטי החדש לממשלה יוסף חריש, וכבר שם פעמיו לביקור בן שבועיים בארה"ב.

ראש הממשלה אישר את המסע כדי לאפשר למודעי למלא את מקומו של השר בלי־תיק משה ארנס בכנס של כוח המשימה הדרום־אמריקני בראשות בבר גיוסר, שייערך בשבוע הבא במיאמי. ארנס יהיה או בדרום־אפריקה.

גם רעייתו של מודעי, יושבת ראש של ויצ"ו העולמית, מיכל, מוסיפה להיות עם מזוודה ביד. רק חזרה מסיור מתיש באוסטרליה וכבר ארזה את מזוודתה וטסה לניו־יורק כדי לעמוד לצד בעלה בעת מבצע „הצדעה לישראל" לאורך השדרה החמישית.

יש מתלחשים כי הופעתו זו של הזוג מודעי לא היתה אלא כיסוי ל„פיסגה ליבראלית" עם יריבו של מודעי, שר התיירות אברהם שריר, בדירת־גג במלון ואלדורף־אסטוריה. אחרי ככלות הכל, בישראל קשה לתפוס את שריר.

הוקרה לזינגר

שמעתי רבים המרוצים שנשיא המדינה חיים הרצוג שוב תפס מנהיגות והכניס קצת ישוב־דעת לאומי לפרשת בחירתו של קורט ואלדהיים לנשיאה של אוסטריה.

הוא הזכיר את משנתו של דוד בן־גוריון שקבע: אל לנו לשכוח את העבר. אך אל לנו להניח לעבר להשתלט על עתידנו.

יש אומרים כי ואלדהיים צריך לקבוע בלשכתו תעודת הוקרה למנהל הקונגרס היהודי העולמי ישראל זינגר על תרומתו הייחודית לבחירתו, ולגיוס יצחק שמיר ויצחק מודעי למען מועמדותו.

אידיאליסטים

מתקפת־הקיץ של מלחמת התרבות החרדית עוררה את יו"ר הכנסת שלמה הלל להשמיע דברי אזהרה נגד „מיעוט אנטי־דמוקראטי המנסה להכתיב לנו אורח החיים שלהם". אולם היועץ המשפטי החדש חריש מחזיק בדיעה שונה.

ישיבת הראש של ועדת הרווחה של הכנסת אורה נמיר, היתה נרגזת בקראה את הראיון שהעניק היועץ החדש לשבועון החרדי „ערב שבת". נמיר ציטטה מן הראיון לאמור: מפרי החוק החרדיים הם מיוחדים – כך גורס היועץ המשפטי חריש – הם פועלים מתוך אידיאלים.

ח"כ נמיר פנתה למ"מ שר המשפטים והתיירות, משה נסים, וביקשה לדעת אם היועץ החדש לא נתן בכך לגיטימאציה לביזוי החוק? האם פירוש הדבר שלא כל האזרחים שווים לפני החוק?

השיחה עם ח"כ נמיר נערכה בביתם של מוחיי המזיליין גראנם בהרצליה (הוא מנהל בכיר ב„כור" והיא מייצגת את קהילות דטרויט וקונטיקט בפרוייקט שיקום השכונות). היתה שם תערובת אורחים מעניינת. למשל: שגריר ארה"ב תומאס פיקרינג ורעייתו אליס, מי שהיה שגריר ישראל בוושינגטון ועתה נשיא אוניברסיטת חיפה אפרים עברון, מנכ"ל סולל בונה אהוד שילה.

עברון זכה למחמאות על שעלה בידו להעלות את קרנה של האוניברסיטה שלו בשנתיים שבהן הוא נשיאה. עברון הצליח לגייס כוכבים כמו ברברה וולטרס, הנרי קיסינג'ר ואלסנדור הייג להופעות למען אגודת ידידי אוניברסיטת חיפה בארה"ב.

„דיוון המרטש"

תסכוליו של דוד לוי בתנועת החרות, דוחפים אותו, כנראה, לצעדים תמהוניים. הוא כבר זכה בתואר „דיוון המרטש" כאשר חיקה את סטאלין ותלש דף מאטלס ישראל בעל המוניטין העולמיים.

לפחות, נשכחו לרגע טענותיו של מזכיר מועצת פועלי בית־שאן, מנחם קבלו, שדוד לוי מזניח את עיר מגוריו.

החיים בוורוד

פסטיבאל איב מונטאן נמשך. אחרי שצה"ל לקח אותו לסיור ברמת הגולן, הוא טס במסוק עם מארחו, איל־התקשורת הצרפתי ז'אן פרידמן – ועמהם קבוצת כתבים מצרפת – לביקור בכפר־הנשיא, אצל הקיבוצניק המפורסם ביותר בצרפת, ישראל אבידור.

אבידור הוא ידידו של הנשיא מיטראן. אחרי שהסביר מונטאן לחברי המשק מדוע הצטרף למפלגה הקומוניסטית ומדוע עזב אותה אחרי הפלישה להונגריה, הקסים את הכל בשירה של אדית פיאף „החיים בוורוד".

כשחזר מונטאן לירושלים היה אורח הכבוד בארוחת ערב ביתית אצל סוניה ושמעון פרס. אחרי הארוחה הוקרן הסרט „שתי אצבעות מצידון" לפי בקשתו המיוחדת של האורח.

בין האורחים היו גם סגן ראש הממשלה ושר החינוך יצחק נבון, ראש עיריית יבנה ח"כ מאיר שיטרית, עמיתו ממעלות שלמה בוהבוט וח"כ אליהו בן־אלישר.

במסיבת גן בוילה של פרידמן בסביון, הכיר מונטאן את לילי ואריאל שרון, גלה וגד יעקובי ואת נשיאת ויצ"ו העולמית רעיה יגלום. הוא נשק אותה בלחייה והחליף עמה זכרונות מביקורם שלו ושל אשתו המנוחה סימון סניורה בישראל בשנת 1959. היא אירחה אותם אז.

מונטאן הבטיח ליגלום שיזכיר לנשיא מיטראן להעלות את בעייתה של אידה נודל בביקורו הרשמי הקרוב במוסקווה.

(בהסכם עם „ג'רוזלם פוסט")

סימני דפים

יואב שנצר ויורם נאמן

לאור התופעה של השתלת ידיעות כוזבות בעתונות – אנו מבקשים מהקוראים להגביר את עירנותם. מומלץ ורצוי לקרוא בעיון, מימין לשמאל, כל ידיעה ולשאול: האם הידיעה אמיתית? או אולי מישהו חדר למחשב והשתיל אותה.

כדי לאמן את הקוראים בזיהוי ידיעות כוזבות, הושתלה במדור זה ידיעה כזאת. מצאו את הידיעה וצבעו אותה יפה. בין הפותרים נבונה יוגרל כרטיס נסיעה הלוך ושוב בקו 300.

יתכן שיצחק שמיר יסיר התנגדותו ויסכים לחקירה בפרשת השב"כ

מעריב, 6.6.86

הלוח הכפול

ישראל תפציץ את שגרירותה באוסטריה בתגובה על בחירתו של ולדהיים

השגריר החוזר מאוסטריה ימונה לנגיד בנק ישראל.

שליחנו תמנון קפל"יוק ביקר בעיר העתיקה וטייל על החומות

לאחר מסע רווי תלאות באוטובוס אגד מהתחנה המרכזית, הצליח שליחנו תמנון קפל"יורק להיכנס לעיר העתיקה. שליחנו התעלם מהסכנות ומהעובדה שכבר מזמן שכח לדבר עברית וטיפס באון על החומות. על החומות פגש כמובן את שרידי הקהילה היהודית ממג"ב. בשיחה עם השרידים גילה שהם סובלים מיחס גרוע של השלטונות ומיחס גרוע של השכנים. חלק מהשרידים גם התלונן על מכת היתושים.

קרא בהרחבה את תיאורו המזעזע של שליחנו במוסף לשבת.

פעיל עליה מואשם בריגול

50 אלף איש התאספו אמש מול מרכז האו"ם בניו־יורק כדי להפגין תחת הסיסמא „שחרר אסיר ציון יהונתן פולארד". במהלך ההפגנה הוכו המפגינים על ידי סוכני המשטר וכמה מהם אף נעצרו.

פעיל העליה יהונתן פולארד הושלך כזכור לכלא לאחר שהואשם בריגול. רק הודות ללחץ הציבורי הכבד, נאותו השלטונות להיטיב את תנאי מאסרו ולצרף אליו גם את אשתו. פעילי עליה מקומיים ומאמינים שההפגנות ישאו פרי ויביאו בסופו של דבר להחלפתו של פולארד בשצ'רנסקי.

הטלוויזיה הישראלית

מודיעה:

עקב רמתם הנמוכה של הפרשנים, לא ישודרו משחקי הגביע העולמי

בתגובה להודעתה של הטלוויזיה התערב הסטטיסטיקאי תנוך סמית לשמש כפרשן. הנהלת הטלוויזיה שוקלת בחיוב את הצעתו של תנוך סמית הידוע כחובב בייסבול נלהב.

תנוך סמית כבר הופיע בעבר בהצלחה על המרקע ומעולם לא טעה בהערכת התוצאות. מעניין לציין שגם בהופעתו הקודמת כפרשן, סיימו נבחרות פולין ומרוקו את המשחק בתיקו 0:0.

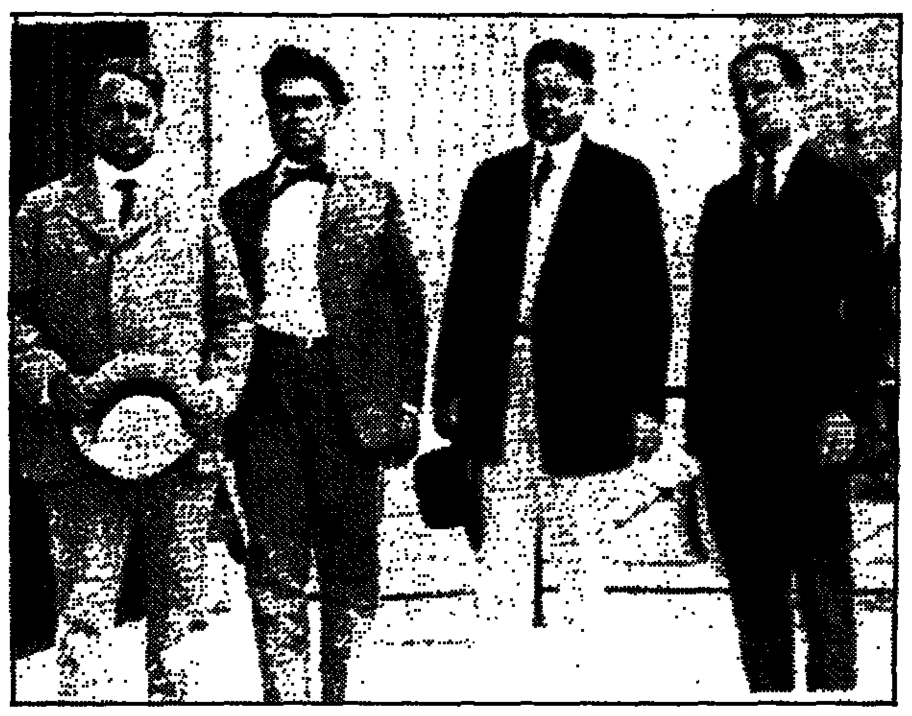

פרס נובל בפיסיקה

יוענק השנה לצוות מדענים ישראלי עבור פריצת דרך בשדה הפיסיקה התיאורטית.

המדענים ד"ר אילן רביד, ד"ר רפי איתן וד"ר אביעם סלע שהו בשנים האחרונות באוניברסיטת וואשינגטון ועסקו במחקר שהצליח להפריך את תורת היחסות. עתונים חשובים ברחבי העולם כבר פרסמו חלק מעבודתם של המדענים ובית המשפט האמריקאי יפרסם את השאר.

עולם יהודי

דטרויט: „השואה היא אינטרס יהודי"

מאת סופר אי.פי. בדטרויט

סנאטור אמריקאי ממדינת מישיגן נאלץ להתנצל על שאמר בפומבי, כי יהודים אמידים, לא המדינה, הם החייבים לממן את הפעילות הקשורה בהנצחת זכרה של השואה.

הסנאטור ג'ילברט דינלו התנגד לתיקון בחוק התקציב. לפי תיקון זה הוקצו עוד 100,000 דולר לתקציב השנתי של המדינה, בסך ששה מיליארדי דולר, לצורך פעילויות שונות במרכז להנצחת זכרה של השואה בפרבר של דטרויט.

בנאום שנשא בסנאט, אמר דינלו, כי על היהודים לממן פעילות זו משום שיש להם הכסף ומאחר שזהו בראש ובראשונה אינטרס יהודי.

„כשאנשים בעלי יכולת כספית, מולטימיליונרים ומולטימיליארדרים, באים אל שלטונות המדינה בבקשת עזרה כספית חרף העובדה שאין הם זקוקים לה, חושבני כי יש בכך עיוות הצדק", טען דינלו.

אף כי מחוקקים ומנהיגים יהודים טענו כי דבריו של דינלו מעידים על דעה קדומה ועל בורות, הוא דבק בעמדתו. דינלו אמר כי אין הוא מכיר יהודים עניים.

עם זאת, כעבור שלושה ימים בלבד התנצל דינלו על דבריו וסייר במרכז להנצחת השואה בחברת מנהל המרכז הרב צ'ארלס רוזנצוייג.

„באמריקאי ממוצא איטלקי, שחש על בשרו את עוקץ האפליה על רקע גזעי, הייתי צריך לגלות יותר רגישות", אמר דינלו.

לאחר הדיון בסנאט, נתקבל התיקון לחוק ברוב של 21 קולות נגד שלושה. אחד מן השלושה היה דינלו. עם זאת, הוא הצביע אחר־כך בעד סעיף הוצאות שכלל הקצבה למרכז.

המרכז להנצחת זכרה של השואה נפתח ב־1984. יש בו חומר רב על רדיפות היהודים בידי הנאצים בשנים 1933–1945.

סטנפורד: „רשת יהודית"

מאת בועז אייל, סופר מעריב בסן־פרנסיסקו

תביעה בלתי שיגרתית הוגשה בידי פרופסור בריטי נגד אוניברסיטת סטנפורד בקליפורניה ונגד פרופסור יהודי במחלקה להיסטוריה באוניברסיטה זו. התובע, פרופסור נורמן דייוויס, טוען כי הפרופסור היהודי, הרולד כהאן, היה הרוח החיה בקרב קבוצה של פרופסורים יהודים, שפסלו אותו מלקבל קביעות באוניברסיטה האמריקאית היוקרתית.

התביעה הוגשה בידי הפרקליט האנטי־ישראלי, חבר הקונגרס לשעבר פול מקלוסקי, הזכור מפגישתו עם יאסר ערפאת בביירות, בעיצומה של מלחמת לבנון.

התובע טוען כי בעקבות החלטת המחלקה להיסטוריה נגרם לו הפסד (בעיקר אבדן הכנסה צפויה) בשיעור של שלושה מיליוני דולר.

פול מקלוסקי טוען, כי פרופסור כהאן היה הדובר העיקרי בקבוצה של שישה פרופסורים שהכשילה את פרופסור דייוויס. לדבריו, פעלו כהאן וחבריו בעיקר משום שפרופסור דייוויס צידד באנטישמיות הפולנית, במלחמת העולם השנייה, בספר שכתב על ההיסטוריה של פולין.

פרופסור כהאן הגיב שאין כל הצדקה לשים אותו בראש „רשת יהודית, כביכול, שהכשילה את דייוויס". פרופסור אחר, יהודי אף הוא, אלכסנדר דלין, הגדיר את טענותיו של דייוויס כ„סתם שקרים".

- פרופסורים מסטנפורד ומהמחלקה להיסטוריה דורשים לאפשר להם לעיין בפרוטוקול הישיבה שבה נדחה פרופסור דייוויס „כדי לטהר את האווירה".

אתונה: יש אנטישמיות

מאת ויקטור אליעזר, סופר מעריב באתונה

סקר דעת קהל שערך המכון „אידוניס" מתפרסם השבוע בירחון „גריק אופיניון". בסקר נבדק יחסו של הציבור היווני הנוצרי כלפי המיעוטים הדתיים. 98 אחוזים מתושבי יוון הם נוצרים אורתודוכסים. בסקר השתתפו 600 יוונים אורתודוכסים.

92 אחוז מכלל הנשאלים הביעו אמון באורתודוכסים ורק 37 אחוז מהם – ביהודים.

כל הנשאלים מעל גיל 65 הביעו אמון באורתודוכסים. ביניהם – רק 12 אחוז ביהודים. עורכי הסקר ציינו כי בכל שרמת ההשכלה היתה גבוהה יותר, היתה רמת הנטיות נמוכה יותר.

המרואיינים נשאלו אם לדעתם נפוצה תופעת האנטישמיות ביוון. אותה שאלה הוצגה גם בסקר דומה שנערך בצרפת.

בצרפת ענו 36 אחוז בחיוב על השאלה אם האנטישמיות נפוצה מאוד, ביוון – 41. על השאלה אם האנטישמיות מעטה או שאינה קיימת, ענו בחיוב 41 אחוזים בצרפת וביוון – 53. היתר – 23 אחוזים בצרפת ו־6 אחוזים ביוון – „לא יודעים".

ועוד שאלה: האם יש לקיים שמירה צמודה על בית־הכנסת באתונה? כיום שומרת המשטרה על בית־הכנסת יומם ולילה. 40 אחוז השיבו בחיוב, 45 השיבו בשלילה ו־15 אחוז „לא יודע".

השאלה הרביעית היתה אם יש ליהודים כוח כלכלי עד כדי ניהול העולם כולו. 36 אחוז השיבו שאין ליהודים כוח רב כל כך. 24 אחוז השיבו שיש ליהודים כוח והם מנצלים אותו לאינטרס העצמי שלהם. 31 אחוז השיבו שליהודים יש כוח וכי הם מנצלים אותו כדי להשפיע על מדינתם ועל מדינות אחרות. תשעה אחוזים לא ידעו.

על שאלה אם נכונים הנשאלים להשיא את בניהם או בנותיהם ליהודים, השיבו שלושה אחוזים בחיוב, 45 אחוז באדישות, 51 אחוז בשלילה ואחוז אחד באי־ידיעה.

במסקנותיהם מציינים עורכי הסקר, כי „הנתונים מוכיחים שהגזענות נפוצה ביוון" למרות הרושם ההפוך. העמדה היוונית הרשמית היא שאין ביוון גזענות.

עם זאת, נראה לפי הסקר כי בקרב הדור הצעיר יש פחות נטיה לגזענות ולאנטישמיות. לעומת 88 אחוז בקרב הנשאלים מעל גיל 65, העויינים יהודים, בקרב צעירים עד גיל 25 נרשמו 40 אחוז בעלי יחס כזה.

ברקלי: בוטל לימוד יידיש

מאת בועז אייל, סופר מעריב בסן־פרנסיסקו

אוניברסיטת ברקלי בקליפורניה ביטלה את הקורס ביידיש, שהוצע לסטודנטים בשמונה השנים האחרונות. זוהי השפה היחידה שהוצאה מרשימת השפות המוצעות לסטודנטים והדבר נומק ב„קשיי תקציב".

פרופסור רונלגר פרידמן, דיקן הפקולטה למדעי הרוח, אמר כי בסתיו נרשמו ללימודי יידיש בעשרה סטודנטים ורק ארבעה סיימו את לימודיהם. באביב נרשמו לקורס רק ארבעה סטודנטים. „לימודי יידיש מוצעים גם על ידי בית הלל בקמפוס", הסביר פרופסור פרידמן. „איננו יכולים לתמוך בקורס שמשתתפים בו תלמידים מעטים כל כך".

פרופסור לאונרד תלמי, המרצה בקורס, מסביר כי השיקול להשמטת הקורס מרשימת הקורסים לשפות היה כלכלי גרידא. בקורסים אחרים גם תומכים גורמים בעלי עניין.

האוניברסיטה של קליפורניה בלוס־אנג'לס ואוניברסיטת קולומביה מציעות מסלול דוקטורט ביידיש. פרופסורים יהודים, שהעניין יקר ללבם, מנסים לבטל את רוע הגזירה בברקלי ומנסים גם לגייס את תמיכת הקהילה היהודית.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

על סף אר

לימודים

מבואות־ים
מכמורת
בית־ספר לטכנאים וקציני־ים

הרשמת תלמידים לשנה"ל תשמ"ז

1. מתקבלים תלמידים לכתות ט', יוד ברמה בגרותית, במגמות שיט, מכונה, חשמל ובקרה.
להתלמידים נזקקים ומענקים מלגות.
2. מחזור מספר מקומות בכתות הטכנאים.
יתקבלו בוגרי המגמות הנ"ל במסלול מסמ"ת לאחר שרות צבאי.
מלגות מיוחדות לחיילים משוחררים.

סיור הורים ב־27.6.86 בוטל.

בוא אלינו, רכוש תעודת טכנאי והסמכה לקראת קצונה ימית

בדבר פרטים נא לפנות בכתב או בטלפון: מבואות־ים, מכמורת 40297, טלפון 053־93242.

— גזור ושלח —

שם ________ כתובת ________

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

הפקולטה לארכיטקטורה ובנוי ערים מציעה תכניות לימודים לתארים גבוהים, הפתוחה לבוגרי מגוון רחב של תחומים, במסלול לתכנון ערים ואזורים.
התארים המוענקים:
מגיסטר ודוקטור למדעים בתכנון ערים ואזורים
M.Sc. & D.Sc. in Urban & Regional planning.
כדי לענות על הביקוש הגדל במשק למתכננים בסקטור הצבורי והפרטי כאחד, מעניקה התכנית הכשרה מקצועית ומאפשרת תעסוקה באחד מהתחומים הבאים של התכנון: שקום שכונות, תכנון שמושי קרקע, תכנון כלכלי ושיכות כמותיות, היבטים אקולוגיים, תכנון תחבורה, היבטים מנהליים ומשפטיים של התכנון.
מתקבלים מועמדים אשר סיימו לימודיהם לתואר ראשון ברמה טובה באחד מהמקצועות הבאים: ארכיטקטורה, הנדסה, סוציולוגיה, מדעי החברה, כלכלה, גאוגרפיה, מדעי הטבע, חקלאות, משפטים, עבודה סוציאלית ושטחים דומים.
מידע נוסף בטלפון: 04־294007.
הטכניון מציע אפשרויות מרובות לעילות מלאות וחלקיות למשתלמים. כן קיימות אפשרויות להעסקת סטודנטים במחקר במרכז לחקר העיר והאזור, בו מתבצעות עבודות מחקר ופיתוח בנושאים של התכנון העירוני.

בית מדרש ממ"ד למורים
"מורשת יעקב"
המכון לרמי"ם ולמורי יהדות

ההרשמה לשנה"ל תשמ"ז נמשכת

התמחויות - תושבע"פ ותנ"ך
הסמכה - מורה בכיר לחטיבה עליונה או לחטיבת הביניים.
הלימודים - רק בערבים.
משך הלימודים - בהתאם להשכלתו של כל מועמד (מקסימום 3 ערבים בשבוע).
דרגת שכר אקיוולנטית - אפשרות קידום לקראת דרגת שכר אקדמאית.
גובה שכ"ל - 50% מגובה שכ"ל בסמינרים.
פרטים: טל. 08/470887.
בכתב - ת"ד 1106 רחובות 76110.

מועדון מטיילי מעריב

הרצאות מיוחדות בליווי שקופיות על:

טיולים לאירופה וארה"ב לדתיים ושומרי מסורת

יתקיימו ביום ג' (17.6), בשעה 8 בערב ב"בית ציוני אמריקה" בת"א. המרצים: מדריכי "טיולי גשר".
— הכניסה חפשית ★ הקהל מוזמן —

עתידך בטכנולוגיה מתקדמת לסדרי לתואר הנדסאי, טכנאי מוסמך

משרד העבודה והרווחה
משרד החינוך והתרבות

רשת "עמל"

המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית
מ.ה.ט.

המכללות הטכנולוגיות למבוגרים של "עמל"

הוחלה ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז במכללות הטכנולוגיות למבוגרים של רשת "עמל" הפועלות בחסות מ.ה.ט. — המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

חדרה
מכללה טכנולוגית "עמל" חדרה
שיכון עמל, רח' האלון 45 טל': 063־33991
לימודי בוקר וערב
★ הנדסאות — טכנאות אלקטרוניקה
★ הנדסאות — טכנאות תעשיה וניהול
★ טכנאות חשמל
★ מכינה קדם הנדסאים — טכנאים (ארוכה)

גליל מערבי
מכללה טכנולוגית "עמל" נהריה — מכללת הגליל המערבי
מכללת גליל מערבי ד.נ. אשרת, ת.ד 125 טל': 04־910922
"עמל" נהריה, הגעתון 1, טל': 04־922686
לימודי בוקר וערב
★ הנדסאות וטכנאות אלקטרוניקה (שנה א' וי"ב)
★ הנדסאי תעשיה וניהול (שנה א"־ב)
★ מכינה קדם הנדסאים וטכנאים (ארוכה)

נצרת והעמקים
מכללה טכנולוגית נצרת עילית יזרעאל
בשיתוף עם "עמל"
רח' גלבוע 10, נצרת עילית טל': 065־72025
מרכז טכנולוגי יזרעאל — ד.נ. יזרעאל 19315, טל': 065־90352
לימודי בוקר וערב
★ הנדסאות — טכנאות אלקטרוניקה (שנה א' וי"ב)
★ הנדסאות — טכנאות תעשיה וניהול (שנה א')
★ הנדסאות — טכנאות מחשבים (שנה א' וי"ב)
★ מכינה קדם הנדסאים וטכנאים

פתח תקוה
מכללה טכנולוגית "עמל" ב'
רח' אנסקי, שכון סלע טל': 03־9223875
לימודי ערב
★ הנדסאות אלקטרוניקה — מיועד לבעלי תואר טכנאי או בוגרי כיתות י"ג
(משך הלימודים שני סמסטרים ערב בלבד)

טבריה
מכללה טכנולוגית "עמל" טבריה
רח' רבי עקיבא, שכון ב' טל': 067־94803
לימודי ערב
★ הנדסאות — טכנאות אלקטרוניקה (שנה ב')

קיימת אפשרות כי ללומדים במכללות "עמל" ינתנו מילגות לשכר הלימוד. חיילים משוחררים זכאים לפטור משכר לימוד בשנת הלימודים הראשונה

בדבר תנאי קבלה, פרטים והרשמה נא לפנות למזכירויות בתי הספר

"עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי ספר לנוער ובתי ספר תעשייתיים, מרכזים טכנולוגיים בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים.

הנדסאי, טכנאי — תואר שהוא מקצוע מבוקש

מכון לידיעת הארץ ע"ש חיים אבשלום
ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י — המרכז לתרבות ולחינוך

מודיע על

סיום ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז ללימודי ארץ ישראל

בתכנית הלימודים: לימודי גאוגרפיה, היסטוריה וארכיאולוגיה של ארץ ישראל, צומח וחי בארץ ישראל, אוכלוסיה וכלכלה בישראל.

א. הקורס הכללי התלת־שנתי (מקודם: מגמה כללית)
משך הלימודים חצי יום בשבוע, בימי ה' אחה"צ במשך שלוש שנים.

ב. הקורס המקיף הדו־שנתי (מקודם: מגמה למורים ולמדריכים).
משך הלימודים: יום וחצי בשבוע במשך שנתיים, ימי ד' אחה"צ וימי ה' בשעות 08.30–16.00.
הקורסים פתוחים בפני כל הציבור. בקורס המקיף יועדפו מורים ומדריכים.

ג. קורס חד־שנתי למורים בשנת השתלמות
(משך הלימודים: יומיים בשבוע (ימי ב' וה') בשעות 08.30–13.30.

בכל המגמות מתקיימים כ־15 ימי סיור בשנה, בנוסף ללימודים הרגילים.

פרטים והרשמה בכתב: מכון אבשלום, ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י — הועד הפועל. ת.ד. 303 מיקוד 61002. ע"י פניה אישית: משרדי המכון (במקום הלימודים): בניין מכללת לוינסקי, קרית החינוך של ת"א. טל: 03־416735 בימים א'–ד' בין השעות 9.00–15.00; בימי ד' ו־ה' בשעות אחה"צ — לפי תאום טלפוני.

מועד אחרון להרשמה ב־20.6.86

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעים מדוייקים ע"ש ריימונד ובברלי סאקלר

רמות — רשות אוניברסיטאית למחקר שימושי ופיתוח תעשייתי בע"מ

הרשמה לקורס הכנה בסטטיסטיקה לקראת שנת הלימודים תשמ"ז

הקורס מיועד למועמדים ללימודים במוסדות להשכלה גבוהה, ויעסוק במושגי יסוד בסטטיסטיקה תאורית, התפלגויות, מדדי מרכז ופיזור, מתאם ומושגי יסוד באמידה, בדיקת השערות וכו"ב.
הלימודים יחלו ביום ב' 4.8.86 ויסתיימו ביום ב' 22.9.86. הקורס יתקיים פעמיים בשבוע בימי ב'–ה' בשעות 17.00–20.00.
פתיחת הקורס מותנית במספר משתתפים מינימלי.
פרטים מלאים בדבר סדרי הרשמה והתשלום ניתן לקבל בחברת "רמות" בטלפונים 426465, 429419, 420114, או במשרדי החברה בין השעות 8.00–14.30, רח' האוניברסיטה 32, רמת אביב.

המכון הצרפתי (ליד שגרירות צרפת בישראל)
רח' הירקון 111 ת"א - טל. 03-236470, 225648

מה־29.6 עד ה־28.7, קורסים מרוכזים לשפה ה

צרפתית

מדי יום, בוקר ב־8:30 וערב ב־18:30
כל חרמות - מבוגרים 60 שעות וילדים 30 שעות
... וגן ילדים בצרפתית לגילאי 4 עד 7.
שיטות חדישות, פעילות, מעניינות ויעילות.

Cours spéciaux pour francophones.
Rattrapage scolaire.
Programmes français.

הרשמה מה־16 עד ה־26 ביוני.

ובסניפים:
- גבעתיים, פתח תקוה, הרצליה, כפר סבא, רעננה, קיראון, ראשון לציון: טל. 03-918530
- חולון: טל. 03-886840 - רחובות: טל. 03-614951
- רמת השרון: טל. 052-87189, 473296, 03-491384
- בת ים: טל. 03-868526 - נתניה: טל. 053-34767
- רמלה: טל. 221251, 221231-08 (מר גאנט)
- באר שבע: טל. 057-77761

המכללה לחינוך גופני
ע"ש זינמן
במכון וינגייט

מודיעה על

קורסי קיץ במחול

מטרות הקורסים:
1. שיפור היכולת האישית בטכניקות בלט קלאסי, בלט מודרני, ג'אז ומחול יצירתי.
2. פיתוח נושא להבעה בתנועה ולהעמדתו לבמה.
3. העשרה במקצועות רקע ולוואי.

הקורסים מיועדים:
1. למורים לחינוך גופני בעלי רקע והכשרה קודמים.
2. לבנות הלומדות במגמות ובכיתות ספורט בבתי ספר (כיתות ח'–י"ב).

המועד:
6–17 ביולי 1986 (בימים א'–ה') בשעות 8.30–14.00 – סה"כ 60 שעות.

פרטים והרשמה:
המחלקה להשתלמויות, המכללה לחינוך גופני במכון וינגייט, מיקוד 42902, טלפון 053-55333

250,000 עברו כאן!

רבע מיליון תלמידים למדו לקראת בחינות הבגרות אצלנו,
37 שנות ניסיון, עם צוות מורים מעולה,
מעניקים גם לך את ההזדמנות לתעודת בגרות.

החלה ההרשמה למועד ינואר 87

מישלב, רשת בתי ספר למבוגרים כתות בוקר וערב.
רחוב ויצמן 53, תל־אביב טל. 9־263185
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

מישלב
בגרות עם תעודות

על סף ארץ הדמוקראטיה

מאת רבקה רבינוביץ (פלד)

רבקה רבינוביץ (פלד) נולדה ב־1931 בריגה, בירת לטביה. אחרי כניסת הסובייטים ב־1940 הוחרם רכושם של הוריה והמשפחה הוגלתה לסיביר במסגרת „חיסול מעמד הבורגנים". היא סיימה ב־1949 תיכון ומכללה למורים במגמת מתימטיקה בעיר טומסק. התחתנה שם ונולדו לה בת ובן. עד 1955 היו בגדר „מסוכנים" משוללי זכויות תנועה הנתונים תחת פיקוח של ק.ג.ב.
אחרי מות סטאלין ועם שחרור ה„מסוכנים" מפיקוח שוחררה ב־1955.
ב־1958 חזרה לריגה ועבדה במכרה. ב־1964 עלו הוריה ארצה. ב־1969 הגישה בקשה לעליה ונענתה בסירוב. ב־1970 קיבלה היתר יציאה.

עלתה לישראל עם שני ילדיה, אחרי שהתגרשה.

ממרכז קליטה „גבעת המורה" (עפולה), התחילה לכתוב לעתון ברי־סית „נאשה סטרנה" (ארצנו). אחר־כך התקבלה לעבודה בו.

תרגמה לרוסית כתבים של דוד בן־גוריון, גולדה מאיר וברל כצנלסון, סיפורים של יצחק שנהר, ספרים של רבקה גובר, שלמה צמח ועדה סירני.

מאמרה „על סף ארץ הדמוקראטיה" זכה עתה בפרס לפובליציסטיקה בלשון הרוסית בישראל לשנת תשמ"ו, ע"ש אריה דיסנצ'יק ז"ל, עורכו השני של „מעריב".

הבה נעבור בשכונת מגורים של עולי רוסיה, אנשי העליה הגדולה אשר הולה בשנות ה־70 ומאז הלכה ופחתה. שיכוני בתים ברמה בינונית, דירות מסודרות ומטופחות, מכוניות ליד הבתים. דיבור רוסי נשמע בכל מקום. רק הילדים המשחקים בחצרות מעדיפים עברית.

נסייר במפעלי תעשיה גדולים, במוסדות, בתי־חולים, מרפאות. בכל מקום נשמע רוסית או עברית במבטא רוסי. בכל מקום תפגשו בנו – באנשי העליה הזאת, אשר ברובה הגדול נקלטה יפה, מצאה שדה פעולה בתחום המקצועי, מבחינה כלכלית והתבססה די מהר עד לרמה בינונית ומעלה.

אך למרות כל הישגינו, קיים גבול שאנחנו, בהגיענו ארצה, לא הצלחנו לעבור. נעמדנו לפניו תחילה בתמיהה, אחר כך בליגלוג ואפילו בעקיצות גלויה.

זהו גבול שמעברו משתרעת „ארץ הדמוקרטיה".

באומרי „אנחנו", אינני מתיימרת להתייחס לכל אדם ואדם. קיימים יוצאים מן הכלל, אך הם רק מאשרים את הכלל. בטענתי זאת הנני מסתמכת על התרשמותי ממגעים עם ידידים וחברים, מן הכתוב בעתונות בשפה הרוסית ומניתוח התגובות שלי עצמי על המתרחש סביבי.

כדוגמה, אתאר תמונה אופיינית: מסיבת ידידים בליל שבת.

– הנה בממשלה יושבות שתי המפלגות הגדולות, כל הכוח בידיהן. בכלל, לשם מה כל כך הרבה מפלגות? מדוע לא תתיישב הממשלה ותקבל את כל החוקים הדרושים, תשנה את שיטת הבחירות, כדי שלמפלגות הקטנות, במיוחד הדתיות, לא תהיה דריסת רגל בממשלה, אומר מישהו בזעף.

אל תחשוד בדובר שהוא חסר השכלה, שלא שמע מעולם על קיומן של שלוש הרשויות הנפרדות – המחוקקת, המבצעת והשופטת. הוא עשוי להיות בעל תואר מדעי ואופקים רחבים. אז מדוע הוא נוטה לערבב את המושגים הללו? הסיבה פשוטה: בבריה"מ הוא ינק מימי ילדותו את התודעה על הפיקטיביות של כל הרשויות הללו. קיים שלטון – וזהו. מה שירצה – זה מה שיהיה.

ואכן, האם היתה לנו אפילו טיפה של כבוד כלפי „הסובייט העליון" – הפרלמנט? האם חשבנו פעם שהוועד המרכזי של המפלגה בעצם מפר את ההליכים הדמוקראטיים, כשהוא מוציא הוראות שוק בתוקף של חוקים, שחקיקתם היא בסמכותו של „הסובייט העליון"? וכי פיקפקו בחוקיות הפקודות וההוראות של הממשלה? יתכנס המושב של „הסובייט העליון" ובדיעבד יאשר את כל אלה פה אחד. זה סדר? זה שלטון!

אין לנו מתחרים בלהיטות שבה אנו מגנים את הדיקטאטורה הרומסת את היחיד וזכויותיו. אך הקשבה עמוקה לדברינו הרוויים אי־סובלנות ועוינות כלפי החושבים אחרת תגלה בהם חלום כמוס של דיקטאטורה.

זאת צריכה להיות, כמובן, דיקטאטורה של המפלגה שלנו – המפלגה שאנו מזדהים איתה, שתגיע לשלטון בבחירות דמוקראטיות. אך אם כבר הגיעה לשלטון, שתשלוט בלי שותפים! ואם כבר קרה שהקולות התפלגו שווה בשווה – אז לפחות דיקטאטורה של שתי המפלגות הגדולות. „שיתיישבו יחד ויקבלו את כל החוקים הדרושים".

ומהם החוקים הדרושים? המושג על כך מעורפל מאוד.

בהתייחסותם של אנשי העליה שלנו אל השלטונות אפשר למצוא שתי גישות קיצוניות ומנוגדות. מתוך הדבר, אך לעתים שתיהן משולבות בתוך אדם אחד.

הקיצוניות הראשונה – יחס עויין. השלטונות – אלה „הם", מישהו דמיוני, בלתי מובן, איזושהי מפלצת רבת־ראשים. היא אשמה בכל: בעובדה שישראל היא ארץ עניה ולא הכל בה אידיאלי, בבקיון לקוי בחצר הבית, בגסות הפקיד בבנק וכדומה. אפילו במצב רוח עצוב ומעיק, שתוקף אותנו בערב מסויים, כאשר אנו מתגעגעים לרחובות מוסקווה, לנינגרד, ריגה, וילנה, אודסה, קישינב...

„הם" כולם בטלנים וגסי רוח, אוכלי חינם, וכל עיסוקם הוא שתיית תה. המסקנה: „לגרש את כולם הביתה".

הקיצוניות השניה – ה„פאטריוטיות" העיוורת, ההזדהות המוחלטת, האפולוגטית, עם הארץ, המדינה, הממשלה, בלי הפרדה בין שלושת המושגים האלה. שורשי הגישה הקיצונית הזו ברורים: הלא פועל בנו המנגנון המחשבתי שהוחדר לראשינו בצורת שטיפת מוח רב־שנתית: המולדת היא האם, המנהיג, האב ומורה־הדרך. וזה מנגנון אוטומטי: עם העליה ארצה כמה מבורגיו מתחלפים באחרים, אך עקרון פעולתו נשאר כמעט בלי שינוי.

לבעלי השיטה המחשבתית הזאת אופיינית במיוחד העויינות לאמצעי התקשורת אשר „משחירים את הכל". קיצוניות בכלל קרובה ללבנו. אנו שוחים בה כדגים במים. ואין זה פלא: הרי קשה למצוא אידיאולוגיה קיצונית יותר מזו הסובייטית. דחינו אותה (כך לפחות נדמה לנו), אך שיטת המחשבה המבוססת על מושגים קיצוניים נותרה בעינה.

> אנחנו, העולים מבריה"מ, הבאנו עמנו את מטען החינוך הטוטאליטארי באריזה שאף מוכס אינו יכול להוציא אותו ממנה – בגולגלותינו □ אנו לוחמים בו, אך הוא עיקש □ כנראה, נגזר עלינו להישאר דור המדבר אשר הגיע לגבול ארץ הדמוקראטיה אך לא יזכה לחצות אותו □ בבריה"מ לומדים שקיים שלטון – וזהו, מה שירצה, זה מה שיהיה □ שיתכנס הסובייט העליון ויאשר פה אחד בדיעבד את החלטות הוועד המרכזי של המפלגה, זה סדר!

בדחייתנו את האידיאולוגיה הסובייטית גלשנו לקיצוניות השניה. השקפת עולמנו הפוליטית עברה לקצה הימני. אנו האולטרה־פאטריוטים, „הלאומנים". כל השקפה אחרת היא „בגידה" ולא משנה שנושאיה, עוד לפני בואם של „האולטרה־פאטריוטים", בנו את הארץ, לחמו ונתנו חייהם למענה.

סוציאליסט וקומוניסט – אלה בעינינו מלות גנאי. „להרוג את כל השמאלנים האלה" – את הביטוי הזה, שהוא „התגלמות הדמוקרטיה", שמעתי בנסיבות חברתיות יותר מפעם אחת.

עם זאת, אנו חסידים בלב ובנפש של חופש המחשבה, הביטוי, העתונות וההשקפה. אך מי יעלה על הדעת שעם חופשי לבחור גם בהשקפה הקומוניסטית? לא, החירויות הללו הן בתוקף רק לגבי „הגונים" ו„פאטריוטים" (בעל השקפה שונה משלנו הוא, כמובן, אנטי־פאטריוט).

כל זה נספג במוחנו ובדמנו יחד עם החוקה הסובייטית שגם בה „מעוגנים" חופש ביטוי, אסיפות והפגנות, אך בצירוף סייג אחד גדול: רק בצורה שאינה מנוגדת לאינטרסים של העם העובד – קרי המשטר. הרי גם שם מותר לצעוק: „לחיי המפלגה הקומוניסטית", להשתתף באסיפות תא האיגוד המקצועי במקום העבודה וללכת להפגנת ה־7 בנובמבר...

את הסוציאליזם אנו שונאים באותו הלהט שבו אנו שונאים את הדיקטאטורה. לרבים מאתנו מפלגת העבודה היא „מחוץ לתחום", הרי היא מכנה את עצמה סוציאליסטית. „סוציאל־דמוקראטיה" מעוררת בנו חשד – בשל חלקה הראשון, „סוציאל"...

עם זאת, למשמע דברינו המבקרים את המציאות הישראלית, בקריאת מכתבי אנשינו למערכות עתונים ושבועונים, נמצא בהם בנקל קריאה לסוציאליזם וגעגועים אליו. פרדוקס? אך לאן חותר הכותב אשר טוען כי „צריך לבנות מפעלים גדולים", „צריך לסגור את כל הנגריות ובתי המלאכה הזעירים, כל דוכני הפלאפל שבהם עוסקים גברים בריאים – מוטב שילכו לעבוד בבתי־החרושת".

במכתבים למערכת תמצאו תוכניות גראנדיוזיות לשינוי פני הכלכלה. והרי זוהי קריאה לסוציאליזם, לכלכלה מתוכננת ומנוהלת מלמעלה.

רגע, רגע, ידידי, הרי אתם דוגלים ביוזמה חופשית וחוקי השוק החופשי. אז מי יסגור את הדוכן למכירת פלאפל? מי יגייס את בעליו לתעשיה? על כך אין תשובות. אך מורגש היחס של זילזול כלפי שלטונות אשר אינם מסוגלים לבצע דברים כה פשוטים.

הסופר־פאטריוטיזם שלנו השתולל במיוחד בתקופת מלחמת לבנון. עתונאים אשר העזו להביע ספק בנחיצות המלחמה הזאת ובמטרותיה קיבלו מכתבים ובהם מילות גנאי ואיומים.

כי בזמן שהעתונות העברית נתנה ביטוי להשקפות שונות ודנה בבעיותיה המוסריות של המלחמה, העתונות בשפה הרוסית לא העזה אפילו להעלות שאלות כגון אלה. במקום זה נטען בה במלוא הרצינות כי „אסור בשום פנים ואופן להחזיר את לבנון".

בשבועון אחד התנהל ויכוח בשאלה היכן יעבור הגבול (כלומר אם כל לבנון שייכת לארץ־ישראל או רק חלק ממנה). את האוכלוסיה הלבנונית אשר לא תתלהב מפתרון כזה, כפי שאפשר לשער, „יש פשוט לגרש" – כבר אינני זוכרת לאן. ומי שמתנגד הוא אויב ובוגד, הוא מוכר את המדינה בסיטונות ודואג לערבים יותר מאשר ליהודים.

אמרנו וכתבנו אין־ספור מלות זעם בקשר לרדיפות בבריה"מ. אך למרבה האירוניה, אין אנו דוחים על הסף את האפשרות של רדיפות אלה. את המלים „צריך להרוג אותם אחד אחד", „צריך לגרש אותם" וכיוצא באלה, אפשר לשמוע בשיחות רבות. ואנו כמובן בעד גזר דין מוות. הדיון הנפשי שבו שוקלים את כל הנקודות בעד ונגד – דיון שהתנהל בחברה הישראלית ובכנסת וגם ב„מבט שני" בטלוויזיה – דיון כזה בלתי אפשרי בחברת העולים.

פעם ניסיתי לומר בחברה אותם דברים שאמר בתוכנית הטלוויזיה פרופסור מכובד – שעונש מוות, אם ייכנס לשימוש, לא יוכל להיות מוגבל אך ורק לערבים ויחול על כל מעשי רצח בנסיבות מחמירות, כגון רצח קשישים. כל הנוכחים התנפלו עלי: „מה, את מרחמת על מחבלים ומוכנה לגזור עונש מוות על יהודים?"

אגב, אלה שדוגלים בעונש מוות לא יהרגו זבוב למעשה, אך אינם פוסלים רדיפות המנוגדות להלכה. אין זה פלא: הרי גדלנו במשטר אשר לא התחשב בדבר למען מטרותיו. כאשר „הפריעו" לו הטאטארים מקרים, הגרמנים מן הוולגה, היהודים, האיכרים האמידים – היו מגרשים אותם לסיביר או לסולובקי. לנו מפריעים הערבים – המסקנה...

אנו ברובנו מאמינים בכוח ובפתרונות פשטניים. ניתוח נסיבות המציאות, יחסי הכוחות – זה „מחוץ לתחום". המשחק הדמוקרטי על כלליו זר לנו. ללכד שדולה למען רעיון או מעשה כלשהו, ברית פוליטית למען מטרה מסויימת – כל אלה בעינינו „טריקים" ו„קנוניות". ואין זה לכבודנו. הרי אנו חושבים בסיסמאות גדולות. הכל או לא כלום. והתוצאה – אנו סבילים להפליא: נקלטנו בכל תחומי החיים – פרט לפוליטיקה.

להתארגן למאבק בעד או נגד משהו? אין אנו מאמינים בזה. והיה לנו על מה להאבק: למשל, כשהופסקה בנייה להשכרת דירות לעולים בשכר חודשי, קם קומץ פעילים, הכריז על מאבק, אך נותר בלי חיילים. מבחינה זאת, אפילו העולים מאתיופיה מגלים בשלות רבה משלנו ויודעים לעמוד על עניינם.

כל זה מסיבה אחת: השלטון נתפש בעינינו ככוח זר ועוין או כאליל המעורר הערצה ולא כשותף למשא ומתן בשאלה ספציפית. גם אין אנו יודעים לפנות לאמצעי התקשורת.

אנשינו אינם נמצאים בכנסת או ברשויות ברמות נמוכות יותר. לדחוף קדימה – זה בעינינו דבר נבזי. איננו מבינים כי בתנאי דמוקראטיה על האדם לקדם את עצמו, כי אין „אח גדול" אשר יחליט מי יקודם, אשר יזמן לוועד המפלגה ויאמר: „התייעצנו והחלטנו להעלות את מועמדותך"... אנו יושבים וממתינים שיבוא מישהו וידחוף אותנו למעלה – ונשארים למטה. כי אף אחד לא בא ולא דוחף.

הנה אחת הסיבות ליחס השלילי כלפי שמעון פרס: „תראו איך הוא מטפס למעלה – רוצה להיות ראש הממשלה". רק מעטים יראו בשאפתנות אישית וציבורית תכונה חיובית.

אין אנו מכירים עלבון גדול יותר מאשר המלים „אתה מגלה צורת מחשבה סובייטית". אך בכל זאת, רוח הבלהות של הטוטאליטאריות מתלווה אלינו לכאן. הבאנו את המטען הלא־רצוי הזה באריזה שאף מוכס לא הצליח להוציאו ממנה – בגולגלותינו. אנו לוחמים בו, סוחטים אותו ממוחותינו טיפין טיפין, אך הוא עיקש.

כנראה נגזר עלינו להישאר דור המדבר אשר הגיע אל גבולה של ארץ הדמוקראטיה ולא יזכה לעבור אותו ולהיכנס אליה.

נתנחם בזה שילדינו ונכדינו יהיו בני־חורין ודמוקראטים אמיתיים.

רבקה רבינוביץ (פלד) כלת הפרס לפובליציסטיקה בלשון הרוסית. ברקע תמונת אריה דיסנצ'יק ז"ל. צילם: ראובן קסטרו

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

פרשת פולארד: המערכה על תדמית ישראל

עודד גרנות, וושינגטון

וויליאם וובסטר, ראש האפ.בי.אי. – הוא עוד דיבר בלשון מאופקת נגד ישראל; אחרים אמרו בצורה בוטה: „ישראל שיקרה לנו"

המערכה השלישית בפרשת פולארד, שאנו שרויים כעת בעיצומה, לא היתה אולי מתרחשת אלמלא „החסידה" ישראל את פרשת אביאם סלע מן המידע, שמסרה למשלחת החוקרים האמריקנית בראשות השופט אברהם סופר, בעת שביקרה בישראל בדצמבר אשתקד.

משרד־המשפטים האמריקני – הממלא כעת תפקיד מרכזי במערכה השלישית – טוען, שישראל לא סיפרה דבר למשלחת סופר על קיומו של סלע ולא על חשבון הבנק, שנפתח לפולארד בשווייץ. „פרס הדביק", אמרה רשת אי.בי.סי. „ידעו כבר בדצמבר על מעורבותו של סלע, אך לא הכחידה. הישראלים העריכו, כי שמו של סלע לא יצוץ בהמשך". ההערכה נתבדרה כמוטעית. פולארד „בגד" בשלב האחרון של החקירה, כאשר ביקש להבטיח לעצמו עיסקת־טיעון נוחה הסכים לשיתוף־פעולה מלא עם התביעה.

אבל הגילוי המאוחר מדי על קיומו של סלע – לרוע המזל, מפי פולארד עצמו – ניפץ באחת את כל מסכת האמינות, שניסתה ישראל לשקם אחרי מעצרו של פולארד, בהבטיחה שיתוף־פעולה מלא עם החוקרים האמריקנים.

„ישראל", טוען כעת ראש האף־בי־אי, ויליאם וובסטר, שיתפה פעולה עם ארצות־הברית „באורח סלקטיווי" בלבד. אחרים נוקטים לשון עדינה פחות: „ישראל פשוט שיקרה לנו".

בנקודה זו עולה כעת המיסמך על המערכה השלישית בפרשת פולארד, שאינה סימפטית מקודמותיה. כיוון שנתפסנו בשקר – הרי כל מה שהודינו בעבר טעון כעת בדיקה מחדש ושום הודאה אין לקבל כלשונה. ראשית, אומרים במשרד־המשפטים, צריך לבדוק כעת אם לא שיקרה ישראל גם כאשר טענה, שפעולת ריגול זו היתה מקרה הריגול היחיד שלה בארצות־הברית.

שנית, צריך לבדוק אם לא שיקרה ישראל גם לגבי היקפה „המוגבל" של פרשת פולארד עצמה, שמא מעורבים בה ישראלים ואמריקנים נוספים?

ושלישית, אין עוד לקבל ללא ערעור את טענתה של ישראל, כי הפעולה היתה חריגה ולא נעשתה על דעת הדרג האחראי המוסמך.

מה שמגביר את החשדות במימשל, כי ישראל מוסיפה להעלים פרטים חיוניים על פרשת הריגול, היקפה ואולי גם על פרשיות אחרות, הם ה„פרסים" שהעניקה מדינת ישראל למעורבים בפרשה. „מינוי בכיר ביותר לרפי איתן כיו"ר הדירקטוריון של החברה לכימיקלים". את זה האמריקנים פשוט אינם מסוגלים להבין. יוצא איפוא – קובע משרד־המשפטים האמריקני – כי אין מנוס מהשלמת החקירה ועד אז אין לסמוך על שום פרט שמסרה ישראל עד כה. גם ייתכן, שיהיו כתבי אישום ומעצרים וגילויים נוספים, כיוון ש„יש סיבות מוצדקות להאמין, כי פעילות הריגול היתה רחבה יותר".

התשובה הישראלית לטענות הללו – פשוט מאלפת. תחילה יומיים של שתיקה. אחר־כך איומים של „פקידים בירושלים", שאם יוסיף משרד־המשפטים להתעקש עלולה ישראל לספר את כל הידוע לה על מקרי הריגול האמריקניים בישראל (כבר איימנו פעם) וכעבור יום – הדלפה נוספת מירושלים על כך, שאנחנו יודעים שמקור הצרות הוא, בעצם, התובע הכללי, ג'וזף דג'נובה, „שרוצה לבנות את הקריירה האישית שלו על חשבונה של ישראל ואת פרשת פולארד להפוך לקטר למירוץ אישי לסינאט..."

בתחילה זה היה „ארצות־הברית נגד ג'ונתן פולארד". עכשיו זה נראה כמו „מדינת ישראל נגד ג'וזף דג'נובה". כבר עמדנו בהזדמנות קודמת על כך, שייתכן מאוד, כי יש יותר מסמך של אמת בכל הטענות הללו ובמשרד־המשפטים האמריקני באמת „מחפשים את ישראל".

אבל להשיב במכבע כזה להאשמות המוטחות בנו כעת מכיוון משרד־המשפטים – זה פשוט התעלמות גסה מן התדמית המכוערת, שדבקה בישראל בציבור האמריקני בשבועות ובחודשים האחרונים:

בגין פרשת פולארד, ופרשת תא"ל ברעם, ופרשת זאביק רייס ופרשת השב"כ ופרשת מי־יודע־מה.

וזוהי גם התעלמות גסה מן העובדה, שפרשת פולארד חרגה מזמן מגבולות בית־המשפט וכלי התקשורת והגיעה גם אל הקונגרס האמריקני. בתת־וועדת הכספים של בית־הנבחרים יזום כעת חבר הקונגרס הדמוקראטי ממדינת מישיגן, ג'ון קוניירס (שאינו תורם לקרן הקיימת), סידרת עדויות בוועדה, שהוא עומד בראשה, בנושא פעילויות הריגול בארצות־הברית, תוך דגש על פעולות הריגול של ישראל בעבר ובהווה. קוניירס יבקש להזמין לעדות בפני הוועדה שלו את הישראלים – ורפי איתן בתוכם.

וכבד השני של המטבע אומר יו"ר ועדת המודיעין, דייוויד דירנברגר, שיש צורך במידע נוסף לפני שיוחלט אם יש אמת בטענות ישראל, כי פרשת פולארד היתה חריגה ולא אושרה בידי הדרגים הבכירים. ומשרד־המשפטים שוקל כעת להסיר את החסינות שהעניק לאיתן, יגור ולאחרים. אותה חסינות שהוענקה להם בעת שנחקרו על־ידי האמריקנים בישראל, בתמורה להסכמתם למסור את כל הידוע לכם. כיוון שלא עשו כך – יש מקום לבדוק את מתן החסינות, היינו, הם ייעצרו ברגע שינסו להיכנס לתחומי ארצות־הברית.

את מקום התגובה הישראלית, הנבונה והמפוכחת, „על האשמות המוטחות נגדנו והכרסמות קשה בתדמיתנו" – מנסה למלא ידידה הגדול ביותר של ישראל בארצות־הברית, ג'ורג' שולץ, שעדיין מבקש להניח לנו ליהנות מספק ומורה למשרדו לפרסם הודעות ברוח זו.

אבל שולץ מתמודד כעת, בין השאר, עם שר־המשפטים, אדוארד מיז, שלא יעז לעצור את „מנגנוני הצדק" הפועלים במשרדו, שלא ינוחו עד שימצו עד תום את החקירה בפרשה ויחשפו כל מה שניתן לחשוף.

פקידים במשרד־המשפטים הודו באוזננו בסיפוק, כי משרד־החוץ, החרד לשמירת היחסים בין ישראל וארצות־הברית ושמירת ממשלתו של שמעון פרס, איבד את יכולת ההשפעה שלו על מהלך העניינים מרגע שנתקבלה ההחלטה לעצור את פולארד. או שבו לא ניתן היה להשתיק את הפרשה. נוסף על כך, אפילו שולץ לא יוכל לשקם את תדמיתה של ישראל, אם לא נתאמץ אנו־עצמנו לעשות זאת. ומעבר לכך – ברי ששולץ, עם כל ידידותו לישראל, לא יהיה מסוגל להתמודד עם גילויים חדשים על פעילות הריגול של ישראל בארצות־הברית, שנתפלל כי אינם בנמצא.

והיה ויכריז אסד: „קדימה"

עמנואל ווינסטון

בוקר אחד, או אולי באישון־לילה, תגיע קריאה מדמשק אל המפקד הסורי ליד רמת־הגולן – „קדימה" יצווה אישית חאפז אל־אסד. בכלות הכל, מתן הפקודה לאלפי טנקים להדוף את ישראל מרמת־הגולן הוא עניין של גאווה אישית, ולגביו – תענוג.

במרומי הגולן חונים יותר מאלף טנקים סוריים, מתודלקים, טעוני־תחמושת, מזון ומים. בקירבת מקום ניצבים מכלי דלק ותחמושת, משאיות וכל ציוד העזר הדרוש לסיוע במיתקפת השריון.

אנו מסתמכים על התפיסה, שמיתקפת האוגדה שלנו יהדפו את האויב או יאטו את קצב התקדמותו בשעה שמגייסים את כוחות המילואים. הרי מה שפעל בעבר יפעל שוב בעתיד – נכון?... טעות חמורה!

צר לי לומר, שהתכנון שלנו הוא כנראה ללחום את המלחמה הקודמת, לא את המלחמה הבאה.

סוריה מקימה זה שנים עמדות הגנה עמוקות. הסורים גיבשו כוחות שריון גיבורים בתוספת מטריית טילים מתוחכמת. אם ישראל הפגינה את כוחה בהססת הטילים הסוריים מעל בקעת הלבנון במלחמת לבנון – מה בכך? זה היה במלחמה שעברה. ב־1982 חשפנו ברבים את שיטותינו האלקטרוניות לפגיעה במטוסים ובסוללות טילים. הלקחים לא נעלמו מעיני הסורים או הרוסים. הם לא חסכו במאמץ לשפר את יעילותן של מערכות הטילים שלהם כדי להתגבר על אמצעי הפיגוע שלנו. הפתענו אותם בפעם האחרונה, אולם הם עלולים להפתיענו הפעם.

והעולם תמנע מאיתנו בלאו הכי את הביסה הסופית אל תוך דמשק.

יש דרכים רבות לשבור את גבה הצבאי של סוריה, אולם מיתקפה חזיתית אינה אחת מהן. חישבו, יהודים, חישבת הייו ראויים לתואר, שגויי אירופה כה אהבו להשתמש בה: „היהודים הפיקחים הללו".

הגיעה העת, שיהפכו את צה"ל על פיו, יעצרו אותו מבפנים ויאלצוהו להעלות את הלוחמים החושבים למקום הראוי. בעוד שרידי הציוד הצבאי גדלים ומתחזקים, הלך הראש התכווץ (תסמונת „הראש הקטן"). קצינים היו כה שקועים בקידום הקריירות והאישיות שלהם עד שחדלו לשפר את כישוריהם הצבאיים. מלחמת לבנון הוכיחה, כי התכנון ושרשרת הפיקוד שרויים בתוהו־ובוהו. אפילו במלחמה נגד ארגון נחות ובלתי־מאורגן כמו אש"ף, בתחילתה של מלחמת לבנון, נתגלתה מידה רבה של בלבול וחוסר תיאום.

לנו, היהודים, יקרים בנינו מכדי שנשב בחיבוק ידיים בעוד מנהיגותנו הצבאית, המצויינת כביכול, מתחילה ללמוד כיצד להילחם ביומה הראשון של המלחמה הבאה.

מנהיגות הצבא שלנו מתחילה בשר־הבטחון, כשהבא אחריו הוא הרמטכ"ל. השאלה, אם כל אחד משני התפקידים הללו מתבצע כראוי, פתוחה לתהיות רבות. אחרי שנסוגנו מלבנון היה שר־הבטחון, יצחק רבין, צריך לנער את שורות הצבא עד לסוליות נעליו.

הדבר לא נעשה. במקום זאת שמענו רטוריקה ריקה מתוכן במיטב המסורת הפוליטית. מילים תפסו את מקומם של המעשים והצבא הוסיף לדעוך, תוך שהוא נח על זרי הדפנה של העבר.

ובכן, משחק זה עומד להסתיים משום שהסורים מתכוננים להאכיל אותנו בדייסה, שבישלנו לעצמנו. הוסיפו על כך את האפשרות הסבירה מאוד, שעיראק ואיראן יפסיקו את מלחמתן אך ורק כדי להצטרף אל סוריה למען „שחרור ירושלים" במלחמתה עם השטן, ישראל, ותוכלו לתאר לעצמכם את האפשרויות.

עתה העת לעשות בדק־בית בצבא ולשוב להיות אותם לוחמים קשוחים ומסוגפים, שישראל נהגה להישען עליהם בעבר. הנה נתיר לאחרים מאותם לוחמים נועזים לעלות אל שורותיהם של בעלי ההחלטות.

משהו התנדף מן הצבא במרוצת השנים ויש צורך נואש להניעו מחדש. מה שחסר הוא גאווה, אידיאלים והערצה למפקדים מצד חייליהם. אולם המלים גאווה ואידיאלים הן כיום נושא ללעג, כמושגים שאבד עליהם כלח. היום אין רצים עוד להתנדב ומי שמתנדב נחשב כמי שנשתבשה עליו דעתו. התוצאה הישירה מגישה זו היא, שהקיבוצניקים חדלו להתנדב לקורסי־קצינים (תסמונת „הראש הקטן"). איבדנו מקור חשוב מאוד לקצונה בצה"ל.

הצבא זקוק למופת, שהחייל הצעיר יוכל להעריכו וללכת בעקבותיו בבטחון גמור. הקצין, מן הצמרת ומטה, העוסק כל העת בתמרונים פוליטיים לצורך קידומו האישי, על אף היותו חסר הכישורים הדרושים, הוא גם דוגמה, שהחייל הצעיר מנסה לחקותה, על אף היותה שלילית.

האם הרחיקה המנהיגות הצבאית שלנו להיסחף אל מחוזות האינטרס העצמי הקידום האישי באמצעות תמרונים פוליטיים? האם אומנם מצויים טובי המתכננים בצמרת, או שמא יש לנו רק פוליטיקאים בעלי כשרון? ככלות הכל, מקובל שהלוחמים מנצחים במלחמות והפוליטיקאים מוותרים על הזכיות, שהלוחמים הביאו להם. האם המוחות האמיתיים והלוחמים בצה"ל מוחזקים בעמדות־ייעוץ נמוכות־דרג ומייעצים לממונים עליהם, שאינם בהכרח בעלי הכישורים הדרושים להחלטות הטובות ביותר?

המתכננים הנבונים מסוגלים לדמיין לעצמם את כל האסטרטגיה הדרושה להבסת צבא בעל־יכולת, אולם, אם הצוות של מעצבי המדיניות, האחראי לתכנון ולאימונים, לא ניחן באותו כושר חיזוי, יש בכך משום מתכון זמן ההסכנות.

אין כל ספק, שהסורים מתכננים לפגוע בכושר הגיוס שלנו. אין כל קושי לחסום כבישים וכתבי־העת הצבאיים עמוסים תיאורים של אמצעים כאלה.

אני סמוך ובטוח, שלצה"ל יש תוכניות כיצד להביס את הסורים באין־ספור דרכים. אני בטוח לא פחות, שנישען על שיטות ישנות לפלס את דרכנו, קילומטר אחר קילומטר, בינות הטנקים המתופרים, שדות המוקשים, הארטילריה והטילים, המופעלים בידי אדם. זה יהיה מיצעד כבד־מחיר לעבר שערי דמשק, שקרוב לוודאי לעולם לא ניכנס דרכם, כי מה בדיוק נעשה עם זה ודעת ארצות־הברית

חשוב לא פחות ליצור קשר בין הטכנולוגיה המתקדמת שלנו לבין התכנון והאימונים. אם התכנון שלנו יהיה מצויין, אולם לא נכלול את הטכנולוגיות החדשות באימונים, ייאלצו חיילינו לעמוד מול אויב בעל עליונות מספרית וציוד סובייטי משוכלל. היתרון הטכנולוגי, שהיה לנו בעבר, מצטמצם והולך. לפנינו אויב, שנקודת הזינוק שלו היתה מצוליות של המאה ה־16 או קודם לכן, אולם הוא התקדם באורח מרשים, משום שהיו לו מורים מעולים... אנחנו לימדנו אותם בעזרת מהלומות קשות ואף כי הם שיקרו לעצמם, שאין אלה היהודים, כי אם כוח סודי של אמריקנים, הם השתפרו. מול צבא ערבי משופר שכזה עלינו להיות ערים לסכנה, שנובס במידה רבה במלחמה כלשהי בעתיד. ישראל חייבת להביא אפשרות כזו בחשבון ולפתח את צבא העתיד שלה, את הצבא של שנת 2000. האחריות חייבת לתפוס את מקומם של התככים הפוליטיים. ההעדפות מטעמים אישיים חייבות לפנות את מקומן להעדפתם של בעלי הכישורים המתאימים ביותר. כל מפקד בצבא, החל במפקד הזוטר ביותר וכלה בראש המטה הכללי, חייב לעמוד מדי שנתיים לבדיקה על טיב עבודתו. אם אינו מתעדכן באסטרטגיות ובטכנולוגיות החדשות ומיישמן, יש לשלוח אותו להשתלמות למשך הזמן הדרוש לעדכונו.

לוחמים, מתכננים, מעצבי־מדיניות – כל אלה צריכים להיות המועמדים הראשונים לקידום. קצינים, המבוזבזים זמן רב על שתיית קפה בלשכותיהם, צריכים להישלח שוב לאימונים. גם על החייל לדעת למען מה הוא נלחם. צבא רשלני ואדיש יהיה כזה גם בשדה הקרב. קרבות כאלה מסתיימים, בדרך כלל, בתבוסה, עם קורבנות מיותרים. הקצינים הם הקובעים את הקצב. החיילים הולכים בעקבותיהם בקצב זה.

ישראל אינה יכולה להרשות לעצמה אפילו לחלום על תבוסה צבאית, משום שאפשרות כזו עלולה להביא את הפלגים המצודדים במלחמה בכל מדינה ערבית ללחוץ על ממשלותיהם לצאת למיתקפה מאוחדת על ישראל. משום כך, רמת הגולן, נוסף על חשיבותה הלוגיסטית, חשובה אף יותר כמדד לעולם הערבי כולו.

שמירת עליונותה הצבאית של ישראל תלויה בנכונותו של שר־הבטחון לכונן בצבא מישטר חדש של אחריות ואיכות. הגיעה העת לבער את התמץ בצה"ל.

(הכותב הוא חבר המועצה הבינלאומית של מרכז יפה לעיונים אסטרטגיים באוניברסיטת תל־אביב)

סטירת־לחי עצמית

בפתחון פה

ארז ביטון

שריפת בית־כנסת בידי יהודים בארץ־ישראל כמוה כסטירת־לחי להיסטוריה היהודית ומתן לגיטימציה רטרואקטיווית לאנטישמיות ולרודפי יהודים לאורך הדורות.

במאבק הזה עומדים ההיסטוריה היהודית והזהות היהודית לצד החרדים. שריפת בית־כנסת, מעשה היאה לאנשים שפלים, משללי צלם אנוש וחסרי כל זיקה לערך כלשהו, מצדיק את זעקת החרדים ומעמיד אותם במקום אחד עם אבותינו ואבות־אבותינו, שהעדיפו למות ולא לוותר על קדשי יהדותם.

החוק אומר, שאסור לשרוף תחנת אוטובוס והחוק אומר, שאסור לפגוע בבתי־כנסת; האם באמת אפשר להשוות שריפת בית־כנסת לשריפתה של תחנת אוטובוס?

מי שהקשיב לאופי המאבק של החרדים בשאלת הפוסטרים הבוטים, שלגביהם זהו קו אדום, שבעד יהיו מוכנים לתת את נפשם, שהמאבק הזה שונה מן המאבקים האחרים.

אלה שאחראים להצגת הפוסטרים נתלים בקלף החוק ואוטמים את ליבם מלהבין, שלהיתלות בנימוקים של חוק במקרה הזה פירושו ללכת ראש בראש עם ערך מוסרי, שלגבי יהודי דתי הינו בבחינת „ייהרג ואל יעבור". כולנו יודעים, שהערך המוביל להצגת הפוסטרים הוא ערך של פרסומת, הגדלת תפוצה והאדרת ממון וכסף. אין מדובר פה כלל וכלל על מאבק לחירות המחשבה וחופש הפרט. מלחמת התרבות בין יהודים דתיים לבין שאינם דתיים בארץ־ישראל היא אותנטית כשמדובר במאבק ראש בראש בין ערך חילוני מובהק לבין ערך דתי מובהק. כגון, שיבואו הדתיים מחר ויחייבו אותי לשמור שבת כדת משה. גם לגבינו, המבינים עצמנו חילוניים, קיימים ערכים שהם בבחינת „ייהרג ולא יעבור" והנדוף כל כפייה דתית אקטיווית כאשר מדובר בדת אמת של חיי הפרט ובטריטוריות מוגדרות של חילוניים. אבל בתחום מושב של אוכלוסייה מעורבת דתית ושאינה דתית, או באזורים ציבוריים מובהקים, כגון תחנות אוטובוס ומקומות ציבוריים כלליים חייבים להתחשב בערכים הקדושים של דתיים, אחרת נהיה נידונים למאבק דמים שסופו מי ישורנו.

אבל מעבר לחובה למצוא דרך לחיות ביחד, שהיא שאלת היחסים בין חילוניים לדתיים, קיימת שאלה נוקבת לא פחות והיא – שאלת היחסים בין חילוניים לבין המהות היהודית והזהות היהודית. החילונים עצמם חייבים לשאת־ולתת עם שאלת המהות הזאת בהגינות וביושר ולכל הפחות עם איזו שהיא מידה של כבוד לעבר היהודי ולמסורת היהודית.

בין אם נרצה ובין שלא נרצה, פריקת העול הזאת בפרהסיה אינה עושה שום כבוד למסורת היהודית. לפעמים מתגנבת הרגשה, שהמאבק הזה, בין חילונים לדתיים, הוא המשך ישיר של מלחמות דתיים כנגד מתפקרים בשלהי האמנסיפציה במזרח אירופה, אותו להט קיצוני, אותה קנאות בוטה של שני המחנות.

אבל הנה גם אותה יהדות ספרדית, שמצהירה על עצמה שהיא סובלנית יותר, ואכן היתה סובלנית יותר, הנה פתאום מקבלת פרצוף של קנאות דתית שחורה, ואני תמה על הרב יצחק פרץ, שעם הזמן נעשה דומה יותר ויותר בדרך פעולתו ותגובותיו לקיצונים שבחרדים.

בכלל נותר הרושם, שהדתיות המתונה פשטה את הרגל ולא נשמע קולה. היכן גודל הנפש ואהבת ישראל של הרב קוק, או, למיצער, היכן השר חיים משה שפירא, שהשכיל למצוא שפה משותפת עם מנהיגים חילוניים ולהגיע לניסוח של חיים יחד־יחד והתגברות על מחלוקות. היהדות הדתית המתונה הפקיעה עצמה מן האמירות ומותירה שריפה גדולה.

רק מיפגש בין מתונים חילוניים לבין מתונים דתיים יוכל ליצור שטחי הסכמה, שיאפשרו חיים בצוותא ולא זעזועים מתמידים באמות הסיפים.

לא מקרה הוא, שהתנגשות חזיתית בנושא דת התרחשה מסביב להצגת תמונות שנויות במחלוקת, מפני שכאן נכנסים לשדה ערכי, שאין לו תשובה על־פי החוק ואין לו מענה ב„סטטוס קוו", שהיה נר לרגלינו עד כה. אבל למרות זאת, ואולי בגלל זאת, קיימת ציפייה, שנשיא המדינה, ראש־הממשלה, אישי מימשל אחרים ואנשי רוח, שאמירת העם חשובה בעיניהם, יקומו ויפעלו, בין בגלוי ובין מאחורי הקלעים, כדי לכבות את התבערה.

אילו נעשה מאמץ כזה לא היינו מגיעים לתופעות הרוח־הזאטוט של הימים האחרונים.

סיסמא,תבונה כשלעצמה, „לשמור על החוק",נשארת כמישאלת־לב ריקה כשמדובר במאבק איתנים על ערכים המתנגשים בחוק. ובשטח ההפקר הזה מה שיכול להציל הוא רק רצון טוב, כבוד הדדי והתחשבות גדולה.

שריפת בית־כנסת בידי קבוצה, המכנה עצמה „חילונים נגד חרדים", אינה פוגעת בחרדים דווקא אלא ברוב העם וביסוד היסודות של המהות היהודית.

שריפת בית־כנסת בארץ־ישראל היא פשוט אנטישמיות יהודית. במעשים מהסוג הזה החילונים סותרים על לחיים שלהם.

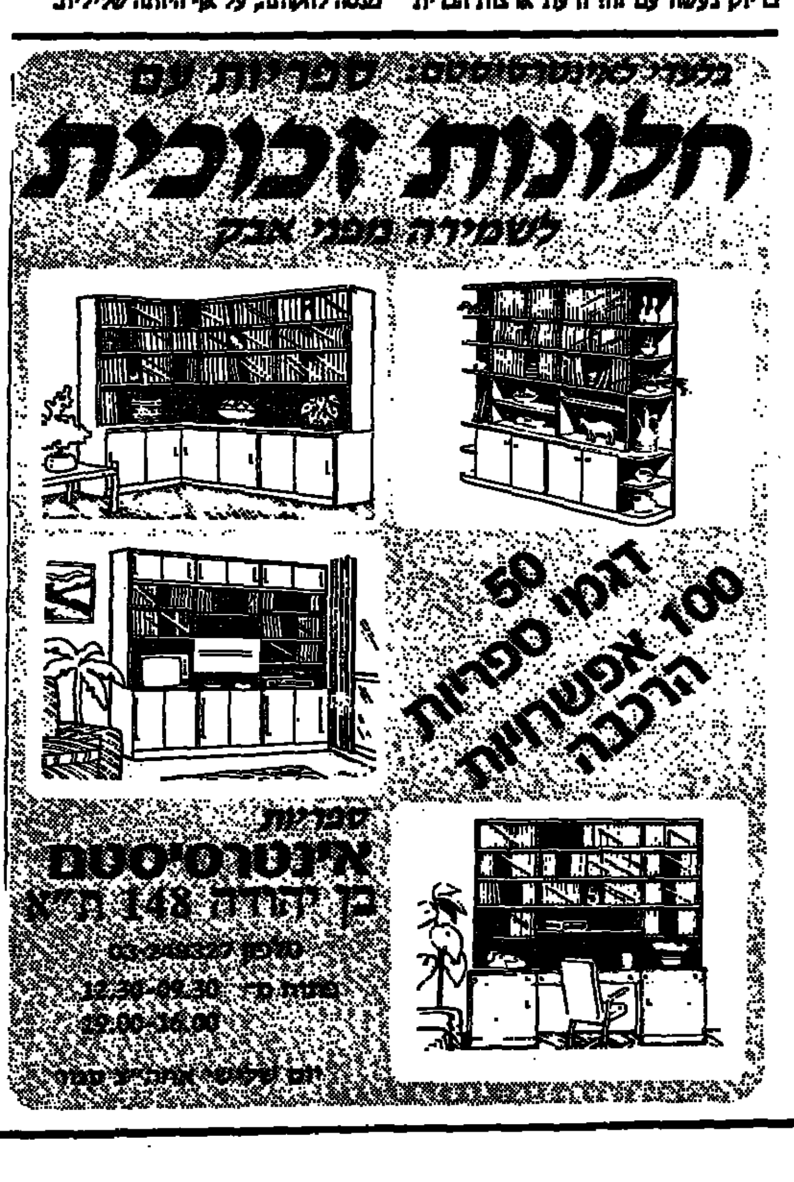

העם היהודי מגמגם

שמואל שניצר

הפרק העלום בביוגרפיה של קורט ואלדהיים, שנתגלה קטעים־קטעים במרוצת מערכת הבחירות האוסטרית, לא גרם מבוכה רבה לעם האוסטרי, אף לנשיאה החדש. הם חוגגים את נצחונו של הנאצי־לשעבר בעזות־מצח, שאין עמה שמץ מורשה או מבוכה.

עד שנתקיימו הבחירות, נדמה היה, שאם יש כאן ויכוח, הוא מתנהל בעיקר בין העם האוסטרי ובין הקונגרס היהודי העולמי. ממשלת ישראל יכלה להרשות לעצמה להסתפק בכמה הערות, פחות או יותר קלושות, מן הצד.

עכשיו נשתנה המצב. הקונגרס היהודי העולמי יכול לפרסם קומוניקטים ולכנס מסיבות עתונאים. יותר מזה אין ביכולתו לעשות. ממשלת ישראל, המייצגת את הממלכתיות היהודית, היא היחידה היכולה להגיב תגובה של ממש, הן בדיבור והן במעש. היא המקיימת את היחסים הדיפלומטיים עם אוסטריה, היא השולחת (או נמנעת מלשלוח) את אגרות הברכה. והיא הקובעת איך תשפיע הבחירה האוסטרית על עתיד היחסים בין שתי המדינות. אני סבור, שהיא מגיבה רע מאוד – תגובה של חוסר החלטיות ואובדן עצה. דומה, שאינה בטוחה כל צרכה אם באמת יש כאן מקום לשאט־נפש ולהרצאת דין מוסרית.

מי ששמע את ראש־הממשלה אומר, יום או יומיים אחר בחירתו של ואלדהיים, שלנו אין כאן בעיה כל עיקר מפני שהאנטישמיות היא בעייתם של האנטישמים ולא עוד של היהודים: מי שהקשיב לנסיונו לפטור את ישראל מחובת תגובה ולגלגל את הכדור למגרשם של האוסטרים, הבין מיד, שהוא לכוד בבעיה גדולה, בעית תגובתם של היהודים ושל מדינתם על מה שאירע באוסטריה.

מה שאמר ראש־הממשלה, שהאנטישמיות היא בעייתם של האנטישמים, הוא בעליל לא־נכון. הוא הדבר, שהאוסטרים הפגינו השבוע, כאשר בחרו להם לנשיא אדם שהיה נאצי והסתיר את עברו במשך שנים. מה שהם אמרו בהצבעתם היה, שבאוסטריה האנטישמיות איננה בעיה, לא לאדם פוליטי ולא להמון מצביעיו.

מי ששירת את הנאציזם הוכר השבוע כפאטריוט נאמן, שמילא את חובתו לארצו, ולא חשוב במה התבטאה החובה הזאת. כאן ניתן זיכוי כולל לא רק למי שפגע ביהודים בעבר, אלא גם למי שיפגע בהם בעתיד. אם רק יוכל להוכיח, שמאחוריו עמדה מדינה ושהוא פעל בשליחותה ועל־פי מדיניותה הפורמאלית, הדין המוסרי של מעשיו לא יעלה ולא יוריד. הוא יהיה כשר לכל מישרה. הוא יהיה נציג נאמן של עמו, והעם הזה יתייצב מאחוריו בהמוניו ויגן עליו מפני כל קיטרוג.

האם מאמין ראש־הממשלה בכל הכנות, שהאנטישמיות שייכת להיסטוריה ואין עמה עוד סכנה לחייהם ולבטחונם של יהודים? והאומנם הוא סבור, שנצחונו של ואלדהיים מחייב תגובה באוסטריה אך לא בישראל?

אני מרשה לעצמי לפקפק בכך. אני חושש, שמר פרס עוד יווכח, שכולנו עוד ניווכח, כי מה שקרה באוסטריה הוא התחלה של משהו, משהו חדש ומאיים, ולא סוף־פסוק. האנטישמיות הזאת, המצויידת בתעודת־הכשר, איננה תנועה תמימה של פילוסופים. היא כבר הוכיחה לנו מה היא מסוגלת לעשות.

נשיא המדינה, חיים הרצוג, שאינו אמור להשמיע דעות בעניינים השנויים במחלוקת, ראה צורך לנקוט כאן עמדה בשני מישורים. שבוע זה של מתן הכשר לעבר הנאצי על־ידי רובו של העם האוסטרי נראה לו כהזדמנות נאותה להעלות על נס את מעשי החסד של אוסטריה כלפי ישראל במתן מעבר ליהודי ברית־המועצות בדרכם לישראל ובתיווך בינינו לבין ארגוני המחבלים למען שחרורם של שבויי צה"ל, שהוחזקו כבני ערובה. ודאי, גם אלה משתלבים בחשבונות שבין העם היהודי והמדינה האוסטרית, אך לא בהם מתמצה החשבון. תפקידה של אוסטריה בסיפור האנטישמיות המודרנית, השמחה שבה קידמה את פני היטלר וקלגסיו וההשתלבות הגמורה במערכות הרייך השלישי ובפשעיו יישארו לעולם הסעיפים הראשיים בחשבון הדו־צדדי. נשיא המדינה נתן ביטוי להשקפתו, שהעבר אינו צריך להכתיב לנו את העתיד ושעלינו לדעת להפריד בין מה שהיה ובין מה שיהיה.

יש פה, עם כל הכבוד, קביעה המנוגדת לכל תפיסת החיים היהודית. אנחנו אומה של זוכרים, לא של מותחי קווים תחת העבר. קיומנו מושתת על עקרון הרציפות ההיסטורית. היהודים שהובלו אל תאי הגזים ואל משרפות־המתים הם חלק מישותנו בהווה, כמו היהודים ששועבדו במצרים, שהוגלו לבבל, שעונו בבתי הכלא של האינקוויזיציה, שגורשו מכל ארצות אירופה, שנטבחו בפוגרומים, שנמלטו על נפשם מפני הקנאות המוסלמית. איננו אומרים, ולא אמרנו, שמה שהיה היה ועכשיו פנינו אל העתיד. ובוודאי שאיננו אומרים, כי עד כדי כך נפרדנו מן העבר, שגם מי שהיה חלק ממכונת ההשמדה, שב אין בלבנו עליו. הסלחנות הזאת איננה מידה יהודית; השכחה היא תכונה של הרוצחים לא של הנרצחים.

בעולם, שבו נעשה מאמץ נמרץ למחוק מספרי ההיסטוריה את השואה ואת מוראותיה, ולייצור באמצעים פסבדו־מדעיים את הרושם, שאת השואה בדו היהודים מלבם אחר המלחמה, אנחנו איננו יכולים לתת יד לנסיונות השכחה וההשכחה. בשבילנו לא תמה האשמה ולא נסלחה.

דובר הבית הלבן אמר השבוע, שואלדהיים נבחר בהליך דמוקרטי חופשי ולכן אין ארה"ב רואה כל מניעה לברכו על בחירתו. האם זה יהיה, בסופו של דבר, גם הקו של ממשלת ישראל: להפגין מורת־רוח חולפת על־ידי החזרת השגריר להתייעצויות ואחר־כך – להשלים עם הכרעתם של רוב הבוחרים באוסטריה?

דובר הבית הלבן אינו מתמנה לתפקידו על סמך בקיאותו בהיסטוריה. אבל יהודי הוא אדם הזוכר. הוא זוכר איך אדולף היטלר הגיע לשלטון בגרמניה בהליך דמוקרטי ללא פגם ואיך הרוב בפרלמנט נתן בידו את הסמכות לבצע את תוכניותיו הרצחניות, בלי להזדקק עוד לאישור פרלמנטרי. האם, על־פי אותו הגיון של הקפדה על דמוקרטיה מכאנית, צריך היה לברך על המהפכה הנאציונל־סוציאליסטית של 1933 ולראות בה נצחון של הדמוקרטיה?

אנחנו בענין זה איננו יכולים ללכת יד ביד עם הנשיא רייגן או עם הקאנצלר קוהל. הם כבר קיימו אקט של מחילה כוללת לרוצחי האס.אס., שלאחריו אין עוד מקום לסליחה ממעשיו של קצין זוטר בוורמאכט, שבמשך שנים לא זכר את שנות שירותו בבלקן וגם היום הוא מתכחש לכל המיסמכים שהוא חתום עליהם והמפרטים את פעילותו ביוון וביוגוסלאוויה.

מפני שהיתה ביטבורג לפני שנה, ושם הוכרו קלגסי האס.אס. כפאטריוטים טובים, שמילאו את חובתם למולדת, נסללה הדרך לפני המהלך הסימבולי השני – זה שבו זוכתה אומה שלמה, שבניה מילאו תפקידי מפתח ברצח העם היהודי, מכל אחריות ומכל אשמה.

אנחנו שתקנו אשתקד. האם תימשך השתיקה גם עכשיו? האם נחליט, ונמחיש לכל, שהתהליך הזה, שבו מעתיקים את גבולות האשמה עד שעוד מעט לא יישאר עוד אשם בעולם כולו, פרט לרוצחים עצמם, אינו מוציא אותנו מגדרנו?

האם הקשר שלנו עם ששת המיליונים קיים רק לצורך ירושה, כדי שאם נותנים שילומים אנחנו נהיה הזוכים: אבל כאשר צריך לקום ולדבר בשם היהודים, המתים והחיים, אנחנו נמוגים ומתעטפים בשתיקה של מבוכה?

האם הנוחות הדיפלומטית של ממשלת ישראל היא השיקול העליון והיא המכריעה את כל שאר השיקולים?

ואנחנו אפילו את המעט הזה – להשאיר את לשכת השגריר בוינה לא מאויישת, כל עוד ואלדהיים משמש כנשיא – לא נהיה מוכנים לעשות?

ואחר שכולם ישלימו ויבלעו את הגלולה המרה ויפסקו, שאין ברירה וכך נאה, נצטרף גם אנחנו אל העונים אמן? וניתן יד לשיכחה הנפשעת ולסלחנות הנואלת, בשם העם היהודי של אושוויץ ושל ירושלים?

אחרי פרשת ואלדהיים תורגש עוד ימים רבים התעלומה הגדולה של שתיקת השנים, שלנו ושל עמים אחרים. ב־1971 נבחר ואלדהיים למזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות, ואיש לא ראה אז צורך לפשפש במעשיו בימי השלטון הנאצי ולחטט בתיקים ישנים וברשימות של פושעי מלחמה, שהיו שמורים באותם מקומות שבהם הם שמורים היום. הוא היה מועמדם של הסובייטים, שגם היום הם מסוככים עליו מפני כל קיטרוג.

איפה היה הקונגרס היהודי העולמי בימים ההם? איפה היתה ממשלת יוגוסלאוויה? ואיפה היתה ממשלת ישראל?

אחר ביקורו של ואלדהיים בישראל ב־1973 כשסירב – יחידי מכל האורחים הזרים הרבים שהיו שם – לחבוש כיפה לראשו ב"יד ושם", לא ניסה איש להתחקות על סיבות המעשה הזה של חוסר כבוד שחצני. ויזנטל סיפר באחרונה, שאז נתבקש על־ידי ידידים בישראל לחקור את עברו של ואלדהיים בתקופת הנאציזם.

ושום דבר לא העלה אז? ורק מקץ שתים עשרה שנים החל העבר הזה להתגלות, מיסמך אחר מיסמך?

ענין מוזר, מטריד ומעכב; שאלה הזועקת לתשובה.

העבר המושל בהם

הכרם הקטן

חנוך ברטוב

החלטת נשיא המדינה, חיים הרצוג, שלא להניח לעבר למשול בנו, היתה מכוונת יותר אילו כוונה לא לפרשת בחירתו של קורט ואלדהיים לנשיא אוסטריה, כי אם לכמה תופעות בחיינו במדינת היהודים. גם לא קשה להצביע על שורה ארוכה של תופעות, הממחישות את השתלטות העבר על ההווה.

למשל: תלמידי־ישיבות וסתם עושי דין לעצמם "לשם שמיים", השורפים תחנות־אוטו־בוסים; רבנים הנועצים בשבת בראש צאן־מרעיתם בהפגנות של כפייה דתית; גבורי־העם, שר־הפנים פרץ וחברי־כנסת היוצאים להגנת אנשי־הפקר אלה ולהוציא כמה הסתייגויות מתוכמות, אינם מסתירים את הזדהותם עם מעשים אלה.

טוב היה אילו נשמעה אזהרת הנשיא מפני נסיונות להשליט על ההווה החי של המדינה הציונית, אורחות־חיים והוויה רוחנית, שאיפיינו את העבר היהודי, האנטי־ציוני, באירופה שלפני השואה. אכן, בעבר גם השמיע הנשיא הרצוג לא אחת, ובעיתוי הנכון, דברים נכוחים ואמיצים, שהעניקו לנשיאות מימד נוסף, מעל לזה הטכסי, המצומצם, וחיזקו את מעמדה כסמלה העליון של התמורה המהפכנית במעמדם של היהודים והיהדות – היותנו שוב, על הדבש ועל העוקץ, אדונים לגורלנו.

מסיבה זו לא מובן מדוע הזהירנו הנשיא, בשיחה לטלוויזיה למחרת בחירתו של ואלדהיים לנשיא אוסטריה, שלא נניח לעבר למשול בנו. גם ההקבלה לקשרים שקשר בשעתו בן־גוריון עם גרמניה של אדנאואר אינה דומה לנמשל: הצבעתם של 55 אחוזים בעד ואלדהיים. הן עוד לפני שאנחנו מבררים בינינו לבין עצמנו את שאלת "העבר המושל בנו", משיב עליה רוב הבוחרים באוסטריה תשובה בוטה:

בהם מושל עכשיו עברם הנאצי!

ארבעים שנה קיבל העולם דימוי של "אוסטריה האחרת". בזכותו לא רק הושב לה כבודה מהר יותר והיא התחמקה מן ההתחייבויות התמוריות ומן העול הרוחני, שהר מימסר בגרמניה המערבית נוסל על עצמו עד היום. מה ששרדה אוסטריה הנאצית נשאר שרוד. עד לבחירות האחרונות התהלכו גם 55 האחוזים כמסכות של קורבנות.

אפילו לא תמצא נגדו אותה הוכחה, שבית־משפט לא יוכל לברוח מפניה, די היה במה שכבר התפרסם לפחות לתבלית אחת, שאומה שהוציאה מתוכה את היטלר ואת אייכמן ועוד פושעים לאין מספר, תאמר דבר פשוט: "אפילו דבק באותו ואלדהיים רק רבב, בארמונו של נשיא המדינה לא יישב".

פחות מזה די בעובדה, שלא ראה צורך אפילו בבקשת מחילה על שנכפה עליו, כביכול, שירות בצבאה הפלילי של מדינת הפשע הנאצית, לא הוקיע את המעשים שנעשו בטווח ראייתו, אלא שיקר ושב ושיקר, כדי לפסול אותו לנשיאות.

פחות מזה די שניצולים, או סתם יהודים, ממש התחננו שלא לעשות נבלה כזאת באוסטריה של 1986, בפני שאנשים שאינם מוזהים עד עצם היום הזה עם העבר לא יצביעו בעדו.

כיוון שכל זה לא קרה, חובה עלינו לקבוע בפשטות:

בקולות רובו של העם האוסטרי מושל היום אותו עבר. עד שלא יוכח ההיפך, זוהי היום בעייתה הבוערת של אוסטריה.

אין זו עוד שאלת ואלדהיים בלבד. גם לא מקילה עלינו שתיקתן של מיה"מ (שרשר־מים על־שמה מעשים ציניים יותר), יוגוסלאוויה ויוון. למדינת היהודים אסור לעבור לסדר־היום על הפגנת־הזדהות כזאת של אוסטריה עם הפרק האפל ההוא בעברה.

עבר, שהוא טעם־הקיום החזק ביותר של מדינת היהודים. מה, נשאל את עצמנו, מושל בנו ביתר עוצמה?

סיבוב הבחירות הראשון התקיים בסמיכות ליום הזכרון לשואה ולגבורה. השבוע, כשהולה וינה הוואלדהיימית, צפו מאות ישראלים בחמש שעות חלקו הראשון של "שואה", סרטו של קלוד לאנצמאן. עוצמתן של עשר שעות הסרט היא אולי בזה, שהעבר הנורא ההוא מתייצב בתוכנו, מאלץ אותנו להשיגו כהווה שלנו.

ולא רק מטעם זה בלבד חייבת תעודה זו להיכלל כפרקחובה בחינוכו של כל אדם בישראל. תלמיד אינו זכאי לקבל תעודת בגרות בלי עשר שעות אלה, ההופכות את העבר לחלק מהרגע הזה, 1986.

בגלל ואלדהיים איני יכול שלא להזכיר כאן לפחות מראיין אחד, מי שהיה סגנו של הנאצי האחראי על גיטו וארשה, אחד מאותם וקטורים למשפטים, שלמן המלחמה הוא כולו קודש להרי האלפים הנישאים ולאווירם הטהור ואת הימים הרעים האלה פשוט שכח. בראיון זה צריך לצפות עוד ועוד כדי לראות עד היכן מגיע שקר ההכחשה המוחלטת. כן, גם הוא, שמאות אלפים גוועו ונרצחו תשרש לנגד עיניו, לא ידע, שמדובר בהשמדה ("גוט בעהיטע", הוא חוזר ואומר, "ישמרנו אלהים").

לעבר האנטישמי יש עדיין ממשלה. הוא מושל עדיין ברוצחים, בשותקים, גם באלה (כפי שהסביר מזכיר מפלגתו של ואלדהיים) שאבותיהם, אחיהם, בניהם, מתו במדי הוורמאכט, ששירתו בו מתוך הזדהות מלאה. ואלדהיים נבחר לא למרות אותו עבר, כי אם משום שהיטיב להציג את עצמו כמועמד של העבר הזה לנשיאות.

ומול זה אינה מכוונת אזהרתו של נשיא מדינת ישראל, שלא ניתן לעבר למשול בנו.

בשם עברנו אנחנו נמצאים כאן, הוא הנותן תוקף לכל מעשינו. בימים כמו אלה, כשהעבר חוזר לארמון הנשיאות במדינה אירופית קטנה, בישראלית, בין מזרח למערב, מתגלה כל ההבדל במעמדנו בין אז לבין היום; לא בזה שההווה מבטיח לעצמו כביכול חירות־פעולה בכך, שהוא משעבד לו הכל, גם את העבר.

רק עם כל העבר, בלי לשון דיפלומטים ובלי מנוח, יזעק גם להווה מלוא המשקל. בלעדיו, קל ההווה פחות מנוצה יהודית בפוגרום.

וזה צריך להאמר בקול גדול ובאוזני כל האוסטרים, מאותו נהג מונית, ששילח את שמעון ויזנטאל אל "ישראל זינגר", עד לארמון הנשיאות. העבר לא יוכל להיפרד מן ההווה בירושלים כל עוד ימשול בוינה.

ה"לביא" ימריא

משה זק

חוסיין, מלך ירדן, שניצל השבוע מתאונת מסוק בארה"ב, אמר פעם לדיפלומאט אמריקני, כי הוא משוכנע, שתאונת המסוק, שבו נהרגה רעייתו עאליה, היא עונש על סירובו במסוק זה לפגישות עם נציגים ישראליים. שכן באותה תאונה נהרג גם הטייס האהוב עליו, שהיה מלווה אותו לפגישות עם המנהיגים הישראליים. השרים הישראליים, שאתם נפגש חוסיין, אינם בעלי השקפה דטרמיניסטית כזו, אף כאשר מדובר במטוסים. לדעתם, התמורות המדיניות אינן פרי הגורל ואינן נקבעות לפי כללי שכר ועונש, אלא תוצאה של מאבק מתמיד. לכן, לא קיבל יצחק רבין את הדעה, שההתנגדות האמריקנית למטוס ה"לביא" נקבעה מראש ואין לשנותה. הוא מוכן להאבק בנטיה האמריקנית להשתחרר מן המחוייבות לפרוייקט זה, שאמור להוליד תמורה בתשתית התעשייתית־טכנולוגית של ישראל.

רבין יודע, שמלכתחילה התנגדו בפנטגון לפרוייקט ה"לביא", אך מניעים מדיניים הם שחיזקו את עמדת שר־החוץ שולץ בויכוח עם משרד־ההגנה, וההכרעה הנשיאותית היתה למען תמיכה אמריקנית ב"לביא". מכוחם של אותם מניעים השקיעה עד כה ארה"ב כמיליארד דולר בפיתוח המטוס. ומשקלם של דולרים אלה רב יותר מבחינה מדינית מאשר כספית. שכן, זהו ביטוי מוחשי להזדהות מדינית־בטחונית של ארה"ב עם ישראל.

על מעמד מיוחד במינו, שהשיגה בתכנון האסטרטגי־מדיני של ארה"ב, אין ישראל יכולה לוותר בקלות. ולכן העדיף רבין לדחות את דעת הפנטאגון. רבין קיווה, שהמניעים המדיניים, שהכריעו בשעתם את התנגדות הפנטגון, יעמדו גם הפעם. ברם, הפירסום שניתן לאיגרתו של שולץ אל פרס בישר מיפנה לרעה בעמדת ארה"ב. באיגרתו לפרס ביקש שולץ, שממשלת ישראל תבחן מחדש את פרוייקט ה"לביא" נוכח החישובים על עלויותיו הגבוהות.

ממשלת ישראל אכן בחנה מחדש והחליטה להמשיך בפרוייקט ואז באו אנשי הפנטגון והודיעו, כי במשיכותיה הכספיות בשביל ה"לביא" מיצתה למעשה ישראל את כל הכספים שיגיעו לה מן המענק הצבאי, שארה"ב תתן לה בשנים הבאות. ועל־ידי כך עוכבה חתימת חוזים שונים לאספקה צבאית מארה"ב. אחר ויכוח הופשרו החוזים המוקפאים, אך עדיין מעוכבים החוזים, הקשורים באספקה לצורכי ה"לביא".

אין לארה"ב יכולת לפקד על ישראל לבטל את פרוייקט ה"לביא", ואכן, אין היא עושה זאת. אולם מה שקרה באחרונה הוא, שארה"ב הפסיקה את התמיכה בפרוייקט זה, תוך הבטחה, שבתוך חצי שנה היא תמצא פרוייקטים ישראליים חלופיים לתמיכה אמריקנית. אלטרנטיווה זו תימצא או לא תימצא, אך בינתיים יש כאן נסיון אמריקני לסגת מתמיכה ברורה בקידומה הטכנולוגי של ישראל. וזהי מהלומה מדינית, שאין להתעלם ממנה.

מתכנני ה"לביא" חישבו ומצאו, כי המנוע, שיוצר במנועי בית־שמש, יהיה יקר במאה אלף דולר מן המנוע שייוצר בארה"ב על־ידי אותה חברה אמריקנית, "פראט אנד ויטני", השותפה במנועי בית־שמש. אך איש לא היסס, שעדיף לתמוך במנועי בית־שמש, אם זה יציל את החברה מהתמוטטות, ולשלם יותר.

רווחתם של תושבי בית־שמש היא רכיב בשיקולים הבטחוניים. לכן, אי־פיטוריהם של אלפים מהנדסים, העובדים בפרוייקט ה"לביא" ובתעשיות הנלוות, ועוד 5000 פועלים, חייב להיות שיקול נכבד בחישוב העלות. מוצרים רבים אפשר לרכוש בארה"ב, אך אז עלולים המהנדסים שלנו, המסתפקים באלף דולר לחודש נטו, להפתעת המומחים האמריקניים, לחפש סדן אחר לעבודתם. ד"ר דב זקהיים מן הפנטגון לא יכול להאמין, שאכן זהו שכרו של מהנדס ישראלי. אבל מהנדסים אלה נהנים גם מעבודתם החלוצית, מן המטוס החדיש שהם יוצרים, מן התשתית שהם מניחים לעולם המחר. אם תינטל מהם חדוות היצירה, הם עלולים לחפש עבודה מעבר לים, במקום שאין מערערים על מחירו של האף־16. ישראל רוכשת עתה מטוסים מסוג זה, במחיר של 19 מיליון דולר המטוס, ועם חלקי החילוף וספרי ההדרכה מחירם יהיה כמעט כפליים. בעוד ייצור כל "לביא" יעלה לפי החשבון הישראלי כ־15 מיליון דולר ולפי החשבון האמריקני – 22 מיליון דולר.

חילוקי הדעות בין חישובי מינהלת פרוייקט ה"לביא" לבין הצוות האמריקני, שבחן את העלויות, הם רבים: הצוות האמריקני התחיל במספרים גבוהים, של כ־4 מיליארד דולר לפיתוח המטוס, וירד ל־2.6 מיליארד, בעוד הצוות הישראלי חישב רק 2.2 מיליארד. מחצית הסכום כבר הושקעה בפיתוח. אפשר להוכיח, כי החישובים האמריקניים מופרזים. ולכן, אין תימוכין לדעה כאילו ישראל תאלץ למשוך בשנים הבאות מיליארד דולר לשנה לפיתוח ה"לביא". וסכומים אלה לא יעמדו לרשותה. אבל מעל ומעבר לחשבונאות הכספית קיים החשבון המדיני, על מקומה של ישראל במערכת האמריקנית.

ההרהור מחדש בוושינגטון בתוכנית ה"לביא" לא הומרץ על־ידי החברות לייצור מטוסים, הרוצות בשוק הישראלי, או החששות מפני התחרות הישראלית. החברות האמריקניות יודעות, שישראל לא תוכל לחדור לשוק העולמי במכירת מטוסים, אלא אם כן תשיג שותפות עם חברה אמריקנית, ויש מדינות שכבר הביעו נכונות לרכוש את ה"לביא", אם תהיה לו גושפנקא של חברה אמריקנית.

לא המימסד התעשייתי־צבאי האמריקני הוא שדחף לנסיגה של וושינגטון מתמיכתה בפרוייקט. להוותנו, המסע שמנהלים גורמים מסויימים בתוך ישראל נגד ה"לביא" מתחילתו, הוא שעודד את ההרהור השני בוושינגטון. ומי שבא לפרסם את מכתבו של שולץ לפרס בנושא זה, התכוון ככל הנראה להשתמש בעצת שולץ כדי ללחוץ על המחליטים בירושלים לקרקע את ה"לביא", או לעכב את המראתו הראשונה בסוף ספטמבר.

בנסיונם לקצץ בכנפי ה"לביא" מצביעים המתנגדים על האפשרות שנתעוררה עכשיו, שיצרני מטוס אף־16 יזמינו עתה רכיבים ישראליים להרכבתו. משיאי עצות אלה שכחו, כנראה, את הוויכוח שהתנהל בשנות השבעים בין רבין לפרס. האחרון, שהיה אז שר־הבטחון, ביקש להתנות את רכישת מטוסי אף־16 בשיתוף ישראל בהרכבתו. ואילו רבין, שהיה אז ראש־הממשלה, טען שעדיף לקבל מיד את המטוסים, שכן החברה האמריקנית אינה חופשית לשתף את ישראל בהרכבתו של מטוס זה, מאחר ששותפות בייצור גם חברות אירופיות. בסופו של דבר רכשה ישראל מטוסים אלה ואף זיכתה אותם בתהילה הודות לביצועים הנפלאים של חיל־האוויר הישראלי. ומה שישראל יכולה להשיג עכשיו אינו מפצה כלל ועיקר על ההתנערות האמריקנית האפשרית מן התמיכה הברורה בתוכנית פיתוח ישראלית מבחינה טכנולוגית וודאי לא מבחינה מדינית.

יש מי שמנסה היום לטעון – ופרופ' עזרא סדן, מנכ"ל האוצר לשעבר, אמר השבוע, כי אילו דבקה ישראל בתוכניתה המקורית – תוכנית ה"אריה", כלומר מטוס לתקופת־הביניים – לא היתה ארה"ב מסתייגת כיום ממנו. ולא היא.

כאשר הציג עזר וייצמן בשנת 1979 לפנטגון את תוכנית ה"אריה", נאמר לו במפורש, שישראל אינה מתקדמת דיה מבחינה טכנולוגית ולא תוכל לייצר את המטוס.

שולץ, שפרץ את הפירצה הגדולה באפריל 1983, כאשר השיג את הרשיונות הראשונים לרכישות למען ה"לביא", קפץ קפיצה נחשונית לעבר שיתוף מעמיק בין ישראל לארה"ב. שולץ הוא כלכלן, אך לא החישוב הכלכלי הוא שהניע אותו ושיכנע את הנשיא רייגן, אלא השיקול המדיני ארוך־הטווח.

ההדים שהגיעו מישראל, על ההתלבטויות במימסד הבטחוני והפוליטי לגבי ה"לביא", המריצו את המימשל האמריקני להרהר מחדש במשמעות התמיכה ב"לביא". לא העלות הכספית היא שהכריעה את הכף, אלא העלות המדינית.

כדי לעצור נסיגה זו מן ההתחייבות הכפולה של המימשל ושל הקונגרס, אין לישראל אלא להודיע, שהיא ממשיכה בפרוייקט: ה"לביא" ימריא ולא יקורקע. אז גם יימצא הבסיס החדש להבנה עם וושינגטון, חרף חילוקי הדעות על שכרו של מהנדס ישראלי או מחיר שעת ייצור במפעל ישראלי.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

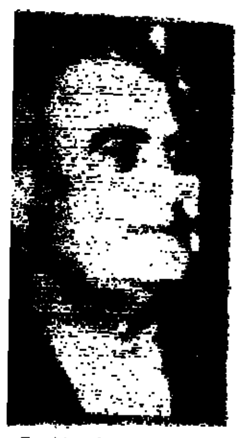

מכרזים

משרד החקלאות
אגף לנכסים בינוי ומשק / מדור אפסנאות

מכרז מס' 87/86
לביצוע ביתוב בשפה האנגלית
עבור המכון הוטרינרי בבית דגן.

מכרז מס' 88/86
למכירת 6 ראשי בקר ו־12 ראשי צאן
מהמכון הוטרינרי בית דגן.

מכרז מס' 89/86
למכירת 5 עגלים ושתי עגלות לגידול
מתג. בית דגן.

מכרז מס' 90/86
למכירת 2 פרות מתג. בית דגן.

מכרז מס' 91/86
למכירת 3 עגלים לגידול מתג. בית דגן.

מכרז מס' 92/86
לביצוע שירותי נקיון בלשכת הדרכה חדרה.

מפרט ומסמכי השתתפות אפשר לקבל במשרד החקלאות האגף לנכסים בינוי ומשק, הקריה תל־אביב, רח' ארניא 16 קומה א' בכל ימות השבוע בשעות העבודה.
את ההצעה יש להגיש במעטפה סגורה ולהכניסה לתיבת ההצעות הנמצאת במשרד החקלאות האגף לנכסים בינוי ומשק, רח' ארניא 16, קומה ב', הקריה תל־אביב.
להצעה יש לצרף ערבות בנקאית בגובה של 10% מערך ההצעה / אישור או תצלום על ניהול ספרי חשבונות בהתאם לתקנות מס הכנסה מטעם פקיד שומה או רואה חשבון, כמו כן יש לצרף אישור בר־תוקף או תצלום האישור מטעם אגף המכס והבלו על רישום לפס ערך מוסף כדין.
מועד אחרון להגשת ההצעות 26.6.86 שעה 8.00.
אין משרד החקלאות מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה / הזולה או כל הצעה שהיא.

משרד הבטחון - יחידת המכירות
מודיעה בזאת הודעה לציבור על
מכירת טובין.
כל פריט מהווה סעיף נפרד לכל אחד מהמכרזים במסמכים במפרט. המציע רשאי להגיש הצעתו לגבי סעיף אחד או יותר. תנאי תשלום: 60% בהמצאה בקשות, 40% הנותרים בערבות בנקאית שמועד פרעונה שלושה חודשים מיום חתימת המכרז.
מכירת ספרי המכרזים תחל ביום שני 16.6.86 ביחידת המכירות, רח' הגלוף א. מגדל 12/א' הקריה תל־אביב. שעות הקבלה בימים א' עד ה', בשעות 8.30 עד 12.30.

מכרז מס. 098/86/06
סוסים של משטרת ישראל
יום הסיור: 19 ביוני 1986, בין השעות: 10.00 עד 12.00.
מועד אחרון להגשת הצעות ב־23.6.86 עד שעה 10 לפנה"צ.

מכרז מס. 099/86/06
מנועי חיצון לסירות, מסופי מושב, תשלובות הילוכים לממע ימי, קורא סרט, טייפ + מתקן שטיפת צילומים + סקופים, מכשירי אלקטרוניקה, כבל מבני, כבלי חשמל, מנורות דזיו, בסיסי אנטנה, פסולת כלי עבודה, מנועי דיזל, רתכות, מנועים ימיים, גנרטור, פסולת נירוסטה, פסולת חבלים, פסולת מנועי חשמל, פסולת אלקט', נוזל ניקוי למנועי מטוסים, שמן למנועי מטוסים, פסולת אלומ', מדפים ועמודי סופרסלוס, לוחות אלומ', פסולת כבלי אלקט', תנפי עץ, פסולת כבלים, ארגזי קרטון, מכונות משרדיות, גופי חימום, שולחנות, תנורים ומיכלים, סרט נייר + חרט שעונית + מגלחיה יד.
ימי סיור: 19, 22, 23, 24, 25, 26, 29 יוני 86. במשרדי המכרז. להרשם עד יום לפני הסיור.
מועד אחרון להגשת הצעות ב־30.6.86 עד שעה 10 לפנה"צ.

מכרז מס. 100/86/06
טנדרים פיג'ו 404, מסחרי פורד טרנזיט וטנדרים מסוגים שונים. ג'יפים מסוגים ודגמים שונים.
ימי סיור: 18, 19 יוני 1986. בין השעות 8.00 עד 11.50.
מועד אחרון להגשת הצעות ב־23.6.86 עד שעה 10 לפנה"צ.

אוניברסיטת תל־אביב
יחידת האספקה
מכרז למכירת טובין הס' 9/86 –
כסאות לסטודנטים
מכרז למכירת טובין הס' 10/86 –
מכונות כתיבה
אוניברסיטת תל־אביב מודיעה בזה שתוקף הגשת ההצעות למכרזים הנ"ל הוארך עד ליום 20.6.86, שעה 12.00 זאת עקב העיצומים שהיו בתקופה שבה אמורות היו להגיע הצעות הקנייה.
לקבלת ההצעה המקורית המפורטת ניתן לפנות ליוסי כהן, טל. 03-420882 ו־03-416381.

משרד הבינוי והשיכון
מחלקת עבודות ציבוריות –
המשרד הראשי
קרית הממשלה מזרח ירושלים, ת.ד. 13198,
טל: 277211, ירושלים 91131
מכרז אספקה מס' 37/86/א
1. מחלקת עבודות ציבוריות מבקשת בזה הצעת מחירים לאספקה:
10 מרכזיות הדלקה לתאורת כבישים
2. טפסי המכרז, מפרטים ופרטים נוספים, ניתן לקבל במשרדי האפסנאות הראשית, לפי הכתובת דלעיל, בימים ובשעות העבודה הרגילים.
3. בצירוף להצעה יש להמציא ערבות בנקאית או המחאה עצמית בשיעור הנקוב בתוך מסמכי המכרז. אי מילוי תנאי זה ישחרר את מע"צ מהתחייבותה לדון בהצעה.
4. המועד האחרון להגשת ההצעות – שעה 9.00 ביום 29.6.1986.
5. אין מחלקת עבודות ציבוריות מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר. כל חלק ממנה, או כל הצעה שהיא.

משטרת ישראל
המטה הארצי / אגף האפסנאות
1. מזמינות בזה
הצעות מחירים להספקת הטובין
ו/או השירותים המפורטים במכרזים כדלהלן:
א. מכרז 10/86 – [illegible]
ב. מכרז 19/86 – [illegible]
ג. מכרז 20/86 – [illegible]
ד. מכרז 21/86 – [illegible]
2. פרטים מלאים ניתן לקבל במחלקת הרכישות והמכירות בת"א–יפו, רח' אמן 4, טלפון: 03-897753, בשעות המשרד המקובלות.
3. המועד האחרון, לקבלת ההצעות, הוא 3.7.86, שעה 12.00.
ראש מחלקת הרכישות והמכירות

שירות בתי הסוהר
מינהל המשק / רכישות
ת.ד. 81, רמלה
א. מבקש הצעות מחיר לאספקה:
1. מכרז מס' 10 תיבה מס' 1
א. **מזוזות 600–1,000 יח'.**
מפרט:
א. המזוזות בגודל [illegible] ס"מ.
ב. קלף [illegible].
ג. אישור הלבוד מהרב הראשי למשטרת ישראל ושב"ס.
ד. המוכר שכותב את המזוזות יוזהה בפני הרב למשטרת ישראל ושב"ס.
ה. אספקת המזוזות תוך חודשיים מיום קבלת ההזמנה.
2. מכרז מס' 11 תיבה מס' 2
א. **ארון פלסטיק לתליה על קיר 700–1,000 יח'.**
מפרט:
א. גודל הארון 45x60x29 ס"מ (29 ס"מ עומק) עם חלוקה פנימית של 4 מדפים קטנים בלי דלתות, כולל גב לארון.
ב. הארון יהיה ללא אלמנט מתכת.
ג. את הארון ניתן לראות במחלקת רכישות.
3. מכרז מס' 12 תיבה מס' 3
א. עטיפות פלסטיק עבור עטיפת תיקים אישיים. 5,000–10,000. את הדוגמא ניתן לראות במחלקת רכישות.
4. מכרז מס' 13 תיבה מס' 4
א. לוחות פורמאיקה בצבעים שונים.
ב. אספקה שוטפת לשנת התקציבים 86/87.
5. מכרז מס' 13 תיבה מס' 5
הסיר מתהפך מופעל בגז בישול 6–10 יח'.
א. הסיר מתהפך, נפח 150 ליטר.
את דוגמת הסיר ניתן לראות במחלקת רכישות.
6. מכרז מס' 14 תיבה מס' 6
מחבת טיגון מתהפכת מופעל בגז בישול, 6–10 יח', משטח הטיגון 57/47 סמ"ק, עומק 18 ס"מ. מידות חיצוניות 90–83–120. הדוגמא ניתן לראות במחלקת רכישות.
7. מכרז מס' 15 תיבה מס' 7
א. **צלחות דורלכס לחדרי אוכל**
צלחות עמוקות ושטוחות בצבעים לבן וחום.
צלחות דסרט – בצבעים לבן וחום.
קערות למרק קוטר 10–12 ס"מ בצבעים לבן וחום.
כוסות דורלכס בצבע לבן – לתה ולמים.
כוסות לקפה ותה.
ב. אספקת הכלים שוטפת לשנת תקציב 86/87.
8. מכרז מס' 16 תיבה מס' 8
בד לוילונות רוחב 130 מטר (2,000–4,000 מטר)
9. מכרז מס' 17 תיבה מס' 9
א. כלים לחדרי אוכל עשויים מנירוסטה.
ב. קומקומים 13 ליטר ו־27 ליטר.
ג. קנקנים 2 ליטר עם מכסה.
ד. מרקיות בגדלים שונים.
ה. כפות, מזלגות, סכינים, מפיונים עם הבלטה של שרות בתי הסוהר (שב"ס)
אספקה שוטפת לשנת תקציב 86/87.
10. מכרז מס' 18 תיבה מס' 1 א'
סירים מאלומיניום למטבחים תעשייתיים בגדלים שונים 200–500 יח'.
11. מכרז מס' 19 תיבה מס' 2 א'.
א. כדור עף 300–500 יח'.
ב. כדורסל 300–500 יח'.
ג. כדורגל 300–500 יח'.

ב. לפרטים נוספים ניתן לפנות למחלקת רכישות ת"ד 81 רמלה, מיקוד 72100, טלפון 08-239849, בשעות העבודה הרגילות של משרדי הממשלה.
ג. עם הגשת ההצעות למכרז יש לצרף ערבות בנקאית בסך 10% מסך ההצעה.
ד. אין שירות בתי הסוהר מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.
כן שומר לעצמו שירות בתי הסוהר את הזכות לחלק המכרז בין מספר מציעים.
ה. מועד האחרון להגשת ההצעות 19.6.86.

המוסד לביטוח לאומי
מכרז מס' 23
המוסד לביטוח לאומי מבקש לקבל
הצעת מחיר לאספקת
30,000 תיקים בב'/5601
התאריך האחרון להגשת ההצעה – 30 ביוני 1986.
את תנאי המכרז ואת הגשת התיק אפשר לקבל במוסד לביטוח לאומי, המשרד הראשי, שדרות וייצמן 13, ירושלים, חדר 515, בשעות 8.30 עד 12.30.

משרד התקשורת
מזמינות בזה הצעות לאספקת:
13/86 [illegible]
14/86 [illegible]
15/86 [illegible]
טפסי הצעה מפרטים ופרטים נוספים אפשר לקבל במחלקת אפסנאות ומתפנים, רח' לינקלן 18, תל־אביב, טל' 623193, כל יום בשעות העבודה חדר מס' 318.
ההצעות יש להגיש בירושלים לא יאוחר מיום מכרזים מס' 13/86 – 14/86 – ביום 18.7.86; מכרז מס' 15/86 – ביום 27.6.86, שעה 12 בצהרים.
משרד התקשורת אינו מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר, או איזו הצעה שהיא או להזמין את כל הכמות ממציע אחד. הצעות במברקים לא יתקבלו.
תחום רכש אפסנאות ונכסים

משרד הבריאות שרותי אספקה
שרותי אספקה מזמינים בזאת
הצעות מחירים לאספקת טובין
בהתאם למכרז הבא:
מכרז מספר 21/6021/86
קובע ומפתח סרטי רנטגן
ההצעות חייבות להגיע במעטפה סגורה לתיבת המכרזים לא יאוחר מ־30.6.86 לפי הכתובת משרד הבריאות, רחוב [illegible] 2, ירושלים, עד שעה 12.00.
פרטים ומסמכי המכרז ניתן להשיג תמורת תשלום של 5.– שקל חדש במשרדי שרותי אספקה, רחוב מזלת יצחק 15 תל־אביב, טלפון 03-217241, בין השעות 9.00 עד 13.00, החל מיום א', 15.6.86.
אין משרד הבריאות מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא או להזמין את הכמות המפורטת במכרז הנ"ל.

אוניברסיטת בר־אילן
המכון לחקר השואה
בשיתוף עם יד ושם – רשות הזכרון לשואה ולגבורה

הכנס הבינלאומי
על היהדות הדתית וההגות הדתית בשואה ולאחריה
בסימן הקונגרס לחקר השואה ע"ש אברהם ואסה שפיגל
ט'–י"ב בסיון תשמ"ו / 16–19 ביוני 1986

יום ב', ט' בסיון (16 ביוני)
9.00 הרשמה
9.30 מושב א': פתיחה
11.30 מושב ב': חקר היהדות הדתית בשואה, מטמרותיו ובעיותיו
15.30 כנה מושב ג': היהדות הדתית בגרמניה תחת השלטון הנאצי
יום ג', י' בסיון (17 ביוני)
9.00 מושב ד': חיי יומיום דתיים בימי השואה
15.00 מושב ה': חיי יומיום דתיים בימי השואה (המשך)
יום ד', י"א בסיון (18 ביוני)
9.00 מושב ו': המנהיגות הדתית
15.00 מושב ז': מאמצי הצלה
17.30 מושב ח': היהדות הדתית בשארית הפליטה
יום ה', י"ב בסיון (19 ביוני)
9.00 מושב ט': הגות דתית בתקופת השואה
14.30 מושב י': העולם היהודי לאור השואה התמודדות עם [illegible]
הכנס יתקיים באולם ארגנטינה
– הציבור מוזמן –
פרטים נוספים במזכירות המכון 03-718480.

משרד החינוך והתרבות
המחלקה לחינוך מבוגרים

עיריית חולון
האגף לחינוך ולתרבות
המחלקה לתרבות

עצרת
תלמידי תהל"ה תשמ"ו
תתקיים ביום רביעי, י"א בסיון תשמ"ו, 18.6.86, בשעה 18.30, בפארק הנער, תל־גיבורים (אתר פילבוקס, ליד משרד הרישוי).
ברכות:
ברכות: מר **יצחק נבון**, סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות
מר **פנחס אילון**, ראש העיר, חולון
מר **דב תבורי**, יו"ר המרכז לשלטון מקומי
חה"כ **נחמן רז**, יו"ר ועדת החינוך והתרבות של הכנסת
ד"ר **אברהם צביון**, מנהל המחלקה לחינוך מבוגרים
ואישים נוספים
תכנית אמנותית:
מחזה מוסיקלי ליובל ה־50 של העיר חולון

יד בן־צבי
ירושלים

אוניברסיטת בר־אילן
המרכז לחקר א"י וישובה
(מכון ריבלין)

מזרח ומערב בישוב היהודי בארץ ישראל מאמצע המאה ה־19 ועד קום המדינה
כנס ארצי
ימים ראשון–שלישי כ"ט סיון–א' תמוז תשמ"ו (6–8.7.86) באוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן.
הכנס יעסוק במפגש בין מזרח ומערב, התפתחות מערכות היחסים בין העדות בארץ ישראל, הישוב הישן מול הישוב החדש, יפו וירושלים כמודלים ליחסים בין־עדתיים, העדה הספרדית ומעורבותה בתקופת המנדט, היחס להשכלה ולחידושי הזמן בקרב הישוב היהודי בא"י, מזרח ומערב בספרות העברית בא"י בדורות האחרונים.
המרצים הם מטובי החוקרים מכל האוניברסיטאות בארץ. הכנס יכלול יום סיור בשכונות ירושלים ויפו.
דמי השתתפות בסך – 40 ש"ח (כולל יום סיור) יש לשלוח ליד בן צבי ת.ד. 7660 ירושלים 91076 טל. 02-639170, 02-667675.
מספר המקומות מוגבל. מורים יזכו לגמול השתלמות.

האוניברסיטה הפתוחה
יום עיון בנושא
„ההשכלה היהודית בראשיתה באירופה ובצפון־אפריקה"
9:30 **ד"ר יוסף קפלן:** „המשבר בפזורה הספרדית הפורטוגלית של המאה ה־17 כתופעה מבשרת של תהליכי המודרניזציה בחברה היהודית האירופאית"
11:00 **מר שמואל פיינר:** „תודעה היסטורית חדשה בהשכלה היהודית בראשיתה"
12:15 הפסקה
12:45 **ד"ר יוסף שטרית:** „דפוסי ההשכלה העברית בצפון־אפריקה בסוף המאה ה־19 ובראשית המאה ה־20"
14.00 שיחת סיכום
יום העיון יתקיים ביום ד', י"א בסיון תשמ"ו, 18 ביוני 1986, באוניברסיטה הפתוחה, רח' קלאוזנר 16, רמת אביב.
הציבור מוזמן

מ. גרילק
פרשה ופשרה
שבועות

הנשמה הטובה ממואב
(מחשבות על מגילת רות)

מה קרה לאלימלך, האנטי־גיבור העצוב של מגילת רות, שיום אחד קם וירד מן הארץ – הוא ומשפחתו? מדוע מי שהיה „מגדולי ישראל ופרנסיו" (כהגדרת חז"ל), נטש באי־התחשבות את העם ואת הארץ, שהיו נתונים במשבר חברתי־מוסרי, בעוד העם מצפה ממנו שיטול את ההנהגה לידיו ויושיע? מה בכלל קרה לכל הדור ההוא, דור „ימי שפוט השופטים" (מגילת רות א,א) שלדעת חז"ל דבקה בו האנוכיות בכל רבדי החברה? מה היו שורשי המשבר?

אכן, שורשים עמוקים. הם החלו לצמוח במסתרים מאות שנים קודם לכן, מיד עם היכנסם לארץ. הם נבטו ביום בו מת יהושע, כובש הארץ ומנחילה.

האיש מת והאבל לא נראה בחוצות ישראל של אז. הדגל בלב העם לא הורד לחצי התורן. הידיעה על מות המנהיג המסור פשטה בכל רחבי הארץ, נדדה מעיר לעיר. הכל נענעו בראשם, הריטו גבות להרף עין. אולי גם פלטו אנחת צימוס, אך מיהרו לשוב למלאכתם, מלאכת הבציר, הקציר, החריש; לעבודת בית הרוץ – להגדיל הרכוש ולהאדירה.

כך הבהירו חז"ל בפסוקים:
„וימת יהושע... ויקברו אותו" (יהושע כ"ד כ"ט־ל) – נתעצלו ישראל לעשות גמול חסד עם יהושע" (מדרש) כי במות משה הוכרז הבכי והאבל (דברים ל"ד) ואילו כאן „וימת – ויקבר". ותו לא.

צער על הסתלקות אדם הוא לשיוך, למקום שהצפור תפס בלבך. כלומר, הוכחה שיש משהו בלבך מעבר לאנוכיות. העם גילה באדישותו שאינו חש כל תודה כלפי יהושע, שום תודה על מעשיו הגדולים שעשה למענם. אין בלבם הכרת הטוב על כך שהעניק להם את כנען כמולדת. שום כלום. המנהיג עשה את תפקידו, המנהיג יכול ללכת.

□

כך נולד „המגיע לי" העברי הראשון. חוסר איכפתיות זו מעוברת מותו של יהושע גילתה לעין כל, נטיה רעה שהיתה כמוסה בלב. חכמי המדרש תיארו היטב את התפשטות „המגיע לי" במשך כל תקופת „שפוט השופטים". כיצד נהרסו כל רקמות החיים ויחסי אנוש שובשו ללא תקנה, מבלי להזכיר את היחס הכפול כלפי האלוקים.

גאוות הביברשים, שמות ההתגדלות ותחושת הרכוש בלעה את כל נשמתם: „חביבה היתה עליהם החלוקה יותר מדיי" (מדרש).

הנה סוד הסוף:
מתחת לשתי המלים הללו טמון הרקע להידרדרות. ה„יותר מדי" הביא ל„האפ" הזכויות בכל הדרכים היהודיות. הספורט הלאומי היה חלוקת העוגה הלאומית, בלא התחשבות בצורכי הארץ. הרצון לבצר את ההישגים, פתח פתח לכל ערמה. הפחד מפני התערבות הזולת, הולידה את השלילה המוחלטת של זכות ההתערבות בחיי הפרט, בשם החופש, כמובן.

„איש הישר בעיניו יעשה" (שופטים י"ז–כ"א) אין לאיש זכות להתערב במעשי, ואני לא חייב דבר לאיש, לעם ולחברה. כך נתמחו התחומים, הרגשות מתו לאיטם והאנוכיות פרחה.

זה מצלצל מוכר?
שיטת, „איש הישר בעיניו יעשה" הצמחה באותם הימים את הגבול הדק שבין דימוקראטיה ואנרכיה. הפרקים האחרונים של ספר שופטים (י"ז–כ"א) מתארים בצבעים עזים את תוצאות האנרכיה של „איש הישר בעיניו יעשה", את התהומות לתוכם שקעה החברה הישראלית בכנען, עד לשחיטה ההדדית במלחמת שבטי ישראל בשבט בנימין.

ומה תגובת האלוקים?
„בניי סרבנים הם" – אומר האלוקים לפי המדרש, על תקופה זו. „לכלותם אני יכול, להחזירם למצרים אי אפשר. להחליפם באומה אחרת איני יכול, אלא מה אעשה להם? הריני מייסרם ומצרפן ברעבון. זה מה שכתוב: „ויהי בימי שפוט השופטים ויהי רעב בארץ" (הפסוק הראשון של מגילת רות).

□

אכן, האנוכיות מולידה אנרכיה מוסרית, מבשרת משבר כלכלי, רעב והתמוטטות סדרי החברה. אז יוצרים מועקה בלבבות, תחושה שכך זה לא יכול להימשך. זה בכוחו לטהר את המבט ולהביא לתשובה.

ומה עושה, איש המפתח, אלימלך? קם ובורח למואב. דואג לעורו הוא. האנוכיות הגבה ניצחון נוסף.

אולם מדוע אין איש עוצר בעדו?
שוב, כי „איש הישר בעיניו יעשה". למרות הרצון להחזיק במנהיג העוזק, איש לא ראה לעצמו את הזכות להתערב. אפילו אם אין ההתערבות עלולה להוליך לשואה – התערבות מסוכנת. מה עלולים להגביל את מעשי בשם נורמות חברתיות שונות וזה מסוכן.

המעגל נסגר. מאות שנים קודם לכן היה לב העם אטום למראה המנהיג המת. עתה אטומות אוזניו של המיועד להנהיג – לצרות העם.

ומול הבית העזוב של אלימלך בבית לחם, העיקה התחושה שהנה הגיעה המדינה אל הסוף.

□

סוף? לא – רות.
בניגוד למקובל ברשתות הקשר, כאן „רות" היא ההתחלה. לא עבור ולא סוף. היא מבשרת את המיפנה, מחוללת את השינוי המיוחל. הנסיכה הנכריה הפגינה באישיותה את מה שחסר היה לבית יהודה באותם הימים: פתיחות כלפי הזולת. חסד. במובנו הבסיסי: הטובה בפני שאין לו חוב עליך כלל" (רמב"ם). כלומר, פעולה משוחררת מכל אינטרסים שהם, מכל בקשות ריווח עקב הגשת הסיוע. טוב לשם טוב.

זו היתה רות. ותרומתה העיקרית שלה להבראת החברה ביהודה, טמונה דווקא בחוסר מהפכנותה. לא על ידי עמידה בראש מוסדות צדקה היתה למורת דרך עד היום. דמותה לא נוחקה לדורות משום שהיתה עסקנית ציבורית, שפעלה למען מקופחים וקשיים (פעולות חשובות לכל הדעות). גם לא באמצעות שינוי שיטת הבחירות שינתה את אופיו האנוכי של החברה אליה הגיעה. כי אם במעשה פשוט, בלתי מרגש, אולם המפלס דרכו בשקט, במעמקי הנפש, כקרן אור באפלה:

„היא, הנסיכה הצעירה, הלכה לארץ נכריה אחרי אשה זקנה וגלמודה, לתמוך את גדולה באנוחה תרישית. זהו חסד שעליו אמר ה' בפי הנביא: כי באלה חפצתי... זה שמלמדנו הנביא כותב מגילה זו: כדי להציל עם משקיעתו, כדי לתת אפיק חדש להיוי, אין צורך בפעולות שיזעזעו את העולם על יושביו, אלא מעשים קטנים בין אדם לחברו – זוהי הדרך המובילה ליצור בריאה חדשה. כי עתידו של עולם בנוי על קירבת בני אדם ועל יחסי חסד ביניהם. האין בכוחו של שום יסוד אחר לתקן ולרומם את האנושות שתצא מתוך מצריה זולת החסד, שהוא סוד ראשיתה של הבריאה וסוף מטרתה" („גולת יוסף" על מגילת רות).

בשמה טובה זו, שהסתובבה ביהודה האנוכית, גרמה למהפיכה השקטה בעצם נוכחותה. החיים ללא יומרות, בלי ה„יותר מדי", שאיפיין את הדור. מעשי הטובה צנועים ללא בקשת גמול – הבריזו את הבריות לשנות את יחסיהם ההדדיים. הם התביישו ממנה. למראה מהלך חייה החלו הלבבות להיפתח. לאט לאט, כפרח עם טל שחרית. פעולותיה היו צנועות בהיקפן, אך כה שזורות בפשטותן, שאיש לא היה מסוגל לעמוד מול הקרינה העזה שהקרינה.

□

רות זו ההתחלה. במלוא מובן המלה.

על החסד שעשתה עם עם ישראל, על כי סילקה את זעם האלוקים ממנו (עיין מדרש לעיל) זכתה להיות „אמה של מלכות" – מלכות בית דוד. היא אימא החוליה הראשונה של השרשרת שבסופה המשיח. גדולתו תהיה גדולת רות. לא להכיל מאמינים מעבר לעולם הזה, בכוונות האפוקליפטיות. כי אם לשבור מחיצות – בעצם אישיותו הכבירה – בין הבריות. להביא, כאן בעולם הזה, ביניינו לשינוי יחס בין עמים ומדינות. להעלות על פני השטח מתוך את האנושיות הטבעית הקוראת בשם האלוקים.

מול ירידתו האנוכית של אלימלך, זוהר הסרה של רות. בניגוד לאמונת המנהיג המפוכה והמסתגל, החושב שהכל אבוד, הוכיחה היא – שיש ברירה.

זה הסדה עמנו, מאז ועד היום. ואנו גומלים לה בקריאת סיפור חייה בחג השבועות.

(עפ"י מדרשי חז"ל והספר „גולת יוסף" על מגילת רות).

מעריב

ספרות·אמנות·ביקורת

שבוע הספר העברי

סופרים ממליצים על ספרים

ענת לויט

יורם קניוק

יורם קניוק:

„ערבסקות", רומן ראשון לאנטון שמאס. יצא לאור בעם־עובד: „אני אוהב את היסוד האגדי שבספר, ואת ריח ארץ־ישראל שנודף ממנו, ואת היכולת של שמאס ליצור ריחוק אירוני בין המספר המבוגר לבין הילד. הסיפור מסופר בעוצמה מאופקת, בתוך הגיגה לשונית רבת קסם".

חנוך ברטוב

חנוך ברטוב:

„החיים והגורל", רומן מאת ואסילי גרוסמן, יצא לאור בספריית הפועלים והקיבוץ המאוחד. „השאלה הערבית והבעיה היהודית", מאת פרופ' יוסף גורני, יצא לאור בסדרת אופקים של עם־עובד: „'החיים והגורל' הוא ספר חובה לבן זמננו. מרתקים במיוחד הקטעים, בהם הסופר מגלה עצמו כיהודי, ואת אי־האפשרות של היהודי להיטמע בתוך מה שהקומוניזם התיימר להציע. היותו של הסופר פרודוקט של העולם הסובייטי, ניכרת בכתיבתו. המגבלה הזו מתגמדת בהשוואה למצב האנושי של המאה העשרים, כפי שהוא מתואר. 'השאלה הערבית והבעיה היהודית' הוא הספר הראשון, שבו ישנו נסיון רציני ומעמיק מאוד, לעקוב אחר ההתייחסות אל השאלה הערבית בכל הזרמים של הציונות, מראשיתה ועד לקום המדינה".

נורית זרחי

נורית זרחי:

„נביאים בבלי כבודי" מאת פרידריך גרינפלד, יצא לאור בסדרת אופקים של עם־עובד: „השנה קראתי את הספר בפעם השניה. כמו בפעם הראשונה, מצאתי אותו מאוד סטימולאטיבי. המתח הרוחני של המצאות בחברת אנשים חדורי רצון וחדורי מחשבה אורגינאלית וכוח יוצר, הוא ממש מסחרר. מסתבר שהדיון במיהו יהודי ומהו איש רוח, לא חייב להיות אנטישמי, משעמם או מרכך. לא תמיד הטיפול בכללי הוא כמו טיפול בשום דבר".

רוני סומק

רוני סומק:

„האצבע", ספר שירים ראשון לחזי לסקלי, יצא לאור בעם־עובד: „'האקדח הזה עושה לי חור בראש'. כך כותב חזי לסקלי בשיר מתוך הפואמה 'האקדח'. אם בטיפה אחת יש את מה שיש בכל הים, הרי ש'אצבע' הוא ספר שכדאי להחזיק בו בכל חמש האצבעות של היד".

ישראל המאירי

ישראל המאירי:

„סיפורי החורף", מאת איסק דינסן, יצא לאור בזמורה ביתן: „ב'סיפורי החורף', כמו בקובץ סיפורים אחר של דינסן, 'סיפורים גותיים', מצאתי חריפות מיוחדת. הרגש של דינסן הוא בעיקר על העלילה, על הפעולה הדרמאטית, שלפעמים דחוסה מאוד ביחס לסיפור קצר. דינסן לא 'מתמזמזת' עם פסיכולוגיה. אני אוהב את האופן שבו היא מציגה את דמויותיה, כאילו בלי לפרש אותן. באופן כזה היא מגרה את הקורא למחשבה".

משה שמיר

משה שמיר:

תורה נביאים כתובים, ובקיצור תנ"ך. „עליהם – ורק עליהם – אני יכול להמליץ בלב שלם".

גבריאלה אלישע

גבריאלה אלישע:

„אנה לאו", רומן מאת אוגוסטין גומז־ארקוס, יצא לאור בהקיבוץ המאוחד; „הקלות הבלתי נסבלת של הקיום", מאת מילן קונדרה, יצא לאור בזמורה ביתן: „'אנה לאו' הוא סיפורה של אשה, שאבדה את בעלה ואת שני בניה במלחמת האזרחים בספרד. בן שלישי מרצה מאסר עולם. לאחר שלושים שנה, האשה מתנערת מקפאונה, ויוצאת למסע רגלי אל הצפון, לפגוש את בנה בבית הסוהר. הספר מתאר את המסע הזה, שהוא גם מסע אל מותה. 'אנה לאו' הוא סיפור פרטי וגם שירה נפלאה. 'הקלות הבלתי נסבלת של הקיום' היא יצירה חובקת עולם, המשלבת תאור מצב פוליטי עם פילוסופיה, עם סיפור אהבה נוגע ללב והדור חכם".

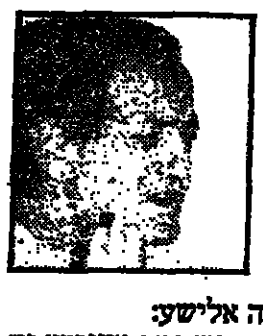
יעקב בסר

יעקב בסר:

„חייו הסוערים של לאזיק רויטשואניץ" מאת איליה ארנבורג, יצא לאור בעם־עובד; „מעבר לנהר הלתי", מהדורה מורחבת של שירי חיים לנסקי, יצא לאור בעם־עובד; „הלבנים", רומן ראשון של ישראל המאירי, יצא לאור בעם־עובד: „גיבורו האנטידי של ארנבורג ממשיך את דמויותיהם של הרשלה אוסטרופולר, שווייק, קולא ברויניון ואולי אף דון־קישוט. 'חייו הסוערים של לאזיק רויטשואניץ' הוא רומן מצחיק ועצוב, סרקסטי ושנון. חיים לנסקי, מחבר 'מעבר לנהר הלתי' הוא משורר רגיש, בעל לשון מטאפורית עשירה וייחודית, המושפעת אמנם גם מהשירה האימז'יניסטית הרוסית. 'הלבנים' של ישראל המאירי הוא רומן לא שלם אמנם, אבל בהחלט מעניינת הדרך שבה הוא משרטט כאן אחד של חברתנו".

שלמה ניצן

שלמה ניצן:

„שלוש אהבותיו של דוסטויבסקי", מאת מארק סלונים, יצא לאור בעם־עובד: „סלונים אינו שם את הדגש על התאריכים ועובדות, כיון שאלה אינם מלמדים על אישיות יוצרת. להכיר את דוסטויבסקי באמצעות שלוש נשים בחייו, במפגשיו עם הוויה, עם לב ליבה של האישיות המסעירה הזו. הביוגרפיה שכתב סלונים, משרטטת את דיוקנו של דוסטויבסקי, כאילו היה אחד מדמויות ספריו".

שמעון בלס

שמעון בלס:

„מחכים לברברים", רומן מאת ג'.מ. קוטזי, יצא לאור בעם־עובד: „הרשימו אותי במיוחד הקטעים המתארים את פולחן הרחצה של הנערה הברברית, שמסמלת באישיותה את הגזע הנחות, או את העולם השלישי שעונה באכזריות בידי נציגי התרבות המערבית. תאור פציעה המוגלתיים של הנערה, מסמל את המצפון המיוסר של איש המערב".

שלמה טנאי

הוגה רעיון „שבוע הספר העברי":

מול אימפריה של קניינים

לפני עשרים ושבע שנים, הגה המשורר שלמה טנאי את הרעיון לקיים בישראל חגיגה רבתי לספר העברי. השנה היא 1959. עשור להקמת המדינה. יום העצמאות קרב ובא. מוקמת ועדה ממלכתית, שתפקידה לארגן את אירועי היום הזה. האירוע המרכזי דאז – מצעד צבא הגנה לישראל. שלמה טנאי, כמי שהיה אחראי מטעם ועדת העשור על הסברה ויחסי ציבור, סבר כי אסור שיווצר הרושם „שמדינת ישראל חוגגת רק בצבא. והרי הספר העברי היה קיים עוד הרבה לפני שהעם יכול היה להתגאות בחייליו ובנשקו". הלוך המחשבה הזה נשא חן בעיני יו"ר הוועדה טדי קולק. אלוף־משנה דוד ניב בדק אף הוא על הרעיון. מן הרעיון עבר טנאי אל שלב הארגון. „ספרים נמכרו בירידים בהנחות של 25%. על כל ספר שנמכר הודפסה תווית שיזהה את החג. התקיימה תחרות חלונות־ראווה של חנויות ספרים. התקיימו מפגשים של קוראים עם סופרים. נחתמו אוטוגראפים".

אבל אליה וקוץ בה. המו"לים לא מיהרו לשתף פעולה. כיסיום אותתו להם באורות אדומים – „הם חששו לחינם, שיריד כזה יפגע במכירת הספרים בכל ימות השנה". בקטע שנדפס באחד העיתונים של אותם ימי חג, נכתב: „הסקטור האדיש ביותר לארגון חג הספר העברי היה הסקטור המו"לי (סרבו להקציב אפילו 1000 ל"י, שנתבקשו להקציב, וכן סרבו להעניק הנחה גבוהה, כפי שהציעה ועדת העשור, ועמדו על 25%, שאף הם ינתנו בצורת ספר־חינם, בסכום ההנחה, על כל קניה)".

שלמה טנאי מביט אחורה בגאווה. „למרבה הפלא, חג הספר העברי השתרש כחג עממי". בין מבט למבט, נשמעות גם תלונות. אם בשנת העשור הועמד כוח הרוח מול הכוחניות הצבאית, הרי כיום מוצבת הרוח מול החומר. בלשונו של טנאי – „מול אימפריה של קניינים". לדעתו – „כלי התקשורת אינם מלווים מספיק ונבון את שבוע הספר העברי. אין מספיק רגש על הספר העברי המקורי. הוצאות הספרים אינן ממהרות להוציא מהמחסנים ספרים עבריים שהודפסו רק לפני ארבע–חמש שנים. ההכנסה במזומנים בסכומים גדולים, הזורמת לקופות המו"לים במשך שבוע הספר, מחייבת תשלום מקדמה מיידית לסופרים, על חשבון שכר־הסופרים. בדרך זו יפוצו הסופרים על הפיגור בתשלומים הניתנים להם". טנאי יודע להצביע גם על התופעה הפאראדוקסאלית, הרווחת ביחסי מו"לים-סופרים, לפיה – „במהלך שבוע הספר, נקבע מחיר ברוטו חדש, נמוך יותר, לספרים. בכך מצטמק עוד יותר שכר־הסופרים".

בנימין סלע

המזכיר הכללי של התאחדות המו"לים:

כיסי המו"לים אינם תפוחים

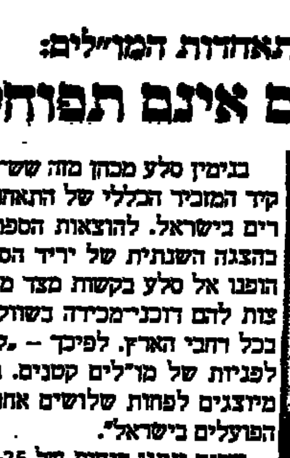

בנימין סלע מכהן מזה שש־עשרה שנים בתפקיד המזכיר הכללי של התאחדות הוצאות הספרים בישראל. להוצאות הספרים תפקיד ראשי בהצגה השנתית של יריד הספר העברי. השנה הופנו אל סלע בקשות מצד מו"לים רבים, להקצות להם דוכני־מכירה בשווקים, שיהיו פזורים בכל רחבי הארץ. לפיכך – „לא יכולנו להענות לפניות של מו"לים קטנים. במקומות הקטנים מיוצגים לפחות שלושים אחוז מכלל המו"לים הפועלים בישראל".

השנה ינתנו הנחות של 25–40 אחוז על רכישת ספרים. זאת למרות – „השקעותיהם הרבות של המו"לים ובלי לדעת עד כמה תהיה גדולה הענות הציבור לרכוש ספרים". לדעת סלע, הציבור רוכש בימים אלה מוצרי מותרות על חשבון רכישת ספרים. במצב הקשה של המו"לות, הוא היה מצפה לתמיכה גדולה יותר מהעיריות ומהמועצות האזוריות.

עד כמה באמת חג הספר העברי מעודד לרכישת ספריהם של סופרים ישראליים? „במהלך שבוע הספר יוכל הציבור לדפדף בספרים שלא זכו להיות מוצגים בחנויות או שהסתתרו במדפים. זה לא נכון שהציבור מנצל את השבוע הזה לרכישת אנציקלופדיות וספרי בישול על חשבון רכישת ספרות יפה. מתוך עשרים וחמישה אלף ספרים שיוצגו בירידים, רק מאתיים בערך הם ספרי בישול. או על מה הצעקה?" ומה באשר לטענות הסופרים על קיפוח מצד המו"לים? „גם בארה"ב ובאירופה רק מעט מאוד סופרים חיים מהספרות. גם בארץ, סופרים שספריהם נפוצים, נהנים מהפידות".

ואם מישהו סבור שכיסיהם של המו"לים תפוחים, אין הוא אלא טועה. „גם מצב המו"לים קשה. מחירי הספרים מוקפאים מאז חודש יולי שנה שעברה. חומרי הגלם מתייקרים. למו"לים לא ניתן אשראי". סלע מגלגל את כדור האשמה במצוקת הספר העברי והסופר העברי אל המוסדות הממלכתיים. „הגיע הזמן ששבוע הספר, שמושך אליו המונים, יהפך לפרוייקט ממלכתי, שינתן לו סיוע גדול יותר מהממשלה".

מה קורא

אריה נחמקין

שר החקלאות,

על רקע משבר המים

„בגלל כל בעיותי, ובעיקר משבר המים, קשה לי להרדם, ומצאתי שהקריאה היא הדרך הכי נעימה לעבור מהעולם הזה לעולם הבא. הספר האחרון שקראתי היה 'אבי, בתו' של יעל דיין, וממש התאפקתי ולא כתבתי לה עד כמה נהניתי ממנו. אהבתי את הדרך שהיא מתארת את נהלל. אחרי הכל הייתי חבר קרוב מאוד של האח הצעיר של משה דיין, שנפל במלחמת השחרור. בכך הכל אני רומנטיקן. פעם מאוד אהבתי לקרוא רומנים. הספר שהכי אהבתי בילדותי היה שגב הלבן של ג'ק לונדון. במילואים החבריה תמיד מעבירים ביניהם את הבלשים וספרי המתח. ניסיתי. הייתי גומר עמוד ושוכח מה קראתי... משעמם. היום אני אוהב בעיקר את הספרים של רפול, רבין, ואבני דרך של דיין. אבל בעיקר, מה לעשות, אני צמוד לחומר מקצועי. עריכות. בימים אלה, כמובן, אני נאבק בחומר בנושא המים.

ורדה והלבר

מעת לעת

חג הספר

זריזים הקדימו – דיזנגוף, למשל. אולם „היום הקובע" הוא, בכל זאת, יום רביעי הבא. באותו יום ייפתח „שבוע הספר העברי" בכיכרות המרכזיות של הערים והקריות ברחבי הארץ.

ואם הכל יתנהל כשורה, יצבאו שוחרי הספר, צעירים וזקנים, על הדוכנים, ובעשותם את חשבון כיסם, ימלאו – כי המעטים ומי המרבה – את שקיק הניילון שבידיהם.

העיקר, בין אם יקנו ובין אם לא יקנו, יעלעלו כל אלה בספרים ובחדשים את דוכני ההוצאות השונות, ימשמשו בהם, יבחנו בעיניים להשוות את הכותרות, את העטיפות, את ראשי־הפרקים ואת האותיות, ואם חדשים הם העותקים, גם ישאפו מלוא נחיריהם את ריח הדפוס המשכר.

אפשר לומר על „שבוע הספר העברי" דברים לרוב, לא תמיד מחמיאים. אפשר אפילו לחלוק על שמו, שהרי ספק אם רוב מניין ובניין של מוצגיו הם ספרי מקור. ובוודאי ייתכן להתווכח על חלקה של הספרות היפה בכל השפע הגדול הזה – ספרות יפה במשמעה: סיפורת, שירה, מסה.

ואפשר – ואולי גם צריך – לתת, בהזדמנות זאת, את הדעת על „מצבה של הספרות" במובן החומרי הבסיסי של המושג. והרשעני שיש כאן מקום להרהורים בלתי־טריוויאליים לא רק במה שנוגע לנסיבות הממשיות של „השבוע", אלא גם במה שנוגע לעניינים עקרוניים יותר כגון המידה שבה נהנה היוצר מפרי רוחו כל ימות השנה, תנאי כתיבתו, יחסי סופרים ומו"לים, עמדת הרשויות הממלכתיות.

ואף על פי כן שמחה היא לראות את ההמונים זורמים אל „השבוע" באשר הוא נערך. ושמחה היא להרגיש בכליון הנפש הזה אל הספר, לצפות במבטם של ילדים בשוק כאילו, למראה כותב אהוב, או בהרהרות הגילוי של ספר, כשהוא נתקל בפינת־רחוב־ישראלית אי־שם, על־גבי דוכן עמוס־לעייפה זה או אחר.

ושמחה היא להיקלע לאיזה מאורע – קריאת שירים או דיון של צוות ביצירה כלשהי או פגישת סופרים עם קוראיהם בבית או בפועל – המתקיים במסגרת „השבוע". ודאי, אירועים כאלה מתרחשים גם בלי כל קשר עם העילה המסויימת הזאת, אלא שהשבוע מקנה להם איזו הצינות טובה, מיוחדת.

זקוקים אנו לאותו טפח של חג, ודווקא חג הספר, בימים הקשים, המתרישים, ולעתים גם הלאיסים, שבהם אנו שרויים. ולא מטוב בקשת „נשמה יתרה". עם הנשמה המצוייה כבר הצלחנו להסתדר?

אכן, „שבוע הספר העברי", עם כל ההסתייגויות שיכולים אנו להסתייג ממנו, ועם כל הויכוחים המבוכיים, ואף השנויים במחלוקת, בפליאות אינינו חג „שבועי", כמו כחג שתעשיית הספר איננה חג העיירה. אבל זה כבר סיפור אחר.

מ.ר.

אנטון שמאס

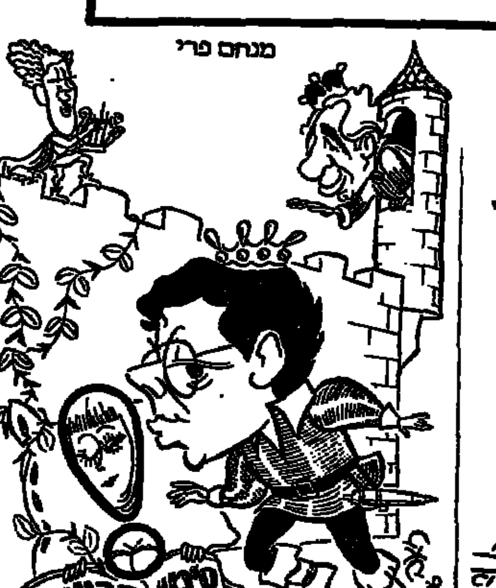
מנחם פרי

אשר רייך

עורך: משה דור • עריכה: צביה ברנת

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

עיון ראשון

מנ"ל

סיפורת

דמויות מן החיים

עפרה אלינוך/ להוציא צליל מן החי־ים/ עטיפה: אבי איזנשטיין / כנרת/ 1985/ 144

"האישה בוכה. האך בוכה. היא בפנטהאוז ויודה־ינג עלונה יש לה. הנה, הגברות שאצלך היא עובדת חודשית, הן גרות בירוח־נג. וגם לה ירוח־נג, אבל איזה הבדל! והלכה על אהבה בחודש, שהנה ייכנס אליה איש, ייקח ידה בידו ויאמר, ר"ר. זוהי דוגמה לכתיבתה של עפרה אלינוך, שזה לה ספרה הראשון. בספר סיפורים קצרים מעוצבים כפיסות חיים, שהקורא יכול להזדהות איתן. משותפת לסיפורים, כנושא, האהבה – אהבת גבר לאישה, הורים לילדים ואהבת מולדת.

גל חדש בספרות היוגוסלבית

דוד אלבהרי / תיאור של מוות/ מסרבית־קרואטית: דינה קטן בן־ציון / עיצוב: רוני רכב. ספרית פוע־לים/ 1986/ 150 ע'

אלבהרי הוא סופר יהודי־יוגוסלבי, יליד 1948, ו"תיאור של מוות" זיכה אותו בפרס אנדריץ' היוקרתי לשנת 1983. אלבהרי נחשב ליוצר של נוסח בספרות היוגוסלבית החדשה.

סיפוריו ניכרים בהתרחקותם ממסורת הסיפור הריאליסטי, בשאיפה לתמציתיות בתכנים ובצורות ובשילוב אלמנטים מפוסטת הבדיה הרחוק. שאלות מורשתו התרבותית תופסות מקום חשוב בתודעתו, ועל בעיות אלה אמר: "לאיזו ספרות ניתן לסווג אותי, למען הכבוד, בשלא קיימת בכלל כספרות יוגוסלבית? קיימות ספרויות יוגוסלביה, ואם כך, הרי שאוכל להשתייך רק לספרות היהודית. אלא שגם זה לא תופס. ניסיתי להגיע להגדרה עצמית, ולא הצלחתי". ועל הדעת עולה מצבו של קפקא, בזמנו, בספרות הצ'כוסלובקית. "תיאור של מוות" הוא מחזור של סיפורי פרידה מן המסגרת של היהדות המתמוטטת, ונסיון להבין את השקפת העולם היהודית בנקודת התצפית המשפחתית, כשהמשפחה מסמלת בידה כמעט מיתית, כתמונת עולם.

עדות חקר עיון

נגד ברקוביץ'

אריה אהרוני/להשיב את ה"פנמים" למקומם – הערות לתרגום חדש של כתבי שלום־עליכם / אליף וספרית הפועלים / 1986 / 79 ע'

תרגומיו של ברקוביץ' ליצירת שלום־עליכם כבר "נתקדשו" לכאורה בספרות העברית. אך האם טובים הם? אריה אהרוני, מתרגמו ה"חדש" של שלום־עליכם ביצירות רבות כ"שלוש אלמנות", "מנחם מנדל", "מוטיל בן פייסי החזן", "טוביה החולב", "מהתלת הדס" ואחרות, טוען כאן, בסדרה של מסות ביקורתיות כתובות היטב, כי יצירתו של שלום־עליכם ברובה טרם תורגמה לעברית, וכי תרגומיו של ברקוביץ' מתקנים את "שגיאותיו" של שלום־עליכם ומעוותים את רוחות־הריקו של כלל יצירתו. בביקורת הטקסט ובניתוחים מילוליים ומגנוניים מראה אהרוני כיצד יש לתרגם וכיצד אין לתרגם, וקורא להשיב את "פנמי" שלום עליכם אחר כבוד למקומם. אלא שתרגומיו של ברקוביץ' כבר כבשו להם מקום בחינוכנו ובתודעתנו ומשימתו של אהרוני, כלומר, הורדת ברקוביץ' מכסאו הרם כמתרגמו ה"מקודש" של שלום עליכם, היא כמעט משימה בלתי־אפשרית. אגב, הקוראים, שמוזים בגאולקה: גם תרגום חדש להשוואה וגם מסכת יפה של טיעוני ביקורת המרוהבים את דעת ספרותנו וביקורתנו.

מדרש הזהות

הלל ברזל / ח.נ. ביאליק, ש"י עגנון – מחקר ופירוש / עטיפה: רבקה בריסק / יחדיו / 1986 / 390 ע'

מרכזיותם של ביאליק ועגנון בספרות התחייה שלנו מצרפת אותם לציוות אחד, חרף השייכות הגבולית לשירה ולסיפורת, ולמרות השוני במזגם הספרותי. משום כך יש עניין במידע ובפרשנות הכלולים בספר הזה, ובנושא אחר העובר כחוט שני בכל המאמרים: היסטוריה והיסטוריוסופיה ביצירה הספרותית. כך לגבי זיקת תנ"כיות ותיאור פרעות קישינב בשירת ביאליק, וכך לגבי העליה השניה ואספקטים מיטא־ביוגרפיים בסיפוריו של עגנון. כמאמרים אחרים דנים בספרים מעזבונו הספרותי של עגנון: "עיר ומלואה", "בחנותו של מר לובליך", "קורות בתינו" ואחרים, ובתור שכאלה הם קיימים כמחקרים ראשונים בספרות החקר הגדולה סעל יצירת עגנון.

גורדון, מי?

אלקנה מרגלית / תנועת הנוער גור־דוניה – רעיון ואורח חיים / הוצאת הקיבוץ המאוחד / 1986 / 366 ע'

לרבים גורדון הוא רחוב בין פרישמן לבן־גוריון. מעטים מדי יודעים מקצת שבמקצת על א"ד גורדון ועל תנועת הנוער שקראה על שמו. תנועת גורדוניה נוסדה ב־1922 בגאליציה. יעדיה החינוכיים ינקו מתורת א"ד, ובמיוחד הרעיון הציוני שלפיו "הסוציאליזם יכול להתגשם גם בלי היהודים – הציונות רק על ידי היהודים". התנועה דגלה בחלוציות, בטיפוח השפה העברית ותרבותה, בהזדהות עם המרוכאים בעולם, במעורבות בחיים הארצישראליים, בהתקרבות אל הטבע ובהגשמה ברוח מסורת הקבוצה. התנועה עמדה בטיבון של מאבקים אידיאולוגיים כתנועה המאגיניסטית הדוגלת בסוציאליזם. בהמשך דרכה, והתאחדה עם "מכבי הצעיר" העולמי, עם חלק מ"מחנות העולים" ועם "הנוער העובד" כדי להקים את המחנה התנועתי הגדול המלוכד בארץ – "הנוער העובד והלומד".

סיוטי השליש

איתי שילוני / שלושה מדורי לבנון / עטיפה: מיכל מילר / שרברק / 1986 / 115 ע'

"הספר אינו ספר היסטורי. ניסיתי לכתוב על תחושות. לקחו אותנו למלחמה הזאת אחרי תקופה מאכזבת של כתנות ושטיפת מוח בנוסח "העניין הכחול". יצאנו למלחמה בשמחת מבצעים", כך מקדים שילוני לספרו. הוא מתאר את המלחמה מנקודת ראותו של החייל הפשוט שנשא את המלחמה על גבו, אך שרביט המרשאל לא היה בתיקו. צר לי לקבוע, שתיאור המלחמה בעטו של שילוני שונה מן התיאורים שהשמיעונו מנחם בגין (ע"פ בוסם), אריק שרון ורפול. ב"טובה העינים" של החייל הפשוט נראים הדברים ונשמעים אחרת: "מה אומר לאמא של יוני? – שאלתי את עצמי אותה. על אריה עקרין, על איזה רעיון נפל הבן שלה? בהגנה על מה?" לית מאן דפליג שהמאבק במחבלים הוא הכרחי. אופן ניהול המאבק – האמצעים, היעדים, המסורות האמיתיות – היה לו רק קשר מקרי למאבק במחבלים. הספר הזה, שטימנו כנות, מספר את המקריות ואת חוסר השחר המוות.

כתבי עת

עיר הזהב

אריאל – כתב־עת לידיעת ארץ־ישראל / חוב' 43, מרץ 1986 / העורך: אלי שילר / אריאל / 211 ע'

החוברת כוללת מאמרים משל דוד עמירן, אלי שילר, אורי שטנדל, רמי ישראלי והגבריאל ברקאי, כאשר הנושאים המרכזיים הם ירושלים, היהדות המזרחית. חיבורו של דוד עמירן "קווי יסוד בהתפתחות הגיאוגרפית של ירושלים, 1860–1985" נקרא כמאמר יסוד חשוב על ירושלים. כמו כן נדפסו בחוברת צילומים מעניינים, חלקם נדירים, מתחילת המאה: מלאות, העיר העתיקה, בתי אונגרין, זכרון משה, מאה שערים ושכונת הבוכרים, הר הזיתים ועוד.

ים המוות

רותם – כתב־עת לנושאי שדה בוטניים בארץ־ישראל / מס' 20 אפריל 1986 / עורכים: ת. הזקיהו, א. שמידע, א. צ'רנוב / גרפיקה: מירי שמידע / החברה להגנת הטבע והאוניברסיטה העברית ירושלים / 160 ע'.

יום עיון של המרכז לחקר הסביבה ושימורה, במסגרת כנס החברה להגנת הטבע במדבר יהודה, דן בשאלות האבולוציה של בקע ים־המלח, הרצאותיו כנסו כאן. במאמר "אגם הלשון ומשמעותו האקלימית" מאיר בגימין ז. בגין באוד מעניין את המצב האקלימי ששרר באגם בתקופה שלפני 15.000 עד 70.000 שנה. "התקרימה מחזוריות שנתית של עונה לחה ועונה יבשה, תנודות אקלימיות גרמו לשינויי מפלס חריפים בקצב של כ־200 מ' בכ־2000 שנה. המפלס הגבוה של ים המלח, שהוא שריד של אגם הלשון, מתקיים כבר מאה 10,000 שנים". איזור ים־המלח הוא מן המעניינים בעולם למחקר גיאוגרפי, והחוברת מכילה פנינות מחקר אחדות: "בקע ים־המלח – ציור ביו־גיאוגרפי בברית שופות דואים" של יוסי לבשם ו"שינויי אקלים באיזורי הבקע ברבעון המאוחר לאור המחקר הפלינולוגי ומאספי גרעיני אבקה" של אורי ברוך.

יוונית מודרנית

מאזנים / גליון 9, כרך נ"ט, ניסן תשמ"ו / עורכים: חיים פסח, אשר רייך / עיצוב: רונית גבאי / אגודת הסופרים העברים / 56 ע'

במדור המרכזי בחוברת מן השירה היוונית החדשה. בדף השוואת תרגומי שירה מודפס שירו של אודיסאוס אליטיס "עדה־מגלנים המשוגע" בגירסאות של בנימין תמוז, אייל מגר ויורם ברונובסקי. כמו כן הובאו בחוברת שירים של קיסטופאולוס, דמיאנוס, ופפולוס (מיוונית: שמעון הלקין) והרקוס אבגרים. הבאה מיוונית נגרמה לי מקטעי "מיומנו של משורר" משל ג'ורג' ספרים שתרגמה סבינה מסג. במדורים האחרים נציין שירים משל אריה סיון, אשר רייך, ק.צ. בתרתי יהודית מטל־אל־עזרב ואחרים, וסיפורים משל דוד שחר ויצחק אורן ואת מאמריהם של יגאל שורץ (על אהרן אפלפלד) ורבקה שכטר.

אם הקיבוצים

קתדרה – לתולדות ארץ ישראל ויישובה / חוב' 39, ניסן תשמ"ו / עורכים: ישראל ברטל, אמנון כהן, יורם צפריר / יד יצחק בן־צבי / 198 עמ'

כיצד ניתן ליישב פועלים חסרי כל על אדמות הקרן הקיימת בלי לעשותם נתמכים ונזקקים לסיוע של קרנות ציוניות? בשאלה זו התחבט ארתור רופין, ואותה סוקרת מרגלית שילה במאמרה החשוב "דגניה – דגם ראשון להתיישבות שיתופית על קרקע הלאום". עוד בחוברת מאמר מעניין של מרדכי נאור על המאבק העברי נגד העבודה הערבית וההפגנות הסוערות שנערכו בכפר סבא, שבהן השתתפו גם בכירי אגודת הסופרים. בראשית החוברת מאמרים אחרים הדנים בתולדות הארץ בעת העתיקה, ובהם על ליססים בתקופת מרד בר־כוכבא, על מבצרו הלא־נודע של יוסף קרמנתיהו בתוקע, ועל מקום קבורתו המשוער של ר' עקיבא ב"חוסם הכרמל" שמעל לבנימינה.

נתקבל במערכת

סיפורת: מגדלן נהאב / מותו של אנגלי / מאנגלית: נורית לרינמן / עטיפה: אבנר כץ / זמורה ביתן / 1986 / 147 ע'.

מאיר בוסאק / בין צללי העיר / עקד / 1986 / 236 ע'.

חיים חיימוף / מבצע "עונה צהובה" / עטיפה: שוקי הוכבזי / רוית / 1986 / 192 ע'.

הילמה וליצר / לבבות / מאנגלית: כרמית גיא / עטיפה: אבנר כץ / זמורה ביתן / 1986 / 230 ע'.

מאיר שרוני / בפיתולי החיים (חלק ב') / מרקלין / 1986 / 378 ע'.

הרי ברשלום / הגנבים עזבו את העיר / עטיפה: המחבר / ספרית פועלים / 1986 / 193 ע'.

שירה: רות גרטש / שארית האור / 1986 / 49 ע'.

אצילה סלית רייזנברגר / נקודה ומבט / מרקלין / 1986 / 31 ע'.

סעדיה יהב־זהבה / מקלט סליחות / עטיפה: מידה ויכסלבאום / "מרתף 29" ליד עקד / 1986 / 29 ע'.

ש. שלום / שירים – מהדורה דו־לשונית / לגרמנית: אורה פריד / עקד / 1986 / 252 ע'.

אריה אורי / לזלמן מזמור / עקד / 1986 / 48 ע'.

חוכמת ישראל: ראובן קשאני / הרמב"ם / 1986 / 40 ע'.

ארץ־ישראל: יעקב עיני / עיירות הפיתוח בנגב – חומר רקע למדריך / איורים: רותי אודיון / החברה להגנת הטבע / 56 ע'.

אמנות: ירושלים שירה נמה / פיתוחי עץ: יעקב שטינהרד / פרקי שירה: ש. שלום / עקד / תשמ"ו, מהדורה ראשונה: 1966.

עדות חקר עיון: בין מדינה לתפוצה / איגרת מס' 2 – המכון לתכנון מדיניות ביחסי ישראל והתפוצות, אוניברסיטת ת"א / מרץ 1986 / 64 ע'.

הצעד הבא לקידום השיתוף / חוב' נ"ב, ינואר 1986 / עורך: אשר מגיב / יד טבנקין / 61 ע'.

רבקה בריקאי־רפפורט / שנים נוראות / מרקלין / 1986 / 62 ע'.

צביקה דרור / בעקבות דפי עדות: יומן מסע לפולין, אפריל 1985 / בית לוחמי הגיטאות / תשמ"ו / 87 ע'.

ליקוטים מספרות העולם

רות שפירא

בכלוב האשליות

הכותרת שבחרה רות פראור ג'הבואלה לקובץ סיפוריה החדש "Out of India", נמשע אולי כניסיון "לתפוס טרמפ" על הפופולאריות העצומה של "זכרונות מאפריקה"; אלא שיש בכותרת זו כדי לרמז על מצבם של גיבורי הסיפורים, ילידי אירופה החיים בהודו ונשארים שם לנצח מחוץ למעגל החיים האמיתי. ג'האבוואלה הגיעה להודו ב־1951 בעקבות נישואיה לארכיטקט הודי ממוצא פרסי. כיהודיה ילידת פולין שגדלה בגרמניה והתחנכה באנגליה היתה מעין עקורה בצורה והיא אימצה לה את הודו כמולדת. אלא שלה קרה מה שקרה, לדבריה, לרוב המערביים בהודו בשלב זה או אחר: הקסם נמוג בהדרגה ומה שנראה בתחילה מושך כל כך נוטה להפוך עם הזמן לבלתי נסבל. המישה עשר סיפורים בקובץ עוסקים לרוב בחיי המפחה בהודו ובעיקר בנשים בנות המעמד הגבוה, המתמודדות רגשית מן החיים שמכתיבה להן החברה. ג'האבוואלה מציירת בסיפוריה תמונה מרכאת של חיים בארץ שתושביה שבויים במינהגים חברתיים נוקשים, ואילו המבקרים בה לכודים באשליות.

אי־אפשר להתעלם

בבריטניה ראו אור באחרונה שני כרכים פרי עטו של אליאס קאנטי: "מצפונן של מלים", מסות על נושאים שונים מן השנים 1962 עד 1974 ו"המחוז האנושי", הכולל, כדברי המחבר, "שירבוטים" ששירבט בין 1942 ל־1972. "אויבי האנושות", כותב קאנטי, "הגיעו במהירות לעמדות כוח והם קרבים למטרתם הסופית של השמדת כדור הארץ. אי אפשר להתעלם מהם..." ומה נותר לו, לסופר, לעשות במצב כזה מלבד לנסות להבין. למרות הגיוון הרב של הנושאים המעסיקים אל קאנטי והאופי המקוטע משהו של אבחנותיו משווה נסיון זה קוהרנטיות לכתיבתו. הוא מבקש להבין, להבהיר, ואגב כך, להציג את האפשרויות הפתוחות עדיין בפני האדם.

נסיון נוסף

העיתונאית והסופרת האמריקנית גייל שיהי אוהבת ליצור חדשות לפחות באותו קצב שהיא מרווחת על חדשות. בספרים כמו "מעברים" ו"מפלסי הדרך" האשימה אותה הביקורת בכתיבה עיונית פסיכולוגית כביכול הגובלת בבדיה. ולפני כעשר שנים, עם פירסום רב המכר "מעברים", הוגשה נגדה תביעה משפטית בצורה אישית ודראמטית ביותר. בשנת 1981 מצאה עצמה גייל שיהי על פרשת דרכים: בתה יחידה עוזבת את הבית, היא בגיל העמידה והרומאן שלה עם עורך ה"מאגאזין" בקלע למבוי סתום. אז היא יוצאת לתאילאנד כדי להכין כתבה על ילדים קאמבודיים פליטים ופוגשת שם את פם מם, יתומה בת 12, ניצולת בעתות המוות ומחנות העבודה של פול פוט. שיהי לוקחת עמה את הילדה לארה"ב, מאמצת אותה, נישאת לבסוף לעורך שלה והכל בא על מקומו בשלום.

בין אהבה להרס

הסופרת הבריטית ליסה סט. אובין דה טראן, שבילתה שנים רבות בונצואלה, הגיעה לפני כחמש שנים כמאלמנתית מהוללת לשמי הספרות בארצה, ומאז היא מפרסמת רומאן מדי שנה וזוכה לעניין רב מצד הביקורת. במרכז ספרה החדש, "מפרץ השתיקה", דמות סכיזופרנית הנעה מקיצוניות לקיצוניות: רוזלינד, שוקקת קלנוע אהדת, סובלת מתנודות מטורפות בין אהבה להרס, בין תשוקה להוסת להסתגרות קטאסטנית. סביב פיצול אישיות מרכזי זה בונה המחברת עלילה שוחה כפילויות: הסיפור עצמו מתחלק בין רוזלינד לבין בעלה, ווילאם, כל אחד משמש כמספר על פי תורו. היא באה מרקע מתירני, הוא גדל בצל הכנסיה. יש להם גם תאומות. במסגרת הדואליות שלה מנהלת רוזלינד פרשית אהבים, בירח הדבש שלה עם ווילאם, עם צעיר יפה תואר ומלאכי בשם אנגלו, ובמסגרת המירוק הכללי של הספר היא יולדת כעבור שנים רבות תינוק הדומה לאנג'לו שתי טיפות מים. רוזלינד מתעקשת על כך שילדה תאומים וכי התינוק השני נחטף. לבסוף יורד אף הבעל מהפסים והתינוק המסתורי נמצא מת, בעגלתו.

גבוה הוא מחיר הציונות

גדעון אנגלר

אהוד בן־עזר / אין שאננים בציון: שיחות על מחיר הציונות / ספרית אופקים, עם עובד, 1986, 346 עמ'.

מה מחיר הציונות, והאם הוא היה כדאי – שאל אהוד בן עזר חמישה־עשר בני שיח, אנשי אקדמיה וסופרים ופוליטיקאים, ב־6־1965 וב־1970. אין זה מפליא כלל שהשאלות של אז רלבנטיות גם להיום, אבל הרגשים השתנו, מאז התשובות לבעיות מרכזיות התחדדו מאוד. כך, היום אולי יותר מאי־פעם אנו חשים במחיר של העימות הישראלי־ערבי, שהפך להיות שאלה מורדת פני־בית שלנו, וביחסים בין חילוניים לבין דתיים חלה תפנית מרחיקה לכת.

שולבית אלוני, שהיא אחת מהמרואיינים בספר, התייחסה להשלכות הקשות שיש לקשר בין דת לפוליטיקה בארץ על היחסים האלה, אבל אפילו היא לא יכלה כוודאי להעריך או את גודל הקרע שיווצר בין בעלי הקשקת פלורליסטית־חילוניות ודמוקרטית, לבין חוגים דתיים אשר בשם הציונות מתנכלים על אנשים כאלה כרכי לב ולוקים בחסר.

אולם בן עזר שאל שאלות רבות נוספות, ביניהן: האם הציונות הביאה עמה בטחון ליהודים בארץ, או שמא נידון הישראלי להסתבך ברדיפה והסתגרות שאפילו איננה קיימת כיום בגולה, ומה מידה העיקה בין הגולה לבין הארץ. אבל השאלה המרכזית שאותה שאל בן עזר – היא מהו המחיר שמשלם האינטלקטואל הישראלי בארץ בהשוואה לזה שבגולה.

הגיוד לשאלה זאת, ולקיומן של השיחות בכלל, היה ג'ורג' סטיינר. סטיינר, אינטלקטואל מבריק ומבקר מקורי ומעמיק של התרבות המערבית, רואה בציונות, באופן פרדוכסלי, בריחה מאחריות יהודית. סטיינר הוא הוגה קוסמופוליטי של המצב היהודי, והוא טוען כי היהודים מילאו תפקיד מכריע בקידום התרבות המערבית בשל היותם מיעוט זר, "אאוטסיידרס", וכי הגאונות היהודית מוצאת את ביטויה רק מחוץ למסגרת לאומית־תרבותית.

הלאומיות גם נוגדת, לפי השקפתו, את הרוח האנושית שביהדות ועל היהודים להלחם בה, מה גם שהלאומיות היא "ארס תקף פתגר" כדבריו, ומקור לאסונות הנוראים שפקדו את תקופתנו. גם אם אנחנו לא מאמינים כי נועדנו למלא "שליחות" קוסמופוליטית ואנחנו חושבים כי מי שמוהה את עצמו כיהודי ורוצה להמשיך להשאר כזה, יוכל לחיות חיים אנושיים לא תמיד ולא פגומים בישראל ולא מחוצה לה, נשאל את עצמנו אף־על־פי־כן האמנם מחיר הציונות פירושו גם שהאינטלקטואל הישראלי יאבד את רגי־שותו ואת ייעודו כמבקר של חברה וכיוצר של ערכי רוח אנושיים?

המשיבים לשאלות הללו והאחרות ייצגו קשת מגוונת של דעות בארץ, כשבקצה האחד נמצא את יונתן רטוש, שעבורו הזהות הישראלית נתפסה במושגי שטח ומרחב וב־ניתוק מהיהדות בגולה, ובקצה השני נמצא את ישעיהו ליבוביץ, שעבורו ההצדקה לקיום המדינה היא בהיותה מדינה של העם היהודי כולו, והיא גם הזירה שבה צריך להתנהל המאבק על היהדות.

הדעה המצביעה על מכנה משותף כלשהו בין שתי גישות אלה היא זו של גרשם שלום. שלום רואה את היהדות בדיאלקטיקה של המשך ושל מרד. הציונות היתה המרד בספ־בית הבציפיות משיחיות בגולה, והיתה כני־סה להיסטוריה וקבלת אחריות על גורלנו. אף כי שלום כופר לחלוטין במושג של יה־דות נורמטיבית, הוא יכול בכל אופן להחשב כ"תיאולוג" של הציונות החילונית משום שהוא מאמין שיש בציונות מן "הנסתר", והיא הביקוש ליהדות של ימינו כפי שכל תקופה מגלה את יהדותה היא.

שמואל הגו ברגמן ועקיבא ארנסט סימון מוסיפים את הממד של ההמשכיות הדתי־הר סובלנות, ובדומה לכך גם מרדכי מרטין בר־בר. דוד בן־גוריון, ברוך קורצווייל וישעיהו תשבי מוסיפים גוונים לקשת הדעות, ואיש איש בדרכו מתמודד עם מחיר הציונות. מעין סכיה מהכיוון הכללי היא שיחתו על נושאים קיומיים־אישיים של פנחס שדה, וכן וידויו של המשורר א. עלי, הרואה במלחמות עם הערבים מעשה עקדה, ואינו מוצא כל משמעות או רצון למות למען אידיאל של "עם בחירה".

על המחיר שעל האינטלקטואל לשלם מתעכבים נתן רוטנשטרייך בשיחה שקולה ומעמיקה, ובמיוחד בועז עברון המדבר על המצב הבסיסי של השתעבדות נפשית של האינטלקטואל לאנשי המעשה בארץ. אבל יהיה זה אולי נכון יותר לומר שבתקופה מסויימת בארץ חש האינטלקטואל שאין לו בסיס מוסרי לביקורת רדיקלית של חברה הנמצאת במצור. זהו "תשלום" מסויים שהיה עליו לשלם כדי לא להיות "אאוטסיידר" כמו האינטלקטואל היהודי בגולה. אף על פי כן ניכר בארץ תהליך השתחררות מעכבות, אם גם באיטיות, ורבים יותר האינטלקטואלים והאחרים המשמשים כ"סייסמוגרפים" לבדי־אותה הרוחנית והפוליטית של החברה בארץ וביכולת לא פחותה מאלה של המערב.

אולי לא מיותר להעיד כי מראשיתה הי־תה הספרות העברית הלוך בביזון ז ה. א.ב. יהושע, המפתח תיזה פסיכולוגית מעניינת, מוצא בספרות גם משמעות נוספת, והיא עי־בה התרפויטי בהקלת המצוקה, הצדדה והער־ול הקיימים בארץ. ערך כזה מייחס יהושע לציונות בכלל, שייעודה היא לדעתו להוליך את העם היהודי ממצבו הנברוטי שבו הוא נתון בגולה ולהחזירו לנורמליות בארץ.

באמנות

רחל אנגל

טיול ברומא

בגלריה "מימד קטן" (פרזה) נפתחה תע־רוכתו של יאן רייכוורגר, "טיולים ברומא". קודם כל: מה קרה לשמו של הצייר, שם קשה להיגוי בלאו הכי? מדוע נתחלף ב־ראוכוורגר? הנה: אקווארל אחד, משנת 1974, חתום כאן בלועזית Jan Reich-warger, כפי שהכרנו אותו כל השנים. אנו: אנחנו ניצבים לפני ציור מעודן להפ־ליא, תצורותיו רכות, גווניו נמוגים, כמר־לארמן־העולם־הזה. מרוחי במין ספירה אל־מ־ציאותית, שלא לומר על־מציאותית. טונים של אפרפר, קרטוב של תכלת, קמצוץ של ורוד. כל הקומפוזיציה הזאת דומה לקטע־נוף, או כמרנוף, השייך יותר לעולם הדימיון מאשר לעולם הריאלי.

ויש כאן אקוורל אחר מ־1979, חתום בלועזית אף הוא: Yan Ravchwarger, וזה שמו החדש או המחודש, שאתה מוצא לאחרונה חתום על ציוריו של האמן רב־הפנים, הדינאמי הזה. אקוורל דק ורגיש גם הוא, אלא שצבעיו הפסטליים מופרשים יד־תר, מתחייבים יותר ומוגדרים: ירוק בהיר, ורוד־אפרסק, סגול, צהב־אוכר. הציורים החד־שים יותר, מ־1983, הם של שדות מירעה ירוק־צהבים ופרות אחרות רועות בהם. ברקע – שמים גבוהים, רחבים, בסגול, תכול, צהוב. "טיולים ברומא"? גם שם התערוכה תמוה.

פינות טבע

שלוש תערוכות חדשות בבית האמנים התל־אביבי, ברחוב אלחריזי. באולם ה"גלריה" בקומת הקרקע – "עבודות" מעשה ידיה של לילי עזר (ילידת בגדד, עלתה לארץ ב־1961).

שמנים כמעט־פיגורטיביים. צורות גדולות, המעלות על הדעת פינות בטבע. צבעים רוגעים, שלווים, אף כי רב־זוויות, מכסים את פני הבד כולו, ללא "סדקים" או רווחים. סתומים־דוממים, כחולים וצהובים וירוקים.

צורות גיאומטריות

באולם התצוגה העילי – ציורים של ראובן כהן (יליד ת"א 1974, מ־1984 מרצה בכיר ב"בצלאל").

ציורים גיאומטריים־אבסטרקטיים כצב־עים חריפים, ורים, רב־גוניים. גליונות בריסטול גדולים המתחברים זה לזה ומהווים יחי־דת־ציור אחת רחבת־ממדים, שעל פניה שסות הצורות: מלבנים, ריבועים, עיגולים, פסים רחבים וקווים דקים, באדום, לבן, כחול, שחור, ירוק. או יחידות קטנות יותר של שלד־שה גליונות שכאלה, או אפילו של גליון אחד ויחיד. 100:70. או 210:100. תמונה אחת גדולה מאוד, שממדיה 200 על 300 ס"מ.

הגברת הישישה

באולם הקפיטריה – ציוריה של אילה גרובר. ציורי אקוורל וכדי שמן קטנים של דמויות אדם, דמויות נשים בעיקר. תמונות המצטיינות בנימת ההומור המשועשע, הער־הר, המחבב.

הנה, למשל, דמותה של גברת ישישה־ישישה, כפופת גו, מתבוננת בתמונת נע־רים של עצמה, תמונה התלויה על קיר. היא מתבוננת מבעד למשקפים שהיא מחזיקה ב־דה האחת, במרחקמה מעיניה. החתול השחור מישיר אליך, הצופה, מבט תודי־ירוק.

או ראה, למשל, את תמונתה של הגברת – אותה גברת עצמה – ישובה בכורסה. גיר־סה א': סורגת, המשקפיים על קצה אפה. גירסה ב': מתבוננת בפניה של עצמה הנשק־פות אליה מן הראי הקטן שבידה.

יאן ראוכוורגר ב"מימד קטן"

הוצאת בית המדרש לרבנים באמריקה
נוה שכטר, ת.ד. 196, ירושלים

ספרים חדשים*

אברהם הולץ, מעשה בר' יחיל חסיד: מראשיתו בנסים ונפלאות עד הכנסת כלה מאת ש"י עגנון.
–.10 שקל.

ק' לויאס, דקדוק הארמית הגלילית לשפת התלמוד הירושלמי והמדרשים, הקדמה מאת גרשון ד' כהן, מבוא מאת מיכאל סוקולוף (xxxiii, 343 עמ') כריכת בד.
–.30 שקל.

חיים יהושע קאסאווסקי, אוצר לשון תרגום אונקלוס, קונקורדנציה, 2 כרכים (בקופסא). (xxiiii, 988 עמ') בשיתוף עם הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, האוניברסיטה העברית, ירושלים. כריכת בד.
49.50 שקל.

משה קוסובסקי, אוצר לשון תלמוד ירושלמי, קונקורדנציה לתלמוד ירושלמי, אוצר השמות (יא, 705 עמ'). בשיתוף עם האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. כריכת בד.
–.73 שקל.

* מחירי הנחה של שבוע הספר העברי.

לקבלת קטלוגים ומידע נוסף יש לפנות לדוכנו בשבוע הספר העברי, או בכתב לת.ד. 196, ירושלים, או לטלפון 631121.

מרכז זלמן שזר

ספרים חדשים
לקראת שבוע הספר העברי

החטופים לצבא הצאר
דורית אורגד (כלת פרס ברנשטיין)
ספר שני בסידרת הסיפורים ההיסטוריים לנער שעניינו חטיפת ילדים יהודים לשירות ממושך בצבא הצאר. איורים: אבי כץ.
ספרה הקודם הנער מסיביליה, יצא גם הוא בהוצאת מרכז שזר.

בית הכנסת בתקופת המשנה והתלמוד
לקט מאמרים בעריכתו של דר' זאב ספראי. ראשיתו של בית הכנסת, מבנהו, תפקידיו, ארכאולוגיה, שרידים בארץ ובתפוצה.

מיעוט יהודי לוחם
ד"ר משה לנדא
מאבקם הלאומי של יהודי פולין בעשור הראשון לקום הרפובליקה הפולנית בין שתי המלחמות.

ספרים אלה ויתר ספרי ההוצאה לרכישה בדוכני מרכז זלמן שזר או ישירות, רשב"א 22, ירושלים 637171־02.

ורדים

שי הראשון

עוד ישירו על הזמנים החשוכים

אלון אלטרס

מאיר ויזלטיר: „מכתבים ושירים אחרים", הוצאת עם־עובד, 108 עמ' 1986

השער הראשון, הפותח את הספר, הוא מחזור שירים הנקרא „מכתבים". מכתבים אלה אינם מכתבים לנמענים בדויים, אלא לנמענים הקיימים בעולמו של המשורר. צורת המכתב בה בחר ויזלטיר אינה מקרית. המכתב הוא צורה פתוחה המאפשרת דיאלוג בין אנשים, אך אינה כופה אותו.

לא הצורה היא מרכזית בעיני, אלא העמדה השירית־פוליטית המובעת בו. ויזלטיר אינו משורר המתחנף לקהל קוראיו הפוליטי ששולב ביצירתו מתחילתה, לא עוסק באמירות „קו" ובשירת הלל למדינאים ועושי־דברים. היתה זו שירה אופוזיציונית, לא מגוייסת במובן האלתרמני־שלונסקאי. „... עולם ציוני מתקרם מזיין את הילדות מהשכונות", כך נכתב בספר „קו". משפט כזה, בשנה שבה הופיע הספר (1974) יכול להוות איור טוב לעמדה הויזלטירית.

כשאתה כותב על ספרו של משורר שהוא ברוחו הפוליטי חשוב בעיניו, עליך לקשור בין הספר לבין מה שהתרחש בזמן שבו נכתב. לפיכך, העמדה של המחזור „מכתבים" ושל הספר בכלל, היא עמדה שאין בה ויתור, אלא סילוק כל מה שהוא מתחמק, בלתי אמין, בדוי. החלום מתפקד בספר כמייצג מרכזי של המתחמק והמזויף. העמדה כמובן אינה רומנטית. החלום אינו הפן האמיתי של חיי הנפש אלא להיפך, הוא מסלף התבוננות אמיתית בחיים. בשיר שנמענו ידיד, כותב ויזלטיר:

„תמיד מקנא לתלושת ניסות ובריחות מן הדיבורים: / תלית זאת ברתיעה משותפת ממני בדיבורים יתרים. / קיבלתי באלם ידידותך, קמצנית של אמת עם בועה של מודה / המוזר מזלג לפנינו השכיח, הדית, ביסה..." (עמ' 12)

כך בתחילת השיר. בסופו, עולה האמת ומקעקעת את הידידות הזו. משום שויזלטיר, כאדם, בוחר באופן ברור בכנות. הדרך בה הוא עושה זאת חשובה בעיני. אין פה אירוניה או ניסוחים ממתנים. השורות מדברות ברורות:

„... אך להבין ולהשתיק, להיפצע ולבלום. עיבדיב של נטיבות / מן הנטפם; מן האפשרי; מן הנצפי; מרשגים מפוקפקים להתריד. הקץ להצינות, / הקץ להגינות, אני אומר, בתום, אחריך שואב. משאלת הלב יתצאו להורה. / המעשים יתבדרו, במר עם יעלמו. ישבר גבר של המוזר המרלב." (עמ' 13)

אם לחזור לאופוזיציה, אותה כבר הזכרתי, בין חלום למציאות, הרי בשיר מספר 10 שבו הנמענת היא אשה, מדגמת אופוזיציה זו:

„... ילדי המצבי יתייבו לחזור בתשובת השלום / ולא להיפך, את / אומרת במלים אחרות." (עמ' 24)

מה עומד מול השקפה זו על יחסים בין בני־אדם? מול זה עומדת „הבכנות הטעורה לראות עפר כעפר / בשר כבשר / וחולף בחולף..." הניסוח לקוח גם כן משיר מספר 10. אלו, לכאורה, טאוטולוגיות, אבל החברה הישראלית המנותקת בקלילות מעפר לאדמת קודש, ומעבר לזכות אבות, צריכה לטאוטולוגיות אלה, כדי שיחזור אליה טובה של המלה.

אין זה, אם כן, שיר שהנמענת שלו היא אשה בלבד אלא שיר שיש לו משמעות רחבה יותר, חברתית. שורתו האחרונה של השיר מחזקת את דעתי: „... לצפות את האסון בלב שקט".

משורר ישר כויזלטיר לא יתייחס לפרידה כאל אסון. חשוב לו שמול ילדי החלום יעמדו ילדי המצבי, ומול הטוב המדומה של החלום – היכולת לקבל ולהשלים, המתגלמת בשורת הסיום המצוססת.

בנקודה זו, ברצוני לדון בלשון השיר של ויזלטיר. ברוב הביקורות והרשימות שפורסמו על שירת ויזלטיר לא נדונו כמעט האספקטים הלשוניים של שירתו (הצד האידאולוגי־אתי תפס את מרכז הדיון). ויזלטיר הוא משורר שמודע מרחיב את העברית, תוך הסתכנות בצרימות. ואסביר בהמשך את טענתי זו (לדעתי אבחנה זו חלה על שירת ויזלטיר מתחילתה). כשכתב בספרו „קו", בשיר „בערה מירושלים", את השורה „היא מבצאה משורר ביומיום האנושי של העולם", לכאורה, הכליל הכללה בלתי־נסבלת. מהו אותו יומיום אנושי של העולם? אבל הקונטקסט של השיר, האינטימיות שהוא יוצר עם הקורא לפני שורה זו, הופכת דווקא הכללה זו למוזיקה.

מאיר ויזלטיר

אי ההרתעות של ויזלטיר להכניס שורות כאלה, דומה מאוד לאי החשש שלו מפני הכנסת כמה רבדים של עברית לתוך שיר אחד. בשער „בעד הנגד", בו השירים הינם בעלי גוון פוליטי, ישנה דוגמה טובה לתופעה שתיארתי:

„ואני יוצא אל צינת הפנסים / רחוב, החנויות נעולות, בוהה / מול ויצור בתולך ראוה. / אור הדרור. קר הוב. / הבא התום. / הם תוחת הב. מם. / אני אומר, מבחורים." (עמ' 66)

יש בשורות אלה „צינת פנסים" אלתרמנית, „אור הדרור" פלאקטי, „הבא התם" השייך לרובד של עברית משנאית ו„הפרפרם" שהוא מעין נתנסם. בכל זאת נראית היחידה השירית אחידה, והתוספים הלשוניים שהם כה שונים, מתמזגים בדייקנות.

בשיר אחר באותו שער, שיר המתאר סיטואציה סוריאליסטית (טיול לילי בגן) חוזרת שוב התופעה שצויינה קודם לכן: „רק בניין קצין־הצייר מלהט בבוהלת מגרי" (עמ' 75).

הגורם המפר את הרמה הלשונית האחידה בשורה זו היא המלה „מגר", מלה שבשום אופן לא שייכת לרובד הלשוני בו נכתב השיר הזה.

מדוע מתעקש, אם כך, המשורר לשלב אותה? העברית היא שפה רבת רבדים. משורר העושה שימוש ברבדים שונים, ארכאיות בצד סלנג, לשון קודש ולצידה שורות באנגלית, מביא לידיעת הקורא הקשוב את מצבה של הלשון בה הוא כותב. ויזלטיר נזקק לשילוב לשוני זה כדי להבליט את זיקתו אל מה שמכנים האנגלים TRADITION (המילה העברית מסורת טעונת קונוטציות דתיות, ולכן השימוש בה הוא בעייתי).

השירה העברית היא שירה שידעה שברים תרבותיים. אין לה מסורת רצופה כמו לשירה האנגלית. על אף אלפי שנות שירה עברית, בעיית השבר עומדת בפני כל משורר. ויזלטיר מצא לדעתי פתרון אפשרי ומקורי. פתרון זה מסביר גם את המצאותם של סתטות רבות בספר שלפנינו ובספרים קודמים של המשורר.

הסתטות, שהוא צורה „קלאסית" בספרות, מתחברת אם כן לתפישה שאת קויה תיארתי זה עתה.

בשיר ארוך ויפה להפליא, הנקרא „עירים על תילך" (עמ' 41) ישנן שורות שאפשר לקרוא אותן קריאה אריסטוקראטית אם מקבלים, כמובן, את אבחנתי על תפקיד הלשון אצל ויזלטיר.

„אין בנייה בבנייה על תילים. להקים על המשומש, / על הריצין, על הדרב / המתגלה מתריע. כל הזכור / שהזכר כאן אדם לפניך מדבר אליך / בלשון הזכרת. אם יש בך די כתום, די הכבורה. / אם יש שוב יש בך המגוחה והחוזר־המגוחה של הבריכה." ובכל זאת, על אף הרגישות הזו לשפה, עדיין העמדה הקובעת היא זו שהתגבשה בשער „מכתבים". מעמד המלים אינו עובר אידיאליזציה ו„המלים אינן מחזיקות בלום / כמו צלחות מרוסקות, שכותנר / נותנו בצבע והוקעו על בד גדול / להתייצב כאמנות..." (עמ' 30)

בשיר אחר, הנקרא לא במקרה „רטוריקה", נכתב: „שום מלה לא תשרוד אף רגע אחד יותר מן הדרוש, / ולא לי או לך, אלא לאותיות." (עמ' 58)

ניתן ללמוד מן השורות האלה, כי השיר אינו רכוש המשורר ו/או המבקר, אלא נחלתם של הקוראים.

בשער „בית־ספר למשוררים" דן ויזלטיר בבעיות אריסטוקרטיות ובמעמדו של היוצר בחברה. השיר המרכזי בשער זה הוא, לדעתי, „מצורדים". השיר מוקדש לצייר המנוח הנרי שלוניאק (לא במקרה). לשלוניאק הוקדשו שירים גם בספרו של יאיר הורביץ „יוסים ודאגה", אך שם הפרספקטיבה היא אחרת. היו אלה שירי ידידות אינטימיים ביותר. ואילו בשיר „מצורדים", הופך המקרה של שלוניאק לסמל של התנהגות החברה כלפי היוצר. זה, אם כן, שיקוף נוסף של החשיבות שמייחס ויזלטיר לחברתי וליחס בין היוצר לבין החברה בה הוא פועל.

שלוניאק, היה מה שנהוג לקרוא „אמן של אמנים". חבריו הציירים והמשוררים העריכו את עבודותיו, אבל הממסד האמנותי התנכר אליו בכל מה שנוגע לתערוכות במוזיאונים, ולאספנים מייצגים. התמונה התהפכה לאחר מותו של שלוניאק, בתחילת שנות השמונים, ולפני כשנה נערכה לו תערוכת יחיד במוזיאון (אני נזקק לפרטים אלה, משום שהם עומדים ביסודו של השיר „מצורדים").

השיר, לכאורה, אינו מייצג התנכרות מהסוג שתיארתי זה עתה. להיפך, „המצורד מתהלך בעיר / כשליט ומצווה כל הילדות המתחזות מכיליאו מתנחות למניו / אנשים מבוגרים מסויים נמנים ממניו מסנים לו רוזן ברזנון / והוא מצייר בעשר צפרניים בקצות אצבעותיו הנלפתות / בשריון עוד על מניו ובחוה עיניים זוקות..." (עמ' 51)

התיאור הבוטה הזה הוא מדומה, מקום שכפי שנראה בהמשך המצורד הוא יוצר ללא חברה הזקוקה לו באמת. הוא מתהלך במעין WASTE LAND. את היחס האמיתי של החברה כלפי המצורד ויזלטיר אינו מסתיר מאיתנו. העיר „מתחזה כמתמסרת לו ומזובה בסבלנות מתהנחנת לרגע המרתק / שבו תבעט לו בביציים בעקב נעלה הזקיק..." (עמ' 52). המעגל נסגר. הביוגרפיה של שלוניאק מתחברת לגורלו של המצורד.

השירה העברית שאחרי מלחמת לבנון נתונה בכפם של הליטראטים. מלמולי העתונות גם הם פולשים אל תוך הלשון ועושים בה שמות. בתקופה כזו, בה היה על השירה להתגונן וליצור עברית אחרת, לא מתנתפת לכותרת העתון ולפטפוטי הפוליטיקאי, דווקא עתה, הליטראט העברי חוגג ניצחון.

„מכתבים ושירים אחרים" הוא ספר העומד כאופוזיציה לספרות כזו. אין זה „אנטי־מזיקוף" של זך ואף לא הכיוון הפסבדו־פולניסטי, המתגלם בסימן קריאה 19.

כל מה שאמרתי על המקום שתופס הפרויקט־חברתי והיחס לשפה העברית לרבדיה, יוצרים את האופוזיציה אותה הזכרתי קודם. בסימן קריאה 15, קרא המבקר נסים קלדרון לספרו של ויזלטיר „מוצא אל הים", „ספר רע, המקרין רוע". אולי גם הספר הזה, בעיני אחרים, מקרין רוע ופסימיות מן הסוג שבה הוזיר את קלדרון. ויזלטיר נהג הפעם כמאמרו של ברכט: „בזמנים החשוכים / האם עוד ישירו? עוד ישירו / על הזמנים החשוכים". אין פה פסימיות, אלא הצורך הפשוט לראות דברים כהוויתם.

נפתלי

לזכר הסופר נפתלי נאמן

לוי יצחק הירושלמי

הבית עמד מחוץ לשער השכונה – הוא עצמו, כמו הוריו, גדל בתוכה. סבו, תלמיד־חכם ובעל קסם אישי, היה מנכבדיה ומורי דרכה.

הבית היה שרוי תמיד באווירה של צלילי מוסיקה. תמיד נשמעו בו ועלו מתוכו ניגונים. ניגונים של סבא, ובעיקר ניגונים של אבא, שהיה בעל־תפילה, מלחין ומומחה למוסיקה ליטורגית יהודית.

נפתלי נאמן קיבל חינוך דתי ציוני וספג תרבות יהודית מגוונת, שיש בה יותר היתרים מאיסורים, יהדות שאינה בונה חומות ואינה גוזרת הסתגרות והתבדלות, יהדות שתורמת לתרבויות אחרות וגם מקבלת מהן את היפה ואת האסתטי, יהדות שיש בה ספרים וצלילים.

השדה הפתוח שבין מאה־שערים לרחוב (או שכונת) התבשים שימש מקום מיפגש ומשחק לילדים ולנערים מתוך השכונה ומעבר לשעריה. השדה הפתוח המתיש את הפתיחות והוביל לספריית „בני ברית" ולמועדוני „בני עקיבא" ו„ברית החשמונאים" וביתר והנוער העובד והמחנות העולים ו„גורדוניה" – אל העולם שיש בו דתיים וחילוניים.

נפתלי היה אחד הנערים. עתים היה מופנם ונראה שקוע כולו בהרהורים ולפתע היה מתעורר ומגלה פעילות רבה. יותר שתק משדיבר. דיבורו – איטי, קצוב ושקול; קולו – רך, מלטף ומתנגן. הוא נמנה עם קבוצה קטנה של נערים אשר יום יום פקדו את ספריית „בני ברית" ובלעו ספרים מספרים שונים בלי לדעת רוויה. לרוב ישב בפינה, מרוכז כולו. זה היה אופייני לו: לא להתבלט. כאן הוא נראה שלו ושלם עם עצמו: איש ספר.

מעולם לא אמר: כשאהיה גדול אהיה סופר. מעולם לא דיבר על כתיבה. גם לא עם החברים הקרובים לו. אף־על־פי־כן, כאשר נודע שכתב ספר („בינו לבין עמר", רומן היסטורי על יוסף בן מתתיהו) שזכה בפרס אשר ברש – שהיה, אגב, אחד הסופרים הנערצים עליו (האחרים היו: א. א. קבק, יהושע בר־יוסף וישראל זרחי) – לא הופתעתי. גם כאשר שמעתי שלאחר מלחמת השחרור (בה לחם בחטיבת ירושלים) ונישואיו הלך לשמש בהוראה ובניהול בית־הספר התיכון היהודי־ערבי במעלות – לא היתה זו הפתעה בשבילי. זה היה אופיו של האיש: לכתוב בשקט ולעשות בשקט. העיקר בשבילו היה – להיות שלם עם עצמו, עם עקרונותיו, עם השקפותיו, עם אהבותיו.

מאה־שערים וסביבותיה של הימים ההם גידלו והוציאו לא רק רבנים וגדולי־תורה, אלא גם אנשי־רוח והוגי־דעות וסופרים. עם האחרונים נמנים, בין השאר, יהושע בר־יוסף, דוד שחר, חיים ברנדוויין, חיים באר, אשר רייך, פנחס פלאי, יוסף בר־יוסף, וגם נפתלי נאמן. ספק רב אם מן הדור הגדל עכשיו במאה־שערים וסביבותיה יכולים לצאת ויצאו סופרים.

בשיחה האחרונה עם נפתלי נאמן – לפני זמן קצר – החלפנו דברים על מאה־שערים של ימינו. הוא הזכיר לי דברים שאמר פעם סבי זכרונו לברכה: מה ההבדל בין ישיבת וואלוז'ין לבין הגימנסיות רחביה (בירושלים) והרצליה (בתל־אביב)? – שאל סבא והשיב מניה־וביה: מישיבת וואלוז'ין יכול היה לצאת חיים נחמן ביאליק; מהגימנסיות לא יכול לצאת הרב אברהם יצחק הכהן קוק. הוסיף נפתלי נאמן: ממאה־שערים של שנות ילדותנו – שהיתה נאורה ופתוחה, ורובה ככולה ציונית – יצאו רבנים ופרופסורים וסופרים והוגים. ממאה־שערים של ימינו – לא יכול לצאת אפילו הרב קוק. למה אומרים שקנאות היא חשוכה? משום שהקנאות מעוורת.

הסופר נפתלי נאמן, שהוציא לאור שמונה ספרים (אחד על ירושלים של רוח וחומר), וחיפש תמיד נקודות־אור בחיים, היה מלא געגועים למאה־שערים של הימים ההם, אך את מאה־שערים של ימינו השתדל ככל האפשר שלא לראותה מקרוב והעדיף על פניה את מרומי הגליל, שם קבע את ביתו ואת מעוז יצירתו.

הוא היה נאמן לעצמו – לרוחו.

סַבִּינָה מֶסֶג

אם נכון שאגמים מזדקנים

אִם נָכוֹן שֶׁאֲגַמִּים מִזְדַּקְנִים
וְאַתְּ „תּוֹפָעָה צְעִירָה יַחֲסִית
עִם תַּהֲלִיךְ בְּלִיָּה מוּאָץ"
כְּמוֹ שֶׁקָּרָאתִי בְּ„כָל אֶרֶץ נַפְתָּלִי" –

אֲנִי אַחֲזֹר לָךְ מֵחָדָשׁ אֶת יָם הַחוּלָה
שֶׁיִּסְנַן שׁוּב אֶת הַמַּיִם כְּמוֹ כִּלְיָה;
אֲנִי אֶסְתֹּם אֶת הַמּוֹבִיל;
אֲפַתֵּחַ אֶת הַנְּבִיעוֹת;

אָשִׁיב לָךְ אֶת מְלַח הַמַּיִם.

אִם נָכוֹן שֶׁאֲגַמִּים מִזְדַּקְנִים –
לֹא רוֹאִים עָלַיִךְ,
שָׁמַיִם נְמוּכִים שֶׁלִּי, אֵינְסוֹף קָטָן,
עַיִן צְלוּלָה שֶׁל צַד שֵׁנִי שֶׁל הָעוֹלָם,
הַבּוֹץ הַשָּׁחוֹר
בּוֹ יָשָׁן הַבּוּרִי.

טבריה 86

זרזירים

קאנטי ובן־יצחק

חתן פרס נובל לספרות אליאס קאנטי מוסיף לכתוב את האוטוביוגרפיה שלו – עד כה יצאו שלושה חלקים, ששניים מהם תורגמו לעברית – ופרק ממנה פורסם לאחרונה בשבועון „בין זרקה". שפת כתיבתו, המשוררת של קאנטי – בן למשפחה יהודית־ספרדית מבולגריה – היא גרמנית.

הרמות המרכזיות בפרק מקסים זה, שרק עתה שמעו, הוא ד"ר אברהם זונה, אנו מכירים יותר לגביו כאברהם בן־יצחק, מגדולי המשוררים העבריים של זמנו, שמבחר שיריו המצומצם לא גרע משיעור קומתו בותר.

קאנטי התרשם ורשם עמוק מאישיותו של זונה, שהיה גבר באשכנזית ועשה בשכונת. ומן רב סבוה היה שוזר קארל קראוס, עורך „הלפיד" המפורסם, על ספון הדמיון. הפיסי בין השניים. כששמע לו שמו של השורת וספקן בכתב־קלה לא העלה כלל על דעתו שהוא משורר עברי – והוא היה צריך כבוד בשכבות האומה – והעובדה הזאת נעלמה ממנו גם זמן רב אחרי כן.

ובבלי־זאת – הייבה!

ביום רביעי הקרוב, ה־18 ביוני ש"ז, שבו יפתח „שבוע הספר העברי", יתקיים בפינת שדרות בן־גוריון וכיכר מלכי ישראל בתל־אביב טקס קריאה רחוב על שם הייברך היינה. קבוצת סופרים תבריע על רחוב סמוך לכיכר מלכי ישראל כ„רחוב היינה" למשך „שבוע הספר". זאת – במחאה על כך שסיעות דתיות במועצת עיריית תל־אביב אינן מניחות לקרוא רחוב על שם המשורר היהודי־גרמני הגדול, שהמיר בנעוריו מטעמים מעשיים.

בטקס יקראו קטעים מתוך ספרו של הייברך היינה „ימים הצפוניים" שהופיע בימים אלה בהוצאת „עם עובד", בתרגום שלמה טנאי, עם יוסף המחאה נמנים, בין השאר, הסופרים חיים באר, שמעון בלס, יעקב בסר, משה דור, ששון סומך, אריה סיון, חיים פסו ומשה שמיר.

החלטה בלילה

איבר ניסן

הסופר והמו"ל הצרפתי איבר ניסן, שביקר באחרונה ביקור חטוף בישראל, סיפר בפגישות־רעים שהתקיימו בבית הסופר בתל־אביב, כי את ההחלטה לפרסם את „סוף דבר" של יעקב שבתאי המנוח קיבל בלילה.

ניסן, העומד בקשרים הדוקים עם המכון לתרגום הספרות העברית, קיבל שניים־שלושה פרקים מתוך הרומן בתרגום לאנגלית. הוא התחיל לקרוא בהם לפני השינה ולא יכול להפסיק מהם. כששיים היה ברור לו שיש לתרגם את „סוף דבר" לצרפתית – ולפרסמו בהוצאתו שלו, „אקט סוד". בעקבות החלטה זו באה החלטה נוספת: לתרגם ולהוציא את שני ספריו האחרים של שבתאי, „הדוד פרץ ממריא" ו„זכרון דברים". אגב, בהוצאה זו, שעומדת ללכת לפניה בנישתו, הופיע לאחרונה מבחר שירים של יהודה עמיחי ועומדת לראות אור אנתולוגיה של השירה הישראלית החדשה, המתורגם לצרפתית הוא ד"ר מישל אליעל מאוניברסיטת בן־גוריון בנגב.

מענק לסופר

בבית־ההוצאה „כתר" הוחלט להעניק למספר ולחוקר אמנון נבות מענק כספי שיאפשר לו להשלים את ספרו החדש הנמצא בכתובים מזה אחדים שנים. הרומן החדש עוסק בתיאור בניינו של מיתולוגיות בשתי חבורות נערים ובשבירתן. לרומן כותרת זמנית „מרכבות השולחנות של המרכבות" ליד מתנוססים של דמות מפתו של נבות אור כוכבי הקרח.

אנשי־רוח למען השלום

בפברואר 1987 – אם לא יהיו תקלות לא־צפויות – תתכנס בישראל ועידה בינלאומית למען השלום במזרח התיכון. בוועידה יהיו סופרים, אמנים ואנשי־רוח ידועי־שם מאירופה, מאמריקה הצפונית והדרומית, שיגיעו ארצה לפי הזמנת מפלגת העבודה הישראלית. יזיוז הארץ, ישמעו הרצאות מפי ראשי המפלגה – לרבות היו"ר שמעון פרס, שר הבטחון יצחק רבין ומזכ"ל המפלגה – ויקחו חלק בסימפוזיון על הניסיונות לקדם את השלום באזורנו.

ראש המחלקה לסופרים ולאמנים במפלגת העבודה, בנו פרישמאן, עורכת בימים אלה ב„טיוטה" רשימת המוזמנים.

ספרי הראשון

אהרן אלמוג

מכתב אהבה

לרומאן הראשון שכתבתי קראתי „הימים הראשונים". פסוק מקוהלת שימש לי מוטו: „אל תאמר מה היה, שהימים הראשונים היו טובים מאלה, כי לא מחכמה שאלת על זה". הביקורת שהתייחסה אל ספרי לא הבינה וכתבה אינה ספר יפה של געגועים אל העבר. אחר כתב שזה אחד הספרים האותנטיים ביותר שנכתבו על ירושלים, אבל אני כתבתי על תל־אביב, עד לרחוב על מאורעות שרציתי שיהיו ושנתרחשו בדמיוני בלבד. אהבתי את גיבורת הסיפור, כששוב לא נותר לי היכן ראיתי קודם, במציאות או בדמיון, דמות נערה שבמציאות של הימים ההם לא יכולתי להגיע אליה. כתבתי את הרומאן אולי כדי לזכות לעצמי שבמהלכה דמיון הנצחי של האמנות הכל אפשרי.

לימים, לאחר שהספר יצא לאור, כתבה לי אשה שלא הכרתי מכתב נרגש וביקשה להכירני. כתבה לי שלא הארה לעצמה שמישהו יטיב לתאר כך את המותה ואת קורות משפחתה. המכתב שאני כותבת היה כולו סובלימציה של געגועים לדמות שכאשר לא הכירני, „מכתב היקומים מירושלים". הוא נתפרסם ב„משא", המוסף הספרותי של „למרחב", בסוף שנת 1962, בשנה לפני שהספר יצא לאור. היה זה מכתב של שני יקים פליטים שבאו עם הוריהם, במלחמה העולם השניה, מסאלוניקי, והשתכנו במוסד הבית הממוקם בשדרות רוטשילד, שהיה ביתה של גיבורת ומיועד. כבת טובים השתעשעה כמו בשעות הפנאי שלה כך שהשתעשעה בנעוריה. לאחר מות אביהם נשלחו הנערים לבית יתומים ומשם שלחו לה מכתב. כל עלמו של הרומאן מקופל ומואר במכתב הזה.

שנים לאחר־מכן מצאתי שני ילדים בסיטואציה שונה, ברומאן של סופר שמכן לו, בדמות שני אותם המופיעים ברומאן של גיבורת הרומאן שלי, אבל את ההפתעה הגדולה באמת חסכה לי מסרה שכתבה גם היא מכתב של לבנה מעוררת המנחה למותו ואהוב הנעורים, שמותו אירע שזיהתי מכבר מאוד כלנטלו של ביגון בביוגראפיה של סופרים ושובים לשורי.

את ספרי „הימים הראשונים" כתבתי במשך שלוש שנים, וזה היה מכתב האהבה הארוך והמגעיע ביותר שכתבתי מעודי, שיחשתי בגורלי וציפיתי להיות סופר. לימים, כששאלתי את זו שחשבה שהיא גיבורת ספרי, מה היתה מרגישה שהיא בגורל או סופר, ענתה „שחק בגורל".

נראה שעד היום הזה לא עמדתי על טיבו האמיתי של שום אשה, שום יבולת של סובלימציה לא עשתה אותי חכם יותר, ותמיד מצאתי עצמי מתחיל מהתחלה בנסיון נוסף להפתעה על הדרים בכל חידה ואין אפשרית, בפועל לא הצלחתי לכתוב מה שרציתי לכתוב ב„הימים הראשונים". העלילה נשמטה מידי לכיוון שלא חלמתי עליו. בסופו של דבר זה אמנם לא היה רומאן לשעשועים, אבל גם לא „אגה קריגתה", כפי שרציתי שיהיה.

ספרים חדשים

החטופים לצבא הצאר

בית הכנסת בתקופת המשנה והתלמוד

מיעוט יהודי לוחם

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

לוח מעריב לך על בטוח

דרושים

התנדב

לתפקיד בטחוני בארץ ובחו"ל

אם אתה

☆ יוצא יחידה קרבית לאחר מסלול של לוחם ומפקד (עדיפות לקצינים).
☆ גילך בין 21–28 שנה.
☆ בריאותך תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

הצטרף אלינו

אנו מציעים

☆ חוזה העסקה לשנה אחת או יותר.
☆ תנאי שכר טובים.
☆ אפשרות להיקלט בעבודה קבועה בעתיד.

ההצעה מתאימה גם לסטודנטים הלומדים בארץ או העומדים לצאת ללמוד בחו"ל

פנה נא, ללא דיחוי, בכתב לת.ד. 39350 ת"א, מיקוד 61392, עבור ע.י. וצרף תולדות חייך, פרטיך האישיים, כולל מספר ת.ז. וטלפון.

— פונים מתאימים ייענו —

ל.מ.פ. 82

ספקטרוניקס בע"מ

למחלקת הפיתוח במפעלנו בשדרות

דרוש

מהנדס אלקטרוניקה בכיר

לתפקיד מנהל מחלקת אלקטרוניקה

הכישורים:
- נסיון של 5 שנים לפחות בתיכנון מעגלים אנלוגיים ודיגיטליים
- נסיון בפיתוח מערכות משובצות במיקרופרוססורים
- ידע בתקנים צבאיים ונסיון בפיתוח מערכות צבאיות
- נסיון בהעברת מוצרים משלב הפיתוח לשלב הייצור הסידרתי
- כושר ניהול

נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים ופרטים על הנסיון לת.ד. 28356 תל-אביב 61282.

עבור חברה אילתית

דרוש

מנהל כח־אדם ומשאבי אנוש

אדם נמרץ, בעל כ־5 שנות נסיון בניהול כח־אדם בתעשיה ובתיירות, בעל חושים מסחריים/כלכליים בריאים, ובעל רצון להוכיח עצמו באתגרים חשובים ויכולת להקים מערכת חדשה

יפנה בכתב יד, בפירוט קורות חיים ונסיון קודם, לת.ד. 3101 תל־אביב 61030, עבור "מנהל כח־אדם ומשאבי אנוש – אילת".

— סודיות מובטחת —

למוסד בני עקיבא תורה ומקצוע
063-65675, 063-65339

דרושים **מורים**
לשנת הלימודים תשמ"ז

1. מורה למכניקה במקצועות שרטוט וטכנולוגיה
2. מורה לפיסיקה חצי משרה
3. מורה לאנגלית חצי משרה
4. מורה לאלקטרוניקה שמושית לרכב חצי משרה
5. אם בית מרכזת

לפנות בכתב לת.ד. 228 חדרה

לכפר הילדים ע"ש "אפל"
גן־יבנה ת.ד. 10, 70850

דרושים:

★ **עו"ס** במשרה מלאה
★ **מטפלות** לילדי הגיל הרך

מגורים במקום

לפנות: למזכירות בית "אפל" טל. 055-74152, 055-74922, בשעות העבודה

דרוש

מנהל עסקים בניגריה

★ בעל נסיון רב־שנתי בניגריה בביצוע עסקאות בהיקף ניכר ובאופן עצמאי.
★ רקע הנדסי — יתרון (חשמל, מכונות, בניה וכדומה)

למועמד המתאים - תנאים נאותים, כולל השתתפות ברווח

מועמדים העונים לדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות בכתב יד ובצירוף קורות חיים למנכ"ל אלקו בע"מ, מר. ג. זלקינד, ת.ד. 1176, רמת השרון 47100

לחברת קוסמטיקה
דרושות
שתי דיילות יופי
צעירות
לעבודה ניידת לחודשיים וחצי.
נאות ובעלות נסיון.
המתאימות יפנו לטל' 03-227131.

דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג 3
נסיון חובה
עבודה עם מחשב
יתרון
טלפון: 9—03-218219
בין השעות 16—18
ליעקב

דרושה
עובדת סוציאלית
לתפקיד הדרכה וטיפול משפחתי
בירושלים
לפנות טלפונית:
02-714158 או 02-718925

דרוש/ה
רוקח/ת
למשרה חלקית/מלאה
03-942220, 03-990146 – בית

לחברת ייצור והנדסה
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת
לפנות לטלפון 04-333308

לאגודה למען הקשיש יקנעם
דרוש/ה
רופא/ה שיניים
לעבודה חלקית
לפנות ליצחק או שושנה: 04-993062

למרפאת שיניים בפ"ת
דרושים
רופאי שיניים
בעלי נסיון בכל התחומים
טלפון: 03-9229580

בוגר בית ספר תיכון מקצועי
דרוש
באור יהודה
לתפקיד הדרכתי מעניין
לפנות לטל.
03-355976, 03-343481

דרושה
בוגרת תיכון
בעלת ידיעות טובות בחשבונאות
לתפקיד פקידת הנהלת חשבונות.
לפנות אל מר פירוזן יצחק, טל' 03-626391, 03-835282

חזן טנור
פנוי בימים הנוראים
ת.ד. 2306 חיפה

PROGRAMMER ANALYSTS

TOUR THE USA

If you have an excellent grasp of written and spoken English, and are a DP professional with 3 yrs exp. in IBM mainframe programming in COBOL, VSAM and CICS, this may be your chance to see the USA.

We are a NYC-based dp company specializing in IBM mainframe training for major corporations throughout the US. If you enjoy travel, communicate well, and don't mind hard work, you may qualify as a Polygon instructor.

You will be based in NYC, travel the US at our expense, and train others using our established courses. Full relocation, good benefits and a liberal salary await you for one year assignments (or longer if you desire).

For consideration send resume & letter (with any questions) stating current earnings and day/eve tel. numbers to:

Gerald Sindler, Vice president
Polygon Software Corporation
330 Seventh Avenue, New York, New York 10001, Tel: (212) 967-2424, United States.

פז

משרד ראשי בחיפה

דרוש/ה
מהנדס/ת תעשיה וניהול

הכישורים הדרושים
★ מהנדס/ת תעשיה וניהול בעל/ת תואר ונסיון של 4 שנים לפחות.
★ רצוי נסיון קודם בניתוח שיטות ותהליכי עבודה.
★ ידע בנושאי מיחשוב.
★ הכרת תהליכים ארגוניים וניתוחם.

תנאי שכר בהתאם לכישורים

נא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 434 חיפה (31003) עבור משרה 9/86.

סודיות מלאה מובטחת

חברה לשירותים פיננסיים באיזור המרכז
מחפשת
מנהל/ת מכירות
(משרה 1150)
לניהול וארגון של רשת סוכנים בכל חלקי הארץ
דרוש נסיון בהפעלת אנשי מכירות
מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון בכתב יד בלבד אל ת.ד. 11024 ת"א 61110
— סודיות מובטחת —

תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם
תהל

למבקר רשת "עמל"
דרושה
מזכירה
למשרה בין 6–8 שעות
הכישורים: ★ כתבנות ★ בעלת סוג מקצועי בהנהלת חשבונות
★ נסיון של 3 שנים לפחות.
לפנות בכתב למח' כח־אדם רשת "עמל" ת.ד. 303 ת"א ולציין "מזכירה למבקר ברשת" או טלפונית 03-497444

למחלקה לשרותים חברתיים בבית־דגן
דרושים:
1. עו"ס, פסיכולוג, קרימינולוג קליני לטיפול בבעיות סמים.
2. עו"ס לטיפול כללי.
3. עו"ס לטיפול בנוער.
להתקשר לטלפון 984197, 984104, 984215, בשעות העבודה.

דרוש/ה
איש/אשת יחסי ציבור
לפרוייקט יהודי ומעניין בתחום הספורט עם קשרי עתונות, קידום מכירות וקשר עם גורמי חו"ל
רציניים עם נסיון מוכח של 3 שנים לפחות, כתבו קורות חיים מפורטות לת.ד. 33505 ת"א.

סטוקדסט שיווק 1980 בע"מ

דרושים

1. **סגן מנהל מחלקת אחזקה**
א. הנדסאי מכונות.
ב. נסיון 5 עד 10 שנים.
ג. ידע מקיף בפנאומטיקה, הידראוליקה וקירור עמוק.
ד. יכולת הפעלת צוות עובדים.
ה. גיל עד 40.

2. **מקדמי מכירות**
א. רשיון נהיגה חובה.
ב. נסיון במכירות (עדיפות בשטח המזון).
ג. תושב גוש דן.
ד. גיל עד 35.

3. **מחלקי תוצרת** – עצמאיים
א. בעלי משאית קלה.
ב. ערבויות מתאימות.
ג. תושב גוש דן.

4. **מפעילי מכונות ייצור**
א. בוגרי בתי ספר מקצועיים.
ב. רצוי נסיון בהפעלת מכונות.
ג. לאחר שירות צבאי.

לתיאום ראיון נא לפנות לטל' 03-9221331, למחלקת כח־אדם.

לכפר הנוער בן שמן

דרושים לשנה"ל תשמ"ז

1. **סגן מנהל בית ספר התיכון** (עמיתדשונתי) – מורה בעל תואר אקדמי, נסיון בניהול והשכלה הבנויים.
2. **מרכז הדרכה** – השכלה אקדמית רצוי בחינוך ונסיון בהדרכת בני נוער.
3. **מחסנאי-קניין** – נסיון קודם בריכוז קניות, בסידור וניהול מחסנים.
4. **מדריך חברתי** – השכלה תיכונית – לפחות ונסיון בהדרכת בני נוער.
5. **אם בית** – השכלה תיכונית.
6. **מרכז תממה** – מרכז פרוייקטים ועבודות גמר של תלמידים בנושאי מדעי החיים והחקלאות.
7. **מרכז למוסיקה** – בעל השכלה פורמלית בנושא המוסיקה, נסיון בארגון אירועים מוסיקליים.
8. **מזכירת כפר** – השכלה תיכונית, נסיון במגע עם גורמי חוץ ויחסי אנוש.

נא לפנות בכתב בפירוט קורות חיים ונסיון קודם לכפר הנוער בן שמן, מיקוד 73120.

המשרות מתייחסות לנשים וגברים כאחד

למפעל מזון ארצי

דרושות הצעות להפעלת

חנויות מזון

בתנאי קבלנות

● **בהוד השרון**
● **בפתח־תקוה**

מועמדים בעלי נסיון מוכח והמלצות מתבקשים לפנות בכתב למחלקת המנגנון ת"ד 282 תל־אביב 61002 ולציין על גבי המעטפה עבור: "קבלן הוד השרון", "קבלן פתח־תקוה".

— סודיות מובטחת —

לפנימיה בגוש דן
דרוש
מרכז פנימיה
נדרש נסיון חינוכי והשכלה מתאימה
– מגורים במקום –
לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 4333, ת"א, מיקוד 61042, למספר 216.

לבית ילדים ונוער אהבה – קרית־ביאליק
דרושים
1. **מנהל** בעל נסיון ארגוני
2. **פסיכולוג בכיר** לניהול תחנה טיפולית והדרכת צוות
3. **מדריך חינוכי** לקבוצת מתבגרים
4. **איש תחזוקה** [illegible]
5. **עוזרת לאם בית**
נא לשלוח קורות חיים והמלצות למנהלת מוסד אהבה, ת.ד. 4, קרית ביאליק.

רשת עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

צפת
בית הספר התיכון המקיף השש שנתי – בצפת בשיתוף רשת "עמל"
רחוב ירושלים 8, צפת – 13206
טל' 069-30144, 069-30284

לשנה"ל תשמ"ז
דרושים/ות **מורים/ות** במקצועות:
★ **אלקטרוניקה — מחשבים** – משרה מלאה/חלקית – למעוניינים בהוראה והכשרה – הצעות מיוחדים
★ **מקצועות מכונאות — שרטוט/הנדסאי** – משרה מלאה/חלקית
★ **הסטוריה** – משרה מלאה
★ **גרפיקה, רישום, ציור, פיסול, פרנסום** – משרות חלקיות
למועמדים המתאימים מובטח אתגר חינוכי, הטבות ותמריצים.
לבעלי הכשרה ונסיון יוצעו תפקידי ריכוז.
נא לפנות בכתב להנהלת ביה"ס.

כדורי
בית ספר חקלאי ע"ש כדורי בשיתוף רשת "עמל"
ד.נ. גליל התחתון – 15242, טל' 067-67535
לשנה"ל תשמ"ז
דרוש/ה **מורה** במקצוע:
★ **אלקטרוניקה** הוראה והדרכה – ½ משרה.
מועמדים/ות בעלי/ות הכשרה ונסיון מתבקשים/ות לפנות להנהלת ביה"ס.

באר טוביה
בית ספר תיכון אזורי שש שנתי אזור באר טוביה בשיתוף רשת "עמל"
ת.ד. 109 – 70950, טל' 055-81906
לשנה"ל תשמ"ז
דרוש/ה **מורה** במקצוע:
★ **אלקטרוניקה/בקרה ואוטומציה.**
מועמדים/ות בעלי/ות הכשרה ונסיון מתבקשים/ות לפנות להנהלת ביה"ס.

"עמל" רשת מכללות למבוגרים, בתי־ספר תיכונים מקצועיים ומקיפים, בתי־ספר לחניכים ובתי־ספר תעשייתיים, נוחים מכוללים בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים.

לחברה לייבוא והפצת כימיקלים וציוד
דרושים
1. **כימאי/ת**
בעל/ת נסיון ב־ELECTROPLATING ו/או PC-BOARDS למטרות שיווק כימיקלים בתחום ציפויי המתכות.
2. **כימאי/ת**
בעל/ת נסיון בתחום האנליטיקה למטרות שיווק מוצרים בתחום האמור לעיל.
מקום העבודה ברמת־גן
התפקיד כרוך בנסיעות בכל חלקי הארץ.
למתאימים מובטחים סודיות ותנאי עבודה טובים.
המשרות מלאות, 5 ימים בשבוע.
בפרטים נא לפנות בכתב יד אל: "דחף" יהודה המכבי 13 ת"א למס' 111

לחברת ייבוא מכשור מדעי ותעשייתי
דרושות
1. **מזכירה**
בעלת נסיון רב בטיפול בנושא מכירות. שליטה מושלמת באנגלית (רצוי שפת האם) כולל הדפסה אנגלית–עברית.
2. **מנהלת חשבונות**
עם ידע בהנה"ח ממוחשבת.
3. **מרכזנית**
בעלת נסיון עם ידע טוב באנגלית.
כל המשרות מלאות מ־8.00–17.00. 5 ימים בשבוע. מקום העבודה ברמת־גן. למתאימים מובטחים תנאי עבודה טובים.
בפרטים נא לפנות בכתב־יד אל: "דחף" יהודה המכבי 13 ת"א עבור מס' 110.

ביה"ס בקיבוץ אורים
מחפש
מחנך/ת לכיתה ח'
לשנה"ל תשמ"ז
נא לפנות למירה,
בערב – 057-920475,
בבוקר – 057-920353.

THE CARLTON HOTEL
TEL-AVIV

דרושה
נציגת מכירות
★ שליטה מושלמת באנגלית ועברית.
★ בעלת רכב.
★ רצוי רקע מלונאי.
נא לפנות לטלפון:
03-201467 למחלקת כ"א

מודעות דרושים גם במוסף "שווקים"

משטרת ישראל
תעויינת בך!

דרושים
לך על בטוח — לוח מעריב

המשטרה אתגר

★ מעוניין/ת בתפקיד לא שגרתי?
★ מעוניין/ת בתפקיד עם אתגר?
★ מעוניין/ת במקום עבודה קבוע עם שכר ותנאי שרות הוגנים?

אם הנך בעל 11 שנות לימוד לפחות, לאחר שרות צבאי, בריאותך תקינה, וגילך עד 35,

משטרת ישראל מעוניינת בך!

מועמדים/ות שיימצאו כמתאימים יוכשרו לתפקידי סיור, חקירות ובילוש.

קציני צה"ל ואקדמאים שהכשרתם הצבאית או האקדמית תקבע בישימה לתפקידים במשטרה, ניתן לגייסם בדרגת קצונה.

קציני צה"ל ואקדמאים שהכשרתם הצבאית או האקדמית אינה ישימה יוכשרו במסלול מואץ לקצונה.

לקבלת פרטים נוספים — הינך מוזמן לפנות בצירוף תעודות השכלה ופנקס מילואים לאחת מלשכות הגיוס המפורטות להלן:

תל־אביב — רח' הרכבת 14, טלפון: 03-627290
(ניתן להתקשר טלפונית במשך כל שעות היממה).
ירושלים — רח' המלך ג'ורג' 8, טלפון: 02-244433.
חיפה — דרך הטייבת גולני 21, טלפון: 04-661067.
באר־שבע — רח' העצמאות 55, טלפון: 057-32521.
רחובות — רח' הרצל 206, טלפון: 08-487488.

— שודיות מובטחות —

יבואני רכב בע"מ

SUBARU

למוסך המרכזי סובארו בהרצליה
דרושים

פחחים
לאחר שירות צבאי, בעלי 2 שנות נסיון.

נהגים
למוד רכב חדש.
מועמדים לתפקידים הנ"ל יפנו לחיים סולר.

מחסנאים
למחסן החלפים המרכזי
יוצאי־צבא בעלי 3 שנות נסיון.
מתאימים יפנו אישית לאגף החלפים בצירוף קורות־חיים, נסיון בעבודה והמלצות או אל ת.ד. 2046 הרצליה 46120.

רוטופלס ירושלים
דרוש
מנהל ייצור

בעל נסיון בנהול ייצור
של 3 שנים לפחות
במפעל תעשייתי.
עדיפות תינתן למהנדס ייצור.
המפעל מייצר מוצרים פלסטיים
ועובד ב־3 משמרות,
5 ימי עבודה בשבוע.
מועמדים יפנו בכתב יד,
בפרוט קורות חיים ונסיון קודם
לת.ד. 10285 ירושלים 91102
רוטופלס טל. 02-718181

למפעלי
ד"ר פישר
לרגל הרחבת הפעילות
דרושים

1. **רוקח/ת כימאי/ת**
למעבדת בקורת איכות בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות.

2. **אנשי מכירות**
מנוסים ובעלי רכב

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 39071 תל־אביב 61390.

למפעל גדול בדרום
דרוש
מהנדס חשמל

– בעל נסיון מוכח של 5 שנים בתעשייה.
– הכרת מתקנים בעלי הספק גבוה במתח גבוה ובמתח נמוך.
– בעל רשיון של מהנדס חשמל, רצוי מהנדס חשמל בודק.
– רצוי ידע בבקרת תהליכים כימיים.
– רצוי נסיון בעריכת בדיקות חשמליות במעבדה ובמתקנים קיימים.

מועמדים בעלי נתונים מתאימים מתבקשים להגיש קורות חייהם כולל נסיון בעבודה לת.ד. 3**, באר־שבע.

לכפר הנופש הדתי
כינר

דרושים

★ מנהל מזון ומשקאות

★ איש שיווק ומכירות

נא לפנות בפירוט קורות־חיים, לכפר הנופש כינר, ד.נ. צפון מזרח הכנרת 12490, טל: 067-63670

דרושים
רופאי שיניים
כלליים, לילדים ומומחים אחרים
למרפאות שיניים משוכללת בראשון־לציון
נא להתקשר 03-959979

ל. גולן־פלג. מוציאים לאור
דרושים

★ **גרפיקאי/ת**
בעל/ת נסיון של שנתיים ומעלה בביצוע מודעות לירחונים.
העבודה באזור רמת השרון.
אפשרות לחצי משרה.
בוא/י לעבוד עם צוות בעל נסיון של 15 שנה בענף המו"לות.

★ **שליח**
בעל רשיון לטילון/טספה למשרה מלאה ומעניינת עם אפשרות לקידום (עדיפות לבעל וספה/טילון).

להתאם ראיון אישי נא לפנות למזכירות המערכת
טל. 494588, 03-470557

מערכות תיב"מ
CAD/CAM SYSTEMS
MICROCAD
נמנית על קבוצת כלל

מיקרוקד הינה חברה עתירת ידע העוסקת בפיתוח ושיווק מערכות תיב"מ בארץ ובעולם.

דרושה:
איש מכירות
לעבודה בעלת אתגר
בתחום שיווק מערכות תיב"ם
נדרש נסיון של שנתיים לפחות במכירות ציוד ממוחשב ורקע טכני הנדסי.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים, נסיון קודם, ובציון שם המשרה.

ת.ד. 1156 רמת־השרון 47100

מעבדות שרון בע"מ
דרושה
פקיד/ת
למחלקת יבוא
נסיון 3 שנים
שפות אנגלית/עברית על בורין
כולל הדפסה והפעלת טלקס
רח' הבושם איזור התעשיה אשדוד
ת.ד. 832 אשדוד 77106
טלפון: 055-23227/35570/35955

אפיר
אשר פויכטונגר דרום בע"מ
מקבוצת פויכטונגר תעשיות
הנדסאי חשמל
בעל נסיון בהתקנות חשמל במפעלים תעשייתיים
מגורים הכרחיים בבאר־שבע
טלפונים: 057-37870, 057-72323

למושב ניר ישראל
דרוש
מנהל מרכז מזון
תחילת עבודה מיידית
טלפונים 051-22494, 051-26519 בשעות העבודה

דלתא DELTA
גליל תעשיות בע"מ

למפעלנו בטהריה
הנמצא בתנופת פיתוח
דרושים/ות

1) טכנולוג מקצועי לתפקיד ניהולי
תאור התפקיד: פיתוח מוצרים חדשים והכנסת ציוד חדש.

2) אחראי על הנדסת "יצור"
כישורים נדרשים:
★ מהנדס ייצור
★ 3 שנות נסיון
★ יכולת לעבוד עם צוות עובדים גדול.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים למנהל המפעל, ת.ד. 31 טבריה 22100

מערכות תיב"מ
CAD/CAM SYSTEMS
MICROCAD
נמנית על קבוצת כלל

מיקרוקד הינה חברה עתירת ידע העוסקת בפיתוח ושיווק מערכות תיב"מ בארץ ובעולם.

דרושים:
טכנאי אלקטרוניקה / מחשבים
להתקנה, תיקון ושירות למערכות גרפיות ממוחשבות.
נדרש נסיון של שנה לפחות בעבודה עם מחשבים וציוד היקפי.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים, נסיון קודם, ובציון שם המשרה.

ת.ד. 1156 רמת־השרון 47100

בס"ד
אירובים תעשיות בע"מ
העוסקת בפיתוח ויצור מערכות אוטומטיות ממוחשבות ומשולבות ורובטים
דרוש
מהנדס מכונות
בעל נסיון של 10 שנים לפחות, בתיכנון מתקנים ומכונות, וכן נסיון בתכנון ובניית מתקני מדידה.

תנאי עבודה לפי חוזה אישי.

רח' מסילת ישרים 95 ת"א
03-378459, 380649

למלון
רמדה רנסנס
RAMADA RENAISSANCE HOTEL JERUSALEM
בירושלים
דרוש
מנהל חשבונות ראשי/ סגן חשב

דרישות: עבודה בתנאי לחץ, רצוי נסיון בענף המלונאות — תיירות.

לפנות בכתב לחשב המלון — רח' וולפסון 6, ירושלים, ת.ד. 3369.

מהנדסי אלקטרוניקה
לשרות בחו"ל
למערכות רפואיות ממוחשבות

שליטה באנגלית ושפה לטינית יתרון.
לפנות לת.ד. 10 מגדל חפן, 24959.

למרכז הארצי לבחינות ולהערכה בירושלים
דרוש/ה
חוקר/ת במדעי החברה

כישורים:
— נסיון במחקר
— תואר שני בפסיכולוגיה
— שליטה טובה בכלים סטטיסטיים, רצוי הכרת SAS

נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ושמות ממליצים אל:
מדור מחקר — "משרת חוקר" המרכז הארצי לבחינות ולהערכה רח' רב אשי 4 ירושלים 93593

מרכז אקיים
ועד הורים ארצי למעונות פגיעה
דרוש/ה

★ **עוזר/ת** למרכזת ועד הורים ארצי

עבוד/ת בוגר/ת חינוך מיוחד פסיכולוגיה, עבודה סוציאלית, בעלי יכולת ארגונית, יחסי אנוש ונכונות לעבודה רבה בשעות בלתי שגרתיות. העבודה כרוכה בנסיעות בכל רחבי הארץ.

המועמדים יפנו בכתב לת.ד. 24003 תל־אביב.

עידית
חולון
דרוש באגף החינוך

50

מנהל/ת
לבי"ס תיכון עירוני
ע"ש "פ. אילון"

כישורים:
השכלה אקדמית — רצוי תואר MA ונסיון של 10 שנים לפחות, בהוראה וניהול בי"ס על־יסודי.

המעוניינים יפנו למחלקת כ"א בצרוף קורות חיים, תעודות, המלצות ומס' טלפון עד 20.6.86.

מיג"ל
מרכז ידע גליל בע"מ
דרוש/ה
עובד/ת
לתפקיד אחראי מעבדה, למעבדה לבעלי חיים וב/או עופות

דרגת M.Sc. רצויה.
בוגר הפקולטה לחקלאות.

לפנות למזכירות מיג"ל בין השעות 7.00–15.00
טלפון 069-44981-4.

המכללה הטכנולוגית
אורט תל־אביב
ע"ש א. סינגלובסקי
דרך הטייסים 28,
טל' 396171

דרוש

מהנדס
אלקטרוניקה או חשמל
לתפקיד מנהל המחלקה
למקצועות החשמל והאלקטרוניקה

מועמדים יפנו למנהל המכללה

אוניברסיטת בר־אילן

למחלקה לפיסיקה

דרוש
פיסיקאי נסיוני

לניהול מעבדה חדישה והשתלבות בתכנית מחקר רבגונית בתחום קרני X.
עדיפות לבעלי תואר שלישי ונסיון במחקר בתחום הנ"ל.
בפרטים נא לפנות לד"ר משה דויטש, המחלקה לפיסיקה, אוניברסיטת בר־אילן רמת־גן 52100, טלפון: 718424, 718433/4.

ל"עולם האשה"
דרושה
לתפקיד מינהלי

מועמדת העונה לכישורים הבאים:
1. בעלת הופעה, בגיל 30–40.
2. הכרה והתמצאות בתחומי האופנה והתמונות.
3. כשר ארגון וניהול משרד.
4. יכולת ונסיון בניהול צו"ם מסחרי בארץ ובחו"ל.
5. בעלת מרץ ויוזמה.
6. בעלת השכלה ושליטה מלאה בעברית ואנגלית לפחות.
7. נסיון קודם בתחומי הפרסום ויחסי הציבור — יתרון.

העבודה במשרה מלאה

על המעוניינות לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ופירוט נסיון קודם לת.ד. 20127, תל־אביב.

ליגת — תעשיות בע"מ
קריית־גת
דרוש/ה
מתכנת/ת
בשפת R.P.G.2
לעבודה על י.ב.מ. S/34

על המעוניינים לפנות למחלקת כ"א
ת.ד. 120 קריית־גת טלפון 051-882711.

דרושה מזכירה
מנוסה, שליטה בעברית, גרמנית ואנגלית, כולל הדפסה, למשרה מלאה באזור תל־אביב.
לפנות לת.ד. 5113 רמת־גן, 52150 (עבור מזכירה).

רשת עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

בטבריה
בית הספר התיכון המקיף בגליל "עמל" ובי"ס למסגים טבריה
רח' רבי עקיבא שכון ב' טבריה — 14387
טל' 067-94803, 067-94990

לקראת שנה"ל תשמ"ז
דרושים **מורים/ות** במקצועות:
★ תנ"ך – משרה מלאה
★ תולדות עם ישראל ואזרחות – משרה מלאה
★ מתמטיקה – משרה מלאה
★ פיסיקה – משרה מלאה
★ אנגלית – משרה מלאה
★ ביולוגיה – חצי משרה
★ תנועת העבודה – חצי משרה
★ יועצת חינוכית – משרה מלאה
★ מורה למקצועות המכניקה – משרה מלאה
★ השכבאות וניהול – משרה מלאה

למועמדים המתאימים מובטח אתגר חינוכי, הטבות ותמריצים.
לבעלי נסיון יוצעו תפקידי ריכוז.
בעלי הכשרה ונסיון יפנו בכתב להנהלת ביה"ס

בצפת
בית הספר התיכון המקיף השש־שנתי — צפת בשיתוף רשת "עמל"
רחוב ירושלים 8 צפת — 13206
טל' 069-30144, 069-30284

לקראת שנה"ל תשמ"ז דרוש/ה
★ **מורה לגרפיקה** – משרה חלקית
מועמדים/ות בעלי/ות הכשרה ונסיון מתבקשים/ות לפנות להנהלת ביה"ס.

בתל־אביב
בי"ס "עמל" מכס־פיין
מרכז לחינוך ולהכשרה מקצועית

לקראת שנה"ל תשמ"ז
דרושים **מורים/ות** במקצועות:
★ מתמטיקה
★ חשמל (הוראה והדרכה)
★ היסטוריה ואזרחות
★ תנ"ך — עברית
★ איש אחזקה — בעל נסיון בחצי משרה
★ עובד/ת קהילתי – חצי משרה + רכב

ללמודי ערב דרושים/ות
מהנדסים ו/או הנדסאים
בכל המקצועות הטכנולוגיים ומקצועות הרכב
מועמדים/ות בעלי/ות הכשרה ונסיון מתבקשים/ות לפנות רק בכתב לכתובת: ת.ד. 7311 תל־אביב — 61072.

בטייבה
בית־ספר תיכון מקצועי "עמל" — טייבה
ת.ד. 18 טייבה — 40450, טלפון 025-61141

לקראת שנה"ל תשמ"ז
דרושים/ות **מורים/ות** במקצועות:
★ פקידות – 2 משרות
★ אופנה – 2 משרות
★ אנגלית – משרה מלאה
מועמדים/ות בעלי הכשרה ונסיון מתבקשים/ות לפנות להנהלת ביה"ס.

בחדרה
בית־ספר תיכון מקצועי עירוני "עמל"
שכון עמל, רחוב האלון 45,
חדרה — 38244, טלפון 063-33991

לקראת שנה"ל תשמ"ז
דרושים/ות **מורים/ות** במקצועות:
★ אנגלית – משרה מלאה
★ אלקטרוניקה — מהנדס – משרה מלאה
★ חשמל — מהנדס/הנדסאי – משרה מלאה
★ מכניקה – משרה מלאה
★ היסטוריה – משרה מלאה
מועמדים/ות בעלי הכשרה ונסיון מתבקשים/ות לפנות להנהלת ביה"ס.

"עמל" רשת מכללות למבוגרים והנדסאים, בתי־ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי־ספר לחניכים ובתי־ספר תעשייתיים, מרכזים טכנולוגיים בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים.

לקיבוץ שדה נחמיה
דרוש
מטפל
רווק, בעל תעודת חובש ונסיון קודם בטיפול בבכה (4 גפיים).

* מגורים בקיבוץ.

להתקשר, בעבודה טל. 069-46917
בבית 069-46081 עד 21.00 למגדה

בס"ד
לבי"ס התיכון המקיף הדתי ע"ש הגאון ראש הפוך
דרושים לשנה"ל תשמ"ז
מורים למקצועות:
★ חשמל ★ אלקטרוניקה
★ פקידות ★ מחשבים
בדבר פרטים לפנות לביה"ס, טל' 9360469
ובשעות הערב טל' 910093 או 9362050.

להברה לשווק מוצרי הלבשה תחתונה
דרוש
סוכן מכירות
עדיפות לבעלי נסיון
לפנות לת.ד. 389 תל־אביב מיקוד 61003

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

המשטרה אתגר

דרושים

1. ליחידת קצין רפואה ראשי

א. רופאים

כישורים נדרשים: רשיון רופא קבוע בישראל, בעל נסיון בעבודה ברפואה פנימית.
מקום השירות: ירושלים.

2. פיזיותרפיסט/ית וחובש/ת

כישורים נדרשים: בוגר/ת קורס חובשים בצה"ל + תעודה של פיזיותרפיסט.
מקום השירות: מרכז הארץ.

על המעוניינים להתקשר לקצין רפואה ראשי ד"ר גולדשמידט במטה ארצי ירושלים, טלפון: 02-280392.

2. ליחידה להנדסה וטכנולוגיה

א. מהנדס/ת אלקטרוניקה — ראש מעבדה

כישורים נדרשים: נסיון בתכנון והתקנת מערכות וידיאו מורכבות, ידע ונסיון במערכות צילום וראייה בתנאי תאורה קשים, ידע ונסיון במערכות תקשורת.

ב. הנדסאי/ת מכשאי/ת אלקטרוניקה

כישורים נדרשים: ידע ונסיון במערכות שידור/קליטה, אנטנות ומערכות וידיאו מורכבות, ידע במערכות שמע מקצועיות. עדיפות לבעלי נסיון צבאי קודם בתחומים הנ"ל.
מקום השירות: ירושלים.

על כל המועמדים להיות לאחר שירות צבאי, גיל עד 35, בריאות תקינה.
המעוניינים מתבקשים לפנות בצרוף פנקס מילואים ותעודות השכלה לאחת מלשכות הגיוס המפורטות להלן:

תל־אביב — הרכבת 14, טלפון: 03-627290 (ניתן להתקשר טלפונית במשך כל שעות היממה).
ירושלים — המלך ג'ורג' 8, טלפון: 02-244433.
באר־שבע — העצמאות 55, טלפון: 057-32521.
רחובות — הרצל 206, טלפון: 08-487488.
חיפה — דרך חטיבת גולני 21, טלפון: 04-661067.

סודיות מובטחת

לתעשיה הצבאית באזור המרכז

דרושים/ות

משרה מס' 81/04

★ **מנהלי/ות פרוייקטים, מנתחי/ות מערכות, מתכנתים/ות** בעלי שנתיים נסיון בעבודה על מחשבי י.ב.מ. גדולים

משרה מס' 20/37

★ **מהנדס/ת מכונות** לניהול משרד טכני, בעל/ת חמש שנות נסיון בנושאי עיבוד שבבי. רצוי ידע בנושא גלגלי שיניים. נדרשת שליטה טובה באנגלית

משרה מס' 30/77

★ **חשמלאי גנרטורים** בעל רשיון חשמלאי מוסמך. נסיון בטיפול בגנרטורים דיזל ובנזין ובעל רשיון נהיגה במשאית

מועמדים/ות מתאימים/ות מתבקשים לכתוב ליחידת התעסוקה, ת.ד. 1044, רמת־השרון, מיקוד: 47100, בציון מספר משרה מבוקשת ומספר תעודת־זהות.

התעשיה הצבאית

למוסד ציבורי
דרושים
עובדים לעבודת שטח מגוונת ברחבי הארץ

הכישורים הדרושים:

★ קציני מילואים יוצאי יחידות קרביות בתפקידי פיקוד בדרגת סגן/סרן, רצוי עם נסיון בבטחון שדה, מודיעין וחקירות.
★ מצב בריאותי תקין.
★ בעלי השכלה של 12 שנות לימוד לפחות.
★ רשיון נהיגה וטלפון ביתי.
★ נכונות לעבוד בשעות בלתי שיגרתיות.

העבודה היא מבצעית ובעלת ניידות רבה.
העבודה היא על בסיס חוזה עבודה מיוחד לתקופה של שנה אחת לפחות.

מועמדים מתאימים מתבקשים להתקשר לטלפון 03-216672 לצורך קביעת ראיון אישי בימים א' – ג' בשעות 08.00–15.00.
ניתן גם לפנות בכתב לת.ד. 7117 „עבור מוסד ציבורי", ת"א, מיקוד 67011.

למושב באר־טוביה
דרוש/ה
חשב/ת שכר
רצוי נסיון מינימלי של שנתיים במושב.
תנאים טובים.
055-81005, 055-83289, משעה 13.00.

ליחידה המיוחדת ללחימה בטרור (ימ"מ)

דרושים

קצינים ולוחמים

דרישות התפקיד: ללוחמים יוצאי יחידות חי"ר, בוגרי קורס פקודי בצה"ל (מ"כים ומעלה), גיל עד 25, בריאות מעולה.

מקום השירות: מרכז הארץ.

המעוניינים יפנו בצרוף תעודות שחרור מצה"ל, פנקס מילואים והשכלה ללשכת הגיוס בת"א רח' הרכבת 14 בתאריכים הבאים: —
יום א' 15.6.86 בשעה 09.00
יום ב' 16.6.86 בשעה 16.00

סודיות מובטחת

למוסד ממלכתי

דרושים גברים
לעבודת שטח
בלתי שגרתית

כישורים נדרשים:

★ גילאי 24-30 לאחר שרות צבאי מלא (עדיפות לקצינים).
★ בעלי השכלה תיכונית מושלמת (עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית).
★ בריאות תקינה.

למועמדים המתאימים מוצעת:

★ עבודת שטח מרתקת בעלת ענין ואתגר מבצעי.
★ אולפן ללימוד השפה הערבית.
★ קביעות בעבודה. שכר ותנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד לאחר סיום ההכשרה).
★ מסלול קידום רחב.

המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל, יפנו בהקדם לת.ד. 39888 ת"א (עבור א.ע.) מיקוד 61398 ויציינו תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים (ת"ז, טלפון ורקע השכלתי).

פונים מתאימים ייענו.

סוין אלקטרוניקה בע"מ

למפעלנו המפתח, מייצר ומייצא לארה"ב ומערב אירופה ציוד אלקטרוני
דרושים
מהנדסי אלקטרוניקה
לפיתוח ציוד מתקדם.

מוצעות משרות לבעלי נסיון ולמהנדסים מתחילים.
תנאים לפי כישורים.
חמישה ימי עבודה בשבוע.

לפנות בכתב ל„סוין אלקטרוניקה", הירקון 6, בני־ברק 51261, או לטלפון 03-7512817.

בוגר בית ספר תיכון מקצועי
דרוש
בבית שאן
לתפקיד הדרכתי מעניין
לפנות לטל. 065-86142.

למפעל אריגה באיזור הדרום
דרוש
אומן
(מייסטר)
לנולי זולצר
נא לפנות בצרוף תולדות־חיים ונסיון קודם.
ת.ד. 50408 תל־אביב 61004

למוסד ציבורי גדול
דרוש
מנהל מעבדה רפואית
באיזור חיפה

המועמד חייב להיות בעל נסיון בניהול ובעל תואר שני או שלישי במדע הביולוגיה או הכימיה.

לשם קביעת ראיון, נא לפנות בצירוף קורות חיים בכתב־יד לת.ד. 4927 תל־אביב עבור מנהל מעבדה רפואית.

לפרסום דגש
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת
עם נסיון בעבודת מחשב
5 ימי עבודה בשבוע
מ־דיסום 6 שעות ליום
לקביעת ראיון נא לפנות
טלפונית 03-454195

לסניפינו באשקלון, ירושלים, נהריה וקרית־חיים
דרושות **מזכירות**
לעבודה חלקית בשעות הערב.
נסיון בקבלת קהל ורישום 03-916185.

דרושה מזכירה
למחלקת שיווק
שליטה בעברית ואנגלית כולל הדפסה.
גרמנית יתרון
ליום עבודה מלא
טלפון 03-706142/3

כפר סילבר
בי"ס תיכון התיישבותי מקיף שש שנתי

דרושים

1. מרכז ענף הלול
בעל נסיון של 5 שנים, השכלה עיונית — בלולי פטם והטלה.
יכולת הדרכת תלמידים.
מגורים במקום.

2. מדריך חברתי
בעל נסיון בחינוך פנימיתי.
מגורים במקום חובה.

3. מציל בריכות – מוסמך
לחודשי הקיץ.

4. מורים
גיאוגרפיה — במשרה חלקית (לבגרות)
מתמטיקה — במשרה חלקית
ספרות — כולל בגרות

נא לפנות בכתב לכפר סילבר, ד.נ. חוף אשקלון מיקוד 79295 עבור „כח־אדם", או טלפונית: 051-25141.

המשרד לקליטת העליה — הסוכנות היהודית
מינהל הסטודנטים והתלמידים
דרושים

רכזי תרבות,
מדריכים חברתיים
למעונות סטודנטים עולים
בי־ם, חיפה, ב"ש ות"א

דרישות התפקיד:
– שרות צבאי
– נסיון קודם בעבודה ובהדרכה
– תלמיד מן המנין להשכלה גבוהה מהשנה השניה ואילך
– מגורים במעונות – חובה.

המעוניינים מתבקשים להגיש מועמדות בטופס מתאים שיימסר באחד מהמקומות הבאים:
– ירושלים, מינהל הסטודנטים (מח' חברה ותרבות), רחוב הלל 15.
– חיפה מינהל הסטודנטים, רחוב פלים 7, בנין צים.
– תל־אביב, מינהל הסטודנטים, רחוב אסתר המלכה 6.
– באר־שבע, מינהל הסטודנטים, בנין הנגבי.
– התפקיד כרוך בשעות עבודה לא מקובלות.
– דרגת המשרה: מדריך חברתי חצי משרה, רכז תרבות משרה מלאה.
– את הבקשות יש להגיש עד 30.6.86.

לבי"ס תיכון יוהנה ז'בוטינסקי
דרושים לשנה"ל תשמ"ז

מורים

במקצועות הבאים:
★ משרה מלאה — אנגלית, פקידות, היסטוריה, ביולוגיה ומחשבים
★ משרה חלקית — חשבונאות, אלקטרוניקה, כימיה, לשון ומתמטיקה
• לפנות בכתב בצירוף תעודות על השכלה וותק לת.ד. 12 באר־יעקב 70350.

לעירית תל־אביב־יפו
דרושים
עובדים — פנסיונרים
לרישום דו"חות חניה
עפ"י שעות עבודה.
המעונינים יפנו לטלפון 653841-2
בין השעות 9.00–12.00 לפקידת כוח־אדם.

אוניברסיטת דרום־אפריקה
הפקולטה לשפות שמיות
פרטוריה, דרום־אפריקה

האוניברסיטה מציעה משרת
פרופסור או פרופסור־חבר
במחלקה לעברית מודרנית.

על המועמד להיות בעל תואר הדוקטור בלשון העברית או בספרות עברית.
על המועמד לפנות בכתב אל:

The Head (Personnel Department)
University of South Africa
P.O. Box 392, Pretoria, 0001
South Africa

למפעל הבונים מוצרי יציקה בע"מ
דרוש **הנדסאי**
בעל נסיון בפיתוח מוצרים והנדסת מכונות
נא לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים לפי המען: הבונים מוצרי יציקה בע"מ, כפר תבשיא, גליל עליון, ד.נ. חבל כורזים 12305, עבור הנדסאי. טל. 069-32911.

מפגש עם קו־אופ על כוס קפה

לקו־אופ רשת הריבוע הכחול
דרושים עובדים
לקופה, למעדניה, לדוכני הבשר והירקות
• • •
בואו להפגש עמנו ביום ב' 16 יוני 86
משעה 15.30–17.00
ברח' תפוצות ישראל 13 גבעתיים.
אנא התקשרו לכח אדם
טל. 03-779141 שלוחה 298, 279
לאישור ההשתתפות
* * *
בקו־אופ תוכלו למצוא את מקומכם.
טוב לעבוד בקו־אופ.

החברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
למעונין באחריות עם אתגר, באיזור הדרום
לרוצה שמוכן לתרום בתחום הקהילתי־חברתי
מוצע תפקיד של
מנהל/ת מתנ"ס בקרית־גת

דרישות התפקיד:
★ השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות).
יועדפו בעלי השכלה בתחום החינוך, מדעי ההתנהגות ובוגרי תבונת שרץ.
★ נסיון בניהול בהיקף נירחב: ניהול עצמאי של תקציב רצוי.
★ נסיון קודם בחינוך ו/או מנהל חינוכי רצוי בתחום החינוך הלא־פורמלי והעבודה הקהילתית.
★ נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות.
מגורים במקום תנאי הכרחי.

יש לפנות בצירוף קורות חיים המתייחסים לדרישות התפקיד, שמות ממליצים ופרוט מקומות עבודה קודמים, מסורות ותנאי הלימוד.
המעונינים יפנו בכתב עד 20.6.86 אל אסתר מריאן, החברה למתנ"סים, גבעת גיחון, ירושלים 91034 — בציון המקום המבוקש.

ייענו מועמדים מתאימים בלבד.

אוניברסיטת תל־אביב

דרושים/ות
■ **טכנאי/ת חולית מיזוג אויר —**
אגף המשק והבינוי
עדיפות לבוגר בית ספר טכני לקירור ומיזוג אויר. יתקבלו מועמדים גם ללא נסיון קודם.

■ **טכנאי/ת תקשורת מחשבים —**
מרכז החישובים
טכנאי/הנדסאי מוסמך, נסיון של 3 שנים במערכות תקשורת מחשבים.

על המעוניינים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, פרטים על נסיון בעבודה ושמות ממליצים למדור תעסוקה, יחידת המנגנון, אוניברסיטת ת"א.

למושב תקומה דרוש
מדריך — קומונר
בחצי משרה
★ דתי, בוגר תנועת בני עקיבא
★ נסיון בהדרכה ובריכוז סניף
★ מגורים במקום
★ רצוי בעל משפחה
טל. 057-942932 בערב

מכונאי מנוסה
(מומחה לאבזהל)
לרכב אמריקאי
דרוש למוסך בבני־ברק
טלפון 798656.